

**T.C.
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
TÜRKÇE EĞİTİMİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**TÜRKİYE’DE ÇOCUK KANALLARINDA
YAYINLANAN ÇİZGİ FİLMLERİN DEĞERLER
EĞİTİMİ AÇISINDAN İNCELENMESİ VE BU ÇİZGİ
FİLMLERİN TÜRKÇE ÖĞRETİMİNE KATKISI**

**ZÜLAL TURP ÖZDEMİR
16746019**

**TEZ DANIŞMANI
Doç. Dr. HAYRULLAH KAHYA**

**İSTANBUL
2020**

**T.C.
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER ANA BİLİM DALI
TÜRKÇE EĞİTİMİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**TÜRKİYE’DE ÇOCUK KANALLARINDA
YAYINLANAN ÇİZGİ FİLMLERİN DEĞERLER
EĞİTİMİ AÇISINDAN İNCELENMESİ VE BU
ÇİZGİ FİLMLERİN TÜRKÇE ÖĞRETİMİNE
KATKISI**

**ZÜLAL TURP ÖZDEMİR
16746019
ORCID NO: 0000-0003-3094-8057**

**TEZ DANIŞMANI
Doç. Dr. HAYRULLAH KAHYA**

**İSTANBUL
2020**

**T.C.
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER ANA BİLİM DALI
TÜRKÇE EĞİTİMİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**TÜRKİYE’DE ÇOCUK KANALLARINDA
YAYINLANAN ÇİZGİ FİLMLERİN DEĞERLER
EĞİTİMİ AÇISINDAN İNCELENMESİ VE BU
ÇİZGİ FİLMLERİN TÜRKÇE ÖĞRETİMİNE
KATKISI**

**ZÜLAL TURP ÖZDEMİR
16746019**

Tezin Enstitüye Verildiği Tarih:

Tezin Savunulduğu Tarih: 13.07.2020

Tez Oy Birliği ile Başarılı Bulunmuştur

Unvan Ad Soyad

İmza

Tez Danışmanı

:Doç. Dr. Hayrullah KAHYA

Jüri Üyeleri

:Prof. Dr. Ali Fuat ARICI

Doç. Dr. Mehmet GÜNEŞ

**İSTANBUL
TEMMUZ 2020**

ÖZ

TÜRKİYE'DE ÇOCUK KANALLARINDA YAYINLANAN ÇİZGİ FİMLERİN DEĞERLER EĞİTİMİ AÇISINDAN İNCELENMESİ VE BU ÇİZGİ FİMLERİN TÜRKÇE ÖĞRETİMİNE KATKISI

Zülal Turp Özdemir

Temmuz, 2020

Bu çalışmanın amacı, TRT Çocuk ve Minika Go kanallarında yayınlanan çizgi filmlerin on iki yaş üzerine hitap edecek şekilde gruplandırılması; bu çizgi filmleri değerler eğitimi açısından incelenmesi ve çizgi filmlerin Türkçe öğretimine katkısını incelemektir. Bu çalışmanın örneklemi; Rafadan Tayfa, ANKA, Nasreddin Hoca Zaman Yolcusu, Alpman, Hızlı Ayaklar, İstanbul Muhafızları adlı çizgi diziler oluşturmaktadır.

Çizgi filmler Türkçe Öğretim Programında belirlenen kök değerler (dürüstlük, adalet, dostluk, öz denetim, sorumluluk, sabır, saygı, sevgi, yardımseverlik, vatanseverlik) olmak üzere toplam on değere göre incelenmiştir. Çalışmanın ilk bölümünde değerler eğitimi, değerlerin çocuklara kazandırmadaki önemi üzerinde durulmuştur. Çocukların en kolay ulaştığı kitle iletişim aracının televizyon olduğu ve çocuklara ulaşmada televizyonun nasıl kullanılacağı hakkında bilgi verilmiştir. İncelenen çizgi filmlerde değerlerin 357 kez yer aldığı belirlenmiştir. İncelenen çizgi filmlerde en fazla bulunan değer sorumluluk (75), en az bulunan değer vatanseverlik (6)'tır. Değerlerin en fazla yer aldığı çizgi dizi Alpman (80), değerlerin en az yer aldığı çizgi dizi Nasreddin Hoca Zaman Yolcusu (49)'dur. Araştırma için belirlenen çizgi filmler Türkçeye katkısı deyimler, atasözleri, yansıma sözcükler, ikilemeler ve kalıp sözler bakımından incelenmiştir. İncelenen çizgi filmlerde en fazla kalıp sözler (194) ve deyimler (75) yer alırken, en az atasözleri (1) ve yansıma sözcükler (2) yer almıştır.

Bütün bu bulgulardan yola çıkarak TRT Çocuk ve MinikaGo adlı yerli çizgi film kanallarında yayınlanan çizgi filmlerin değerler açısından zengin içeriğe sahip olduğu, Türk diline katkısı bakımından atasözlerinin çok sık yer almadığı ama deyimler ve kalıp sözlerinin daha fazla kullanıldığına ulaşılmıştır. Türkçe öğretimi ve değerler eğitimi açısından çizgi filmlerden yararlanabileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: TRT Çocuk, MinikaGo, Çizgi Film, Değerler Eğitimi, Türkçe Öğretimi

ABSTRACT

INVESTIGATION OF THE CARTOONS IN TURKISH CHILDREN'S CHANNEL IN TERMS OF VALUES EDUCATION AND THEIR CONTRIBUTION TO TURKISH LANGUAGE TEACHING

Zülal Turp Özdemir

July, 2020

The purpose of this study is to group the cartoons broadcasted on TRT Children's and MinikaGo channel to address the age of above twelve, to examine the values of these cartoons in terms of values education and to examine the contribution of these cartoons to Turkish language teaching. The samples of this study contain Rafadan Tayfa, ANKA, Nasreddin Hoca Zaman Yolcusu, Alpman, Hızlı Ayaklar, İstanbul Muhafızları cartoons.

The cartoons were analyzed according to the ten root values (justice, honesty, friendship, self-control, patience, respect, love, responsibility, patriotism, benevolence) determined in the Turkish Education Curriculum. In the first part of the study, values education and the importance of values to children were emphasized. Information has been given about how television is the easiest mass communication tool for children and how to use television to reach children. It was determined that it took place 357 times in the examined cartoons. In the examined cartoons, the most found value is responsibility (75), the least found value is patriotism (6). The cartoon with the highest values is Alpman (80), and the cartoon with the lowest values is Nasreddin Hoca Zaman Yolcusu (49). In terms of its contribution to Turkish language, there are idioms, proverbs and phrases. In the cartoons examined, stereotypes (194) and idioms (75) are included the most, while proverbs (1) and reflection words (2) are included the least.

Based on all these findings, it was found that the cartoons broadcasted on TRT Children and MinikaGo national channels have a rich content in terms of values, proverbs were used rarely in terms of their contribution to Turkish language, but the idioms and phrases were used more. It is thought that cartoons can be benefited in terms of teaching Turkish language and values education.

Key Words: TRT Children, MinikaGo, Cartoons, Values Education, Turkish Language Teaching.

ÖN SÖZ

Değerler önce bireyi sonra toplumu etkileyen en büyük unsurdur. İnsan davranışında oldukça etkili olan değerler çoğunlukla küçük yaşta kazanılır. Değerlerin oluşumunda başta aile olmak üzere, çevre, okul, medyatik unsurlar etkilidir.

Küçük yaşta kazanılan değer eğitimi, okullarda çeşitli faaliyetlerle kazandırılmaya çalışılmaktadır. Fakat gelecek neslimiz olan ve toplumu şekillendirecek olan çocuklar okul dışında en fazla vakit geçirdikleri televizyon karşısında nelere maruz kaldığını bilmiyoruz. Bu araştırmada çocukların yerli çizgi filmler izlerken hangi değerleri gördüklerini, çizgi filmlerin değer eğitiminde kullanılabilirliği ve yerli çizgi filmlerin Türkçe öğretimine katkısı incelenmiştir. Çizgi film kanalları olarak yerel iki kanal (TRT Çocuk ve MinikaGo) seçilmiş ve çizgi filmler yerli yapım çizgi filmler olarak belirlenmiştir. Son yıllarda yerli yapım çizgi filmlerde artış vardır ve bu çizgi filmlerin geçmişten günümüze yaşatılması gereken değerleri yansıtıp yansıtmadığına bakılmıştır.

Tezin yazılma sürecinde, tüm bilgi birikimini benimle paylaşan sayın danışman hocam Doç Dr. Hayrullah KAHYA'ya, tez konuma karar vermemi sağlayan Doç Dr. Muhammed Eyyüp SALLABAŞ'a, ilk sunuymda yapıcı eleştirileri ve güzel kitap önerileri ile tezimin şekillenmesindeki katkısından dolayı Prof. Dr. Ali Fuat ARICI'ya en derin teşekkürlerimi sunarım. Her zaman bana desteğini sunan bu konuda beni cesaretlendiren Cengiz ÖZDEMİR'e, en büyük destekçim beni bugünlere getiren canım annem Zülfiye TURP'a, hep yanımda olan kardeşim Emin Can TURP'a ve son olarak yanımda olmasa da ruhunu hep yanımda hissettiğim ne zaman vazgeçsem hayaline sarıldığım canım babam Orhan TURP'a teşekkürümü bir borç bilirim.

İstanbul; Temmuz, 2020

Zülal Turp Özdemir

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No
ÖZ.....	iii
ABSTRACT	iv
ÖN SÖZ.....	v
İÇİNDEKİLER	vi
TABLolar LİSTESİ.....	ix
RESİMLER LİSTESİ.....	xi
KISALTMALAR	xiii
1. GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu.....	4
1.2. Problem Cümlesi.....	5
1.3. Alt Problemler.....	5
1.4. Araştırmanın Amacı	6
1.5. Araştırmanın Önemi.....	6
1.6. Kapsam ve Sınırlılıklar	7
1.7. Sayıtlar	7
2. DEĞERLER EĞİTİMİ VE ÇİZGİ FİLMLERİN KAVRAMSAL ÇERÇEVESİ	8
2.1. Değer Kavramı	8
2.1.1.Filozoflara Göre Değer	10
2.1.2.Psikologlara Göre Değer	12
2.1.3.Sosyologlara Göre Değer	14
2.1.4.Türkiye’de Değerler Eğitimi	15
2.1.5.Değer Eğitiminde Yöntem ve Teknikler	17
2.1.6.Türkçe Öğretiminde Değer Eğitimi	18
2.2.Çizgi Filmler	19
2.2.1.Çizgi Filmin Tanımı.....	19
2.2.2.Çizgi Filmin Dünyadaki Gelişimi	22
2.2.3.Çizgi Filmin Türkiye’deki Gelişimi.....	24

2.2.4. TRT Çocuk, MinikaGo Kanalları ve Kanallarda Yayınlanan Çizgi Filmler	25
2.2.5. Değer Aktarımı ve Türkçe Öğretimi Açısından Çizgi Filmler	28
2.3. Literatür Taraması	30
3. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ	40
3.1. Araştırmanın Deseni	40
3.2. Araştırma İnceleme Nesneleri	40
3.3. Verilerin Toplanması ve Analizi	41
3.3.1. Veri Toplama Aşamaları	41
4. BULGU VE YORUMLAR	44
4.1. Rafadan Tayfa Çizgi Filmi ile İlgili Bulgu ve Yorumlar	44
4.1.1. Rafadan Tayfa Karakterlerinin Analizi	45
4.1.2. Rafadan Tayfa Çizgi Filminin Bölümlerinin Değerlendirilmesi	46
4.1.3. Rafadan Tayfa Çizgi Filminde Yer Alan Değerlerin Analizi	48
4.1.4. Rafadan Tayfa Çizgi Filminin Değerler Eğitimi Açısından Ele Alınışı ...	54
4.2. ANKA Çizgi Filmi ile İlgili Bulgu ve Yorumlar	55
4.2.1. ANKA Karakterlerinin Analizi	56
4.2.2. ANKA Çizgi Filminde Yer Alan Değerlerin Analizi	57
4.3. Nasreddin Hoca Zaman Yolcusu Çizgi Filmi ile İlgili Bulgu ve Yorumlar	63
4.3.1. Nasreddin Hoca Zaman Yolcusu Çizgi Filminin Karakterlerinin Analizi	64
4.3.2. Nasreddin Hoca Zaman Yolcusu Çizgi Filminin Bölümlerinin Değerlendirmesi	65
4.3.3. Nasreddin Hoca Çizgi Filminde Yer Alan Değerlerin Analizi	66
4.4. Hızlı Ayaklar Çizgi Filmi ile İlgili Bulgu ve Yorumlar	71
4.4.1. Hızlı Ayaklar Karakterlerinin Analizi	72
4.4.2. Hızlı Ayaklar Çizgi Filminin Bölümlerinin Değerlendirilmesi	73
4.4.3. Hızlı Ayaklar Çizgi Filminde Yer Alan Değerlerin Analizi	76
4.4.5. Hızlı Ayaklar Çizgi Filminin Değerler Eğitimi Açısından Ele Alınışı	80
4.5. İstanbul Muhafızları Çizgi Filmi ile İlgili Bulgu ve Yorumlar	81
4.5.1. İstanbul Muhafızlar Karakterlerinin Analizi	82
4.5.2. İstanbul Muhafızları Çizgi Filminin Bölümlerinin Değerlendirilmesi	83
4.5.3. İstanbul Muhafızları Çizgi Filminde Yer Alan Değerlerin Analizi	85
4.6. Alpman Çizgi Filmi ile İlgili Bulgu ve Yorumlar	91
4.6.2. Alpman Çizgi Filminin Bölümlerinin Değerlendirilmesi	93
4.6.2. Alpman Çizgi Filminde Yer Alan Değerlerin Analizi	94
4.6.3. Alpman Çizgi Filminin Değerler Eğitimi Açısından Ele Alınışı	100

4.7.Adalet ile İlgili Bulgu ve Yorumlar	100
4.8.Dostluk ile İlgili Bulgu ve Yorumlar	103
4.9.Dürüstlük ile İlgili Bulgu ve Yorumlar	105
4.10.Öz Denetim ile İlgili Bulgu ve Yorumlar	106
4.11. Sabır ile İlgili Bulgu ve Yorumlar	107
4.12.Saygı ile İlgili Bulgu ve Yorumlar	109
4.13.Sevgi ile İlgili Bulgu ve Yorumlar	110
4.14.Sorumluluk ile İlgili Bulgu ve Yorumlar	112
4.15.Vatanseverlik ile İlgili Bulgu ve Yorumlar	114
4.16.Yardımseverlik ile İlgili Bulgu ve Yorumlar	115
5.ÇİZGİ FİMLERİN TÜRKÇE ÖĞRETİMİNE KATKISI.....	117
5.1.Çizgi Filmlerin Türkçe Öğretimine Katkısı ile İlgili Bulgu ve Yorumlar	117
5.1.1.Atasözleri	117
5.1.2.Deyimler.....	118
5.1.3.İkilemeler	124
5.1.4.Kalıp Sözler.....	127
5.1.5.Yansıma Sözcükler.....	137
6.SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER	141
6.1.Sonuç ve Tartışma.....	141
6.3.Öneriler	147
KAYNAKÇA	150
ÖZ GEÇMİŞ.....	158

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1: Bölüm 1 Ekmek Teknesi	49
Tablo 2: Bölüm 2 Kadın İşi.....	50
Tablo 3: Bölüm 3 UFO Nöbeti.....	51
Tablo 4: Bölüm 4 Evlere Servis	52
Tablo 5: Bölüm 5 Bir-İki-Üç Tıp	53
Tablo 6: Bölüm 1 ANKA	58
Tablo 7: Bölüm 2 ANKA	59
Tablo 8: Bölüm 3 ANKA	60
Tablo 9: Bölüm 4 ANKA	61
Tablo 10: Bölüm 5 ANKA	62
Tablo 11: Bölüm 1 Zaman Yolcusu Kalmasın.....	66
Tablo 12: Bölüm 2 Nasreddin Hoca Alışverişte	67
Tablo 13: Bölüm 3 Aslan Terbiyecisi	68
Tablo 14: Bölüm 4 Nasreddin Hoca'nın Kayıp Hazinesi	69
Tablo 15: Bölüm 5 Nasreddin Hoca İnternet Dünyasında	70
Tablo 16: Hızlı Ayaklar 1. Bölüm.....	76
Tablo 17: Hızlı Ayaklar 3. Bölüm- Dayanıklılık	78
Tablo 18: Hızlı Ayaklar 4. Bölüm- Disiplin	79
Tablo 19: Hızlı Ayaklar 5. Bölüm- Planlı Olmak	80
Tablo 20: İstanbul Muhafızları 1. Bölüm-Rumeli Hisarı.....	86
Tablo 21: İstanbul Muhafızları 2. Bölüm- Yerebatan Sarnıcı.....	87
Tablo 22: İstanbul Muhafızları 3. Bölüm- Topkapı Sarayı.....	88
Tablo 23: İstanbul Muhafızları 4. Bölüm- Kapalıçarşı	89
Tablo 24: İstanbul Muhafızları 5. Bölüm- Galata Kulesi.....	90
Tablo 25: Alpman 1. Bölüm Yeni Oba	95
Tablo 26: Alpman 2. Bölüm- Oğlak.....	96
Tablo 27: Alpman 3. Bölüm Oyun Günü.....	97
Tablo 28: Alpman 4. Bölüm- Çeng ve Ok	98
Tablo 29: Alpman 5. Bölüm Hiçbir Şey Göründüğü Gibi Değildir.....	99
Tablo 30: Türkçe Öğretimine Katkı- Atasözleri	118

Tablo 31: Türkçe Öğretimine Katkısı- Deyimler.....	123
Tablo 32: Türkçe Öğretimine Katkısı- İkilemeler.....	126
Tablo 33: Türkçe Öğretimine Katkısı- Kalıp Sözler.....	137
Tablo 34: Türkçe Öğretimine Katkısı- Yansıma Sözcükler.....	138
Tablo 35: Türkçeye Katkı	139

RESİMLER LİSTESİ

	Sayfa No
Resim 1: Ayasofya, Topkapı Sarayı, Sultanahmet Cami.....	47
Resim 2: Galata Kulesi ve Süleymaniye Cami.....	47
Resim 3: ANKA Çizgi Karakterler	55
Resim 4: ANKA.....	56
Resim 5: Nasreddin Hoca Zaman Yolcusu.....	65
Resim 5: Çizgi Dizi Karakteri Akif Hoca.....	75
Resim 7: Tenis Oynayan Çocukların Arkasında Türk Bayrağı Görseli	76
Resim 8: İstanbul Muhafızları.....	85
Resim 9: İstanbul Muhafızları Karakterleri.....	85
Resim 10: Alpman	94

GRAFİKLER LİSTESİ

	Sayfa No
Grafik 1: İzlenilen Çizgi Filmelerde Geçen Adalet Değeri	103
Grafik 2: İzlenilen Çizgi Filmelerde Geçen Dostluk Değeri	105
Grafik 3: İzlenilen Çizgi Filmelerde Geçen Dürüstlük Değeri	106
Grafik 4: İzlenilen Çizgi Filmelerde Geçen Öz Denetim Değeri.....	107
Grafik 5: İzlenilen Çizgi Filmelerde Geçen Sabır Değeri	109
Grafik 6: İzlenilen Çizgi Filmelerde Geçen Saygı Değeri	111
Grafik 7: İzlenilen Çizgi Filmelerde Geçen Sevgi Değeri	113
Grafik 8: İzlenilen Çizgi Filmelerde Geçen Sorumluluk Değeri	114
Grafik 9: İzlenilen Çizgi Filmelerde Geçen Vatanseverlik Değeri	116
Grafik 10: İzlenilen Çizgi Filmelerde Geçen Yardımseverlik Değeri	117

KISALTMALAR

TRT	: Türkiye Radya ve Televizyon
TÖP	: Türkçe Öğretim Programı
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
RTÜK	: Radyo ve Televizyon Üst Kurulu

1. GİRİŞ

Günümüz yaşantısında teknolojinin ilerlemesi, insanları bireyselliğe itmiştir. Bireysellikle beraber toplumsal ve evrensel değerler önemini yitirmeye başlamıştır. Dünyada yaşanan olaylar, küreselleşme, internetin ve sosyal medyanın uzun süre kullanımı, televizyon, sinema, medya ve reklamlar toplumları etkilemektedir. Bu gelişmelerin etkisiyle toplumdaki bireylerin değer yargıları değişmekte, kişilerin olumsuz davranışlarının artmış olduğunu görüyoruz. Evrensel ve toplumsal değerlerin olmadığı bir toplum düşünülemez. Böyle bir toplumda kaos dediğimiz bireyi ve toplumu olumsuz etkileyen olaylar çok sık yaşanır.

Günümüz gençleri, çocukları manevi değerlerden ziyade maddiyata daha önem vermekte çıkar ilişkileri içinde bulunmaktadır. Sorumluluk bilincinin, saygının, sevginin, dostluğun, yardımseverliğin azaldığı; şiddet olaylarının, yalan söyleme, iftira atma, hırsızlık gibi davranışların arttığı bir ortamda bireylerin davranışlarını şekillendirecek bir eğitime ihtiyaç duyulmaktadır. Huyları ihmal edilip eğitilerek düzeltilmeyen her insan, bu hal üzerine büyür, ömrü boyunca çocuklukta durumu korur, yaratılışına uygun olan yolu izler. Bunlar da öfke, zevk hırçnılık, açgözlülük ve benzeri kötü huylardır (Miskeveyh, 2017). Bu yüzden çocukları değerler konusunda eğitmeye daha önem göstermeli, yeni nesilleri değer konusunda daha duyarlı bireyler olmasını sağlamalıyız.

Toplum içinde bireylerin davranışlarını etkileyen en önemli unsurlardan biri de değerlerdir. Toplum kendi değerlerini kendisi oluşturur. Bunu yaparken de toplum kendi kültürüyle yoğrulur. Değerler bu şekilde kültürden etkilenen ve kültürü taşıyan bir öge durumundadır. Değerlerin toplum ve birey tarafından benimsenmesi çok büyük önem taşımaktadır. Çünkü birey toplum değerlerine uygun yaşadığında, toplum tarafından kabul görmekte, hızla değişen dünyaya karşı yerel değerlerini yaşatabilmektedir.

Eğitim, istendik davranışları kazandırma; olumsuz davranışı olumlu davranışa çevirme sürecidir. Değerler eğitimi sayesinde toplumun yozlaşmış, unutulmuş

değerleri tekrar kazandırılıp huzurlu ve sağlıklı birey ve toplum oluşturulabilir. Değerler eğitimle nesilden nesile aktarılabilir.

Değerler eğitimi, diğer tüm eğitimler gibi planlı düzenli bir şekilde yapılması gerekir. Ancak o şekilde istenen hedeflere ulaşılır. Kolaç (2010)'a göre değerler eğitimi tesadüflere bırakılmadan, düzenli ve titiz bir biçimde okullarda yapılmalıdır. Okullar çocukların sosyalleştiği en önemli kurumlardır. Değişen, gelişen dünyada kendi toplumunun değerlerini özümseyen, bunun yanında evrensel değerleri de benimseyen bireylerin yetiştirilmesi ihtiyacıdır (Kolaç, 2010).

Okulun amaçlarından bir tanesi okul programlarında yer alan veya almayan değerleri öğrencilere benimsetmek, bazı kurallarla öğrencileri düzene koymak, öğrencilerin ahlaki açıdan yetişmesine yardımcı olmak ve onların mizaçlarını pozitif yönde tesir etmektir (Akbaş, 2008). Okullarda bu amaç doğrultusunda okul içi ve okul dışı çeşitli faaliyetler düzenlenmektedir. Okullarda değerler eğitimi ile ilgili hafta hafta yapılacak faaliyetlerin belirlenmesi, okul panolarına değerlerle ilgili çeşitli yazılar ve görseller asılması, öğrencilere kısa filmler izletilmesi istenmektedir (MEB, 2015). Ayrıca değer eğitimi bazı derslerin öğretim programlarında doğrudan ya da dolaylı olarak yer almaktadır (MEB, 2018a; 2018b). Okullarda değerler eğitimi adı altında pano düzenleme, drama, resim, tiyatro gibi çeşitli etkinliklerle kazandırılmaya çalışılmaktadır.

Değer aktarımı sadece okullarda yapılmamaktadır. Çocukların okul saatinden sonraki yaşantılarında maruz kaldıkları her olay, okunan kitap, izlenen film, reklamlar, oynadıkları oyun hepsi değer aktarımında söz sahibi olabilir. Çocukluk dönemi, değerlerin kazanımında büyük önemi olan bir dönemdir. Ailede başlayan değer aktarımı, genel itibariyle okulda devam etmektedir. Bu kazanımı olumlu veya olumsuz etkileyen bir de çevre faktörü bulunmaktadır. Çevreyi oluşturan unsurlar oldukça fazladır. Kitle iletişim araçları da bu anlamda çocukluk dönemi kazanımlarını etkileyen faktörlerden biridir. Bu anlamda çocuğun kitle iletişim araçlarından öğrendiği bilgi, davranış veya tutumlar, onun değer kazanımı açısından önemlidir.

Çocukların en kolay ulaşabildiği kitle iletişim aracı, hemen hemen tüm evlerde olan televizyondur. Araştırmalar, çocukların televizyonda en çok izlediği programların, çizgi filmler olduğunu göstermektedir (RTURK, 2018). Çizgi filmlerin genel

itibarıyla renkli dikkat çekiciliği özellikle çocukları içine çekmektedir. Çizgi filmler, görsel dikkat çekiciliğinin yanında konusu ve işleyişi ile çocukları etkilemeye çalışmaktadır. Çocuklar çizgi filmi izlerken sadece vakit geçirmekle kalmayıp oradaki olayların, kişilerin etkisinde kalabilmektedir. Bu yüzden çocukların izledikleri çizgi filmler konusu, işleyişi ve karakter özelliği olarak çok önemlidir. Doğru kurgulanmış bir çizgi film, çocuğa pek çok olumlu davranış kazandırabileceği gibi, önemsizden yapılan bir çizgi film çocukta olumsuz davranışlara sebep olabilmektedir (Yorulmaz, 2013). Rogge, iletişim araçlarının, özellikle televizyon ve şimdi de video kasetlerinin, ahlaki, kültürel ve geleneksel değer yargılarını tehdit ettiğine işaret ediyor (Rogge, 1989, 122). Aracın kendisinden ziyade ne amaçla kullanıldığı önemlidir (Şirin, 2015, 25).

İlk çizgi film gösterimi, 1932 yılında yapılmıştır. “İskelet Dansı” isimli bu çizgi film, kısa olmakla birlikte, ilk olması ile tarihteki yerini almıştır. Sonraki yıllarda çizgi filmler teknik imkânsızlıklara takılmıştır (Göktepe, 2015). Türkiye televizyon kanallarında yabancı ülkelerden alınan çizgi filmler oynatıldığından kültür aktarımı da ona göre olmuştur. Yerli çizgi filmler 2000’li yıllarda doğmaya başlamıştır. Önceleri normal televizyon kanallarında belirli saatlerde çıkan çizgi filmler, zamanla sadece çizgi filmlerin çıktığı çocuk kanallarında gösterilmeye başlanmıştır. Bunun yanında birçok çizgi film kanalları da ortaya çıkmıştır. Devlet kanalı olan TRT de çocuk kanalını 2008 yılında kurmuştur. MinikaGo kanalı ise 2011 yılında yayın hayatına başlamış yerli çizgi film kanalıdır.

Çalışmada TRT Çocuk ve MinikaGo kanallarında yayınlanan 12 yaş üstünün izlediği çizgi filmler kök değerler açısından incelenmiştir. Çalışma altı bölümden oluşmaktadır. Çalışmanın birinci bölümünü problem durumu, araştırmanın amacı, araştırmanın konusu, kapsam ve sınırlılıklar, varsayımlar başlıkları oluşturmaktadır. Çalışmanın ikinci bölümünü kavramsal çerçeve oluşturmaktadır. Bu bölümde değer, değerlerin sınıflandırılması, değer eğitimi, çizgi film, çizgi filmin gelişimi ve değer başlıkları bulunmaktadır. Çalışmanın üçüncü bölümünde ise tezle ilgili araştırmalar, yöntem ve değerler başlıkları vardır. Dördüncü bölümde TRT Çocuk ve MinikaGo kanallarındaki çizgi filmlerin değerler eğitimi açısından incelemesi bulunmaktadır. Beşinci bölümde çizgi filmlerin Türkçe öğretilerine katkısı açısından incelenmesi yer almakta olup çalışma altıncı bölümde bulunan tartışma, sonuç ve öneriler bölümleri ile sona ermektedir.

1.1. Problem Durumu

Topçu'ya göre hareket, insanın başkalarını ve kendi eliyle kendini değiştirmesidir. Hareketlerimizin evren düzenini tamamlayıcı olanları ise ahlaki karakter taşımaktadır (Topçu, 2005). Kişiler kendilerini olumlu ya da olumsuz yönde de değiştirebilir. Kitle iletişim araçları içerisinde stratejik konumuyla dikkatleri çeken, günümüz çocuk dünyasının elektronik dadısı televizyon ve özelde çizgi filmler, kültür ve değerler üzerinde aile ve okulun yanında önemli bir etkiye sahiptir (Demir, 2019). Çocuklar üzerinde bu kadar büyük etkiye sahip çizgi film programlarının da içeriği oldukça önemli olup anlattıkları konunun yanında kahramanların kullandıkları dil ve Türk dilinin inceliklerini kullanma şekli de oldukça önemli olduğu söylenebilir.

"İngiltere'de yapılan bir araştırmaya göre, çalışan anne ve babaların 12-14 yaş grubu çocukları televizyonun en güçlü izler kitlesi olarak gözlenmiştir" (Demir, 2013, 160). Çocuk seyircinin televizyonlarda en fazla izlediği ve sevdiği program, çizgi filmler olarak ifade edilmektedir (İnce, 1991, 91). Durum böyle olunca çocukların televizyon karşısında neyle muhatap olduğu sorusu önem kazanmış ve konu hakkında birçok araştırma yapılmıştır. Çizgi filmlerin izleyici kitlesi çocuklar üzerinde olumlu ve olumsuz etkileri ile ilgili birçok araştırma yapılırken aynı zamanda çocukların bu kadar vakit geçirdikleri televizyonun eğitimde kullanılabilirliği konusunda da birçok araştırma yapılmıştır.

Çocukların en çok izlediği kanalların başında olan çizgi film kanalları son yıllarda artmakta olsa da yerli çizgi film kanalları hala çok sayıda değildir. Bu araştırma Türkiye'deki yerli çocuk kanallarında yayınlanan yerli yapım çizgi filmlerin Milli Eğitim Bakanlığı tarafından Türkçe Öğretim Programında belirlenmiş kök değerler açısından incelemek ve yerli yapım çizgi filmlerin Türkçe öğretimine katkısına saptamak amacıyla yapılmıştır. Türkçe yayın yapan yerli kanal ve yerli yapım çizgi filmlerin Türkçe öğretiminde kullanılabilirliği, bu çizgi filmlerin Türk dilinin zenginliklerinin yansıtılabilirliği araştırmanın konusu olmuştur.

1.2. Problem Cümlesi

TRT Çocuk ve MinikaGo kanallarında yayınlanan çizgi filmlerde hangi değerler yer almaktadır? Bu çizgi filmlerin Türkçe öğretimine katkısı var mıdır? Varsa nelerdir?

1.3. Alt Problemler

1. TRT Çocuk ve MinikaGo kanallarında yayınlanan 12 yaş üstüne önerilen çizgi filmlerin adalet değerine ve Türkçe öğretimine katkısı var mıdır?
2. TRT Çocuk ve MinikaGo kanallarında yayınlanan 12 yaş üstüne önerilen çizgi filmlerin dostluk değerine ve Türkçe öğretimine katkısı var mıdır?
3. TRT Çocuk ve MinikaGo kanallarında yayınlanan 12 yaş üstüne önerilen çizgi filmlerin dürüstlük değerine ve Türkçe öğretimine katkısı var mıdır?
4. TRT Çocuk ve MinikaGo kanallarında yayınlanan 12 yaş üstüne önerilen çizgi filmlerin öz denetim değerine ve Türkçe öğretimine katkısı var mıdır?
5. TRT Çocuk ve MinikaGo kanallarında 12 yaş üstüne önerilen çizgi filmlerin sabır değerine ve Türkçe öğretimine katkısı var mıdır?
6. TRT Çocuk ve MinikaGo kanallarında 12 yaş üstüne önerilen çizgi filmlerin saygı değerine ve Türkçe öğretimine katkısı var mıdır?
7. TRT Çocuk ve MinikaGo kanallarında 12 yaş üstüne önerilen çizgi filmlerin sevgi değerine ve Türkçe öğretimine katkısı var mıdır?
8. TRT Çocuk ve MinikaGo kanallarında yayınlanan 12 yaş üstüne önerilen çizgi filmlerin sorumluluk değerine ve Türkçe öğretimine katkısı var mıdır?
9. TRT Çocuk ve MinikaGo kanallarında yayınlanan 12 yaş üstüne önerilen çizgi filmlerin vatanseverlik değerine ve Türkçe öğretimine katkısı var mıdır?
10. TRT Çocuk ve MinikaGo kanallarında yayınlanan 12 yaş üstüne önerilen çizgi filmlerin yardımseverlik değerine ve Türkçe öğretimine katkısı var mıdır?
11. TRT Çocuk ve MinikaGo kanallarında yayınlanan 12 yaş üstüne önerilen çizgi filmlerinde hangi değerler ön plandadır?

1.4. Araştırmanın Amacı

Yapılan bu çalışmanın amacı, TRT Çocuk kanalında yayınlanan Rafadan Tayfa, ANKA, Nasreddin Hoca Zaman Yolcusu; MinikaGo kanalında yayınlanan Alpman, Hızlı Ayaklar, İstanbul Muhafızları adlı çizgi filmlerini MEB'in belirlemiş olduğu değerler (adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik) doğrultusunda incelemek ve bu çizgi filmlerin Türkçe öğretimine katkısını belirlemektir. Değer aktarımında kitle iletişim araçları önemli bir yere sahiptir. TRT Çocuk ve MinikaGo kanallarında yayınlanan çizgi filmlerin incelenmesi ve ortaya çıkan bulgulardan hareketle çizgi filmlerde değer eğitimiyle ilgili öneriler sunmak bu çalışmanın temelini oluşturmaktadır.

1.5. Araştırmanın Önemi

Değer insan davranışını şekillendiren, etkileyen, bireyi toplumsallaştıran en önemli unsurdur. Geçmişten günümüze nesilden nesile aktarılmış, bazen şekil değiştirmiştir. Toplumların var olmasını sağlar. Kazanılan her değer bireye katkı sağlarken kaybedilen değer ise bireyi toplumsallaştırmaktan alıkoyar.

Değer eğitimi her durumda olduğu gibi önce ailede başlar, yakın çevreyle beraber okulla devam eder. Okullar değer aktarımında önemli bir yere sahiptir. Hedeflenen kazanımlara programlı ve düzenli bir çalışmayla ulaşılabilir. Bu konuda MEB de birçok çalışma yapmış, bazı derslerin öğretim programlarına doğrudan veya dolaylı olarak değerler eğitime yer vermiş ve okullarda projeler yapılmasını, etkinlikler düzenlenmesini sağlamıştır (MEB, 2018a; 2018b).

2018 yılında “değerler eğitimi” Türkçe öğretim programına girmiş, programda ayrı başlık altında alınmış, değinilecek değerler kök değerler olarak açıkça yazılmıştır. Bu durum Türkçe öğretiminde değer aktarımının önemini göstermektedir. Zaman geçtikçe küreselleşen dünyada önemi daha iyi anlaşılan değer aktarımı sadece okullarda, öğretim programlarında değil; çocukların en fazla vakit geçirdikleri kitle iletişim araçlarında da yer almalıdır.

Hemen hemen her evde bulunan kitle iletişim araçlarından biri olan televizyon, kontrolsüz izlendiğinde bireyde olumsuz sonuçlara yol açmaktadır. Televizyonda çocukların en çok izledikleri çizgi filmlerin içeriği, uzmanlar tarafından incelenip

çocukların fiziksel ve ruhsal gelişimine uygun olup olmadığı incelenildiğinde uygun olan çizgi filmler değer aktarımı açısından olumlu rol oynayacaktır. Ayrıca dil becerilerinden en çok kullanılan dinleme/izleme becerisi ile Türkçe öğretimine katkısı da olacaktır.

1.6. Kapsam ve Sınırlılıklar

Bu araştırma TRT Çocuk ve MinikaGo kanallarında yayınlanan ve yaş grubuna göre 12 ve üstü yaş ile sınırlandırılmıştır. Bunu üzerine çıkan sonuçta çizgi filmlerin ilk beş bölümü izlenmiş ve incelenmiştir. TRT Çocuk ve MinikaGo kanallarında yayınlanan çizgi filmler şu şekildedir:

1. Rafadan Tayfa
2. ANKA
3. Nasreddin Hoca Zaman Yolcusu
4. Alpman
5. Hızlı Ayaklar
6. İstanbul Muhafızları

Bu çalışmada yukarıda yer alan çizgi filmler 2018 Türkçe Öğretim Programında MEB tarafından belirlenmiş kök değerler açısından incelenmiştir. Türkçe Dersi Öğretim Programında yer alan kök değerler ile sınırlandırılmıştır. Türkçe Öğretim Programında yer alan kök değerler şu şekildedir:

Adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik (MEB, 2018b, 4-9).

1.7. Sayıtlar

Araştırmada belirlenen değerlerin, araştırmaya konu olan çizgi filmlerin izlenecek bölümlerinde olabileceği varsayılmıştır.

2. DEĞERLER EĞİTİMİ VE ÇİZGİ FİLMLERİN KAVRAMSAL ÇERÇEVESİ

Bu bölümde değerin sosyologlara göre, psikologlara göre, filozoflara göre tanımlanması; değer özellikleri ve değer işlevleri üzerinde durulmuştur.

2.1. Değer Kavramı

TDK (2017) sözlüğünde değer; “bedel, paha, bir şeyin önemini belirlemeye yarayan soyut ölçü, kıymet, bir şeyin değdiği karşılık, bir şeyin para ile ölçülebilen karşılığı,” şeklinde tanımlanmaktadır.

Znaniecki (1918) tarafından ilk defa sosyal bilimlere kazandırılan değer kavramı, “valere” kökünden türetilmiştir ve Latince “kıymetli olmak” veya “güçlü olmak” anlamlarına gelmektedir (Bilgin, 1995).

N. Hartmann’a göre değer teriminin iktisattan etiğe geçmiş bir terim olduğu söylenir. Bakıldığında da değer, ekonomik görüşlerin en önemli kavramıdır. Ne var ki, bu “değer”in değerlerle herhangi bir ilgisi yoktur, değerlendirelerin ortaya çıkardığı değerlerle de. Ancak dolaylı bir ilgisi vardır. İktisadın bir kavramı olara değer, ancak “biçilen değerle”, yani özel değer yargılarıyla şeylere biçilen “değer”le bir paralellik gösterir (Kuçuraadi, 2018, 38).

İkinci Dünya Savaşına kadar değer ekonomik bir kavramdır. Sonrasında kültürlerin benzerliği ve farklılığını işaret eden bir kavram olmuştur. Ancak değerlerle davranışlar arasındaki tutarlılığın çok düşük olması, kişilerin değerlerinin ne işe yaradığı konusunu belirsiz bırakmaktadır (Bacanlı, 2017, 36).

MEB (2002) değer kavramını; davranışları, düşünme biçimini ve çeşitli olaylara verilen tepkileri belirleyen, okulun sahip olduğu özellikler, Güngör (1998); bir şeyin arzu edilebilir veya arzu edilemez olduğu konusundaki inanç, Silah (2000); kültürün belirli bir parçası ve kültüre anlam veren ölçütler olarak tanımlar.

Bireysel değer eğitim bireyin değerleri hakkında bilinç kazanmasına yönelik değer eğitimidir, bazen belli değerlerin aktarılmasına yönelik program ve etkinlikler de içerebilir. Sosyal değerler eğitimi ise toplumsal kurumların bireylerin kendilerine uyumlarına kolaylaştırmak için vermiş oldukları eğitimidir (Bacanlı, 2017, 34).

“Kişinin değeri”, kişinin toplumla ilgisi bakımından özel durumudur. Kişinin bir sayıdan fazla bir şey olması, “insan hakları” bakımından diğer kişilerle eşitliği, hiçbir şekilde araç olarak kullanılmaması gerekliliği ve bu gibi şeyler kişinin değerlerinin ifadesidir (Kuçuraadi, 2018, 41). Bu açıklamadaki “kişi değerleri” ni Kuçuradi şu şekilde açıklıyor: Kişi değerleri, kişilerarası ilişkilerde doğrudan doğruya veya dolaylı olarak ortaya çıkan sevgi, dürüst olma, bağlılık, saygı, adil olma gibi açık düşünebilme, doğru bağlantılar kurabilme gibi kişi imkanlarıdır.

Williams (1968) sosyal bilimlerde terimin kullanımının çeşitli alanlarda çeşitli kavramlarla ilişkilendirdiğini belirtmektedir. Psikologlar tutum, ihtiyaç, duygulanım, eğilim, ilgi tercih, güdü, boşalım, değerlendirme terimlerini kullanırken; antropologlar yükümlülük, ethos, kültür örüntüsü, tema, yaşam stili kavramlarını tercih etmişlerdir. Sosyologlar ve siyaset bilimciler ise çıkar, etik, ideoloji, töre norm, tutum, beklenti, yükümlülük, hak ve yaptırımlardan söz etmişlerdir (Bacanlı, 2017, 29).

M. Z. Aydın ve Ş.A. Gürler ise değerlerle ilgili “Değerler, insanın en iyi tarafını ortaya çıkarmayı ve onun kişiliğini bütünüyle geliştirerek, insani mükemmelliğe erişmesini sağlamayı amaçlamaktadır. Diğer taraftan değer, olgular ve nesneler hakkında ihtiyaç ve ideallere göre verilen yargıyı ifade eder. Değerlerde inanç ön plandadır. İnsanlar hayatlarının her yerinde, her noktasında, çoğunlukla bilinçli olmasalar da zihinlerindeki çeşitli değerleri davranışa önüştürürler. Bu nedenle değerler, tutumlar ve davranışlarla yakından ilişkilidir ve onlara yön verir” (Aydın, Akyol Gürler, 2012, 3).

Değer kavramı, insanların referans sistemini oluşturması bakımından oldukça önemli görülmektedir. Bu referans sistemi olmadan günümüz toplumunun ortaya koyduğu taleplerin neler olduğunun anlaşılması ve bu talepler doğrultusunda bireyin kendi tutum ve davranışlarını tayin etmesi mümkün olmayabilir (Standop, 2005).

Değer, bireyin toplumda kabul görme ya da bağımsız birey olma davranışını canlı tutan kaynaktır. Estetik ve ahlak kavramları ile yakın ilişkidir. Bobaroğlu (2002, 66)’na göre, “uğruna yaşamaya değer inanç, fikir, eylem ve idealler değerleri

oluşturur. Eğer değerler sezgisel olarak ortaya konuyorsa, ahlaktır. Eğer bu değerlerin bilgisi (kavramlaştırılarak) ortaya konuyorsa bu da etikdir”. Hatta çoğu filozof, psikolog ve sosyolog üç kavramı birlikte değerlendirmişlerdir.

D’Andrade (2008) değer in çeşitli biçimlerle arasındaki ilişkiyi bağlamıştır. Değer in üç yönü olduğunu belirtmiştir. Bu yönlerden biri *içselleştirmedir*. Değer in içselleştirmesi kişisel değerleri oluşturmaktadır. Değer in ikinci yönü *kurumsallaşmadır*. Değeri kurumsallaşması kuralları ve normları oluşturur. Nurettin Topçu bu konuyla alakalı “yapılabilecek olan, ruh ve ahlak değerlerinin doğurduğu müesseselerdir, ancak manevi değerlerin müesseseleşmesidir.” (2008,94) demektedir. Değer in üçüncü boyutu ise *dışsallaşmadır*. Değer in dışsallaşması fikirlerin kültürel mirasını oluşturur. Birinci boyut psikolojik, ikinci boyut sosyolojik, üçüncü boyut antropolojiktir (Bacanlı, 2017, 54).

Değer, zamanla ve kişiden kişiye farklılık gösterebilir. Tüm bunların yanında evrensel, kabul görmüş değerler de vardır. “Dürüst olma, adil olma gibi.” Belirli nedenlerden dolayı değerler, davranış ve etkinlikler şekilleri soyut olarak nitelendirilir ve değerlendirme sistemleri meydana gelir. Kişiler de yaşayan insanların yapıp ettiklerine, eserlerine, hatta kendi kendilerine bu değer yargıları tablolarına göre değer biçerler (Kuçuraadi, 2018, 29).

Değer araştırmaları ile ilgili bazı sorunlar bulunmaktadır. Kulich (2010) bu sorunları şöyle sıralamıştır: Deneysel destek sağlanmamaktadır, çıkarsama sorunları bulunmaktadır, soyutlama sorunları vardır, değerler gözlenememektedir, hali hazır kuramlar değer in davranışı nasıl biçimlendirdiğini açıklamada yol gösterici değildir, değer üreten süreç bilinmediğinde davranışsal açıklamalar ikna edici değildir, değerleri ölçmede çözülmesi güç problemler bulunmaktadır (Bacanlı, 2017, 37).

2.1.1.Filozoflara Göre Değer

Ahlak, estetik ve değer kavramı Sokrates’ten bu yana filozofların başlıca konularından biri olmuştur. “Kime göre ve neye göre değer?” sorularının cevaplarını aramışlardır.

Değer problemi felsefede aslında değerlendirme problemi ve değerler problemi olarak karşımıza çıkar. Çünkü “iyi nedir?”, “güzel nedir?”, “faydalı nedir”, “doğru nedir” gibi sorular sormak, değerlendirme etkinliğini belli açılardan problem haline getirmektir; saygı, dürüstlük, adalet, eşitlik gibi kişilerarası ilişkilerin temelindeki

anlamla ilgili sorular ortaya koymak veya sanat, bilim, moral gibi insan başarılarının özelliklerini araştırmaksa, farklı çeşitlerden değeri problem haline getirmek olur (Kuçuraadi, 2018, 8).

Kant, iyiye göreliliğine işaret etmektedir. Kant'a göre, etikte genellikle yapılması istenen, iyinin ne olduğunu söyleyip, kişinin eylem veya özel değer yargıları için bir norm veya ölçü ortaya koymaktır. Oysa Kant, iyi ile normlar arasındaki bağlantıyı tersine çevirip, eylemler için ancak a priori bir yasa ortaya koyduktan sonra neyin iyi veya iyinin ne olduğunun söylenebileceğine işaret eder.

Bolay ise değeri arzulanan, bireylerin ilgisini çeken, bireyler için gerekli olan bir şey olarak tarif etmektedir (Bolay, 1996).

Stoacılar göre, bütün insanlar doğuştan iyi olarak yaratılırlar, sonra kötü insanlarla arkadaşlık ederek, eğitimle giderilemeyen kötü arzulara sürüklenerek kötü kişiler olurlar (Miskeveyh, 2017, 52). Günümüzden yüzyıllar öncesinde yaşamış filozof grubu olan Stoacılar da değer eğitime vurgu yapmışlardır. İnsanların eğitim ile iyiye ve doğruya ulaşacaklarını söylemişlerdir. Galinos da Stoacılarla benzer bir düşünceye sahip olarak iyi insanlar, kötü insanlar ve bu ikisinin ortasında bulunan orta insanlar vardır derler. Orta insanların eğitim ve öğüt ile iyi insan olacağını söyler (Miskeveyh, 2017). Aristo, *Ahlak (Etika)* ve *Kategoriler* adlı kitaplarında, kötü insanın eğitimle iyi insan olacağını söyler. Aristo'ya göre her ahlak değişebilir, değişmesi mümkün olan hiçbir şey tabii değildir; öyleyse hiçbir ahlak tabii değildir (Miskeveyh, 2017, 53).

İbn Miskeveyh ahlakın tanımını şöyle yapmaktadır: Ahlak, nefsin düşünüp taşınmadan kendi fiillerini ortaya koymasını sağlayan durumdur. Ahlakı ikiye ayırmaktadır: Birincisi mizaçtan kaynaklanan doğal olan ahlak, ikincisi alışkanlık ve eğitimle kazanılan ahlak. Miskeveyh'in ikinci olarak saydığı ahlaka değerler diyebiliriz. Değerler eğitimle kazandırılan ahlaki davranışlardır. Zira biz insanlar ahlakı kabul edecek bir yaratılışa sahibiz. Eğitim ve öğütlerle hızlıca veya yavaş yavaş değişebiliriz (Miskeveyh, 2017,51). Miskeveyh'e göre, çocukların ahlakı; doğuşlarından itibaren belirmeye başlar ve onlar bunu büyükler gibi düşünüp taşınarak gizlemezler. Büyükler ise yaptığı kötü şeyin farkında olup, bu durumu gizlerler.

Perry General Theory of Value (1926) ve Realms of Value (1954) adlı eserlerinde değerleri insanın insanın ilgileri, ilgi objeleri, ilgilerin cinsi, miktarı, yoğunluğu çerçevesinde izah edeceğimiz söylemektedir. Burada ilgi denilince hoşlanma hoşlanmama, ihtiyaç, tercih gibi eğilimler kast edilmektedir (Güngör, 1998, 32). F.C. Sharp (1928) ahlaki hükümlerin bir şeyin doğru veya yanlış olduğu hakkındaki iddialardan ibaret olduğunu söylüyor (Güngör, 1998, 35). Dewey –ve bütün pragmatistler- ilmin fonksiyonuna dönerek bir cevap bulmaya çalışmaktadırlar. Değerleri tıpkı diğer olgular gibi ilmi metodlarla inceleyebiliriz ve böylece ilim vasıtasıyla ahlaki sonuçlara varmamız mümkün olur (Güngör, 1998, 39).

Ahlaki davranışın en ayırt edici özelliği birtakım insanların ve düşüncelerin iyi ve kötü hükümleri çerçevesinde ele alınmasıdır. Biz bu türlü hükümlere değer hükümleri diyoruz. Değer hükümleri bir şeyin arzu edilebilir -iyi- veya edilemez – kötü- olduğunu belirten ifadelerdir. İnsanlar, şeyler, insanların davranış ve niyetleri hakkında değer hükümleri veririz. Çalışkanlık iyi bir vasıftır, Demokrasi iyi bir rejimdir, filan marka arabalar çok güzeldir, gibi. Dikkat edilirse ahlaki hükümler böyle birer değer hükmüdür, ama değer hükümlerinin hepsi ahlakla ilgili şeyler değildir. Şu halde ahlaki hüküm denince, ahlakla ilgili değer hükümleri kast edilmektedir (Güngör, 1998, 27).

Erol Güngör ahlak felfesinin değeri subjektif olmaktan çıkarıp objektif bir gerçeğin peinde olduğunu fakat bu durumun çözülemez bir problem olduğunu söylemektedir.

2.1.2.Psikologlara Göre Değer

Psikologlar filozoflardan ayrı olarak değere bilimsel bir gözle bakmışlardır. Psikoloji alanındaki değerle ilgili çalışmalar toplumların değer yapılarını incelemekte olduğunu görüyoruz. Sosyoloji ve antropoloji alanındaki çalışmalar bir yana, psikoloji alanındaki çalışmalar da değer ile kültürü nerdeyse eş anlamlı olarak kullanmaktadırlar (Bacanlı, 2017, 36)

Pepper (1958) Pepper, gerek insanda, gerek tabiatla birçok “seçici(selective) sistemlerin bulunduğunu, bunların herbirinin birtakım davranışları ve davranış sistemlerini (müesseseler vs.) idare ettiğini, bunlar arasında seçimler yaptığını, normatif düzenlemeler gerektirdiğini” söylüyor (Güngör, 1998, 32)

Sosyal psikolojinin kurucusu olan Kurt Lewin değer karşılığı olarak genelde değerlik (valence) ve zorlama (force) kavramlarını kullanmıştır (Lewin, 1936). Daha sonraki

alışmalarında değer terimini kullanmıştır, valence (değerlik) terimi bir duygunun olumlu veya olumsuzluğunu ifade etmek için kullanılmıştır. yani korku ve öfke negatif değerliğe, neşe ise pozitif değerliğe sahiptir (Bacanlı, 2017, 30).

Kulich (2010) kültürler için beşli bir hiyeraşık sınıflama önermektedir: Meta (evrensel), makro (ulusal), meso (altkltrel), medio (bağlamsal sosyal) ve micro (bireysel ilişkisel). Değerler için de benzer bir sınıflama değeri anlamada kullanışlı olabilir görünmektedir. Buna uygun olarak evrensel değerlerden, ulusal değerlerden, altkltrel değerlerden, sosyal değerlerden ve bireysel değerlerden söz edilebilir (Bacanlı, 2017, 33).

Schwartz (2003), değerleri, arzu edilen, kişilerin hayatlarına kılavuzluk eden, önem derecelerine göre değişen, durum ötesi hedefler olarak tanımlamıştır.

Spranger (1928) deneklerini herbirinde hakim olan değere göre göre şahsiyet tiplerine ayırmaya çalışmış ve herkesin altı temel değer tipinden birine girebileceğini söylemiştir. “Estetik, Teorik (veya ilmi), İktisadi, Siyasi, Sosyal ve Dini değerler (Güngör, 1998, 84). Spranger gibi daha birkaç filozof, sosyolog ve psikolog da değerleri sınıflandırmaya çalışmıştır. Kişilere birkaç olay verilmiş bunun üzerine kendilerine göre o olayları değerlendirip sonuçlarına sayısal değerler verilmesi söylenmiştir. Cevaplara göre kişide hangi değerin ağır bastığına bakılmıştır. Cinsiyet ve yaşa göre değerler de değişmektedir. Ülkemizde alışmayı Erol Güngör yapmıştır.

Değerler bizim zihni muhtevamızın başlıca unsurlarıdır. Onlar arasında da yüksek seviyede bir ahengin kurulması, ortaya çıkacak uyuşmazlıkların hemen giderilmesi insan intibakı için zorunludur. Bir kimse hürriyete çok değer veriyorsa herhangi şekilde bir otoritayanizme de aynı şekilde değer veremez. Yine hürriyete verdiği değerle birlikte sanata da değer vermesi kaçınılmaz görünmektedir (Güngör, 1998, 75).

Değerler güdü değildir. Ama güdü bir değere olumlu pekiştirme sağlayabilir. Yani kiiler değerleri için bir şeyler yapmaya gdlendiklerinde onun pekiştirilmesini sağlayabilirler. Değerin normdan farkı daha kapsamlı olmasıdır. Değerler belli normların kabul edilebilmesi için ölçütü olarak işlev grrleri (Bacanlı, 2017, 33).

2.1.3.Sosyologlara Göre Değer

Değer kavramının bireyselliğın yanında kuşkusuz ki sosyal anlamı vardır. Değer kavramı, ahlaki ve toplumsal anlamda 19. yüzyıldan itibaren kullanılmaya başlanmıştır. İlk zamanlar etik değerler kapsamında incelenmiş ve sınıflandırılmışlardır (Tufts, 1908, Schler, 1916).

Çelikkaya (1996), toplumsal yaşamdaki davranışlarımızı yönlendiren komutların bireysel anlamda inanç ve fikirlerimizi de etkilediğini belirterek toplumun inanç ve ideolojisince benimsenip yaşatılan her türlü davranış, duyuş ve düşünceleri yansıtan kuralları değer olarak tanımlamıştır.

Rokeach’a göre bir insanın değeri olduğunu söylemek, onun belli bir davranış biçimi veya varlık hedefinin karşıt bir davranış veya hedefe tercih edildiği kalıcı bir emredici veya yasaklayıcı bir inancı var demektir. Bu inanç nesnelere ve durumlara karşı tutumu aşar, davranış, nesne ve durumlara karşı tutum, ideoloji, benliğin başkalarına karşı ortaya konuluşu, değerlendirmeler, yargılar, haklılaştırmalar, kendini başkası ile karşılaştırmalar ve başkalarını etkileme çabalarına yol gösterir ve onları belirler. Değerlerin uyum sağlayıcı, benliği savunucu, bilgi sağlayıcı ve kendini gerçekleştirmeye yönelik işlevleri vardır. Araç ve amaç değerler ilişkilidir, ama önemlilik sürekliliği boyunca nispeten kalıcı hiyeraşikörgütlenmeler şeklinde örgütlenir (Rokeach, 1973, 25).

M. Rokeach (1973) Spranger’in sınıflandırmasına “Gaye değerler” (Terminal Values) adını vermektedir. Onun sınıflamasında bir de “Vasıta Değerler” (Instrumental Values) vardır ki, terimden anlaşılacağı gibi, bunlar gaye değerlerin elde edilmesi yolunda gerekli görülen vasıfları temsil ederler. Rokeach’ten örnek verecek olursak, “eşitlik”, “aile güvenliği”, “kendine saygı”, “sosyal itibar” birer gaye-değerdir. Bunların yanında “nezaket”, “sorumluluk”, “zeka” birer vasıta- değer teşkil eder.

Ülken (2001) değerleri içkin, aşkın ve normatif değerler olarak üç sınıfa ayırmıştır. Ona göre içkin değerler, kavramlar, hisler ve madde ile ilişkilerden neşet eden, inançlardan daha çok bilginin hâkim olduğu değerlerdir. Aşkın değerler, bireyler arasındaki ilişkilerden oluşan değerlerdir, bilgidен çok inanma esasına dayanır. Normatif değerleri ise bireyler arasındaki ilişkilere dayandırır.

Fischer’a göre değerler kişilerin ve birlikteliklerin sosyal değerinin yargılanmasında hazır birer araç olarak kullanılır, tabakalaşma sistemini olanaklaştırır; bireyin

çevresindekilerinin gözünde “nerede durduğunu” bilmesini yardım eder. Değerler sosyal kontrol ve baskının araçlarıdır. Kişileri törelere uymaya yöneltir “doğru” şeyleri yapmaya yüreklendirir (Fischer, 2001).

Inglehardt modernizasyonla birlikte değerlerin çalışkanlık, eşitlik ve güvenlik gibi değerlere yöneldiğini öne sürmektedir. (Bacanlı, 2017, 39). Inglehardt’a göre, postmodern değerler de özellikle dünyevileşme ve bireyselleşme açısından modernleşmenin değerleri ile aynı yolu izlemektedir. Inglehardt 1995 yılında yaptığı çalışmada (1995) değerlerin iki boyutta yerleştirebildiğini bulmuştur. Buna göre değerler ve refah düzeyi düşük olmak akılcı- meşru otorite boyutunda gösterebilmektedir. Bu gösterim toplumların hangi gelişmişlik düzeyinde hangi değerlere yöneldiklerini temsil etmektedir (Bacanlı, 2017, 39).

Birçok sosyal bilimci değerler konusunu ele almaktadır. Bunun sebebi bireylerin hareketlerinin yorumlanması açısından değerlerin oldukça etkin bir rolü olmasıdır. Bunun yanında, gün geçtikçe farklılaşan dünyada değişen toplumsal düzenin düzgün çalışması için değerlerin bazı değişikliklerle uyum sağlamasına bağlıdır (Kağıtçıbaşı, Kuşdil, 2000).

2.1.4. Türkiye’de Değerler Eğitimi

Eğitim Türkçe bir terim olarak kişinin olgunlaşmasını veya bir konuda yetiştirilmesini ifade eder (Bacanlı, 2017). Değer eğitimi de kişide görmek istediğimiz davranışların oluşmasını sağlamaktır.

Türk toplum yapısında eğitim-öğretimin temel niteliği; ahlaklı, şahsiyetli, kökünü ve kimliğini bilmek gibi değerler başta olmak üzere töre ile ifade edilen unsurlarla donanmış kalifiyeli nesiller yetiştirmektir (Özmenli, 2012)

Türklerde eğitim genellikle hayatın bir parçası olarak ele alınmıştır. Eğitim-öğretimde özellikle iyi ve donanımlı insan vurgusunun yapılmasındaki asıl faktör; her şeyden önce ahlaklı, mesleki açıdan da vasıflı insan yetiştirmeye zaruretidir (Ahmetbeyoğlu, 2019).

Türkiye’de değerler kavramına baktığımızda ilk olarak Yunus Emre’yi görmek mümkündür diyebiliriz. Yunus Emre’ye göre değerleri özümseyen kişiye “insan-ı kamil” denir. Yunus Emre, şiirlerinde insan-ı kamil olmanın önemini anlatır. Kamil insan nefis terbiyelerini tamamlayıp kemale ulaşan kişidir (Tatçı, 2008). Yunus

Emre'nin Divanında ideal insan özellikleri ele alınmıştır. Yunus Emre'ye göre ideal insan şu değerleri taşımalıdır: “Kamil insan olma, doğruluk, edepli insan olma, cömertlik, alçakgönüllülük, vefakarlık, kanaatkarlık, adil olma, yardımseverlik, ilim sahibi olma, çalışkanlık, sabırlı olma” (Arıcı, 2019).

Eski Türk geleneklerine baktığımızda çocuğun eğitiminden başta anne ve babanın sorumlu olduğunu görmekteyiz. Töre adı verilen geleneklerle toplumdaki bireylere değerler benimsetilmeye çalışılmıştır. Eğitim-öğretimden maksat insanın tarihini, atasını, kimliğini oluşturan dili ve dini başta olmak üzere değerlerini, hayat kaynağı tefekkür dünyası ile töresini ve bunları kaybettiğinde de başına neler geleceğini unutmamasını sağlamaktır. Çünkü eski Türk anlayışında unutmak, başkalaşmak, ve dönüşmek yok olmak, ölmekle bir tutulurdu (Ahmetbeyoğlu, 2019).

Osmanlı Devleti'nin son döneminde değer eğitimi ahlak eğitiminin içerisinde din eğitimi ile birlikte verilmiştir.

Osmanlının son döneminde devletin çöküşü ve içtimai hayatın bozulmasına ahlaksızlığın sebep olduğunu düşünen kişiler tarafından ahlak eğitimine büyük önem verilmiştir. Osmanlı devletini bu durumdan kurtarmak için hem ahlak kitabı yazma işine, hem de okullarda müstakil olarak ahlak dersi okutulmasına ağırlık verilmiştir (Erdem, 2006,13).

II. Meşrutiyetle başlayan devleti kurtarma çabası eğitimde de kendini göstermiş ve bu bağlamda karakter eğitime önem verenlerden Hakkı Behiç iki kitap yazmıştır. İbtidai ve idadiye mekteplerdeki ahlak derslerinde okutulmak üzere “Malumat-ı Medeniye ve Ahlakiye” adlı eserleri Osmanlı devletinin son zamanına kadar okutulmaya devam etmiştir. Kitapta kanunlara itaat etme, vergi, askerlik gibi vatanla ilgili vazifelere yer verilmiştir (Doğan, 1994, 86-88).

Eğitim açısından okullarda değer eğitimi 20. asrın başından itibaren başlamıştır. 1920'li yıllarda Amerika'da karakter eğitimi adı altında ilk çalışmalar başlamıştır. 1970'lerde ise birçok ülkenin eğitim programlarında yerini almış fakat bugünkü anlamıyla değer eğitimi 1990 yıllarında yaygınlaşmıştır (Demircioğlu, Tokdemir, 2008,73).

Türk kültür ve geleneklerine uygun değerler, bir dönem Batılılaşmanın etkisiyle değişen dönem ile yozlaşmaya başlamışken asıl değerlerimizi kahramanların karakterlerinde yansıtan Türk yazarlar eserlerinde değerleri benimsemiş karakterleri

işlemişlerdir. Köseoğlu (2013)’a göre Peyami Safa ve Ahmet Hamdi Tanpınar’ın romanları, Yahya Kemal ve Mehmet Akif Ersoy’un şiirleri ve tiyatrolarında Nurettin Topçu’nun makale ve denemelerinde bunlar mevcuttur (Arıcı, Başaran, 2019).

Günümüzde değer eğitimi ile ilgili çalışmalara baktığımızda geliştirilmiş karakter eğitimi adıyla, değerleri ve ahlaki gelişimi de kapsayan bir eğitim anlayışı uygulanmaktadır. Bu anlayış değer eğitimi, karakter eğitimi, sosyal beceri eğitimi, ahlak eğitimi, vatandaşlık eğitimi gibi birbirleri ile ilgili alanları kapsamaktadır. Toplumsal ve bireysel hayattaki hızlı değişim, değerlerin önemini arttırmıştır (Tokdemir, 2007, 37).

Yeni programlarda yapılandırmacılığın temel yaklaşım olarak kabul edilmesiyle, öğrencinin edindiği kişisel bilgi, görüş, inanç ve değerlerin öğrenmeyi etkilediği kabul edilmiştir (MEB, 2005).

Milli Eğitimin 2018 yılında yayımlanmış olduğu öğretim programının amaçları içerisinde “...milli ve manevi değerleri benimsemiş, haklarını kullanan ve sorumluluklarını yerine getiren, “Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi’nde ve ayrıca disiplinlere özgü alanlarda ifadesini bulan temel düzey beceri ve yetkinlikleri kazanmış bireyler olmalarını sağlamak” ifadesi yer almaktadır.

Bütün derslerde ve okulda dolaylı olarak değerler eğitimi görmek mümkündür. Fakat doğrudan ortaokul öğretim programında yer alan üç ders bulunmaktadır: Sosyal Bilgiler, Türkçe, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi.

Seçmeli ders olan Düşünce eğitimi, Medya okur-yazarlığı derslerinde de değerler eğitimi konular arasına serpiştirilmiştir.

Günümüzde değer eğitimi adı altında çeşitli panolar ve sunumlar yapılarak öğrenciye ulaşmak hedeflenmiştir. Okulda verilen değer eğitimi konusunda, değer eğitiminde materyallerin geliştirilmesi, yeni fikir ve materyallerin etkili kullanımları için tecrübeli eğitimcinin olması, değer eğitiminin geliştirilmesi için çeşitli teoriler ve yöntemlerin oluşturulmasına dikkat edilirse programın hedefine ulaşmasına katkı sağlayacaktır (Dilmaç, 2002, 4).

2.1.5. Değer Eğitiminde Yöntem ve Teknikler

Okullarda değer eğitiminin belli bir plan dahilinde çocukların yaş seviyeleri dikkate alınarak yapılması gerekmektedir. Çağlayan (2005)’a göre ahlâk eğitimi verilirken de

eğitim ve öğretimde başvurulan ilke ve yöntemler kullanılmalıdır. Öğrencilerin yaşları grupları göz önünde bulundurularak konu seçimi yapılmalıdır. Bu yapılırken de başvurulan teknikler, faydalanılan malzemeler içinde bulundukları hayatın getirdikleri ile uyum içinde olmalıdır.

Okullarda değer eğitimi aktarılırken öncelikli olarak rol öğretmenlere düşmektedir. Öğretmenler öğrencilerine rol model olarak kendilerinde bulunan değerleri öğrencilerine taşımalıdır. Karakaya (2013), eğitimcinin temel hedeflerinin başında kendisine has değerlerle birlikte evrensel değerleri benimsetecek bir göreve sahip olmak ve bu işlevi görürken birleştiren, bütünleştiren ve uzlaştıran bir kimlik olmasının üzerinde durmuştur.

Ders kitaplarında, sınıf ve okul kütüphanelerinde bulunan kitaplarda değer eğitimi açısından zengin olmalıdır. Çocuklar okudukları kitaplardan etkilenmektedir ve kitap kahramanının yerine kendini koyarak düşünmektedir. Bu durumlarda kitap kahramanı evrensel ve yerel değerleri yüksek bir kişiye çocuk o değeri daha kolay kazanacaktır. Ayrıca ders kitaplarındaki metinler seçilirken yine evrensel ve yerel değerlerin bulunduğu metinler seçilmeli ve görsellerle desteklenmelidir.

2.1.6. Türkçe Öğretiminde Değer Eğitimi

Türkçe dersi değer aktarımı açısından oldukça önemli bir derstir. Hem ana dil öğretimi hem milli kültür aktarımı açısından amaçlar taşımaktadır. Değer eğitimi ayrı bir başlıkta daha önce Sosyal Bilgiler dersine girmişken 2017 öğretim programı ile Türkçe Öğretim Programı'nın içerisinde yer almıştır. 2018 Türkçe Öğretim Programı'nda yine aynı şekilde çeşitli bilgi ve yeteneklere sahip öğrencilerin yetiştirilmesi hedeflenirken bir taraftan da milli ve evrensel değerlerin öğrencilere kazandırılması da amaçlanmıştır.

2018 Türkçe Dersi öğretim Programı'nda değerler, kişilerin yaşamda karşı karşıya kaldığı zorlukları ve sorunları atlatmasında kişilere yön veren temel etken olarak tanımlanmaktadır. 2018 yılı Türkçe Öğretim Programı, değerlere her tema ve konu içeriğinde örtük olarak yer vermiştir. Türkçe Öğretim Programında yer alan “kök değerler” şunlardır: “adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik” (MEB, 2018a, 4).

2018 Türkçe Öğretim Programı'nda yer alan “Öğretim Programının Amaçları” başlığı altında değerler ile ilgili şu maddeler bulunmaktadır:

“Ortaokulu tamamlayan öğrencilerin, ilkokulda kazandıkları yetkinlikleri geliştirmek suretiyle milli ve manevi değerleri benimsemiş, haklarını kullanan ve sorumluluklarını yerine getiren, “Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi”nde ve ayrıca disiplinlere özgü alanlarda ifadesini bulan temel düzey beceri ve yetkinlikleri kazanmış bireyler olmalarını sağlamak.” (MEB, 2018a, 3).

“Liseyi tamamlayan öğrencilerin, ilkokulda ve ortaokulda kazandıkları yetkinlikleri geliştirmek suretiyle, milli ve manevi değerleri benimseyip hayat tarzına dönüştürmüş, üretken ve aktif vatandaşlar olarak yurdumuzun iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunan, “Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi”nde ve ayrıca disiplinlere özgü alanlarda ifadesini bulan temel düzey beceri ve yetkinlikleri kazanmış, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda bir mesleğe, yükseköğretime ve hayata hazır bireyler olmalarını sağlamak ” (MEB, 2018a, 3).

Türkçe dersinin sadece dil ile ilgili bilişsel beceriler aktaran bir ders değildir. Doğan ve Gülüşen (2011)’e göre Türkçe dersi okuma, yazma, dinleme ve dil bilgisi alanlarındaki amaçları yerine getirirken bir taraftan da öğrencilerin çeşitli değerleri kazanmasını hedefler.

Türkçe dersinde değerleri benimsetmek için kullanılan en önemli materyallerin başında ders kitaplarının geldiği ifade edilebilir. Doğan ve Gülüşen (2011)’e göre Türkçe ders kitapları içinde bulunan metinler değer eğitiminin gerçekleşmesi açısından oldukça önemlidir. Yine değer aktarımı yapılırken Türkçe ders kitabında yer alan metinlerin milli ve evrensel değerler açısından zengin olması gerekir. Ayrıca çocukların benimseyeceği şekilde değer aktarımı yapıyor olması gerekmektedir.

2018 Türkçe Öğretim Programı’nda “Ders Kitaplarına Alınacak Metinlerin Nitelikleri” başlığı altında değerler ile ilgili aşağıdaki madde bulunmaktadır: “Ders kitaplarına alanda yaygın olarak kabul görmüş yazar ve eserlerden, edebî ve kültürel değer taşıyan metinler alınmalıdır. Türk cumhuriyetleri ve Balkan Türkleri edebiyatlarından eserlere yer verilmelidir” (MEB, 2018a, 19).

2.2.Çizgi Filmler

Bu bölümde çizgi filmin tanımına, çizgi filmlerin dünyada ve Türkiye’deki gelişimine, değer aktarımı ve Türkçe öğretimine katkısı bakımından çizgi filmlerin ve TRT Çocuk ve MinikaGo kanallarında çizgi filmlerin başlıklarına değinilmiştir.

2.2.1.Çizgi Filmin Tanımı

Türkçede kullanılan medya sözcüğü kökü araç, aracı, ortam ve orta anlamlarına gelen Latince “medius” olan İngilizce “media” sözcüğünden alınmadır (Alp, Kardaş, 2016, 69). Genel olarak medya toplumunun tümünün ya da bir kısmının alıcı

konumunda olduğu kitlelere yönelik iletişimi sağlayan yazı, ses ya da görüntü aracılığıyla iletişim kurmayı sağlayan yazılı ve elektronik basın, sinema, internet, bilgisayar, video, videotext, haberleşme uyduları, kitap, slayt, m ltivizyon, hybermedia, faks, tele-foto, radyo-foto, telefon gibi kitle iletişim araçlarının tümüne medya adı verilmektedir (Bülbül, 2001,12). 18 ve 19. yüzyıllarda gazeteler eğitim açısından önemli bir işlevi yerine getirmiş, 20. yüzyılda radyo ve televizyonun da günlük hayata girmesiyle medya toplum üzerinde eğitim açısından çok etkili olmuştur (G z, 2005,14). 18 ve 19. yüzyıllarda gazeteler eğitim açısından önemli bir işlevi yerine getirmiş, 20. yüzyılda radyo ve televizyonun da günlük hayata girmesiyle medya toplum üzerinde eğitim açısından çok etkili olmuştur (G z, 2005,14).

Televizyon günümüzde en yaygın kullanılan ve hem görsel hem de işitsel bir uyaran olması münasebetiyle etkisi de bir o kadar fazla olan kitle iletişim aracıdır (Alp, Kardaş, 2016) Televizyon günümüzde hemen hemen tüm evlerde bulunan kitle iletişim aracı, insanların en çok da karşısında vakit geçirdikleri bir alan olması sebebiyle içinde yayınlandığı programları da önemli ve denetlenmesi gereken bir medya unsuru haline getirmiştir. Durum böyle olunca çocukların da doğal olarak televizyon karşısında okul dışındaki çoğu zamanını harcadığını söylemek mümkündür. Son zamanlarda televizyonun yerini bilgisayar, telefon, tablet gibi kitle iletişim araçları almakta olsa da en ucuz kitle iletişim aracı olan televizyon daha kolay ulaşılabilirlik açısından diğerlerinin önünde sayabiliriz. Basının bir işlevi de kültürü toplum içinde yaymak, gelişmesini sağlamak ve farklı yöre ve toplumların kültürünü birbirine tanıtma dır (Alp, Kardaş, 2016, 71). Çocuklar okul dışında eve geldiklerinde televizyonda genel olarak çeşit çeşit çizgi film kanallarından, kendi zevk ve ihtiyaçlarına göre ilgiyle, sevgiyle çizgi filmleri izlemektedirler.

 izgi filmin tanımı birçok kişi tarafından yapıldığını söylemek mümkündür.

 izgi film, TDK (2019)’nin sözlüğünde şu şekilde tanımlanmaktadır: “Bir konuyla ilgili olarak karakterlerinin hareketlerini belirtecek biçimde art arda çizilmiş resimlerden oluşan sinema filmi.”

“Elle veya dijital ortamlarda çizilerek yapılan resimlerin, canlandırma metotlarıyla hareketlendirilmesi” (Ulubaş,2016,48).

Teknik anlamda çizgi filmler yakın geçmişte ortaya çıksa da insanların çizgilerle duygu ve düşüncelerini anlatması oldukça eski zamanlara dayanmaktadır. Çizgi film tarihi, yapılan araştırmalara göre yukarıda belirtildiği üzere ilk olarak binlerce yıl önce mağara resimlerindeki figürlere kadar gitmektedir. Farklı coğrafi bölgelerde bulunan mağara resimleri, bir bakıma çizimlerle anlatılan yaşamsal görüntülerdir (Göktepe,2015, 5).

İnsanların haberleşmek için çizdiği mağara resimleri sadece renklendirilmemiş aynı zamanda hareketli hale de getirilmiştir. Nitekim mağaralarda yer alan bazı duvar resimlerinde, hareket algısı veren ayrıntılı çizimlere rastlanmaktadır. Bunlar, basit çizim olmama yanında hareketi gösteren bir izlenim verme çabasına işaret etmektedir (Kaba,1992, 6).

İlk resim çalışmalarının ardından çizgi filme en yakın hareketlenmelerin gölge oyunları olduğu görülmektedir. Çizgi filmlerin ilk aşamalarından olan hareketli oyuncaklar dönemini, çizgilerin arka arkaya sıralanması ve hızlıca oynatılması ile elde edilen hareketli görüntüler takip etmektedir. İlk çizgi film nüvesinin, oyuncaklarla hareketlendirilen resimlerden oluşan bir teknikle ortaya çıktığı kaynaklarda belirtilmektedir. Hareketlendirilen resimlerden yola çıkarak canlandırma/animasyon ifadeleri kullanılmaktadır (Şenler, 2003, 100).

Çizgi filmin hareket kazanmasını sağlayan en etkili faktörlerden biri insanın gözündeki ağ tabaka izlenimi denilen göz kusuruna dayanmaktadır. İnsanın gözündeki ağ tabakasına düşen bir nesnenin görüntüsü görme sinirleri ile beyne aktarılır. Cisim ortadan kaldırılsa bile yansıma hemen kalkmaz, optik sinirleri algılamayı sürdürür. Bu algılama süresi kaybolmadan öbür cismin görüntüsü ağ tabakasına düşerse göz bu iki görüntüyü hareket halinde görür. Çok hızlı bir düzen içinde gösterilen fotoğraflar saniyenin onda biri kadar bir zamandır. Bir cismin görüntüsü bir hareketin kesintisiz ilerleyen bölümlerini yansıtıyorsa göz onları hareketin kesintisiz bir akışı olarak algılar. En basit şekliyle; yanan bir sigaranın karanlık bir ortamda hızla çevrildiğinde yanan bir ateş çemberi gibi algılanması, günlük hayatta hareket halindeki arabaların dönen tekerleklerinin kıvrımlarının algılanmayarak tek daire şeklinde algılanması buna örnek olarak gösterilebilir (Çelenk,1995).

Deniz Aynur Güler çizgi filmle alakalı şunları söylemektedir:

“Çizgi filmin yapısını oluşturan öğeler arasında öykü önemli bir yer tutar. Çizgi filmler insan benliğini iki yönden sarmaktadır. Biri sunulan konuların içeriği, söz ve davranışlar, iletilen konu, diğeri de konunun sunuluş biçimidir. Yapısı da iki dramatik temele dayanmaktadır. Birinci dramatik yapı, bozulan bir şeyi, bir yanlış onarmayı, araştırma ve geziyi içerir. Kısa sarımlı yayınlanan bu tür çizgi filmlerin amacı sırf eğlencedir. İkinci sınıflama ise simgesel ve soyut amaçlar (birliklik, var olmak) ve toplumsal bir durumla ilgili sonuç amaçlar (yaşam, toplumsal düzen, korunmak) yer alır. Bu sınıflandırmaya giren çizgi filmlerde eylem daima ortaklaşa yapılır. Gereksinimler bireye değil, gruba aittir. Çizgi filmdeki kişiler, hayvanlar, insanlar ve düşsel kişiler olmak üzere üç grupta toplanabilirler. Çizgi filmlerin hayvansal karakterle dolu olması rastlantı değildir. Hayvansal özellikler karakterlere bir masumiyet kazandırırken, doğada karmaşık toplumsal ilişkileri tümüyle kaplar, belirler. Çocuğun önceleri hayvanların sezgisel, oyun dolu yanlarını algılamaya ve benimsemeye yatkın olduğu doğrudur. Başka deyişle çizgi filmde hayvanlar aracılığıyla çocuğun iç dünyasını yansıtmaya olanağından yararlanır” (Güler, 2016).

2.2.2.Çizgi Filmin Dünyadaki Gelişimi

Canlandırma insanların var olmasıyla beraber, mağara dönemine kadar uzanan uzun bir geçmişe sahiptir. Milattan yıllar önce mağara duvarlarına çizilen resimler, insanoğlunun avlanma olayını yeniden yaşamak arzusunu dışa vurmuştur. Mağara adamı, kurum boyası ve toprak boya kullanarak çizdiği durgun resme hareket kazanması için figürler geliştirmiştir. Mağara duvarlarına çizilen bu figürler ilk kez kuzey İspanya’da 1880 yılında Altamira Mağarası’nda bulunmuştur. Bulunduğu yıllarda mağara resimleri kabul görmemiş ancak 1897yılında Fransa’nın Lascaux Mağarası’nda benzer resimler bulununca bilim dünyası tarafından kabul edilmiştir. Prudhommeau adlı bir sanatçı, tarih öncesi Paleolitik mağara resimleri arasında bir bizonun çeşitli hareketlerini kapsayan tasvirleri tek kare olarak filme almış, filmde hayvanın koştuğu görülmüştür. M.S 130 yılında Mısırlı bir bilim adamı ve filozof olan Ptolemy göz yanılmasını ilk fark eden bilim adamı olmuştur. Rönesans çağı boyunca (15-16.yy) karikatür ve karbon birer grafik biçim olarak yaygınlaşmış, karikatürde önemli kişiler hedef olarak çizilmiştir. Karbon da ise; genel bir insan tipi ele alınmıştır. Canlandırma sinemasının gelişimini sağlayan faktör kartondaki sıradan insan faktörüdür. Bilinen anlamda görüntüyü ilk çizenin Hollandalı Picher Van Muschenbock olduğu sanılmaktadır. 1736 yılında yel değirmeninin çalışmasını tasvir eden bir slâytlar dizisi çekmiştir.1881’de Beale ve Hughes, Cnoretoscope adlı araçları ile canlandırma sineması zincirine bir halka eklenmiştir (Çelenk,1995).

Özellikle fotoğraf ve sinema alanının gelişimine paralel olarak kendisini göstermiş, hem sanatsal hem de sektörel sinemanın bir dalı olarak günümüze kadar ulaşan animasyon tarihi, 19. yüzyıla kadar uzanmaktadır. Bu dönemde "Thaumatrope", "Zoetrope", "Praxinascope" ve benzeri oyuncaklar, resimleri hareket ediyormuş gibi göstererek animasyonun ilk örneklerini sunmaktadır. Animasyonun, sinemanın

başlangıcından itibaren var olduğunu söylemek mümkündür. 20. yüzyılın başından itibaren James Stuart Blackton'un stop motion tekniğini kullanarak yapmış olduğu çalışmalar ile Emile Cohl'un cut-out yöntemi ile geliştirdiği animasyon filmleri, animasyon için bir dönüm noktası olmuştur (Şenler, 2003, 100-105).

Çizgi filmlerin altın dönemi ise sesli filmlerin yapılmaya başlamasıyla olmuştur. 1923'te stüdyosunu kuran Walt Disney, 1928'de "Mickey Mouse" (Miki Fare), "Donald Duck" (Vak Vak Kardeşler), "Silly Symphonies" (Saçma Senfoni) filmlerini yapmıştır. İlk uzun çizgi film (1937) yine Walt Disney tarafından yapılan "Snow White And The Seven Dwarfs" (Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler) isimli çalışmadır (Atan, 2005).

Disney stüdyolarında çalışmakta iken buradan ayrılan bazı animatörler çeşitli çizgi film stüdyolarında çalışmaya başladılar. Bu durum farklı bakış açıları ile birlikte çeşitlilik getirmiş oldu. Böylece yetişkinlere yönelik animasyonların yapılmasına da başlanmış oldu. Televizyonun yaygınlaşmasının etkisiyle ve UPA Stüdyosu'nun da o dönemki katkısıyla geleneksel ve gerçekçi anlatıma sahip çizgi filmlerin yerine, grafik anlatım çeşitliliği olan farklı stillerde animasyonlar yapılmaya başlanmıştır. 1970'li yıllardan sonra çizgi film sektörü dünyada önemli bir yere gelmiştir. Japonların yaptıkları Heidi, Şeker Kız gibi çizgi filmler Batı ve Avrupa kültürünün etkisini farklı kültürlerle taşıyarak tüm dünyada ilgiyle izlenmiştir. Ayrıca 1970'lerin başında uzun metrajlı çizgi filmlerin yapımı da hızlanmıştır. Bunlardan bazıları şunlardır: "Asterix", Japonya'da Tezuka'nın "Bin Bir Gece Masalları", Amerika'da Steve Krantz ve Ralph Bakshi'nin "Fritz the Cat", İngiliz-İtalyan ortak yapımı "Ünlü Silahşörler". Son yıllarda pek çok faktörün, teknolojik gelişmelerin ve kitle iletişim araçlarının yaygınlaşmasının da etkisiyle çizgi film türleri oldukça çeşitlilik kazanmış, yeni çizgi film karakterlerinin ortaya çıkması ve insanlar tarafından kabul edilmesiyle birlikte; bu çizgi filmlere ait oyunlar, web siteleri, YouTube kanalları, sosyal medya sayfaları açılmıştır. Ayrıca yine bu çizgi film ve karakterlerine yönelik oyuncaklar, kırtasiye malzemeleri, tekstil ürünleri gibi daha pek çok ürün pazarlanmaya başlanmış ve tüm bunlara yönelik dünyada ciddi pazar payına sahip bir sektör ortaya çıkmıştır.

2.2.3.Çizgi Filmin Türkiye’deki Gelişimi

1930’lu yıllarda Disney ve çağdaşı olan sanatçıların filmlerinin Türkiye sinemalarında gösterime başlamasıyla karikatür sanatçıları, animasyon sinemasına ilgi duymuş ve bu alanda çalışmalar başlatmışlar. Karikatür sanatçıları Türkiye’deki çizgi filmin temellerini atmıştır. Türkiye’de ilk çizgi film denemeleri 1947–1949 yıllarında Devlet Güzel Sanatlar Akademisinde öğretim görevlisi olan Vedat Ar’ın verdiği bir kursla başlamıştır. Ar’ın, 1947 yılında kurstaki on beş öğrencisiyle birlikte yaptığı üç dakikalık, “Zeybek Oyunu” adlı çalışması Türkiye’nin ilk animasyon filmidir (Onaran, 1999, 196).

Çizgi film alanında ilk çalışmaları karikatür sanatçıları gerçekleştirmiştir. Cemal Nadir Güler’in ünlü karikatür tiplmesi “Amca Bey” ise bu denemelerin başında gelmektedir. Fakat bu çalışma o dönemde yapılan pek çok çalışma gibi maddi olanaksızlıklar ve teknik yetersizlikler sebebiyle tamamlanamamıştır. Türk çizgi filmi adına ilk yıllarda yapılan çalışmalar genel olarak, birkaç dakikalık tek bir sahneden oluşan, daha çok tekniğin denendiği, senaryosu ve film dili tam anlamıyla oluşturulamamış işlerdir (Alicenap, 2015).

1960 yılında çizgi film sektörünün reklam sektörü ile buluşmasına kadar durmak zorunda kalmıştır. Bu dönem oldukça ilgi çeken çizgi reklamlar, ekranlarda sıkça yer almaya başlamıştır (Kaba,2002, 178). Kısa metrajlı olan bu çizgi filmler yoğun ilgi görse de 1960’lara kadar uzun metrajlı bir çizgi film yapılamamıştır. Yapılan sonuçsuz denemelere rağmen on yıl içerisinde yine karikatüristler tarafından gerçekleşen girişimler sonucunda, yeni çizgi filmler ortaya çıkmıştır. Bu konuda yapılan ciddi çalışmalardan biri, 1968 yılında yapımı gerçekleştirilen “Koca Yusuf” isimli çizgi filmle olmuştur (Alicenap, 2015).

70’li yıllara kadar çeşitli karikatür sanatçılarının çalışmalarıyla çizgi film alanında gelişme sağlayacak farklı örnekler ortaya konulmuştur. Bu yıllarda Türkiye’de çizgi film alanında kayda değer bir diğer gelişme de Tonguç Yaşar ve Sezer Tansu’nun birlikte hazırladığı “Amentü Gemisi Nasıl Yürüdü?” adlı kısa metraj çizgi filmidir. Daha önceki çalışmalardan oldukça farklı olan bu çalışmada Kur’an-ı Kerim’den çıkartılan bir ayetin “Amentübillah! Ve bimacaeminindillah!” ibarelerinin küreklerle çekilen bir gemiye benzetilmiş figürasyonunun harekete geçirildiği gösterilmektedir (Onaran, 1999, 197).

Türkiye’deki ilk animasyon bölümü, 1990 yılında Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi’nde Çizgi Film (Animasyon) Bölümü adı altında kurulmuştur. Böylece animasyon eğitimi alanında önemli bir adım atılmıştır. Bu yıllarda Kültür Bakanlığı, Türk kültürünü tanıtmaya yönelik “Dedem Korkut”, “Manas Destanı” ve “Ak Tay” gibi çizgi filmler yaptırmış, ayrıca 1993 yılında Diyanet İşleri Başkanlığı da çocuklar dinî ve millî değerleri aktarmak adına “Bir Hikâye Bir Ders”, “Küçük Mücahit”, “Bosna Alevler İçinde” ve “Nasreddin Hoca” gibi çizgi filmler üretilmesini istemiştir (Atan, 1995, 33).

2.2.4. TRT Çocuk, MinikaGo Kanalları ve Kanallarda Yayınlanan Çizgi Filmler

Televizyon günümüzde en yaygın kullanılan ve hem görsel hem de işitsel bir uyaran olması münasebetiyle etkisi de bir o kadar fazla olan kitle iletişim aracıdır (Alp, Kardaş, 2016, 75). Televizyonun çekiciliğinin bir yönü, algısal zevkleri tek bir deneyim kuantumunda yoğunlaştırılmasıdır: Parlak ve sürekli değişen görüntüler, çeşitli sesler ve müzikler, şaşırtıcı deneyimlerle rahatlatıcı tekrarların birbirini takip etmesi... Bunların hepsine dilin ve aşına insan figürlerinin bilişsel çekiciliği de eklenmektedir (Winn, 2011, 48). Televizyon bu kadar yaygın ve etkin iken ayrıca çocukların izledikleri kanallar da çocukların zihinsel gelişimi, dilsel gelişimi ve ahlak gelişimi için oldukça önemlidir. Özellikle model alma yoluyla öğrenen çocuklar şiddet içerikli sahneleri izlediklerinde bu tür davranışları da model alarak, şiddet içerikli davranışlar sergileyebilirler (Alp, Kardaş, 2016, 74).

1980 ve sonrasında TRT desteği ile çizgi filmlerin üretimi artmıştır. Ancak 1990’ların başında yeniden azaldı. 2008 yılında ise TRT Çocuk Kanalı’nın kurulmasıyla bilgisayar teknolojisi ile üretilen 3D filmlerin ağırlıklı olduğu filmler üretilmeye başladı. Keloğlan, Dede Korkut, Barbaros, Karagöz ve Hacivat gibi geleneksel hikâyelerden uyarlanan filmler dışında özgün dizi filmlerin de gösterime girdiği kanal, çizgi film üretiminin yeniden artmasını sağlamıştır (Kaba, 2014).

TRT Çocuk kanalı 1 Kasım 2008 tarihinde yayın hayatına girmiştir. TRT Çocuk, hedef kitlesi sadece çocuklar olan ve çocuk merkezli yayın yapan tematik bir kanaldır. TRT Çocuk kanalının sitesine baktığımız ilkeler doğrultusunda şu açıklama dikkat çekmektedir:

“Genel ahlakın gereklerini, milli gelenekleri ve manevi değerleri gözetmek, Türk milli eğitiminin temel görüş, amaç ve ilkelerine uymak, Kolayca anlaşılabilir, doğru, temiz ve

güzel bir Türkçe kullanmak, beden ve ruh sağlığına zarar verecek hususlara yer vermemek”
(TRTCocuk, [28.12.2019]).

Kanal manevi değerleri gözetmeyi ilke edinmiştir. Bu hususta çocuklar için milli gelenek ve manevi değerleri benimseten, doğru, temiz ve güzel bir Türkçe kullanan yeni nesilleri yetiştirmek gibi olumlu katkısı olacaktır. TRT Çocuk yayın bütünlüğünde yayıncıların, içerik üretirken doğru, dürüst, adil ve ahlaki değerlere bağlı olmalarını beklemektedir.

2011’de kabul edilen “Radyo ve Televizyon Kurulu ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun”unda yer alan “Genel ve tematik içerikli yayın yapan televizyon kuruluşlarının, çocuk yayınlarında çizgi filmlere yer vermeleri hâlinde, çizgi filmlerin en az %20’sinin, diğer çocuk programlarının en az %40’ının Türkçe dilinde üretilmiş yapım olması ve Türk kültürünü yansıtması zorunludur” maddesi(14. Madde) ile birlikte yerli yapım çizgi film üretiminin devlet tarafından destekleneceği duyurulmuştur(Aydın,2018,25). Bununla beraber yeni animasyon stüdyoları açılmış, Türkçeyi düzgün yansıtan yerli çizgi filmler üretilmeye başlanmıştır. 2009 yılında Türkiye’nin ilk üç boyutlu çizgi film serisi “Keloğlan” yayına başlamıştır. Keloğlan kıvrak zekâsı, adaletli, yardımsever ve iyi bir çocuk olarak ekranlarda masal tadında çocukların ilgi odağı olmuştur. Kılık kıyafeti, yaşadığı çevre ve günlük olayları ile Türk kültürünü yansıtmıştır.

Keloğlan çizgi filminden sonra hikâye ile efsana arasında geçiş eseri olan Dede Korkut, TRT Çocuk tarafından çizgi dizi haline getirilmiştir. Dede korkut, masal ve hikâyelerde bilge kişiliktir. Çizgi kahramanın fikir danıştığı, doğumu, isim koyulması gibi aşamalarda söz sahibi olan kişidir. Dede korkut, hikâyeye isim vermekle beraber sahnede sık sık yer almaz. Gizemli bir şahsiyet özelliğine sahip karakter sık sık dua eder. Hikâyede Oğuzların inanç ve ahlak değerleriyle günlük yaşantıdan örneklerle yer verilmektedir. Ayrıca savaş, yiğitlik, cesaret, mertlik gibi kavramlar önemli bir yer tutar. Eğitim amacıyla yapılan filmde kadınlar da en az erkekler kadar söz sahibidir. Çocuklar ise cesur ve korkusuzdurlar (Yaman ve diğerleri, 2015). 2018-2019 eğitim-öğretim yılında Türkçe dersinde okullarda okutulan ders kitabında Milli Kültür temasında dinleme/izleme metni olarak “Boğaç Han” bölümüne yer verilmiştir (MEB,2018).

Kanalda Maysa ve Bulut adlı Türk yörük kültürünü anlatan çizgi film de kanalın programları arasındadır. Maysa ve Bulut çizgi filmi göçebe Yörük yaşamını konu

almaktadır. Maysa'nın hikâyeleri, Yörük yaşam biçimi, gelenek ve görenekleri, aile içi ilişkiler, kılık kıyafetleri, yiyecek ve içecek alışkanlıkları, inançları, masalları gibi pek çok yönden Türk kültür ve değerlerini ele almaktadır (Alicenap, 2015). Böylelikle çocuklar ekran karşısında sadece keyifli vakit geçirmekle kalmayıp Türk kültürünü, manevi değerleri, unutulmuş yaşamı görerek zamanındaki yaşamla veya kendi yaşantısı ile karşılaştırma yapabilecektir.

TRT Çocuk ekranlarında yayınlanan başka bir Türk yapımı çizgi film Pepee'dir. Karakterin yapımcıları Pepe'yi "bizden bir çizgi film karakteri" görme arzusu ile hayata geçirdiklerini dile getirmişlerdir. Anadolu'da kekemeler için kullanılan "pepe" sözcüğünden hareketle isimlendirilen yapım, Türk kültüründen birçok unsuru barındırmaktadır. Şila, Zulu ve Köpüş'ten oluşan arkadaşları ile yakın dostlukları, anne, baba, dede, nine, teyze ve enişte gibi karakterleriyle akrabalık ilişkilerine değer verilir. Hem kültürel hem de dinî geleneklerimizden örneklerin yer aldığı yapımda saygıya dayalı ilişkiler mevcuttur (Türkmen, 2012). Pepe her bölümde farklı bir konuyu ele alarak Türk kültürünü çocuklara yansıtmış, çocukların ilgisini ve sevgisini kazanmıştır.

TRT Çocuk kanalında şu anda toplam 72 çizgi film bulunmakta bu çizgi filmler 3-5, 6-8, 9-11, 12+ yaş grupları olarak dört gruba ayrılmıştır. 3-5 yaş grubu için "Nasreddin Hoca Zaman Yolcusu, Elif ve Arkadaşları, Harflerin Dünyası, Kaf Dağı Masalları, Su Elçileri, Kardeşim Ozi, Sürpriz Kutusu, Hapşuu, Akıllı Tavşan, Kare, Elma Kurdu Nam Nam"; 6-8 yaş gurubu için "Pırıl, Görmek Gerek, Nasıl Acaba?, Ramazan Güncesi, Ramazan Tayfa 64 Kare Ülkesi"; 9-11 yaş grubu için Barbaros, Harika İşler Takımı, Bulmaca Ülkesi, Rüzgar Gülü, Pak ile Pırpır, Serçe Kuş" 12 yaş üstü için "Nasreddin Hoca Zaman Yolcusu, Görmek Gerek, Nasıl Acaba?, ANKA, Rafadan Tayfa, Heidi, Vikingler, Köstebekgiller, Haberin Olsun" gibi program ve çizgi film önerileri yer almaktadır. Bu çizgi filmlerde aile, dostluk, sevgi, saygı, sorumluluk, bilim, teknoloji, doğa ve çevre bilinci, hayvanlar, keşif, macera, Türk kültürü gibi konular işlenmektedir. Ayrıca sitede ebeveyn bölümü bulunmakta, sadece çocuklar için değil çocukların aileleri için de bilgilendirici yazılara yer vermektedirler (TRTCocuk, [28.12.2019]).

TRT Çocuk, çocukları ekran başından kaldırmak için birtakım yöntemler de uygulamaktadır. Örneğin, çocukların uzun süre ekran başında oturmamaları için yayın arasına yoğun yayın akışı olmayan saatler koyulmaktadır. Kanal özellikle

akşamları televizyonu kapatma konusunda ailelere kolaylık sağlamak ve çocukları televizyon başından kaldırıp uykuya daha kolay yönlendirmek için yayınlarına saat 21.00'de son vermektedir. “Biz, TV'ye yapışık çocuklar istemiyoruz” diyen TRT Çocuk Kanal Koordinatörü Can Soysal, ebeveynlerin de bu konuda eğitilmiş olmasını gerekli görmektedir (Efe, 2014, 78).

MinikaGo kanalı Turkuvaz Medya Grubu’nun 2011 yılı Nisan ayında ve tematik kanallarının ilki durumundadır. Kanal önce Minika adıyla kurulmuş olup daha sonra Turkuvaz Medya Grubu daha küçük yaş grubuna hitap eden (3-8) Minika Çocuk ve daha büyük yaş grubuna hitap eden (7-14) MinikaGo şeklinde çizgi film kanallarını ilştürmüştür (MinikaGo, [15.03.2020]). Böylece hem ilgi alanı farklı olan çocuk seyirciye hitap etmiş hem de yaş grubuna uygun olmayan programları izlememesine ön ayak olmuştur.

MinikaGo kanalında şu anda toplam 27 çizgi film, 3 adet çocuk programı bulunmaktadır (MinikaGo, Programlar, [15.03.2020]). MinikaGo kanalında TRT Çocuk kanalı gibi programlar yaş gruplarına göre ayrılmamıştır. Kanalin daha küçük yaş grubuna (3-8) hitap eden ikinci bi kanalı (Minika Çocuk) olması nedeniyle böyle bir ayırım yapılmamış olduğunu söyleyebiliriz. MinikaGo kanalında yayınlanan programlar şu şekildedir: Alpman, Hızlı Ayaklar, Moka’nın Olağanüstü Maceraları, İstanbul Muhafızları, Lexie ve Lotie, Lassie, Power Rangers, Transformers Cyberverse, Oscar Çöllerde, Bilim Köşesi, Altın Öğütler, Rescue Bots Academy, Wild Kratts, Me and My Robot, Blinky Bill, Denizaltı Kaşifleri, Drakers, Geronimo Stilton, Kahraman Kedi, Karamella, Litters Pet Shop Minişler, Alien Monkeys, Peter Pan, Rescue Bots, Sherlock Yack, Sonic Boom, Thunderbirds Are Go, Tobot, 23 Nisan, GGO Futbol (MinikaGo, Programlar, [15.03.2020]). Programlara baktığımızda sadece “Bilim Köşesi, Altın Öğütler ve 23 Nisan” pogram formatında olup diğerleri çizgi dizi şeklindedir. Kanalda yayınlanan çizgi filmlerin çoğunun - isimlerinden de anlaşılacağı üzere- yabancı programlar olup çizgi filmlerde sadece çalışmada da yer “Alpman, Hızlı Ayaklar ve İstanbul Muhafızları” yerli yapım çizgi filmler olduğunu görmekteyiz.

2.2.5.Değer Aktarımı ve Türkçe Öğretimi Açısından Çizgi Filmler

Televizyon günümüzde neredeyse tüm evlerde mevcut, maddi anlamda en uygun ve ulaşılması en kolay kitle iletişim aracıdır. Çocuklar ve yetişkinler için cazibe haline

gelmiştir. Televizyon izleyen bireylerle ilgili birçok araştırma yapılmış ve hala yapılmaktadır. Bu araştırmalardan RTÜK tarafından gerçekleştirilen bir araştırmaya göre okul çağındaki çocukların televizyonda en çok izledikleri programlar %71.1 ile çizgi filmlerdir (RTÜK, İlköğretim Çağındaki Çocukların Televizyon İzleme Alışkanlıkları Araştırması, [28.12.2020]). Muhtemeldir ki çocuklar kendi seviyelerine hitap eden çizgi filmlere daha çok ilgi duymaktadırlar. Yaş, cinsiyet, eğitim, sosyo-kültürel arka plan gibi değişkenlere göre de ilgi alanları farklılaşmaktadır. Bununla birlikte, filmin senaryo kalitesi, iyi bir seslendirme, dikkat çekme, görsel efektler ve renklendirmeler çizgi filme olan ilgiyi etkileyen unsurlar olarak karşımıza çıkmaktadır (Habib, Soliman, 2015, 250).

Çizgi filmlerin çocuğu dikkat çeken yönleri genel olarak iki kısma ayrılmaktadır. Bunlardan birincisi konunun işleniş tarzı, ikincisi de içeriktir (Güler, 2016, 212). Konunun işleniş tarzındaki masalsılık çocukları asıl çeken olaydır. Geçmişte aile büyüklerimizin yaptığı bu faaliyeti günümüzde çizgi filmler vasıtasıyla televizyon yerine getirmekte, bundan dolayı da “elektronik dadı” veya “elektronik hikâyeci” adını almaktadır (Schramm, 1964, 13). Çizgi filmlerin masal ile benzerlikleri dikkat çekicidir. Hayal mahsulü renkli dünyaları, olağanüstü olayları ve genel temaları benzerlik gösterir. İzleyici ile çizgi ve masal kahramanlarının küçüklük ve saflık bakımından birbirine benzemeleri, düşman ve kötülerle yapılan mücadeleler, hikâyenin sonunda iyilerin galip gelmesi vb. birçok özellik her iki yapımda da kullanılmaktadır (Türkmen, 2012, 142).

Ebeveynler çocuklarına istenen bir davranışı kazandırmak için; medya araçlarını bir pekiştireç aracı olarak kullanıp, çocukları davranışı kazanmalarına güdüleyebilir (Alp, Kardaş, 2016, 72). Daha önce söylendiği gibi çizgi filmler çocuklar tarafından en çok izlenen programlardır. Zararlı etkileri söz konusudur fakat bu kadar izlenen programlarla çok fazla çocuğa ulaşılabilir. Çocuklara milli, manevi değerler çizgi film aracılığıyla kazandırılabilir. Ayrıca günlük hayatta maruz kalınan bu programlarla Türkçe öğretiminde Türk dilinin inceliklerini, günlük konuşma dilini, estetik zevki, noktalama işaretleri ile konuşma arasındaki ilişkiyi çocuklara vermek mümkün olabilir. Temel dil becerilerden dinleme/izleme ve konuşma becerilerini kazandırırken çizgi filmler kullanılabilir. Özellikle çocukların konuşma sırasında vurgu tonlama, jest ve mimiklerle olayı anlatma, dinleyerek/izleyerek olayları anlama, yorum yapma, değerlendirme, eleştirme gibi becerilerin kazanmasında çizgi

filmler rol oynayabilir. Çizgi filmler aracılığı ile kişilerin ana dili yeteneklerinde gelişim sağlanabilir. Çizgi filmlerin içeriğinde yer alan değişik ve eğlendirici unsurlar; dil becerilerini geliştirir, kişisel ve toplumsal ilerlemeyi kolaylaştırır, sözcük hazinesini genişletir, iletişimin kolay yapılmasını sağlar.

Basının bir işlevi de kültürü toplum içinde yaymak, gelişmesini sağlamak ve farklı yöre ve toplumların kültürünü birbirine tanıtmaktır (Alp, Kardaş, 2016, 71). Türkçe dersinde kullanılan metinlerin çeşitliliği ve bu metinlerin içeriklerinin zenginliği oldukça önemli olduğu düşünülebilir. Çizgi filmler Türkçe ders kitaplarında bulunmasının çocuklara gerçek yaşamı sunması ve buradan yola çıkarak yaratıcı etkinlikler yapması açısından fırsat verir. Başka bir ifadeyle çizgi filmler çocuklar için yaşamının içinde kendiliğinden vardır. Türkçe derslerinde çizgi filmler dinleme/izleme metinleri olarak yer verilmesi çocuğun derse karşı ilgisini arttıracaktır. Çizgi filmler dinleme/izleme metinleri olarak Türkçe dersinde kullanılması öğrencilerin derse daha istekli katılmasının yanı sıra eleştirel dinleme becerilerini, dinlediğini anlama, dinlediğinde/izlediğinde açık olmayan mesajları kavrama, konuşma becerisini, konuşurken nasıl vurgu tonlama yapması gerektiği, konuşma sırasında duygu ve düşüncelerini jest ve mimiklerle nasıl ifade etmesi gerektiğini de anlaması açısından faydalı olabilir.

Alp ve Kardaş'ın "Çocuk ve Medya" adlı kitabında "televizyon eğer sağlıklı bir şekilde ve denetimli olarak izletilirse: çocuğun yeni kavramlar öğrenmesine, dil gelişimine, uygun programlar izletilirse görgü kuralları, sağlıklı iletişim beceriler kazanabilir" şeklinde açıklamaları vardır (Alp, Kardaş, 2016, 71). Çizgi filmler hem değerler eğitimi hem de Türkçe öğretimi açısından oldukça büyük faydalarının olduğu ifade edilebilir. Çizgi filmler; öğrencilerin yorum yapma yeteneklerinin artmasında, dil becerilerini geliştirmesinde oldukça etkili olabilir. Çizgi filmlerle öğrenciler ana dilin inceliklerini eğlenirken fark edebilir. Dinleme/izleme metinlerin aracılığı ile kültürel öğeler aktarılırken öğrencilerin derse ilgileri artırılabilir. Ayrıca çizgi filmler sayesinde öğrencilerin dinleme ve konuşma becerilerinin arttığı ve birçok değerın çocuklara aktarıldığı söylenebilir.

2.3.Literatür Taraması

Değerler eğitimi ve çizgi filmlerle ilgili pek çok çalışma yapıldığı görülmüştür. Bu çalışmaların bazıları aşağıda verilmiştir:

Kuyumcu ve İdi (2015) “İlköğretim İkinci Kademe Türkçe Dersi Programlarında Yer Alan Değerler” adlı yapmış oldukları çalışmada Cumhuriyet Dönemi ilköğretim ikinci kademe Türkçe dersi programlarında yer alan değerleri incemişler. 1924 ile 2013 yılları arasında orta kademe için kullanılan Türkçe dersi öğretim programları (1924, 1929, 1931, 1938, 1949, 1962, 1981, 2006 Türkçe öğretim programları) incelenmiştir. Araştırma verilerini Yaman’ın (2009) 62 maddeden oluşan “Ders Kitaplarındaki Değerler Formu” dikkate alınarak incelemeyi yapmışlar. Araştırmanın sonucunda belirtilen tarihlerdeki ikinci kademe Türkçe öğretim programlarında en çok sosyal değerler vurgu yapıldığı ortaya çıkmıştır. Siyasi değerler, dönemin özellikleri de göz önünde bulundurularak öğretim programına yansıtılmış fakat çalışmadan yer alan 2006 son Türkçe öğretim programında siyasi değerlerin de evrensel nitelik kazandığı görülmüştür. Son olarak çalışma sonucunda dini ve iktisadi değerlere diğer değerlere oranla daha az yer verildiğine ulaşılmıştır.

Sallabaş(2012) yapmış olduğu “Ömer Seyfettin Hikayelerinin Türkçe Öğretiminde Değer Aktarımı Bakımından İncelenmesi” adlı yapmış olduğu çalışmada Ömer Seyfettin’in tesadüfi yöntemle seçmiş olduğu öykülerini “aile birliğine önem verme, adil olma, bağımsızlık, barış, özgürlük, bilimsellik, çalışkanlık, dayanışma, duyarlılık, dürüstlük, estetik, hoşgörü, misafirperverlik, sağlıklı olmaya önem verme, saygı, sevgi, sorumluluk, temizlik, vatanseverlik, yardımseverlik” gibi değerlere göre incelemiştir. Araştırmanın sonucunda Ömer Seyfettin’in hikayelerinin değerler bakımından zengin olduğu ve değer aktarımında kullanılabileceğine ulaşılmıştır.

Ecerkale ve Bayrak(2018) yapmış oldukları “Türkçe 7. Sınıf Ders Kitaplarındaki Metinlerin Değerler Bağlamında İncelenmesi” adlı çalışmalarında 7. sınıf Türkçe ders kitabında altı tema içerisinde bulunan on sekiz metni incelemişler ve alçakgönüllülük, azim, barış, başarı, bilimsellik, birlik-beraberlik, cesaret, çalışkanlık, dostluk, duyarlık, dürüstlük, estetik, eşitlik, fedakârlık, güleryüz-tatlı dil, hoşgörü, merhamet, misafirperverlik, nezaket, saygı, sevgi, sorumluluk, temizlik, vatanseverlik değerleri tespit edilmiş fakat adalet değeri tespit edilememiş. Metinlerde en çok işlenen değer estetik olduğu görülmüş. Bu değer altı metinde tekrar ederek diğerlerinde ise teker teker olmak üzere toplam 20 kez işlenmiş. Estetik değerini kitapta 10 kez geçen duyarlık ve vatanseverlik; 9 kez geçen başarı ve nezaket; 8 kez geçen bilimsellik, çalışkanlık ve dostluk; 7 kez geçen birlik-beraberlik ve cesaret takip etmiştir. Sevgi değeri 6 kez; fedakârlık, güleryüz-tatlı dil, saygı,

sorumluluk değerleri 5 kez; azim değeri ise 4 kez geçmiş olduğu sonucuna varılmıştır.

Koç (2013) yazmış olduğu “8. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin Değerler Bakımından İncelenmesi” yüksek lisans tezinde 1981 ve 2006 Türkçe ğretim programına göre hazırlanan 2006-2007 ve 2011-2012 eğitim-ğretim yıllarında okutulan Türkçe ders kitaplarındaki metinler değerler bakımından incelemiştir. 1981 Türkçe Eğitimi Programı’na göre hazırlanan 2006-2007 eğitim-ğretim yılında kullanılan 8. sınıf MEB Türkçe ders kitabındaki metinlerde bağımsızlık, barış, bilimsellik, alışkanlık, dayanışma, din, doğa sevgisi, doğruluk, dostluk, empati, fedakârlık, güven, hayvan sevgisi, hediyeleşme, hoşgörü, istişare, kahramanlık, kanaatkrlık, memleket sevgisi, merhamet, millet sevgisi, millî birlik, misafirperverlik, nezaket, ödüllendirme, öz saygı, paylaşma, sabır, sanat, saygı, sorumluluk, takdir etme, tarih, Türk büyükleri, vatan sevgisi, vefa değerleri tespit etmiştir. 2006 Türkçe ğretim Programı’na göre hazırlanan 2011-2012 eğitim-ğretim yılında kullanılan 8. sınıf MEB Türkçe ders kitabındaki metinlerde ise bağımsızlık, barış, bilimsellik, alışkanlık, dayanışma, din, doğa sevgisi, doğruluk, dostluk, empati, güven, kahramanlık, kanaatkrlık, kültürel miras, memleket sevgisi, merhamet, millet sevgisi, millî birlik, misafirperverlik, nezaket, öz güven, öz saygı, paylaşma, sanat, sorumluluk, tarih, Türk büyükleri, vefa değerleri tespit edilmiştir. Çalışmaya göre, 2006-2007 eğitim-ğretim yılında okutulan 8. sınıf ders kitabındaki metinlerde kültürel miras ve öz güven değerlerine yer verilmemiş; 2011-2012 eğitim-ğretim yılında okutulan 8. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlerde ise fedakârlık, hayvan sevgisi, hediyeleşme, hoşgörü, istişare, ödüllendirme, sabır, saygı, takdir etme ve vatan sevgisi değerlerine yer verilmemiş olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Yuvacı (2013) yazmış olduğu “Okul ncesi Değerler Eğitimi Uygulayan Okullardan Seçilen Değerlerin ve Etkinliklerin İncelenmesi” adlı yüksek lisans tezinde 2012-2013 eğitim-ğretim yılında Ankara’da bulunan Yenimahalle ilçesine bağlı değer eğitimi müfredatı uygulayan iki okul öncesi kurumunu ve bu kurumlarda çalışan iki okul öncesi ğretmeni iki ay boyunca gözlemlemiştir. Bu gözlemlerin ve araştırmanın sonucunda; öğretmenlerin öğrencilere değer eğitimi verirken evrensel değerleri vermeyi hedefledikleri, öğretmenlerin değer eğitimini çocuklara aktarırken model olması, değer eğitimi uygulamalarında öğrencilerin konuya adapte olmasını sağlamak için daha fazla yöntem kullanması gerektiği sonuçlarına ulaşmıştır.

Karaltı (2013) yazmış olduğu “Osmanlının Son Döneminde Eğitim Yöneticileri Tarafından Hazırlanmış Olan Değer Eğitimi Konulu Ders Örnekleri ve Analizi” adlı yüksek lisans tezinde Dârülmuallemîn’de yani yüksek öğretmen okulunda görev yapmakta olan eğitimciler tarafından Şubat 1910-Mart 1926 tarihleri arasında 69 sayı olarak yayınlanan Tedrisat-ı İbtidaiyye dergisi taranarak o dönemin eğitim yöneticilerince hazırlanmış olan değer içerikli ders örnekleri araştırmıştır. Konuyla ilgili 27 ders örneği günümüz Türkçesine çevirerek yeniden yorumlamıştır. Çalışmanın sonucunda “Çalışmak, faydalı olmak, kardeşlik, izinsiz başkasının malına dokunmamak, insanın birbirine muhtaç olması, başkalarına yardım etmek, ...” gibi değerlerin işlendiğine ulaşılmıştır.

Bilici (2018) yazmış olduğu “Türkiye’de Sosyal Bilgiler ile Almanya’da Değerler ve Normlar Derslerinde Değer Eğitiminin Çoklu Durum Çalışmasıyla Karşılaştırılması” adlı doktora tezinde Türkiye’de Sosyal Bilgiler dersindeki değerleri ve Almanya’da Etik ve Din derslerinde yer verilen değerleri karşılaştırmış. Hem Almanya’da hem Türkiye’de ilgili dersleri okutan öğretmenlerle görüşmeler yapmış ve ders kitaplarında değerlerin nasıl ele alındığını karşılaştırmıştır. İki ülkede de öğretmenlerle yapılan görüşmeler sonucunda özellikle “Değer” adında ayrı bir ders olarak okutulması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Türkiye’de de Almanya’da da “saygı” değerinin öğretmenler tarafından üzerinde durulduğu ve değerler aktarılırken en çok “drama” tekniğinden yararlanıldığı belirtilmiştir.

Uslupehlivan (2018) yazmış olduğu “Hasan Latif Sarıyüce’nin Çocuk Romanlarında Değer Eğitimi ve Söz Varlığı” adlı yüksek lisans tezinde çocuk edebiyatı yazarlarından olan Hasan Latif Sarıyüce’nin romanları incelenmiş ve yazarın kazandırmak istediği değerler kurgu içerisinde ve karakterler o değerlere sahip olarak aktardığı belirlenmiştir. Romanlar 2017 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı’nda alınan 18 değere göre incelenmiştir. İncelenen eserlerde bağımsızlık hariç tüm değerlere yer verilmiştir. En sık işlenen değer sevgi (80) tespit edilmiştir. Dil unsurları açısından bakıldığında Sarıyüce’nin romanlarının söz varlığınca zengin olduğu; romanlarda kurulan diyalogların konuşma eğitimi hususunda çocuğa örnek olacağı; roman kahramanlarının yazmaya ve okumaya meraklı olmasıyla çocuğa model olacağı sonuçlarına ulaşılmıştır. Çalışmada Hasan Latif Sarıyüce’nin çocuk kitaplarında 12 atasözü, 450 deyim, 860 ikileme, 296 yansıma sözcük, 156 kalıp söz tespit edilmiş.

Doğan ve Gülüşen (2011) yapmış oldukları “Türkçe Ders Kitaplarındaki (6-8) Metinlerin Değerler Bakımından İncelenmesi” adlı çalışmada MEB’in 6-8. sınıf Türkçe ders kitapları incelenmiş ve değerleri dağılımı ve değerlerin metinlerde nasıl işlendikleri araştırılmıştır. Araştırmaya göre değerler genellikle Atatürkçülük temasında işlendiği diğer temalarda yeteri kadar yer verilmediği sonucuna varılmıştır. Türkçe kitaplarındaki metinlerde değerlerin yetersiz işlenmesinin yanında araştırmaya göre var olan değerler de konulara göre düzensiz dağıtıldığı sonucuna varılmıştır. Toplam 76 metnin ikisinde aynı metinde olmak üzere yedi, üçünde ise yine aynı metinde altı değer birden bulunmuştur. Dokuz metinde hiçbir değere yer verilmediğine ulaşılmıştır (Doğan, Gülüşen, 2011)

Yiğittir (2012) yapmış olduğu “İlköğretim 5. Sınıf Öğrencilerinin Değer Yönelimlerinin Rokeach ve Schwartz Değer Sınıflandırmasına Göre Değerlendirilmesi” adlı çalışmada Ankara merkez ilçelerinden seçmiş olduğu 8 ilköğretim okulundaki 1245 (614 erkek ve 631 kız) 5. sınıf öğrencisi ile önem verdikleri değerleri tespit etmek için görüşme formu kullanılmış ve cevaplar içerik analizine tabi tutmuştur. Çalışmanın sonucunda öğrencilerin “*çevre temizliği, saygılı olma, yardımseverlik, temizlik, sevgi, iyi insan olma, hoşgörü, kötü sözlerden uzak durma, dürüstlük, yerlere tükürmeme, sağlıklı olma, çevreye duyarlı olma ve doğa sevgisi*” değerlerine yöneldikleri tespit edilmiştir. Rokeach’ın değer sınıflandırmasına göre 36 değerden yalnızca 19’unun ifade edildiği; Schwartz’ın değer sınıflandırmasına göre 56 değerden 25’inin ifade edildiği ve evrenselcilik, iyilikseverlik ve güvenlik değer tiplerinin içerdiği değerlerin (temizlik, yardımseverlik gibi) daha fazla tercih edildiği tespit edilmiştir (Yiğittir, 2012).

Şaşmaz (2018) yazmış olduğu “Devlet Tiyatrolarında Oynanan Çocuk Tiyatro Oyunlarında Değer Eğitimi ve Bu Oyunların Türkçe Öğretimine Katkısı” adlı yüksek lisans tezinde “Sihirli Sirk, Tiyatro Makinası, İMBÖ, Sihirli Köpek, Savaş Çiçekleri, Ayışığı Sirk, Ali Baba ve Kırk Haramiler, Sayı Dedektifleri, Sihirli Keman” adlı çocuk tiyatro oyunları Sosyal Bilgiler Öğretim Programında yer alan “adalet, aile birliğine önem verme, barış, bilimsellik, çalışkanlık, dayanışma, dostluk, duyarlılık, dürüstlük, estetik, eşitlik, öz denetim, özgürlük ve bağımsızlık, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, tasarruf, vatanseverlik, yardımseverlik” değerlerine göre incelemiş 2016-2017 yıllarında devlet tiyatrolarında sergilenen oyunların değerler bakımından zengin içeriklere sahip olduğu sonucuna varmıştır. Ayrıca devlet tiyatrolarında

oylanan çocuk tiyatrolarının Türkçe'ye katkısı bakımından atasözleri, deyimler, yansıma sözcükler, kalıp sözler, ikilemelere yer verme açısından incelemiş; atasözlerinin çok az yer aldığı fakat deyimler, ikilemeler, yansıma ve kalıp sözlerin daha fazla yer aldığı bu yüzden çocuk tiyatrolarının Türkçe'ye katkısının olacağı sonucuna ulaşılmıştır.

Karaca (2019) yazmış olduğu “Çizgi Filmlerde Değerler Eğitimi, Değerler Eğitimi Açısından Rafadan Tayfa Çizgi Filminin İncelenmesi” adlı yüksek lisans tezinde TRT Çocuk kanalında yayınlanan Rafadan Tayfa çizgi filmini ve Rafadan Tayfa müzikalini değerler açısından incelemiştir. Araştırmanın sonucunda İlk kırk bölümde en sık tekrar eden değer 38 bölümde değinilen yardımseverlik olduğu, tespit edilmiştir. İkinci sırada 31 bölümde işlenen çalışkanlık değeri yer almıştır. Üçüncü sırada 21 bölümde konu edilen selamlaşma, dördüncü sırada, 18 bölümde tespit edilen saygı, beşinci sırada cömertlik değerinin yer aldığı görülmüştür. Altıncı sıradaki değer doğruluk olurken yedinci sıradaki 8 bölümde yer alan adalet ve merhamet değerleri olmuştur. Sekizinci sırada yine iki değer diğerkâmlık/ empati ve hoşgörü, 6 farklı bölümde konu edinmiştir. 9. sırada tevazu son sırada 1 kez rastlanan vatanseverlik yer almıştır. Vatanseverlikle ilgili sonuca rağmen kültürel mirasımıza ait görüntüler ele alındığında, her bölümde vatanseverliğin izlerinin bulunduğu belirlenmiştir.

Güloğlu (2019) yazmış olduğu “Çizgi Film Karakterleri ve Yan Ürünlerinin Çocuklar Üzerindeki Etkileri (Winx Club Çizgi Film ve Yan Ürünleri Örneği) adlı yüksek lisans tezinde lise öğrencilerine anket yoluyla ulaşılmış ve Winx Club çizgi filminin o yaştaki bireyler üzerindeki etkisi araştırılmıştır. Genellemenin bir etkisi söz konusu olmasa bile azımsanmayacak %40'lık bir oranlar çizgi filmin çocuklar üzerinde kıyafet seçimi, saç tarzı ve makyaj yapma isteği noktasında etki ve kusursuz görünme çabası olduğu belirlenmiştir. Bu durumda çizgi filmlerin çocuklar için hem fiziksel hem psikolojik etkisi olduğu düşünülebilir.

Oruç, Tecim ve Özyürek (2011) yapmış oldukları “Okul Öncesi Dönem Çocuğunun Kişilik Gelişiminde Rol Modellik ve Çizgi Filmler” adlı çalışmalarında okul öncesi çocukların üzerinde çizgi filmlerin rol model olma açısından etkisi araştırılmıştır. Araştırma Muş ilinde bulunan 66 okul öncesi öğrenci arasında yapılmıştır. Çalışmanın sonucunda çocukların izledikleri çizgi filmlerde, izledikleri karakterleri model almaları olumsuz özelliklerden ziyade olumlu yönde gerçekleştiği

görülmüştür. Çocukların genelde kendi cinsiyetlerinde olan kahramanları daha ileri düzeyde benimsedikleri sonucuna varılmıştır.

Demir (2019) yazmış olduğu “Türkiye’de Çocuk Kanallarında Yayınlanan Çizgi Filmlerde Dini ve Kültürel Değerle Eğitimi” adlı doktora tezinde, iki yerli iki yabancı olmak üzere dört çizgi filmi dini ve kültürel değerler bakımından incelemiş ve çizgi filmi en çok izleyen yaş grubu 4-6 yaş grubu çocuklar ile görüşmeler yapmıştır. İzlenen yerli ve yabancı çizgi filmlerde genellikle evrensel değerlerin işlendiği belirlenmiştir. Özellikle “nezaket”, “büyüklerle saygı”, “aile” değerleri en çok tekrar eden değerler olduğu sonucuna ulaşılmıştır. İncelenen çizgi filmlerde dini değerler daha az yer almaktadır.

Kapkın, Çalışkan ve Sağlam (2018) yaptıkları “Türkiye’de 1999-2017 Yılları Arasında Değerler Eğitimi Alanında Yapılmış Lisansüstü Çalışmaların İncelenmesi” adlı çalışmalarında 1999-2017 yılları arasında “Değerler Eğitimi” alanında yapılmış lisansüstü çalışmaları nicel araştırma ile incelemişlerdir. Değer eğitimi ile alakalı yüksek lisans çalışmalarının ana bilim dallarına göre dağılımı: %24,78 ile ilköğretim anabilim dalında yapıldığı, çalışmaların %23,01’inin Türkçe eğitimi anabilim dalında, %15,04’inin eğitim bilimleri anabilim dalında, %6,19’unun felsefe ve din bilimleri anabilim dalında yapıldığı, araştırmada incelenen yüksek lisans tezlerinde çalışılan grup ya da materyaller ise; % 72,65’inde öğrenciler (okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim öğrencileri) ile çalışıldığı, % 23,08’inde eğitimciler (öğretmen ve yöneticiler) ile çalışıldığı, % 4,27’sinde yetişkinler (ebeveynler) ile çalışıldığı sonuçlarına varılmıştır.

Girmen (2013) yapmış olduğu “Türkçe Eğitiminde Atasözleri ve Değer Eğitimi” adlı çalışmasında İlköğretim Programında yer alan değerleri belirlemiştir. Belirlenen değerler şöyledir: adil olma, aile birliğine önem verme, bağımsızlık, bilimsellik, çalışkanlık, dayanışma, duyarlılık, dürüstlük, estetik, hoşgörü, misafirperverlik, sağlıklı olmaya önem verme, saygı, sevgi, sorumluluk, temizlik, vatanseverlik, yardımseverlik ve yeniliğe açıklık. Araştırma için Ömer Asım Aksoy’un Deyimler ve Atasözleri Sözlüğü kitabı incelenmiş, 19 değere göre analiz edilmiştir. Sonuç olarak en çok 37 atasözü bulunan dayanışma ile ilgili atasözlerine ulaşılmıştır. Onun ardından çalışkanlık ve duyarlılık ile ilgili atasözleri gelmiştir. Türkçe öğretiminde ve değer eğitiminde somut olmayan milli değer olan atasözlerinden yararlanabileceği sonucuna ulaşılmıştır.

Batur ve Yücel (2012) yazmış oldukları “Ahmet Efe’nin Çocuk Hikayelerinde Değer Eğitimi ve Hikayelerin Türkçe Öğretimine Katkısı” adlı makalede Ahmet Efe’ye ait 19 çocuk hikayesi değerler eğitimi ve hikayelerin Türkçe öğretimine katkısı bakımından incelenmiş, hikayelerin değerle eğitimi ve Türkçe öğretimine katkısı açısından kaynak oluşturulabilecek zenginlikte olduğu sonucuna varılmıştır. Hikayeler sadece olması gereken değerler olarak incelenmemiş, değer eğitimi açısından eleştirilen tutumlar olarak da incelenmiştir. Değer eğitimi açısından eleştirilen tutumlar olarak: yalan ve aldatma, büyük sözü dinlememe, kıskançlık ve öfke, emanete hıyanet etme, hırsızlık ve açgözlülük tespit edilmiştir. Yapılan çalışmada Ahmet Efe’nin çocuk hikayelerinde en çok sevgi değeri geçtiği, Türkçe öğretimine katkısı bakımından incelendiğinde bolca deyimlerin kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Eşitti (2016) yazmış olduğu “Çizgi Filmlerde Küresel ve Yerel Kültürün İnşası: Caillou ve Pepee Örneği” adlı makalede çalışmanın yapıldığı dönemde en çok izlenen Caillou ve yerel olarak en çok izlenen çizgi film Pepee’nin tematik analiz yönteminden faydalanarak çözümlenmiş, küresel ve yerel değerleri yansıtmaya açısından incelenmiştir. Caillou adlı çizgi filmin daha çok batıya ait değerleri yoğun bir şekilde işlediği, Pepee adlı çizgi filmin ise yerel değerleri işlediği sonucuna varılmıştır. Ayrıca medya okur yazarlığı bakımından çocukları ve ailelerin bilinçlendirilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Yazıcı (2018) yazmış olduğu “Sinema Animasyon Filmlerinin Çocukların Satın Alma Davranışlarına Etkisi” adlı makalede çocukların animasyon filmlerinden ve başrollerinden etkilenerek, film karakterlerine ait oyuncak ve ürün satın almasının; bu sinema animasyonlarının çocukları tüketime teşvik ettiğinin sonucuna ulaşılmıştır.

Aydın (2018) yazmış olduğu “Türkiye’de Çocuk Televizyon Kanallarındaki Çizgi Filmlerin Çocukluğa Etkisi Üzerine Bir İçerik Analizi” adlı yüksek lisans tezinde TRT Çocuk ve Disney Channel kanallarından seçilen 6 çizgi filmin içerik bakımından yerli ve yabancı kaynaklarda nasıl farklılaştığı araştırılmıştır. Araştırmanın sonucunda, TRT Çocuk kanalından araştırılan 3 çizgi filmin Türk kültür ve değerlerini yansıttığı; Disney Channel kanalından seçilip araştırılan 3 çizgi filmin batı kültür ve değerlerini yansıtmaya, Avrupamerkeziyetçiliğin işlenmesinin yanında bireyselliği ön plana çıkarttığı gibi bulgulara ulaşılmıştır. Ayrıca çalışmada TRT Çocuk kanalının yetersiz kaldığı, TRT Çocuk kanalı gibi ulusal

çocuk kanallarının sayısının ve yerli yapımlarının kalitesinin artırılması gerektiği önerisinde bulunulmuştur.

Körükçü, Kapıkıran ve Aral (2016) yapmış oldukları “Schwartz’ın Modeline Göre 3-6 Yaş Resimli Çocuk Kitaplarında Değerlerin İncelenmesi” adlı çalışmalarında Denizli ilinde bulunan iki resmi ve iki özel okul kütüphanelerinde bulunan 3-6 yaş gurubunun okuyacağı tüm resimli çocuk kitapları Schwartz’ın (1992) modeline göre değerler bakımından incelemişlerdir. Sonuç olarak çocuk kitaplarında Schwartz modeline göre en çok uyma, hazcılık, geleneksellik, iyilikseverlik, uyarılma, evrensellik değerlerine; en az güç, güvenlik ve başarı değerlerine yer verildiği bulgularına ulaşılmıştır.

Şahin (2011) yazmış olduğu “Nurettin Topçu’nun Eğitim Anlayışında Öne Çıkan Değerler” adlı yüksek lisans tezinde değişen ve gelişen bilim dünyasında da değişen değerlerin yanında Nurettin Topçu’nun kendi düşünce dünyasında değerleri yeniden tanımlayıp adlandırılması konu edinilmiştir. Nurettin Topçu’nun anlayışına göre değer eğitiminin çok boyutlu planlı, programlı olarak verilmesi gerektiği; ayrıca değer eğitiminin okulla sınırlı kalmaması toplumun bütün yapılarını etkilediği bir süreç olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmanın sonucunda Topçu’ya göre öne çıkan değerler şunlardır: “sevgi, hürmet(saygı), merhamet, adalet, sorumluluk, milli ve estetik değerler, çevre”

Cihan (2016) yapmış olduğu “Nurettin Topçu ve Ahlak Eğitimi” adlı çalışmasında Nurettin Topçu’nun ahlak eğitimine ve ahlaki değerlere bakış açısını ve Topçu’nun ahlak eğitimin kişilere nasıl verilmesi gerektiğine dair görüşlerini araştırmıştır. Araştırmaya göre, felsefenin merkezine ahlak konusunu yerleştiren Topçu’nun görüşleri dokuz maddelik öneri şeklinde sonuçlara ulaşılmıştır (Cihan, 2016).

Başaran (2019) yazmış olduğu “Nurettin Topçu’nun Gençliğin İçine Sürüklendiği Yozlaşma Sürecinin Sebeplerine İlişkin Görüşleri” adlı makalesinde Nurettin Topçu’nun gençliğin içine sürüklendiği yozlaşma sebeplerine ilişkin görüş ve çözüm önerileri tespit edilmiştir. Makaledeki araştırmaya göre, Nurettin Topçu’nun gençliğin yozlaşma sebepleri olarak şunları gördüğü tespit edilmiştir: “Siyaset, yaratıcılığın yerini alan taklitçilik, iman ümit ve gururun yerini alan aşağılık kompleksi, düşmanla fikir mücadelesi yaparken dahi düşmanın silahını kullanmak,

iradeyi bırakıp kurtarıcı şef aramak, mesuliyetten kaçmak, vazifeye çağrıldığında hürriyet tepkisi koymak” (Başaran, 2019).

Karakuş (2015) yazmış olduğu “Okul Öncesi Döneme Hitap Eden Tema İçerikli Çizgi Filmlerin Değerler Eğitime Katkısı Yönünden Değerlendirme (Niloya Örneği)” adlı makalesinde 2-6 yaş grubunun izlediği Niloya adlı çizgi filmin Sosyal Bilimler Öğretim Programı’nda yer alan yirmi değerlere göre sınıflandırılmıştır. Araştırmanın sonucuna göre 18 bölüm içerisinde 157 değer tespit edilmiş ve en çok “sevgi, duyarlılık, hoşgörü, iyilik” değerleri çizgi filmde yansıtıldığı görülmüştür (Karakuş, 2015).

Konu ile ilgili çalışmalara bakıldığında çizgi filmlerle ve değerlerle ilgili çok fazla çalışmanın olduğunu görmekteyiz. Fakat çizgi filmlerin ana dile katkısı araştırılmamış olup böyle bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Türkçe öğretimine katkı çalışmaları genellikle yazınsal kaynaklardan araştırılmıştır. Son yıllarda Türkçe ders kitaplarına konularla ilgili dinleme/izleme metinleri olarak çizgi filmlerin girdiğini görüyoruz. Bu yüzden çocukların evde zevkle izledikleri çizgi filmlerin okullarda eğitim için kullanılabilirliği araştırılmış olup sonuçlarına çalışmada yer verilmiştir.

3. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Bu bölümde araştırmanın yöntemi, deseni, araştırmanın inceleme nesneleri, verilerin toplanması ve analizinden söz edilecektir.

3.1.Araştırmanın Deseni

Bu araştırma, nitel araştırma desenlerinden durum çalışması ile yapılmıştır. Durum çalışması hem ürünü hem de nesnesi olabilecek nitel araştırma içerisindeki bir desen türüdür. Nitel araştırma, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanabilir (Yıldırım, Şimşek, 2016, 41). Durum çalışması araştırması, araştırmacının gerçek yaşam, güncel sınırlı bir sistem ya da belli bir zaman içerisindeki çoklu sınırlandırılmış sistemler hakkında çoklu bilgi kaynakları aracılığıyla detaylı ve derinlemesine bilgi topladığı, bir durum betimlemesi ya da durum temaları ortaya koyduğu nitel bir yaklaşımdır (Creswell, 2016, 97). Araştırmada TRT Çocuk ve MinikaGo kanallarında yayınlanan yerli çizgi filmlerde kök değerleri ve çizgi filmlerdeki Türkçe kullanımı durum olarak kabul edilmiş ve çizgi filmler değerler eğitimi açısından ayrıca Türkçe öğretimine katkısı bakımından incelenmiştir.

3.2.Araştırma İnceleme Nesneleri

Bu araştırmada inceleme nesnesi, amaçlı örnekleme tekniklerinden biri olan ölçüt örnekleme yönteminden yararlanılmıştır. Patton (1987)'a göre, olasılık temelli örnekleme temsiliyeti sağlama yoluyla evrene geçerli genellemeler yapma

konusunda önemli yararlar sağlarken amaçlı örnekleme zengin bilgiye sahip olduğu düşünülen durumların derinlemesine çalışılmasına olanak vermektedir (Yıldırım, Şimşek, 2016, 118).

Bu araştırmada inceleme nesnesi şu ölçütlere göre seçilmiştir:

- Araştırmada Türkiye’de yayın hayatında olan iki yerli çizgi film kanalı seçilmiştir: TRT Çocuk ve MinikaGo.
- TRT Çocuk ve MinikaGo kanallarında yayınlanan yerli çizgi filmler seçilmiştir.
- Bu çizgi filmlerden ortaokul yaş grubuna hitap eden çizgi filmler seçilmiştir. Seçilen yerli çizgi filmlerden daha küçük yaş grubuna hitap edenler çıkartılarak örnekleme dahi edilmemiştir.

Çalışmada aşağıda TRT Çocuk ve MinikaGO kanallarında yayınlanan çizgi filmler incelenmiştir:

1. Rafadan Tayfa
2. ANKA
3. Nasreddin Hoca Zaman Yolcusu
4. Hızlı Ayaklar
5. İstanbul Muhafızları
6. Alpman

Araştırma TRT Çocuk ve MinikaGO kanallarında yayınlanan 12 yaş üstü önerilen çizgi filmleri ve ilk beş bölümleri ile sınırlıdır.

Araştırma, TRT Çocuk ve MinikaGO kanallarında yayınlanan çizgi filmlerin içerdiği değerler ve bu eserlerin Türkçe öğretimine katkısı bakımından incelenmesi ile sınırlıdır.

3.3.Verilerin Toplanması ve Analizi

3.3.1. Veri Toplama Aşamaları

2018 yılında yayımlanan Türkçe Öğretim Programı’nda adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik kök değerleri yer almaktadır. TRT Çocuk ve MinikaGo kanallarındaki 12 yaş üstü çocuklar için önerilen çizgi filmlerde doğrudan veya dolaylı olarak bulunan bu kök değerler bu çalışmanın verilerini oluşturmaktadır.

Ayrıca çalışmanın dördüncü bölümünde TRT Çocuk ve MinikaGo kanallarındaki çizgi filmlerin Türkçe öğretimine katkısı da araştırılmıştır. Bu kapsamda çizgi

filmlerde geçen atasözleri, deyimler, kalıp sözler, ikilemeler ve yansıma sözcükler Türkçe öğretimine katkısı bakımından incelenmiştir.

1. Çizgi Filmlerin Belirlenmesi

TRT Çocuk ve MinikaGo kanallarında yayınlanan 12 yaş grubu için düzenlenen yerli çizgi filmler belirlenmiştir. Bu belirleme yapılırken TRT Çocuk kanalındaki çizgi filmler için, TRT Çocuk kanalının yapmış olduğu ayırım göz önünde bulundurularak yerli çizgi filmler seçilmiştir. MinikaGo kanalındaki çizgi filmler için de kanalın 7-14 yaş grubuna hitap ettiği göz önünde bulundurularak yerli yapım çizgi filmlerden örnekler seçilmiştir.

2.Çizgi Filmlere Ulaşılması

TRT Çocuk ve MinikaGo kanallarında internet sitesinden çizgi filmler seyredilerek incelenmiştir.

3.Çizgi Filmlerin İncelenmesi

Çizgi filmler tarama yöntemi ile incelenmiştir. Çizgi filmleri seyrederken incelenecek değerler MEB tarafından Türkçe Öğretim Programı'nda yer verilen kök değerler dikkate alınmıştır.

4.Çizgi Filmlerin Türkçe Öğretimine Katkısının Belirlenmesi

Bu çizgi filmlerdeki deyimler, kalıp sözler ve atasözleri TDK'nin Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü (2018a)'ne, TDK'nin Türkçe Sözlük (2005)'e, Yurtbaşı (2013)'ya, Gökdayı (2008)'ya göre belirlenerek tasnif edilmiştir. Elde edilen veriler tablolarla sınıflandırılarak yorumlanmıştır.

3.3.2. Verilerin Analizi

Verilerin analizinde betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Çalışmada TRT Çocuk ve MinikaGo adlı kanallarda izlenen çizgi filmlerde bulunan değerler ve bu eserlerin Türkçe eğitime katkısı incelenmiştir. Karasar (1999)'a göre tarama modelleri, önceden veya şu anda bulunan bir halin bulunduğu durumu ile betimlemeyi hedefleyen çalışmalarda kullanılan modellerdir (Karasar, 1999).

3.3.3. Araştırmanın Güvenilirliği

Araştırmadaki örneklem ve veri toplama araçları alan uzmanlarının görüşlerine sunulmuştur.

- Araştırmada ilk olarak ilk yerli çizgi film kanalı olan TRT Çocuk seçilmiştir ve TRT Çocuk kanalının yapmış olduğu 12 yaş grubu ayrımı göz önünde bulundurularak çizgi filmler belirlenmiştir.
- Belirlenen çizgi filmlerin ilk beş bölümü defalarca izlendikten sonra analiz edilmiştir.
- TRT Çocuk kanalında yayınlanan belirlenmiş çizgi filmler kök değerler ölçütüyle izlendikten sonra alan uzamnlarna sunulmuş ve alan uzamnlardan alınan dönütlerle hem TRT Çocuk kanalında yayınlanm çizgi filmler hem de diğer yerli çizgi film kanalı olan MinikaGo kanalında yayınlanan yerli çizgi filmler aynı yöntemle incelenmiştir.
- Araştırmada çizgi filmlerin belirlenmesinde, çizgi filmlerin MEB'in belirlemiş olduğu kök değerler doğrultusunda inceleme yapılırken alan uzamnlarna danışılması ve araştırmanın alan uzamanlarının dönütlerinden yararlanılarak sürdürölmesi bu çalışmanın güvenilirliğine katkı sağlamaktadır.

4.BULGU VE YORUMLAR

4.1.Rafadan Tayfa Çizgi Filmi ile İlgili Bulgu ve Yorumlar

“Rafadan Tayfa” animasyon/çizgi filmi, 2013 tarihinde İSF Studios isimli yapım şirketi tarafından hazırlanarak 2014 tarihinde yayın hayatına başlamıştır. Prodüksiyon ekibini de; yapımcı-yönetmen: İsmail FİDAN, senaryo: Ozan ÇİVİT, görsel senaryo: H. Celal KOÇ, teknik yönetmen: İsmail FİDAN, müzik & ses efekt: Tarkan ERGÜN, akademik danışman: Doç. Dr. Savaş Zafer ŞAHİN, psikolojik danışman: Dilek KIRCAOĞLU şeklinde oluşturulmuştur (Karaca, 2019:84).

Rafadan Tayfa üç yakın arkadaş: Mert, Hayri, Kamil; Mert’in kardeşi Akın, Hayri’nin kardeşi Hale ve Sevim adlı çocukların günlük maceraları eğlenceli bir dille anlatılan çizgi dizidir. Çizgi film İstanbul’da sıcak mahalle havasında geçmektedir. Diziyi izlerken hala mahalle kültüründe, komşuluğun tükenmediği, arkadaşlığın önemli olduğu, saygının yitirilmediği bir ortam görüyoruz. Ayrıca İstanbul gibi metropolde hala bakkal, köfte arabası ile köfte satan seyyar satıcılar, evinin bahçesinde meyve sebze yetiştiren yaşlı amcalar ile kültürel değerlere gönderme yapılmıştır.

Arkadaş olarak herkese yardım eden, birbirlerini sevip kollayan bir arkadaş grubunu izlemek çocukların dikkatini çekmekle beraber onları rol model açısından etkileyebilir. TRT çocuk tarafından yapılan bir araştırmada, filmin tüm yaş gruplarında ilk sırada yer almış, anlatım ve kurgu açısından mükemmel seviyeye çıktığı sonuçlarına ulaşılmıştır. Ayrıca ebeveynlere “Bu çizgi filmi çocuğunuza izletir misiniz?” sorusunu yöneltilen %100 oranda olumlu cevap almıştır (Karaca, 2019:86). Ayrıca Rafadan Tayfa çizgi filminden öte müzikal olarak da sergilenmiş çocukların beğenisine sunulmuştur.

4.1.1.Rafadan Tayfa Karakterlerinin Analizi

Rafadan Tayfa, karakterleri ana hatları ile aşağıdaki ele alınmıştır.

Mert: Akın'nın abisidir. Akli başında, zeki bir çocuktur. Arkadaşlarını çok sever ve onlara değer verir. Onların bir şeye ihtiyacı olduğunda hemen yardıma koşar. Arkadaşları Kamil ve Hayri her didiştğinde onlara sinirlenir ve sorunları çözüme ulaştırırken akıllı ve mantıklı bir şekilde olumlu bir sonuca bağlar.

Akın: Mert'in kardeşidir. Dizideki en küçük yaşta ki kişisidir. Yaşı küçüktür fakat abilerinden ve arkadaşlarından çoğu zaman daha akıllı ve olgun davranır. Sokakta bulup sahipendiği “Yumak” adında bir köpeği vardır. Yardımsever, düşünceli, büyüklerine karşı saygılı ve sevgi dolu bir çocuktur. Yumak adlı köpeğini çok sevmesine rağmen Basri amcanın yalnızlığına dayanamamış ve ona vermiştir.

Hayri: dizi karakterleri arasında yemeğe düşkünlüğü ile ön plana çıkan karakterdir. Diğerlerine göre daha kilolu ve her zaman yemek yemeyi düşünen bir karakterdir. Aynı zamanda arkadaş canlısı ve yardımsever bir çocuktur. Arkadaşı Kamil ile sürekli ufak tefek tartışmaları olsa da Kamil'in en yakın arkadaşdır. Hale'nin abisidir.

Kamil: babası mahallenin bakkalıdır. Boş zamanlarında bakkalda babasına yardım eder. Bu anlamda, ailesine önem verdiği ve yardımsever bir çocuk olduğu çıkarılabilir. Uyumayı çok seven Kamil sıklıkla uyuklar. Hayri ile sürekli küçük kavgaları olur ama onu çok sever ve en yakın arkadaşdır.

Sevim: Mert ve Akın gibi diğerlerine göre daha akli başında olaylara mantıklı çözümler üreten çizgi karakteridir. Dizide sorumluluk, dürüstlük, yardımseverlik gibi değerler bu karakter üzerinde işlenir. Hale ile çok yakın arkadaşlardır. Sürekli beraber vakit geçirirler. Sevim lider bir kişiliğe sahip olduğu diğer çocuklara karşı kimi zaman liderlik yapar.

Hale: Hayri'nin kız kardeşidir. Sevim'in en yakın arkadaşdır. Hayri'ye oranla daha sakin ve mantıklı bir karakteridir.

Rüstem abi: çizgi filmde köfte arabası ile köfte satan seyyar satıcıdır. Köfteleri herkes tarafından çok sevilir. Doğruluk, dürüstlük, sabır, sorumluluk ve yardımseverlik değerlerini benimsemiş bir karakterdir. Dizideki yetişkinlerden

biridir. Çocuklara karşı yardımsever ve koruyucu bir kişiliği vardır. Aynı zamanda çocuklara zaman zaman yol gösterir.

Basri amca; mahallenin huysuz ihtiyarındır. Rafadan Tayfa onu sürekli kızdırır, onlara ne kara kızsda da aslında onları çok sever. Genellikle huysuzluk yapan bir karakter olmasının yanında aslında sevgi dolu bir kalbi vardır. Çocukların çoğu davranışına karşı sabır gösterir.

Yumak: Çizgi dizideki tek hayvan. Akın'ın köpeğidir. Fakat Akın köpeğini çok sevse de yalnız yaşayan Basri amcaya, onu emanet etmiştir.

4.1.2.Rafadan Tayfa Çizgi Filminin Bölümlerinin Değerlendirilmesi

Rafadan Tayfa bölümlerinin değerler açısından incelemesine geçmeden önce dizinin müziğini ve giriş görüntülerini incelemek uygun olacaktır.

Çizgi film başlarken çıkan şarkının sözleri şu şekildedir:

“İstanbul’un bir yakasında
Oynar mahalle ortasında
Hepsi burada bir arada
Rafadan Tayfa
Rafadan Tayfa, Rafadan Tayfa
Hepsi burada bir arada Rafadan Tayfa
Mutlu, neşeli, hemde heyecanlı
Yardıma da sever, çevresine faydalı
Abi, kardeş, arkadaş hepsi farklı huyda!
Bizim çocukların adı Rafadan Tayfa
İyilikten vazgeçmezler herkes sever onları
Saymakla bitmez, birçok iyi yanları
İyi oku, iyi dinle, iyi izle anla!
Bizim çocukların adı Rafadan Tayfa
Hiç yerinde duramazlar herkes bilir onları
Sağa sola koşsalar da kesişiyor yolları
Unut bildiklerini aç bir yeni sayfa!

Bizim çocukların adı Rafadan Tayfa” (Rafadan Tayfa Jenerik, Dakika: 00.40)

Çizgi filmin şarkı sözlerine bakıldığında mahallede oyun oynamanın güzelliği, arkadaşlık, yardımseverlik, iyi okumanın, dikkatli dinlemenin ve okuduğunu, dinlediğini anlamamanın önemine dikkat çekilmiştir. Bu özellikler ve değerler dikkat çekici bir ritm ile verilmiştir. Ayrıca dizi müziğinin eşliğinde İstanbul’un

güzellikleri, Türk kültürüne ait mimari eserler görüntüler şeklinde geçmektedir (Resim 1 ve Resim 2).

Resim 1: Ayasofya, Topkapı Sarayı, Sultanahmet Cami

“Rafadan Tayfa”, TRT Çocuk, <https://www.trtcocuk.net.tr/oyunlar/rafadan-tayfa>, [28.10.2019].

Resim 2: Galata Kulesi ve Süleymaniye Camii

“Rafadan Tayfa”, TRT Çocuk, <https://www.trtcocuk.net.tr/oyunlar/rafadan-tayfa>, [28.10.2019].

Rafadan Tayfa çizgi filminde her bölümde aynı karakterler üzerinde farklı olaylar ele alınır ve her bölüme, bölümün içeriğiyle alakalı bölüm isimleri verilmiştir. Bölüm isimleri şöyledir:

1. Bölüm: Ekmek Teknesi, Köfteci Rüstem'in ekmek teknesi olan köfte arabasına verdikleri zararı düzeltmek için arabayı tamir etmeye çalışırlar.
2. Bölüm: Kadın İş, kızların Yaşlılar Haftası dolayısıyla Basri amcaya yardım ederken çocukların kızların yaptıkları işleri kadın işi kolay diye küçümsemeleri ve Rüstem abilerinin onlara ders vermesi anlatılmaktadır.
3. Bölüm: Ufo Nöbeti, çocukların gazetede yer alan Ufo fotoğrafı çekene büyük ödül adlı haberi görünce ufo fotoğrafı çekmek için nöbet tutmalarını anlatılmaktadır.
4. Bölüm: Evlere Servis, Kamillerin bakkal dükkanı borçları ödeyememektedir. Bu yüzden bakkalı satıp memlekete dönmeleri söz konusudur.
5. Bölüm: Bir İki Üç Tıp, çocukların konuşmamak için buldukları oyun anlatılmaktadır.

4.1.3.Rafadan Tayfa Çizgi Filminde Yer Alan Değerlerin Analizi

Rafadan Tayfa çizgi filmi incelenirken, araştırma ilk 5 bölüm ile sınırlı tutulmuştur. Bu 5 bölümde yer alan değerler, tam olarak anlaşılması için tablolar halinde gösterilerek, değerlerin verilme şekli ve yer aldığı zaman dilimi belirtilmiştir.

Tablo 1: Bölüm 1 Ekmek Teknesi

DAKİKA	VERİLEN DEĞER/DEĞERLER	DEĞERİN VERİLME ŞEKLİ
01.20	Sevgi, Sorumluluk	Akın'nın baktığı köpek için Hayri'nin "Uyuz mudur, kuduz mu" diyince Akın'nın köpeği sevmesi ve "Tüm aşılarını yaptırdık merak etme." demesi
03.29	Sorumluluk, Öz Denetim. Dürüstlük	Kamil kaleye top atmaya çalışırken yanlışlıkla Köfteci Rüstem'in köfte arabasına vurur. Bunun üzerin gidip kendisinden özür diler.
04.05	Sevgi, Sabır	Köfteci Rüstem'in çocuklara kızmayıp "Olacağı varmış." demesi.
04.49	Sorumluluk, Dürüstlük	"Beyler bu bizim suçumuz o yüzden bunu düzeltmek de bizim görevimiz." demesi.
05.12	Öz denetim, Sorumluluk	Mert'in "Birlikte bu işin üstesinden geleceğiz." demesi.
06.03	Sabır, Sorumluluk	Arabanın tamiri için iş bölümü yapılır. Mert arkadaşlarına ne getireceklerini söyler fakat Halit araba yağı yerine zeytinyağı, Kamil araba için boya yerine suluboya getirmiştir. Bunun üzerine Mert: " Siz beni sınıyor musunuz anlamıyorum ki? Sözde iş bölümü yaptık." demesi
09.00	Dürüstlük	Akın'nın köpeği Yumak, Mert arabayı tamir ederken ingiliz anahtarını alıp kaçıtır. Toprağı kazarak komşunun bahçesine girer. Çocuklar tedirgin ne yapacaklarını düşünür. Akşam akşam komşunun kapısını çalmak istemezler. Gizlice bahçeye girip anahtarı ve Yumak'ı bahçeden çıkarmak isterler. Mert: "Biliyorum ki hiç doğru bir şey değil ama Rüstem abinin ekmek teknesi söz konusu." der.
10.00	Sevgi	Basri amca bahçesinde Yumak'a yemek verir. Çocukların sesini duyunca ışığı açar ve onları yakalar. Peşlerinden koşarken bastonu kırılır. Bir tek Akın kaçamamıştır. Basri amca ona kızmaz sadece "Git." der. Ama köpeğin gideceğine de üzülür.

Tablo 2: Bölüm 2 Kadın İşi

DAKİKA	VERİLEN DEĞER/DEĞERLER	DEĞERİN VERİLME ŞEKLİ
01.30	Yardımseverlik	Bu bölümde Sevim ve Hale Basri amcaya yardım eder. Basri amca biraz huysuzlaşır: “Nereden çıktı bu yardım?” Sevim: “Şikayet yok yardım edeceğiz.”
02.08	Yardımseverlik	Basri amca aniden kalkınca sırtı tutulur. Sevim ve Hale hemen Basri amcaya yardıma koşar.
02.57	Yardımseverlik, Saygı, Sorumluluk	Hayri ve diğer Rafadan Tayfa ekibi Sevim’e ne yaptığını sorar. Sevim Basri amcaya yardım ettiklerini söyler. Hayri: “Niye ki?” Sevim: “Niye mi? Yaşlılara Yardım Haftasındayız sanki bilmiyorsunuz.”
03.05	Yardımseverlik	Çocuklar biliyoruz deyince, Sevim: “Haydi gelin o zaman siz de yardım edin.”
04.00	Adalet	Bunun üzerine çocuklar “Bu işler kadın işi bizim yapacağımız türden değil.” der. Tüm bunları duyan Köfteci Rüstem tepki gösterir. Bütün işleri çocuklara yükler.
05.09	Adalet	Hayri: “Aman abi...” Rüstem “Kolay işler değil miydi Hayri?”
06.07	Adalet, Sevgi	Köfteci Rüstem tüm işleri yapan kızları eve bırakmayı teklif eder yolda da dondurma alırlar, der.
07.50	Adalet	Çocukları bahçesinde gören Basri amca sinirlenir. Tam onlara söylenirken Rüstem gelip açıklama yapar: “Onları ben görevlendirdim. Baktım yapılan işleri küçümsüyorlar, minik bir ders verdim.” der.
07.59	Dürüstlük	Mert: “Evet amca bizim kabahatimiz yok yani var da öncesinde var.”
08.37	Sevgi	Çocuklar temizlik oldukça şikayetçi olmaya başlarlar. Akın: “Benim güze anneciğim her gün pırıl pırıl eder her yeri.” der.
08.41	Sabır	Mert: “Evet bir kere de şikayet ettiğini duymadım.”
09.40	Dostluk	Yumak tohum paketini asılıınca poşet yırtılır ve tohumlar yere serpilir. Tekrar süpürmek gerekir. İtiraz eden Hayriye Mert: “Biz yan gelip yatmadık herhalde birlikte yapacağız.”

Tablo 3: Bölüm 3 UFO Nöbeti

DAKİKA	VERİLEN DEĞER/DEĞERLER	DEĞERİN VERİLME ŞEKLİ
04.58	Sabır	Rafadan Tayfa ekibi gazetede Ufo fotoğrafına büyük ödül verileceğini görünce o akşam Mertlerin evinin çatısında ufo beklemeye başlarlar. Mert'in getirdiği fotoğraf makinesinin başında Hayri ve Kamil kavga etmeye başlar. İkisi de fotoğraf makinesini çekeştirirken Kamil: "Ne sabırsız çıktın arkadaş." der.
07.55	Sabır	Kamil'in yanlışlıkla çektiği fotoğrafta ufoya benzer bir şey vardır. Hayri ve Kamil fotoğrafı çekeştirirken fotoğraf çatıdan aşağı uçar. Ekip üzülürken Akın aşağı inip bakalım, der. Ama ekip vazgeçmiştir. Bunun üzerine Akın: "Hemen vaz mı geçeceksiniz?" der.
11.21	Dostluk	Mert fotoğrafın çekildiği Rüstem abinin çatısına gitmek ister. Diğerleri korkmalarına rağmen arkadaşlarını yalnız göndermemek için onunla beraber gider.
12.27	Yardımseverlik, Sevgi	Ufo zannedilen görüntünün bir şemsiye olduğu anlaşılır. Bu şemsiye Rüstem abi tarafından yavruları yeni ymurtadan çıkan bir güvercin sıcaktan zarar görmemesi için koyulmuştur.

Tablo 4: Bölüm 4 Evlere Servis

DAKİKA	VERİLEN DEĞER/DEĞERLER	DEĞERİN VERİLME ŞEKLİ
01.00-02.00	Yardımseverlik, Dostluk	Kamil'in babasının işlettiği bakkal dükkanında işler iyi gitmemektedir. Borçlarını ödeyemedikleri için bakkal dükkanını kapatıp memlekete gitmeler söz konusudur.. Rafadan Tayfa b duruma bir çare aramaktadır.
02.10-02.20	Dostluk, Sevgi	Kamillerin gideceğini duyan Hayri'nin gözleri dolar. Kamil ve Hayri sarılıp ağlamaya başlar.
03.20-03.40	Sorumluluk, Yardımseverlik	Kamil siparişleri hazırlayıp giderken Mert: “Sen merak etme dükkana biz göz kulak oluruz.”der.
04.30	Dostluk, Sevgi	Olanlara üzülen Kamil'e arkadaşlarının destek olması: “Bir çaresi bulunur elbet.” “Biz senin yanındayız.” gibi ifadeler kullanması.
04.35-04.50	Yardımseverlik, Dostluk	Arkadaşının üzülmesi üzerine Mert'in sana yardım edeceğiz, diyerek önerilerde bulunması.
05.00-05.17	Sevgi	Kamil'in tüm bunları duyunca sevinip duygulanarak ağlaması.
08.17	Öz denetim, Sorumluluk	Mert plan yaparak arkadaşlarına dükkanın kurtulacağını söylemesi.
08.18-09.11	Sorumluluk	Çocuklar üzerlerine düşen her şeyi yaparlar. En sonunda akın: “Görev başarıyla tamamlandı.”der.
11.20-11.40	Yardımseverlik	Günlerce çalıştıkları halde kasadaki para bir aylık taksitin yarısını bile karşılamadığını fark edince çocuklar çok üzülür. Üzüldüklerini gören Rüstem abi ne olduğunu sorar ve mahallelinin karar aldığını, herkesin veresiyelerini önceden ödediğini söyler.
11.50-11.58	Sevgi	Bunu duyan Kamil çok sevinir se Rüstem abisine teşekkür eder.
12.00	Sevgi, Dostluk	Kamil arkadaşlarına: “Siz olmasaydınız başaramazdım.”der ve fazla parayı paylaşmayı teklif eder.
12.50	Dürüstlük	Akın ise fazla parayla bisiklet alıp daha hızlı evlere servis yapmasını teklif eder.

Tablo 5: Bölüm 5 Bir-İki-Üç Tıp

DAKİKA	VERİLEN DEĞER/DEĞERLER	DEĞERİN VERİLME ŞEKLİ
01.30	Sevgi, Dostluk	Rafadan Tayfa arkadaşları Kamil'in dansına eğlenerek gülmektedir.
03.00	Öz denetim, Sabır	Akın'nın neden konuşmadığını merak eden arkadaşlarına Mert açıklama yapar: "Sabah o kadar çok konuştu ki akşama kadar konuşmazsa annem fırın sütlaç yapacak." Akın'nın sözünde durması.
03.48	Öz denetim	Hayri: "Ben de konuşmazsam belki ben de ödül alırım."der. çocuklar gülünce: "Aramızda iradesine en hakim olan benim."der
04.00	Sabır	Akın oyun gereği sabırla suskun bir şekilde bekler.
07.56	Sabır	Tıp oyununu hep birlikte oynamaya karar veren ekip yanlarına gelen Hale ve Sevim'in sorularına rağmen konuşmazlar.
09.05	Sabır	Rüstem abi yanlarına gelir onlara nasıl olduklarını sorar ve bir bilmece soracağını bilene bedava köfte ekmek vereceğini söyler. Çocuklar bilmeceyi bildikleri halde söz verdikleri için konuşmazlar.
12.20	Sabır, Öz denetim	Hepsi konuştuğu halde Akın'nın konuşmaması.
12.50	Dürüstlük	Mert'in "Akın kazandı bütün gün gıkını çıkartmadı."demesi
13.50	Yardımseverlik	Akın'nın kardeş okula yardım yapacaklarını söylemesi.

4.1.4.Rafadan Tayfa Çizgi Filminin Değerler Eğitimi Açısından Ele Alınışı

Günümüzde çocukların okul dışındaki vakitlerin çoğunu televizyon karşısında geçirdiği daha önce vurgulanmıştı. Çocuklar bu kadar vakit geçirirken onların izledikleri de haliyle önemli oluyor. Bu araştırmada öncelikle Rafadan Tayfa adlı çizgi filmin ilk bölümleri değerler açısından incelenmesi yapılmıştır. İncelemeye göre belirlenen değerlerden en fazla sevgi değeri (16) işlenmektedir. Çizgi dizi mahalle kültürünü ve arkadaşlığı yansıttığı için bu değer sıkça işlenmiştir. Bazen arkadaşlarına karşı, bazen mahalle sakinlerine, bazen hayvanlara karşı sevgi yansıtılmıştır. Sevgi değerinden sonra çizgi dizide en çok yansıtılan değer, yardımseverlik değeri (12) olmuştur. İzlenen bölümlerde Rafadan Tayfa ekibi, yer yer birbirilerine karşı, mahalledeki büyüklerine, yaşlılara, hayvanlara yardım ederek izleyici kitlesine yardımseverlik değerini yansıtmışlardır. Rafadan Tayfa çizgi filmindeki çocuklar genel olarak olaylara karşı sabır göstererek ve onlara verilen sorumluluklarını yerine getirdikleri için sabır ve sorumluluk (10) değerleri aynı oranda işlenmiştir. 4. sırada yer alan değer Rafadan Tayfa ekibini bir arada tutan dostluk (8) değeridir. Çizgi filmin izlenen bölümlerinde Rafadan Tayfa'nın birbirlerine karşı olan arkadaşlığı, birbirlerine destek olmaları dostluk değerinin izleyicilere yansıtmıştır. Ekipten birinin ihtiyacı olsa hepsi birlikte onun için çaba harcamış ve desteklerini hiç bırakmamışlardır. Özellikle Kamil'in babasının işlerinin kötü gitmesi ve hasta olmasından dolayı memleketten gideceklerini öğrenen ekip, canla başla çalışıp arkadaşlarına destek olarak dostluk değerini en iyi şekilde işlemişlerdir. 5. sırada yer alan değer dürüstlük (7) değeridir. Dürüstlük değeri çizgi filmin izlenen bölümlerinde çok fazla geçmiyor olsa da çizgi filmdeki karakterler genel olarak yalan söylemeyen, menfaati geride tutan karakterlerdir. Tüm kendilerine zora soğan olaylar karşısında dürüst davranırlar. 6. sırada yer alan değer öz denetim (6) değeridir. Tüm bunların yanında vatanseverlik değeri (0) izlenen bölümlerde hiç işlenmemiştir. Adalet değeri de izlenen bölümlerde sadece bir kere işlenmiştir.

Rafadan Tayfa çizgi filminde incelenen bölümlerde kök değerlerden “vatanseverlik” değerine yer verilmediği görülmüştür. Çizgi filmin izlenen bölümlerde olumsuz davranışlara çok az rastlanılmıştır. Olumsuz davranışlar da bölümlerde başka olumlu davranışlarla orantılı bir şekilde seyirciye sunulmuştur. Örneğin, Basri amcanın

sinirli biri olması olumsuz bir davranıştır ama yavru köpeğe karşı merhameti onu beslemesi olumlu bir davranıştır.

4.2.ANKA Çizgi Filmi ile İlgili Bulgu ve Yorumlar

TRT Çocuk kanalında yayınlanan bir diğer çizgi film ANKA çizgi filmi günümüzden 200 yıl sonra gelişen uzay teknolojisiyle değişen dünyayı ve ülkemizi anlatmaktadır. ANKA “Anadolu Kartalları”nın kısaltması olarak çizgi filme adını vermiştir. 200 yıl sonra artık atmosfer dışında yaşayan insanlar ve yine Zimpler adı altında uzaylı casuslarıyla yapılan mücadele anlatılmaktadır. Son teknoloji ile yapılan ve Dünya’nın en güçlü savaş gemisi ANKA ve onun pilotu olan Bora’nın her bölümde atmosfer dışındaki mücadeleleri, akılcı ve cesur davranışları çocuklara izletilmektedir.

ANKA bölümlerinin değerler açısından incelemesine geçmeden önce dizinin müziğine ve giriş görüntülerini incelemek uygun olacaktır. Öncelikle dizi müziğinin sözleri mevcut değildir, melodi şeklinde bir müzikle giriş yapılmaktadır. Çizgi filmin başrol karakterlerinin bulunduğu fotoğraf (Resim 3) girişte yer almaktadır. Bunun yanında ekibin Zeplinlerle yaptıkları mücadeleler ve ANKA’nın görseli mevcuttur. Çizgi dizi 20-21 dakika sürmekte aralarda ANKA sembolü (Resim 4) ile bölümler bölünmektedir. Ayrıca çizgi dizinin bölüm isimler yoktur yani Bölüm 1 ve Bölüm 2 diye devam etmektedir.

Resim 3 ANKA

“ANKA”, TRT Çocuk, <https://www.trtcocuk.net.tr/anka>, [11.11.2019].

Resim 4 ANKA

“ANKA”, TRT Çocuk, <https://www.trtcocuk.net.tr/anka>, [11.11.2019].

4.2.1.ANKA Karakterlerinin Analizi

ANKA çizgi filmi, baş karakterleri ana hatları ile aşağıdaki ele alınmıştır.

Bora; çalışkan, zeki, aklını kullanmayı bilen, cesur teğmen olarak karşımıza çıkar. Pilot olmayı çok istemiş ve hayalini gerçekleştirmiştir. Babası da kendisi gibi pilottur. Babasını kaybetmiş ve onun eski çalışma arkadaşlarının emrinde

alışmaktadır. Babasından dolayı bazı zamanlar Bora'ya anlayışlı davranmaktadırlar. Bora da onun izinden gitmektedir. Çok cesur bir karakter olmasının yanında inatçı ve kafasının dikine giden bir karakterdir. Bu yüzden dizide bazı sorunlar yaşamaktadır. ANKA'nın pilotudur.

Yüzbaşı şahin; Bora'nın komutanı aynı zamanda babasının arkadaşıdır. Bu yüzden çoğu zaman Bora'yı koruyup kollamaktadır. Fakat Bora'nın inatçı ve dik başlılığı onu zorlamaktadır. Akıllı, vatansever bir karakterdir.

Ayşe; Bora'nın yakın arkadaşıdır. Ayşe alışkan, azimli, akıllı ve aynı zamanda yardımsever bir karakterdir. Bora zor duruma düştüğünde, Ayşe arkadaşına yardımcı olur.

Mert; Bora'nın en yakın arkadaşıdır. İyi bir pilot olmasının yanında çok iyi bilişimcidir. Onun yazılımda çözemeyeceği sorun nerdeyse yoktur.

Ali; kendi halinde bir karakterdir. İyi bir pilottur. Zekidir fazla konuşmaz.

Kerim; Bora'nın baş dşşmanı olan karakterdir. Bora ne yapsa onu bozmak için çaba harcar. Bora'dan birkaç yaş büyük ve steğmendir. Akıllı ve alışkan bir karakterdir. Konutanların söylediklerini eksiksiz ve zamanında yapar.

4.2.2.ANKA izgi Filminde Yer Alan Değerlerin Analizi

ANKA izgi filmi incelenirken, araştırma ilk 5 bölüm ile sınırlı tutulmuştur. Bu 5 bölümde yer alan değerler, tam olarak anlaşılması için tablolar halinde gösterilerek, değerin verilme şekli ve yer aldığı zaman dilimi belirtilmiştir.

Tablo 6: Bölüm 1 ANKA

DAKİKA	VERİLEN DEĞER/DEĞERLER	DEĞERİN VERİLME ŞEKLİ
1.53	Sorumluluk	Kurt2'nin "Paketi teslim edelim ilk işim uyumak olacak." demesi.
2.31	Öz denetim	Cem'in komutana soru sorması üzerine komutanın ikazından sonra Cem'in soru sormaması.
3.50	Sorumluluk	Düşman tarafından saldırıya uğramalarına rağmen görevleri olan paketi korumaları.
5.48	Sorumluluk, Vatanseverlik, Öz denetim	Bora'nın düşman gemisine karşı tek başına mücadele etmesi.
6.02	Sorumluluk	Ugradıkları saldırıya rağmen komutanın önceliğimiz kargomuz, diye sorumluluklarını hatırlatması.
08.18	Saygı	Askerlerin komutanlarına saygılı bir üslupla konuşmaları.
09.12	Adalet	Bora'nın dikbaşlılığı yüzünden komutanın onun kulağına çekmesi.
10.39	Dostluk, Yardımseverlik	Ayşe'nin Bora'ya savunma yazması için yardım etmesi.
12.02	Sorumluluk	Üste sızan ajanı Bora'nın
15.27	Dostluk, Sorumluluk, Öz denetim, Sevgi, Vatanseverlik, Yardımseverlik	Üste sızan ajanın ANKA gemisine bomba yerleştirdikten sonra Bora'nın hem üstü hem arkadaşlarını korumak için gemiyi atmosfer dışına çıkması.

Tablo 7: Bölüm 2 ANKA

DAKİKA	VERİLEN DEĞER/DEĞERLER	DEĞERİN VERİLME ŞEKLİ
02.25	Sorumluluk, Öz denetim	Bora'nın kensisine emir veren profesörün dediklerine uyması.
04.42	Sorumluluk	Dersi dinleeyen Kerim'e Ayşe'nin derste öğrendiklerinin ne işe yarayacağını söylemesi.
04.51	Öz denetim, Saygı	Komutanın uyardığı Kerim'in özür dilemesi.
11.30	Sevgi, Dostluk, Yardımseverlik	Teğmen Bora'nın Yüzbaşı Şahin ve arkadaşlarının tehlikede olduğunu duyunca hemen yanlarına gitmek istemesi.
14.20	Dostluk	Düşmana karşı Kerim'in Ayşe'yi uyarması.
19.53	Öz Denetim	Başkasından artan yemeği yiyen arkadaşını gören Ayşe'nin başkasının yemeğini yememelisin diye onu uyarması.
21.25	Sorumluluk	Komutanın sabah 5'te raporları bekliyorum diyerek ekibe sorumluluk vermesi.

Tablo 8: Bölüm 3 ANKA

DAKİKA	VERİLEN DEĞER/DEĞERLER	DEĞERİN VERİLME ŞEKLİ
01.38	Saygı, Sorumluluk	Üstteğmen Kerim'in heyecanlanıp birden tepki göstermesinin ardından kendisini hemen toparlayıp özür dilemesi.
04.19	Öz denetim	Trğmrn Bora'nın komutan ne düşünürse düşünsün yarın ANKA'nın pilotu ben olacağım demesi.
07.07	Adalet	ANKA'yı kimin süreceğini karar vermek için bir yarışma düzenlerler. Yarışma için liste sırası yapmayıp kura çekerler bu durumu da "Hakkaniyet açısından kura çektik" diye açıklarlar.
11.10	Sorumluluk	Teğmen Ayşe'nin kendisine verilen emirlere uyması.
14.53	Sorumluluk	Komutanın Teğmen Bora'ya "Birazdan ekranda göreceğin komutlara eksiksiz uymalısın." demesi Teğmen Bora'nın emirlere uyması.
17.37	Yardımseverlik	Düşmen gemileri arasında kalan Teğmen Bora'ya arkadaşlarının yardıma koşması.
20.30	Adalet	Tüm zorluklara rağmen Teğmen Bora'nın hiç düşünmeden Ziplinlere karşı savaşması ve sonucunda kazanmasının ardından Yüzbaşı Şahin: "ANKA senindir." der.
20.49	Öz denetim	Çok sevinen Bora'nın komutanına sarılmak sitemesi ancak ne yaptığının farkına varınca kendini toparlaması.

Tablo 9: Bölüm 4 ANKA

DAKİKA	VERİLEN DEĞER/DEĞERLER	DEĞERİN VERİLME ŞEKLİ
01.54	Öz denetim	Bora'nın kendisine verilen sorumluluk karşısında: "Benim için çocuk oynucağı."demesi
08.12	Öz denetim, Sorumluluk	Mars'a yaklaşan Ziplinler'e karşı saldırıya geçilir. Ayşe: "Bunlarla başa çıkabilecek miyiz komutanım?" Komutan: "Elimizden geleni yapacağız."der.
08.35	Sorumluluk	Savaş sırasında kendilerine doğru gelen Zeplinler' karşı Ali'nin gelecekleri varsa görecekları de var, demesi
08.40	Öz denetim	Savaş sırasında umutsuzluğa kapılan ekibe komutanları: "Soğukkanlılığınızı kaybetmeyin, biz onlardan çok daha iyiyiz." der.
11.54	Dostluk	Arkadaşına doğru gelen savaş gemisine karşı "Ali arkada bir tane daha var dikkat"demesi.
11.58	Öz denetim, Sorumluluk	Ali'nin gemisi darbe almıştır. Komutan: "Ali Dünya'ya acil iniş yap bunu yapabilir misin?" Ali: "Sanırım yapabilirim konutanım."
17.30	Sorumluluk	Teğmen Bora plan yapar ve Zeplinleri planı sayesinde tuzağa düşürür. Böylece onlardan kurtulurlar.

Tablo 10: Bölüm 5 ANKA

DAKİKA	VERİLEN DEĞER/DEĞERLER	DEĞERİN VERİLME ŞEKLİ
02.21	Sorumluluk	Salça'ya Profesör: "Söylediklerimi yaptın mı?" Salça: "Evet Profesör bütün Parterlerin yazılım güncellemesi tamam."
09.26	Sorumluluk	Dünya'ya hızlı bir şekilde gök cismi yaklaşmaktadır. Kurt filonun görevi hızla yaklaşan gök cisminin yörüngesini değiştirip hızla yaklaşan gök cisminin Dünya'ya zarar vermesini engellemektir. ANKA'nın pilotu olan Teğmen Bora ANKA'ya "Görevimizin gök cismin yörüngesi olduğunu hatırlatırım."der.
17.32	Sorumluluk	Gök cismi sanılan büyük taş şeklindeki şeyin büyük savaş makinesi olduğu anlaşılır. Savaş gemisi ile mücadele etmek çok zor imkansıza yakındır. Ancak son teknoloji ile yapılan ANKA'nın mskineye yaklaşarak ateş etmesi denenecektir. Bunun üzerine Teğmen Bora ANKA'ya: "Sana güveniyorum ANKA, yüzümü kara çıkartma."der.
18.42	Vatanseverlik, Sorumluluk	Teğmen Bora ile ANKA büyük savaş gemisini vurarak makinenin Dünya'ya zarar vermesine engel olurlar.

4.2.3.ANKA Çizgi Filminin Değerler Eğitimi Açısından Ele Alınışı

ANKA çizgi filminin izlenen bölümlerinde değerler eğitimi açısından ele aldığımızda, en çok sorumluluk (20) değerinin işlendiğini görmekteyiz. ANKA çizgi filmi bir uzay üssündeki komutanları ve onların emirlerindeki askerleri konu olarak ele aldığı için sorumluluk değeri de sıkça işlenmiştir. İkinci olarak en çok işlenen değer öz denetim (12) değeridir. Yine aynı sebepten, pilotların yaşamı ve görevlerinin getirisinden dolayı sorumlulukla beraber öz denetim değeri ikinci sırada

yer almaktadır. Özellikle Teğmen Bora ve diğer pilotların üzerlerine düşen sorumlulukları yerine getirmeleri ve bu sebepten öz denetimlerini sağlamları sonucunda izleyiciye karşı en çok öz denetim değeri işlenmiştir. Çizgi filmin izlenen bölümlerinde üçüncü sırada dostluk (5) değerinin işlendiğini görmekteyiz. Uzak üssünde çalışan teğmenler arasında iş arkadaşlığına ziyade dostluk vardır. Birbirlerine karşı korumacı ve düşüncelidirler. Teğmen Ayşe'nin sık sık arkadaşı Teğmen Bora'ya yardım etmesi ve bu durumda menfaat beklememesi dostluk değerini izleyiciye yansıtmıştır. Çizgi filmin izlenen bölümlerinde dördüncü olarak işlenen değer ise yardımseverlik (4) değeridir. Teğmenler arasında birbirlerine karşı ve korudukları vatan kabul ettikleri üsslerine karşı büyük bir yardımseverlik yer almaktadır. ANKA çizgi filminde beşinci en çok işlenen değer adalet (3), vatanseverlik (3) ve saygı (3) değerleridir. Çizgi filmde özellikle adil olmanın önemi ilk bölümlerde yansıtılmıştır. Komutan'ın ANKA'nın pilotunu seçerken tek tek pilotları test uçuşuna sokması, hatta bu uçuş için sıralamayı adil olsun diye kurayla yapması adalet değerinin işlendiği bölümlerden biridir. Saygı değeri de askeri sistemi izleyiciye yansıttıklarından dolayı ve as, üs ilişkisinden dolayı izleyiciye yansıtılan değerlerdendir. Çizgi filmin izlenen bölümlerinde altıncı işlenen değer sevgi (2) değeridir. İzlenen bölümlerde yalnızca iki kez işlenmiştir. Dürüstlük ve sabır değerleri izlenen bölümlerinde işlenmeyen değerlerdendir.

4.3.Nasreddin Hoca Zaman Yolcusu Çizgi Filmi ile İlgili Bulgu ve Yorumlar

Nasreddin Hoca Zaman Yolcusu, çizgi filmi Haziran 2019'da yayın hayatına girmiştir. Hatta yayın hayatına girmeden önce TRT'nin sitesinde çizgi dizi, “bayram hediyesi” olarak çocuklara duyurulmuştur (TRTCocuk Haber, [28.12.2019]). Nasreddin Hoca Zaman Yolcusu çizgi diziyi TRT her yaş grubu için önermektedir. Kültürel değerlerimizde önemli bir yere sahip olan Nasreddin Hoca kendi zamanından günümüze gelmekte ve çocuklarla maceraları başlamaktadır.

Zehra'nın babası Cemil Bey bilim insanıdır ve kendi laboratuvarını kurmuş bilimsel çalışmalar yapmaktadır. Amacı bir zaman makinesi icat etmektir. Fakat sürekli başarısız olmaktadır. Nasreddin Hoca kendisine şaka yapmak isteyen yaramaz çocuklara derslerini verdiği bir gün, günümüz dünyasında, 8 yaşındaki Zehra ve arkadaşları tarafından yanlışlıkla açılan bir portaldan geçerek bugüne gelir. Zehra'nın asırlık bir çınar ağacının olağanüstülükleri üzerine çalışmalar yapan babası Cemil,

ağacın gövdesine kurduğu makinayı tamir edene ve Hoca'yı zamanına geri göndermenin yolunu bulana kadar Hoca, kulübede Zehra ve ailesi ile yaşayacaktır. Zehra'nın ailesi ve arkadaşları haricinde kimse bu konudan haberdar olmayacaktır. Fakat bilmedikleri bir şey vardır. Zehra ve arkadaşlarıyla uğraşmayı, onları zor duruma düşürmeyi seven Tolga ve Efe ikilisinden Tolga, gizlice olan biteni izlemiştir. Bu işin peşini bırakmayacak herkesi inandırmaya çalışacaktır. Öte yandan Hoca ve Küheylan modern dünyanın karmaşasına ilk adımlarını atacak, zorluklarıyla yüzleşeceklerdir (TRTCocuk, Nasreddin Hoca Zaman Yolcusu, [28.12.2019]).

4.3.1.Nasreddin Hoca Zaman Yolcusu Çizgi Filminin Karakterlerinin Analizi

Nasreddin Hoca Zaman Yolcusu çizgi filmi, baş karakterleri ana hatları ile aşağıdaki ele alınmıştır.

Nasreddin Hoca; kıvrak zekâsı ve hazır cevaplılığı ile herkes tarafından çok sevilir. Nasreddin Hoca çocukları çok sever. Onlara genelde yardımcı olur fakat bu yardımlar bazen başına işler açar. Çok meraklı bir kişidir ayrıca okumayı çok sever. Küheylan adlı eşiği vardır.

Zehra; okumayı çok seven bir karakterdir. Özellikle Nasreddin Hoca fıkralarını okumayı çok sever. Arkadaşları Kerim ve Ayşe ile vakit geçirir ve onları çok sever. Arkadaş canlısı bir karakterdir. Sınıf başkanı olmak ister bu yüzden adaylığını koymuştur en büyük rakibi Tolga'dır. Zehra sorumluluk sahibi ve çalışkan bir öğrencidir.

Ayşe; Zehra'nın yakın arkadaşıdır. Arkadaş canlısı bir karakterdir. Arkadaşlarıyla vakit geçirmeyi sever. Nasreddin Hoca'yı çok sever.

Kerim; Zehra ve Ayşe'nin yakın arkadaşıdır. Arkadaşları ile vakit geçirmeyi sever.

Cemil Bey; kendisi bir bilim insanıdır. Bilim için çalışmakta ve asla pes etmektedir. En büyük hayali zaman makinesinide icat etmektir.

Efe ve Tolga; Zehra ve arkadaşlarını sevmeyen iki karakterdir. Tolga da sınıf başkanı olmak istemekte ve sınıf başkanı adayı olan Zehra'yı kıskanmaktadır. Nasreddin Hoca Zehralarla yaşamaya başlayınca bir tuhafılık olduğunu anlar ve sürekli onları takip ederler.

4.3.2. Nasreddin Hoca Zaman Yolcusu Çizgi Filminin Bölümlerinin Değerlendirmesi

Nasreddin Hoca Zaman Yolcusu bölümlerinin değerler açısından incelemesine geçmeden önce dizinin müziğine ve giriş görüntülerini incelemek uygun olacaktır.

Çizgi film başlarken çıkan şarkının sözleri şu şekildedir:

“Nasreddin Hoca çıktı bir cınara
Birden kendisini buldu bu zamanda
Kerim, Ayşe, Zehra ile arkadaş oldu
Koşuyor birlikte maceraya

Nasreddin Hoca zaman yolcusu.” (Nasreddin Hoca Zaman Yolcusu Jenerik, Dakika: 00.35).

Çizgi filmin şarkı sözlerine baktığımızda çizgi dizinin içeriği hakkında bilgi vermektedir. Dizi karakterlerinin isimlerine yer verilmiştir. Ayrıca dostluk değerine de vurgu yapılmıştır. Çok hareketli bir dizi müziğine sahip olmanın yanında melodide Türk ezgileri dikkat çekmektedir. Nasreddin Hoca Zaman Yolcusu dizisi başlarken girişte karakterlerin başından geçen olaylar hızlı bir şekilde gösterilmektedir ayrıca dizi karakterlerinin fotoğraflarına yer verilmektedir. Nasreddin Hoca karakteri kitaplarda gördüğümüz çizimine sadık kalınmış kılık kıyafetleri de yaşadığı çağın yansıması olarak kalmıştır (Resim 5).

Resim 5 Nasreddin Hoca Zaman Yolcusu

“Nasreddin Hoca Zaman Yolcusu”, TRT Çocuk, <https://www.trtcocuk.net.tr/nasreddin-hoca-zaman-yolcusu>, [11.11.2019].

4.3.3.Nasreddin Hoca Çizgi Filminde Yer Alan Değerlerin Analizi

Nasreddin Hoca Zaman Yolcusu çizgi filmi incelenirken, araştırma ilk 5 bölüm ile sınırlı tutulmuştur. Bu 5 bölümde yer alan değerler, tam olarak anlaşılması için tablolar halinde gösterilerek, değerlerin verilme şekli ve yer aldığı zaman dilimi belirtilmiştir.

Tablo 11: Bölüm 1 Zaman Yolcusu Kalması

DAKİKA	VERİLEN DEĞER/DEĞERLER	DEĞERİN VERİLME ŞEKLİ
01.00	Dostluk	Zehra'nın arkadaşları ile vakit geçirmesi.
01.20	Öz denetim	Zehra'nın arkadaşları oyun oynarken kitap okumaya devam etmesi.
01.58	Sevgi	Zehra'nın Nasreddin Hoca Fıkraları adlı kitabı severek okuması.
01.50	Öz denetim	Nasreddin Hoca'nın gideceği yere geç kalmamaya çalışması.
02.00	Sevgi	Nasreddin Hoca'nın çocukları sevmesi.
02.55	Yardımseverlik	Nasreddin Hoca'nın uçurtması ağaçlara takılan çocuklara, işi olduğu halde yardım etmesi.
03.12	Öz denetim	Çocukların Nasreddin Hoca'yı ağaca çıkartıp ayakkabılarını çalmak istemesi bunu fark eden Nasreddin Hoca'nın ayakkabılarının bağını bağlayıp boynuna asıp ağaca çıkması.
04.30	Sorumluluk	Zehra'nın babasının laboratuvarına giren arkadaşlarını uyarması.
05.40	Sabır, Öz denetim	Zehra'nın babasının zaman makinesi için çalışması ve yapacağına inanması sonunda başarması.
08.45	Saygı	Cemil Bey'in zaman makinesinden çıkan Nasreddin Hoca ile saygılı konuşması.

Tablo 12: Bölüm 2 Nasreddin Hoca Alışverişi

DAKİKA	VERİLEN DEĞER/DEĞERLER	DEĞERİN VERİLME ŞEKLİ
	Saygı	Nasreddin Hoca Cemil Bey'in labaratuvarını sakarlıkla karıştırmaktadır. Her yeri karıştırmamasına rağmen Cemil Bey'in Nasreddin Hoca ile saygılı bir şekilde konuşması.
	Sevgi, Dostluk	Nasreddin Hoca ile eşiği Küheylan arasındaki dostluk.
	Öz denetim	Nasreddin Hoca zaman yolculuğu sırasında ayağındaki çarıklardan birini düşürmüştür. Bu yüzden Cemil Bey ve çocuklar ona ayakkabı almaya karar verir. O kadar çok çeşit vardır ki Nasreddin Hoca yüzlerce çeşit arasında kararsız kalır. Nasreddin Hoca'nın ihtiyacı olan ayakkabıyı yüzlerce çeşit arasından seçememesi
	Sorumluluk	AVM'ye girerken güvenlik görevlisinin metal ürünleri çıkartmasını söylemesi ile Nasreddin Hoca'nın güvenlik görevlisinin dediğini yapması.
	Dürüstlük	Nasreddin Hoca çocuklarla gezerken yolunu şaşırmış ve kaybolmuştur. Derken bir yarışma olduğunu görür. Yarışma "Nasreddin Hoca'ya En Benzeyen" yarışmasıdır. O da yarışmaya katılır. Sahneye çıktığında insanlar: "Hadi bize Nasreddin Hoca'nın taklidini yap." derler. Bunun üzerine Nasreddin Hoca "Ben zaten Nasreddin Hoca'yım." der.
	Sevgi	Nasreddin Hoca'nın döneminde sevilen bir kişi olması.
	Sorumluluk	Cemil Bey ve çocukların kaybolan Nasreddin Hoca'yı aramaları.
	Adalet	"Nasreddin Hoca'ya En Benzeyen" yarışmasında Nasreddin Hoca(gerçek Nasreddin Hoca)'nın seçilip ödül kazanması.

Tablo 13: Bölüm 3 Aslan Terbiyecisi

DAKİKA	VERİLEN DEĞER/DEĞERLER	DEĞERİN VERİLME ŞEKLİ
	Sorumluluk	Cemil Bey'in işe gitmesi gerektiğini söylemesi, Zehra'nın annesinin de evdeki sorumluluklarını hatırlatması ile Zehra ve arkadaşları Nasreddin Hoca ile ilgileneceklerini söylerler.
	Sorumluluk	Zehra'nın babasının ona söylediğini yapması.
	Sevgi	Nasreddin Hoca çocuklarla oynamaktan sıkılınca dışarıda dolaşmaya karar verir. Bina yığınları arasında ağaçlı bir yeri görünce içeri girer. Burası hayvanat bahçesidir. Fakat kapalıdır çünkü aslan kaçmıştı. Nasreddin Hoca hayvanları görünce çok sevinir ve onları sever.
	Yardımseverlik	Nasreddin Hoca'nın arkasından iki çocuk takip etmektedir. Hayvanat bahçesine onlar da girer kaçan aslan çocuklara saldırır. Nasreddin Hoca çocuklara saldıran aslana kızar ve onları aslandan kurtararak yardım eder.
	Yardımseverlik, Saygı, Sevgi	Nasreddin Hoca hayvanat bahçesinde kafese koyulan hayvanlar için tepki gösterir. Onları kafeslerinden kurtarmak ister.
	Öz denetim	İnsanlar gelir kaçak aslanı görünce onunla fotoğraf çekilmek isterler. Aslan kendisiyle sürekli öz çekim yapan insanlardan kaçarak kafese sığınır.

Tablo 14: Bölüm 4 Nasreddin Hoca'nın Kayıp Hazinesi

DAKİKA	VERİLEN DEĞER/DEĞERLER	DEĞERİN VERİLME ŞEKLİ
	Sevgi, Sorumluluk, Yardımseverlik	Nasreddin Hoca'ya çocukların kitap okumaları.
	Sevgi, Sorumluluk, Yardımseverlik	Nasreddin Hoca kendisi kitap okumak istemektedir. Ancak değişen alfabeyle okumayı bilmektedir. Çocuklar bu yüzden gidip ona eski alfabeyle yazılmış kitap arayıp bulurlar.
	Sabır	Nasreddin Hoca titizlikle kitaplara bakar onları uzun uzun inceler.
	Öz denetim, Vatanseverlik	Nasreddin Hoca yaşamadığı tarihlerde neler olduğunu merak etmektedir. Bu yüzden tarih kitapları alıp okumak ister.
	Vatanseverlik, Sevgi	Nasreddin hoca'nın tarih kitaplarında İstanbul'un fethedilmesini, Osmanlı Devleti'nin üç kıtaya yayılmasını okuyup sevinmesi.
	Yardımseverlik	Nasreddin Hoca'nın kendisiyle ilgili kitap okurken Nasreddin Hoca'nın kayıpr bir hazinesi olduğunu öğreniyor. Öyle lunca hazineyi bulmak ister. Haritaya bakınca Zehra'nın evlerinin bahçesinde olduğunu öğrenir. Bahçeyi kazmak ister fakat gücü yetmez. Bunu gören Cemil Bey ona yardım eder.
	Dürüstlük	Tolga ve Efe onları takip etmektedir. Bahçeyi kazdıklarını görünce polisi arayıp şikayet ederler. Tolga ve Efe'nin şikayeti ile gelen polislere Nasreddin Hoca'nın dürüstçe her şeyi anlatması.

Tablo 15: Bölüm 5 Nasreddin Hoca İnternet Dünyasında

DAKİKA	VERİLEN DEĞER/DEĞERLER	DEĞERİN VERİLME ŞEKLİ
	Sorumluluk	Nasreddin Hoca'nın camiye gitmesi.
	Sevgi, Dostluk	Nasreddin Hoca'nın arkadaşlarıyla vakit geçirmesi.
	Sorumluluk	Nasreddin Hoca habersiz bir şekilde evden çıkıp çıkıp gitmektedir. Ev halkı da her seferinde Nasreddin Hoca'yı kaybolduğunu düşünmektedir. Sık sık kaybolduğu için ev halkının Nasreddin Hoca'ya telefon almaları.
	Sabır	Çocukların, teknolojiyi bilmeyen Nasreddin Hoca'ya telefon kullanmasını öğretmeleri.
	Öz denetim	Nasreddin Hoca telefon kullanmayı öğrenirken sosyal medyaya da merak salar. Burada paylaşılan yemek fotoğraflarını görünce, bu paylaşımlara şiddetle karşı çıkar.
	Sorumluluk, Öz denetim	Zehra'nın kendisini oyuna çağıran arkadaşına ödev yapması gerektiğini söylemesi.
	Sorumluluk, Öz denetim	Zehra'nın ödevlerini düzgün bir şekilde yapması.
	Dostluk	Ayşe'nin Zehra'ya darılması. Zehra'nın sebebini öğrenmeye çalışması ve arkadaşıyla barışması.
	Dürüstlük	Zehra'nın arkadaşı Ayşe'ye olan biteni anlatması.

4.3.5 Nasreddin Hoca Zaman Yolcusu Çizgi Filminin Değerler Eğitimi

Açısından Ele Alınışı

Nasreddin Hoca Zaman Yolcusu adlı çizgi filmin izlenen bölümlerinde en çok işlenen değer öz denetim (10) değeridir. Çizgi filmde üç kişilik arkadaş grubu ve zamanda yolculuk yapan Nasreddin Hoca, izleyiciye karşı en çok öz yeterlilik değerini yansıtmaktadırlar. Çizgi filmde izlenen bölümlerde en çok işlenen ikinci değer, sevgi (9) ve sorumluluk (9) değerleridir. Sevgi değeri, izleyiciye karşı oldukça yoğun bir şekilde işlenmiştir. Arkadaş sevgisi, kitap sevgisi, hayvan sevgisi çizgi filmde sevgi değerini verirken başvuru konulardandır. Sorumluluk (9) değeri, zaman yolcusu olarak günümüze gelen Nasreddin Hoca'ya sahip çıkmaya çalışan üç

arkadaş ve Cemil Bey karakterleri üzerinde izleyiciye verilmeye çalışılmıştır. Günümüze gelen Nasreddin Hoca ve eşeği için kendilerini sorumlu gören ve bu uğurda görevlerini en iyi şekilde yerine getiren karakterleri, çeşitli olaylar üzerinden sorumluluk değeri yansıtılmıştır. Nasreddin Hoca Zaman Yolcusu çizgi filminde verilen üçüncü değer ise yardımseverlik (6) değeridir. Yardımseverlik değeri çocuk karakterler üzerinden ve Nasreddin Hoca'nın günümüzdeki kişilere yardım etmeye çalışmasıyla verilmiştir. Çizgi filmin izlenen bölümlerinde verilen dördüncü değer dostluk (4) değeridir. Dostluk değeri, çizgi filmde üç arkadaş olan Zehra, Ayşe ve Kerim üzerinden izleyiciye yansıtılmıştır. Aynı zamanda Nasreddin Hoca ve eşeğinin arasındaki dostlukla da dostluk değeri işlenmiştir. Beşinci değerler ise dürüstlük (3), sabır (3) ve saygı (3) değerleridir. Üç değer aynı oranda çizgi filmin izlenen bölümlerinde geçmektedir. Cemil Bey ve çocukların Nasreddin Hoca'ya karşı saygılı davranmaları, çizgi filmde saygı değerini izleyiciye büyüklere karşı saygılı olunması gerektiğini vurgulayarak yansıtılmıştır. Aynı şekilde Nasreddin Hoca'nın sık sık kaybolması karşısında çizgi karakterlerin sabırlı davranmasıyla, sabır değeri yansıtılmıştır. Nasreddin Hoca'nın her konuda ve her durumda dürüst davranmasıyla, dürüstlük değeri yansıtılmıştır. Nasreddin Hoca Zaman Yolcusu çizgi filminin izlenen bölümlerinde en az geçen değerler, vatanseverlik (1) ve adalet (1) değerleridir. Nasreddin Hoca'nın günümüz zamanına gelince, tarihi hakkında bilgi almaya çalışması ve tarihi hakkında gurulanması ile vatanseverlik değeri verilmiştir. Yine Nasreddin Hoca'nın üzerinden çizgi filmde adalet değeri izleyiciye yansıtılmıştır. Genel olarak bakıldığında Nasreddin Hoca Zaman Yolcusu çizgi filminde izlenen bölümlerde, incelenen tüm değerler geçmektedir.

4.4.Hızlı Ayaklar Çizgi Filmi ile İlgili Bulgu ve Yorumlar

Hızlı Ayaklar çizgi dizisi Gençlik ve Spor Bakanlığının desteğiyle hazırlanan ilk spor temalı çizgi filmidir. 2019 yılında 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nda çocuklara armağan edilmiştir. Çizgi filminin amacı çocuklara sporu sevdirmektir. 23 Nisan 2019 yılında MİNİKAGO kanalında yayına giren çizgi film her bölümde fiziksel bir aktivite ile çocukları tanıştırmaktadır. Çizgi filmin yapımcılığını Ali Hakan KAYA yapmaktadır. Atletizm ve Tekvando Federasyonları da çizgi filme destek olmaktadır.

Hızlı Ayaklar çizgi filminde başkarakter olan Ali; abisi ile yaşayan, tembel, okula sürekli geç kalan, uyanmakta zorluk yaşayan bir öğrencidir. Çoğu zaman sorumluluklarını yerine getirmemektedir. Bir gün okula gelen Yetenek Tarama Testine katılır. Bu test sonucunda; Ali'nin fiziksel özellikleri ve yetenekleri sayesinde, iyi bir eğitim de alarak olimpiyat branşlarında yarışabilecek seviyede olduğu anlaşılır bu yüzden Koca Yusuf Paşa Spor Okulundan bir davetiye mektubu gelir. Ali artık yeteneklilerin gittiği spor okuluna gidecek ve okulun yurdunda kalacaktır.

4.4.1.Hızlı Ayaklar Karakterlerinin Analizi

Hızlı Ayaklar, karakterleri ana hatları ile aşağıdaki ele alınmıştır.

Ali: Ali, tembel bir öğrencidir. Uyumayı çok sever bu yüzden de okula genellikle geç kalır. Abisi ile yaşamaktadır bazı sorumluluklarını yerine getirmez. Köpekleri Çaylak vardır ve onunla oyun oynamayı çok sever. Ali kinestetik zekaya sahip bir çocuktur. Okulunda olan spor yetenek sınavını geçerek Koca Yusuf Spor Okuluna kabul edilir. İlk olarak oraya gitmek istemez ama sonra severek okuluna gider. Fakat orada tembelliği ve geç kalma huyu onu zora sokacaktır. Bu yüzden planlı ve çalışkan bir öğrenci olur.

Yusuf: Ali'nin Koca Yusuf Ortaokulundaki oda arkadaşıdır. Planlı bir çocuktur her şeyi planlar ve asla bir yere geç kalmaz. Ali'yi sever ve onu korumaya çalışır. Onun iyiliği için Ali'ye plan bile hazırlar.

Hasan: Çizgi dizideki kıskanç karakterdir. Ali'nin çoğu spora yapabilmesi ve kabiliyeti Hasan'ı kıskandırır. Ali'yi Akif Hoca'nın gözünden düşürmek için planlar yapar. Hakan onun en yakın arkadaşıdır. Hasan disiplinli bir sporcudur.

Hakan: Hasan'ın en yakın arkadaşıdır. Hasan ile beraber Ali'nin başarısını kıskanırlar ve onu okuldan kovdurmak için planlar yaparlar. Hırslı bir sporcudur.

Zeynep: Zeynep, disiplinli ve hırslı bir sporcudur. Onun spor alanı tekvandodur. Kendine güvenen bir öğrencidir.

Metin: Sürekli spor müsabakalarında anons yapan öğrencidir.

Akif Hoca: Koca Yusuf Okulunun spor hocasıdır. Sporcuları o disiplin eder. Akif Hoca öğrencilerine her zaman çalışmayı, disiplinli olmayı ve iyi ahlakı öğütler. Bir

sporcu ne kadar başarılı olursa olsun çalışması, iyi ahlakı, disiplini ve rakibine karşı tutumu Akif Hoca için çok önemlidir. Özellikle Ali’yi bu konuda uyarır.

4.4.2.Hızlı Ayaklar Çizgi Filminin Bölümlerinin Değerlendirilmesi

Hızlı Ayaklar bölümlerinin değerler açısından incelemesine geçmeden önce dizinin müziğine ve giriş görüntülerini incelemek uygun olacaktır.

Çizgi film başlarken çıkan şarkının sözleri şu şekildedir:

“Koşarız başarır durmayız

Çünkü biz hızlı ayaklarız

El ele, birlikte çalışırız

İnandık biz kendimize

Gözümüz hep hedefte” (Hızlı Ayaklar Jenerik, Dakika:00.35).

Çizgi dizinin şarkı sölerine bakıldığında; öncelikle kararlılığa vurgu yapılmaktadır:

“Koşarız başarır durmayız.” sözlerinden çocukların kararlılığı vurgulanmıştır. Daha

sonraki sözlerde ise birlik beraberliğe vurgu yapılmıştır “El ele, birlikte çalışırız.”

Sözlerinde günlük hayatta olduğu gibi sporda da birlik beraberliğin önemi üzerine durulmuş ve çocuk seyircilere karşı vurgulanmıştır. Çizgi filmde 5. Bölümde paylaşılan bir şarkı daha vardır sözleri:

“Hedefe varmak için çalış didin dur

İşte başarıya giden yol budur

Sağlıklı beslen, hep spor yap

Derslerimize çok sıkı çalışırsak

Dostlarımızla iyi anlaşırsak

Önce kendine güvenmeli, zorluklar teker teker geçilmeli

Durmak yok, gözümüz tam hedefte

Kim durabilir ki bizim önümüzde

Güç azimle çok çalışmayla

Bir numara oluruz kolayca

Gün gelir ve gün geçer, hayallerin gerçekleşir

Hayalini kurduğun hayat önündedir,

Çok çalışmayla iyi ahlakla

Belki bugün değil ama elbet yarın senindir

Bizim çocuklar bugün çok çalışıyor

El ele verip engelleri aşıyor

Ülkemizin gurur olacaklar

Bayrağımızı göklerde dalgalandıracaklar”. (Hızlı Ayaklar 5. Bölüm, Dakika: 08.25).

Şarkının sözlerini incelediğimizde ilk şarkıda olduğu gibi çalışmanın ve hedefe yönelmenin öneminden bahsetmektedir. Derslerini çalışmanı yanında “Dostlarımızla iyi anlaşarak” sözleriyle *dostluk* değerine özellikle vurgu yapılmıştır. “Çok çalışmayla, iyi ahlakla” sözlerinde *ahlak* sözleriyle sporcunun aynı zamanda ahlaklı olması gerekliliği de hatırlatılmıştır. “Ülkemizin gurur olacaklar, bayrağımızı göklerde dalgalandıracaklar.” sözleriyle de *vatanseverlik* değeri işlenmiştir. Ayrıca çizgi film başlarken görsel olarak spor yapan ve hedefe yönelen çocuklar görseli bulunmanın yanında Türk bayrağı özellikle yer almaktadır. Spor yapan çocukların arkasında veya öğretmenin formasında. (Resim 6 ve Resim 7)

Resim 6: Çizgi Dizi Karakteri Akif Hoca

“Hızlı Ayaklar”, Minika Go, <http://www.minikago.com.tr/programlar/hizli-ayaklar>
[12.11.2019].

Resim 7: Tenis Oynayan Çocukların Arkasında Türk Bayrağı Görseli

“Hızlı Ayaklar”, Minika Go, <http://www.minikago.com.tr/programlar/hizli-ayaklar>
[12.11.2019].

Hızlı Ayaklar çizgi filminde her bölümde aynı karakterler üzerinde farklı olaylar ele alınır. Ve her bölüme, bölümün içeriğiyle alakalı bölüm isimleri verilmiştir. Bölüm isimleri şöyledir:

1. Bölüm: Başkarakter Ali’nin okuluna gelen Spor Bakanlığının uygulamış olduğu yetenek sınavından başarılı olması anlatılmaktadır. Ali Koca Yusuf Paşa Spor Okuluna kabul edilmiştir. Fakat kendisi bu habere çok sevinmemekte abisinin çok sevinmesine de anlam verememektedir. Çünkü Ali çok tembel bir çocuktur.
2. Bölüm: Cesaret, Ali Koca Yusuf Paşa Spor Okuluna gitmiştir. Fakat başarılı olacağını düşünmemektedir. Çünkü herkes çok iyi spor yapmaktadır. Okuldaki öğrenciler yeni gelen arkadaşları Ali’yi cesaret sınavına sokarlar.
3. Bölüm: Dayanıklılık, okulda branş seçimleri olur fakat Ali’nin branşı hala belli değildir. Her branшта dayanıklılık çok önemli olduğundan birlikte “dayanıklılık testi” yapmaya karar verirler.
4. Bölüm: Disiplin, Ali her zaman olduğu gibi yine uyanmakta güçlük çeker ve antrenmana 3 dakika geç kalır. Bu onun için önemsiz olsa da Akif Hoca için çok önemlidir. Çünkü sporcu disiplinli olmalıdır.

5. Bölüm: Planlı Olmak, Ali Akif Hoca ile yaptığı konuşmadan sonra çok çalışmaya karar verir ve sabaha kadar çalışır. Oda arkadaşı Yusuf bu durumun böyle olmaması gerektiğini ona anlatır ve birlikte plan yaparlar.

4.4.3.Hızlı Ayaklar Çizgi Filminde Yer Alan Değerlerin Analizi

Hızlı Ayaklar çizgi filmi incelenirken, araştırma ilk 5 bölüm ile sınırlı tutulmuştur. Bu 5 bölümde yer alan değerler, tam olarak anlaşılması için tablolar halinde gösterilerek, değerlerin verilme şekli ve yer aldığı zaman dilimi belirtilmiştir.

Tablo 16: Hızlı Ayaklar 1. Bölüm

DAKİKA	VERİLEN DEĞER/DEĞERLER	DEĞERİN VERİLME ŞEKLİ
02.30	Sorumluluk	Ali'nin abisinin, Ali'ye "Odanı topla." diye not bırakması.
03.39	Sevgi	Ali'nin köpeği Çaylak'ı sevmesi ve onunla oyun oynaması.
04.04	Sorumluluk	Ali'nin abisinin kardeşine "Bugün çöp atma sırası sende." diyerek sorumluluğunu hatırlatması.
04.40	Öz denetim	Ali okula bisikletle gider. O sırada önünü bir kız öğrenci çıkar. Ali'nin bisikletinin frenleri o sırada tutmaz ve Ali kıza çarpmamak için uğraşır, çöpe doğru fırlar.
07.14	Saygı	Ali spor testinde en iyi dereceyi yaptıktan sonra spor okulunu ona davetiye verir. Müdür Ali'yi yanına çağırır. Ali: "Tabi öğretmenim." der.
07.16	Öz denetim	Müdür Ali'ye davetiye verecektir. Fakat Ali yanlış anlayıp "Öğretmenin hatamı biliyorum söz veriyorum bir daha geç kalmayacağım." demesi.
07.44	Sevgi	Okul müdürünün Ali'ye "Bundan sonraki hayatında başarılar diliyorum." demesi.
08.00	Sevgi	Ali'nin abisinin köpeği Çaylak ile yun oynayıp onu okşaması.
08.27	Sevgi	Ali spor okuluna kabul aldığını abisine söyler ve abisi buna çok sevinir. "Sen bizim gururumuz olacaksın." der.

Tablo 18: Hızlı Ayaklar 2. Bölüm- Cesaret

Dakika	Değer/Değerler	Değerin Verilme Şekli
02.42	Dürüstlük	Ali Koca Yusuf Spor Okuluna gider fakat şaşkındır. Herkes başarılı bir şekilde spor yapmaktadır. Yanına gelip onunla tanışmaya çalışan öğrencilere: “Şaşkınım ben biraz tembelimdir ve hiç spor yapmam.” der.
03.17	Yardımseverlik	Bu konuşmanın üzerine öğrencinin: “Bence ön yargılı olma, okulumuz çok güzeldir.” diyerek Ali’ye okulu gezdirmesi.
06.30	Dostluk	Ali’nin yeni arkadaşlarıyla oyun oynayıp eğlenmesi.
09.55	Saygı, Öz denetim	Ali ve Hakan güreşir. Ali henüz acemi olduğu için Hakan’ yenilir. Bunun üzerine arkadaşına gidip: “Tebrik ederim belki yine karşılaşırsınız.” der.
10.00	Öz denetim	Hakan’ın Ali’ye “Yenilen pehlivan güreşe doymazmış” demesi üzerine Ali’nin Hakan’a “Ben asla vazgeçmem Hakan.” demesi.

Tablo 17: Hızlı Ayaklar 3. Bölüm- Dayanıklılık

Dakika	Değer/Değerler	Değerin Verilme Şekli
01.50	Öz denetim	Ali kabus görür, hangi spora yaklaşırsa o spordan uzaklaşır. Bunun üzerine "Sanırım hiçbir spor dalı bana göre değil." der.
02.20	Öz denetim, Sorumluluk	Ali zil sesiyle uyanır, oda arkadaşı Yusuf'un okul için hazır olduğunu görür: "Bakıyorum da yine hazır ve erkencisin." der.
03.13	Sabır	Spor okulunda branş seçimi olacaktır. Akif Hoca tüm öğrencileri bahçeye toplar. Öğrenciler öğretmenlerini ve konuşmasını sabırla bekler.
03.20	Saygı	Akif Hoca konuşmasını yaparken tüm öğrenciler onu saygılı bir şekilde dinler.
04.20	Öz denetim	Ali'nin branşı henüz belli değildir. Arkadaşları onun branşını kendilerince tahmin ederler. Bahar: "Bence sen tenisçi olamazsın." der. Bunun üzerine Ali: "Demek benden tenisçi olmaz, görelim bakalım." der.
05.39	Dostluk, Yardımseverlik, Sevgi	Ali tenis oynarken yere düşünce oda arkadaşı Yusuf gelir, ona elini uzatır ve Ali'yi yerden kaldırır.
06.10	Öz denetim	Çocuklar her sporda dayanıklılık önemlidir diyerek dayanıklılık testi yapmaya karar verir. Hepsinin kendine güveni vardır.
08.05	Saygı	Dayanıklılık testinde en son Ali ve arkadaşı kalınca birbirlerini tebrik ederler.
09.04	Sabır	Ali tüm dayanıklılık testlerinde sabırlı dayandığı için hepsinden geçer.

Tablo 18: Hızlı Ayaklar 4. Bölüm- Disiplin

Dakika	Değer/ Değerler	Değerin Verilme Şekli
01.02	Dostluk	Hakan ve Hasan, Ali'ye tuzak kurarak Ali'nin Akif Hoca'nın gözünden düşmesini istemektedirler. Yusuf konuşulanları duymuştur ve onların planını bozacaktır
01.54	Öz denetim, Sorumluluk	Hakan ve Hasan, Ali ve Yusuf'un odasının kapının önünde konuşup plan yaparken Yusuf çoktan uyanmıştır. Hakan ve Hasan onların geç kalmasını istemektedir. Yusuf: "Bir yere geç kalmak mı? Ben mi?" diyerek kendi kendine güler.
02.42	Dostluk, Yardımseverlik	Yusuf oda arkadaşı Ali'nin zor uyandığını bilmektedir. Onun antrenmana geç kalmaması için uyandırması.
03.57	Dostluk, Sevgi	Yusuf'un antrenmana geç kalan arkadaşı Ali için endişelenmesi.
05.00	Sorumluluk	Akif Hoca'nın 3 dakika geç kalan Ali için kurallar belli, diyerek 10 tur koşma cezası vermesi.
06.50	Dostluk, Saygı, Yardımseverlik	Akif Hoca reflekslerinizi güçlendirmek için yakar top oynayacağız, der. Top atılırken Hasan arkadaşı Hakan'ın elenmesini engellemek için top ona degecekken kolundan çeker ve elenmesine engel olur. O sırada anons yapan öğrenci Metin'in: "Bunun adı 'fair play' "demesi.
07.57	Sabır	Ali'nin sabırlı bir şekilde oynayarak sonunda oyunu kazanması.
08.52	Sorumluluk	Oyunu kazanan Ali'yi Akif Hoca odasına çağırır. Sabahki antrenmana geç kalmasından dolayı kızar. Ali üç dakikacık geç kaldığını, söyler. Akif Hoca: "Sporcu için üç dakika değil bazen bir saniye ile bile yılların emeği boşa gidebilir." Diyerek Ali'ye sorumluluğunu hatırlatması.

Tablo 19: Hızlı Ayaklar 5. Bölüm- Planlı Olmak

Dakika	Değer/Değerler	Değerin Verilme Şekli
01.20	Dostluk	Yusuf uyanır uyanmaz odada Ali'nin olmadığını fark eder ve buna çok şaşırır. Bahçeye çıktığında Ali'nin bahçede bankın üzerinde uyuduğunu görür. Yusuf'u arkadaşını uyandırması ve onun için endişelenmesi.
01.58	Sabır, Sorumluluk	Yusuŕ'un "Gerçekten tüm gece orada mı uyudun? İnanamıyorum." demesi üzerine Ali "Napayayım Akif Hoca'nın söyledikleri aklımda ben de gittim sabaha kadar spor yaptım."
02.16	Sorumluluk, Öz denetim	Yusuŕ'un Ali'ye: "Bu böyle olmaz, planlı olursan sağda solda uyumazsın." demesi.
02.35	Sorumluluk, Öz denetim, Yardımseverlik	Ali'nin "Haklısın ben de program yapmak istiyorum" demesi üzerine Yusuf arkadaşına yardımcı olur ve birlikte plan yaparlar.
05.15	Öz denetim	Akif Hoca yeni bir spor müsabakasından bahseder fakat takım halinde olacaktır. Bir kişinin başarısızlığı tüm grubu etkileyecektir. Hasan'ın Ali'ye "Hazır ol" demesi üzerine Ali'nin "Ben zaten hazırım" demesi.
09.50	Adalet	Akif Hoca'nın yarışmaları yönetirken adil olması.

4.4.5.Hızlı Ayaklar Çizgi Filminin Değerler Eğitimi Açısından Ele Alınışı

Hızlı Ayaklar çizgi filminde, izlenen bölümlerde en fazla geçen öz denetim (12) değeridir. Hızlı Ayaklar çizgi filmi spor okulunda geçen bir çizgi film olduğu için ve spor yapmak kişinin kendi kendini denetlediği bir alan olduğu için en fazla geçen değer öz denetimdir. İzleyici kitlesi çocuklar olan ve çocukları spora teşvik eden bir çizgi film olduğu için çizgi filmde işlenen ikinci değer sorumluluk (11) değeridir. Hızlı Ayaklar çizgi filminde Ali'nin ilk bölümlerde sorumsuz bir çocuk olması fakat yeteneği sayesinde girdiği Spor Okulunda sorumluluklarını yerine getirmeden ve çalışmadan başarılı olamayacağını anlaması ile sorumluluk ve öz denetim değeri izleyiciye yansıtılmıştır. Çizgi filmde izlenen bölümlerde geçen üçüncü değer dostluk

(7) değeridir. Bölümlerde özellikle Ali ve Yusuf üzerinden dostluk değeri verilmeye çalışılmıştır. Yusuf, Ali'ye sorumluluk değerini kazandırmak için onunla çalışmış, sabahları arkadaşını uyandırmıştır. Çizgi filmde geçen dördüncü değer sevgi (6) değeridir. Spor Okulundaki çocukların sporu sevmeleri üzerinden sevgi değeri verilmeye çalışılmıştır. Aynı zamanda okulda arkadaşlık kurarak birbirlerine karşı sevgi beslemeleri ile de bu değer işlenmiştir. İzlenen bölümlerde geçen beşinci değer saygı (5) ve yardımseverlik (5) değerleridir. Okulda disiplin hakimdir ve öğrencilerin özellikle Akif Hoca'ya karşı davranışlarıyla saygı değeri verilmeye çalışılmıştır. Ayrıca öğrencilerin birbirlerine karşı ve rakiplerine karşı saygılı olmaları, yarışlarda birbirlerine yardımcı olmaları ile saygı ve yardımseverlik değerleri işlenmiştir. Hızlı Ayaklar çizgi filminin izlenen bölümlerinde geçen altıncı değer sabır (4) değeridir. Çocukların spor yaparken ve yarışmalarda en önemli değer sabır olduğu; izleyiciye yarışmalarla, oyunlarla yansıtılmıştır. Çizgi filmde geçen yedinci değer adalet (1) ve dürüstlük (1) değerleridir. Akif Hoca'nın yarışmalarda adil olması, haksızlık yapmaması ile adalet değeri yansıtılmıştır. Ali'nin öğrenciler arasındaki davranışıyla da dürüstlük değeri yansıtılmıştır. Hızlı Ayaklar çizgi filminin izlenen bölümlerinde vatanseverlik (0) değeri hiç geçmemektedir. Fakat çizgi filmin sahne arkalarında ve jeneriğinde özellikle Türk bayrağına yer verilmi olmasıyla vatanseverliği yansıttığını söyleyebiliriz.

4.5. İstanbul Muhafızları Çizgi Filmi ile İlgili Bulgu ve Yorumlar

İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür A.Ş. tarafından hazırlanan "İstanbul Muhafızları" çizgi dizisinde, Mehmet, Zeynep, Ali ve Elif karakterleri İstanbul'un tarihi eserlerini çocuklara tanıtmamanın yanı sıra tarihi eserleri korumayı, mahalle kültürünü ve birliğin gücünü de öğretir. Çizgi film önce TRT Çocuk kanalında yayınlanmış daha sonra MİNİKAGO kanalında yayın hayatına devam etmiştir. Ayrıca çizgi filmin sinema filmi de çekilmiştir.

Pedagoglar ve tarih danışmanları eşliğinde hazırlanan çizgi dizide, Rumeli Hisarı, Topkapı Sarayı, Galata Kulesi, Yerebatan Sarnıcı, Ayasofya Müzesi ve Kapalı Çarşı gibi İstanbul'un tarihi mekanları ele alınıyor. Her bölüm farklı bir tarihi mekan, o mekana zarar verilmek istenirken kurtarmak ve tarihi mekan hakkında bilgiler mevcut. Çocuklar izlerken tarihi eserler hakkında bilgilenirken tarihi eserleri korumanın önemini de kavrayabilirler.

Çizgi dizi, atletik ve girişken Mehmet, araştırmacı ve bilgili Zeynep, ürkek ama hayalci Ali ve sportmen Elif'ten oluşan "İstanbul Muhafızları"nın, tarihi eserlere zarar vermek isteyen Gürgen ve Azmi karakteriyle mücadelesini ele alıyor (İstanbulmuhafızları, [01.02.2020]).

Mehmet, Zeynep, Ali ve Elif çok yakın dört arkadaştır. Her zamanki gibi saklambaç oynarlarken hepsi aynı anda ellerini çınar ağacına koyarak “sobe” derler. Fakat tuhaf bir şey olur ve çınar ağacının gövdesi yumuşar çocukları içine alır. Çınar ağacı onların yardımlarına ihtiyacı olduğunu söyler. İstanbul şehrine zarar vermek isteyenleri kökleri yardımı ile tespit etmekte ve onların İstanbul’a zarar vermesini yardımcıları tarafından engel olmaktadır. Çocukları da “İstanbul Muhafızları” olarak seçmiştir. Çocuklar severek kabul eder ve İstanbul’u ona zarar vermek isteyen Gürgen ile Azmi’den korurlar.

Çizgi filmde çocukların maceralarının yanında her bölüm farklı olarak İstanbul’da bulunan tarihi eserleri de anlatmaktadır. Böylece çocuklar çizgi filmi izlerken tarihi eserler bakımından da bilgilenmektedir.

4.5.1.İstanbul Muhafızlar Karakterlerinin Analizi

İstanbul Muhafızları, karakterleri ana hatları ile aşağıdaki ele alınmıştır.

Mehmet, çizgi filmin ana kahramanı olan Mehmet; sekiz yaşında, yüzünde her zaman insanın içini ısıtan kocaman bir gülümsemeye sahip sevimli bir çocuktur. Zayıf ve çelimsiz gözükmese de rağmen insanı şaşırtacak derecede atletik ve girişken bir yapıdadır. Etrafta gördüğü en ufak problemi, çözülmesi gereken bir sorun olarak ele alır ve bu uğurda birbirinden ilginç çözüm yolları üretir. El becerileri yüksek olan Mehmet’in herhangi bir makineyi beş dakikada söküp toplayabildiği nadir bir kabiliyeti vardır. En büyük hayali astronot olmaktır. Bu sebepten ötürü Gürgen ile arasındaki rekabet çok çetindir. Gürgen, Mehmet’i kendisine rakip olarak görmektedir.

Zeynep, karşılaştıkları problemleri çözerken bilimsel veriler ve kati hesaplar kullanır. Her zaman yanında taşıdığı çantasının içinde araştırmaya ve öğrenmeye olan iştahı sebebiyle tablet bilgisayarını bulundur. Tablet bilgisayarını bir orkestra şefi gibi kullanır. Arkadaşları herhangi bir şey hakkında bilgi edinmek isterlerse gidecekleri adres Zeynep’tir. Her bölümde ele alınan tarihi eserin bilgilerini Zeynep izleyicilere vermektedir. En büyük isteği ileride bilim insanı olmaktır.

Ali, arkadaşlarına göre daha ufaktır; 7 yaşındadır. Yaşından da kaynaklı olarak epey ürkek bir çocuktur. Genellikle diğerlerine göre daha çekinik kalmaktadır. En büyük hayali dedektif olayların arka planındaki gizemi çözmektedir.

Elif, birçok spor dalıyla ilgilenir ve bu konuda epey yeteneklidir. Özellikle tekvandoyu çok sevmektedir. Rekabetçi bir kişidir. Dışarıdan sert görünen bir kız çocuğu olmasına rağmen Elif'in hayvanlara ve bitkilere davranışı oldukça şefkatlidir. Mesela mahallenin sokak köpeğine, her gün kimseye çaktırmadan evden getirdiği yiyecekleri vermekte yürürken yolda gördüğü büyük taşları kimse düşüp yaralanmasın diye kenara itmektedir.

Gürgen, çizgi filmin kötü karakteridir. Yıllardır tarih dersinden geçemeyen Gürgen, otuz beş yaşına girmesine rağmen hala ortaokulu bitirememiştir. Bu durum kendisinin canını oldukça sıkıkmaktadır. Çocukluk hayali astronot olmaktır fakat önce tarih derini geçmesidir. Tarih dersini geçip ortaokuldan mezun olamadığı için çareyi tarihi eserleri yok edip tarihi değitirmekte bulmuştur. Her bölümde farklı bir tarihi esere zarar vermeye çalışmaktadır. En büyük düşmanı onu yolundan eden İstanbul muhafızlarıdır.

Azmi, Gürgen'in yardımcısı olan Azmi on beş yaşlarında bir çocuktur. Gürgen'in sınıf arkadaşıdır. Derslerinde oldukça başarısız olan Azmi, on dört dersin on dördünden de kalmıştır. Gürgen ile olan ilişkisi arkadaşlıktan ziyade usta-çırak, patron-işçi tanımlamasına daha uygundur. Gürgen ile kurdukları ortaklığın kas gücünü teşkil etmektedir. Kimi zaman Mehmet ve arkadaşlarının dostluğuna özen duysa da Gürgen'i asla terk etmez (İstanbulmuhafızları, [01.02.2020]).

4.5.2.İstanbul Muhafızları Çizgi Filminin Bölümlerinin Değerlendirilmesi

İstanbul Muhafızları, bölümlerinin değerler açısından incelemesine geçmeden önce dizinin müziğine ve giriş görüntülerini incelemek uygun olacaktır.

“İstanbul muhafızları

Korur çınarları onları

Kötülerin korkulu rüyası

İyilerin küçük gizli kahramanı” (İstanbul Muhafızları Jenerik, Dakika: 00.40).

Şarkının sözlerine bakınca “iyilik” ve “kötülük” üzerine vurgu yapılmıştır. Çizgi film başlarken izlenen bölümlerin girişinde karakterler ve İstanbul Muhafızları'nın

çınarlarının görselleri mevcuttur (Resim 8 ve Resim 9). Sonraki bölümlerde İstanbul tarihi eserlerinin görselleri girişte gösterilmiştir. Fakat incelenen bölümlerde olmadığı için burada o görsellere yer verilmemiştir.

Resim 8: İstanbul Muhafızları

“İstanbul Muhafızları”, Minika Go, <http://www.minikago.com.tr/programlar/istanbul-muhafizlari> [10.12.2019].

Resim 9: İstanbul Muhafızları Kahramanları

“İstanbul Muhafızları”, Minika Go, <http://www.minikago.com.tr/programlar/istanbul-muhafizlari> [10.12.2019].

İstanbul Muhafızları çizgi filminde her bölümde aynı karakterler üzerinde farklı olaylar ele alınır. Ve her bölüme, bölümün içeriğiyle alakalı bölüm isimleri verilmiştir. Bölüm isimleri şöyledir:

1. Bölüm: Rumeli Hisarı, bu bölümde çocuklar Çınar ile tanışır ve görevlerini öğrenirler. Gürgen ise İstanbul'un fethine engel olmak için Fatih Sultan Mehmet tarafından İstanbul'u fethetmek amacıyla yapılmış Rumeli Hisarı'nı yıkacaktır. İstanbul Muhafızları ilk görevlerinde Rumeli Hisarı'nı Gürgen'den koruyacaklardır.
2. Bölüm: Yerebatan Sarnıcı, Gürgen tarih dersinden öğrendiğine göre Yerebatan Sarnıcı eski işlevine dönerse artık gezilecek bir yer olmaz. Bu yüzden orayı sular altında bırakmak ister.
3. Bölüm: Topkapı Sarayı, Gürgen tarih gezisi sırasında Topkapı Sarayı'na gider. Oradayken 3. Mustafa'nın zırhını görür. Zırha hayran kalır ve zırhı giyeni olağanüstü yeteneklerinin olacağını düşünür. Bu yüzden zırhı çalmaya karar verir.
4. Bölüm: Kapalı Çarşı, Gürgen Kapalı Çarşı'ya rakip bir çarşı yapmaya karar verir. Çünkü Kapalı Çarşı'da küçükken çırak olarak çalışmıştır fakat Kapalı Çarşı değişmiştir. Bu yüzden Kapalı Çarşı'nın çatısına zarar vermek ister.
5. Bölüm: Galata Kulesi, Gürgen ilk uçan insan Hazarfen Ahmet Çelebi'yi öğrenir. Bu yüzden Galata Kulesini ortadan kaldırmaya karar verir. Böylece kendisi ilk uçan kişi olacaktır.

4.5.3.İstanbul Muhafızları Çizgi Filminde Yer Alan Değerlerin Analizi

İstanbul Muhafızları, çizgi filmi incelenirken, araştırma ilk 5 bölüm ile sınırlı tutulmuştur. Bu 5 bölümde yer alan değerler, tam olarak anlaşılması için tablolar halinde gösterilerek, değerin verilme şekli ve yer aldığı zaman dilimi belirtilmiştir.

Tablo 20: İstanbul Muhafızları 1. Bölüm-Rumeli Hisarı

Dakika	Değer/Değerler	Değerin Verilme Şekli
01.20	Yardımseverlik, Sevgi	Mehmet, Ali, Zeynep ve Elif saklambaç oynarken kendilerini birden koca çınarın içinde bulurlar. Çınar kendisini tanıtır İstanbul’u çok sevdiğini ve onu korumak için onların yardımına ihtiyacı olduğunu söyler.
03.56	Dostluk	Çınar “Ne diyorsunuz çocuklar?” deyince Mehmet “Ben varım.” der. Zeynep’in de bunun üzerine “Arkadaşlarımı yalnız bırakamam demesi”
09.40	Öz denetim, Sorumluluk, Vatanseverlik	Gürgen ve Azmi Rumeli Hisarı’nı yıkmak isterler. Olanlarını uygulamak için de Rumeli Hisarı’na giderler. Karşılarında çocukları görünce “Siz kimsiniz?” diye sorunca Mehmet’in Gürgen ve Azmi’ye kendilerini tanıtırken “Biz İstanbul muhafızları İstanbul’u siz ve sizin gibilerden koruyoruz.” demesi.
11.30	Sorumluluk	Azmi’yi topu ateşlemek üzereyken görürler. Mehmet’in “Eğer ateşlerse Rumeli Hisarı’na zarar verebilir, ateşlemeden onu durdurmalıyız.” diyerek sorumluluklarını hatırlatması.
11.50	Sorumluluk	İstanbul muhafızları yaptıkları plan sayesinde Rumeli Hisarı’nı zarar gelmeden kurtarırlar.

Tablo 21: İstanbul Muhafızları 2. Bölüm- Yerebatan Sarnıcı

Dakika	Değer/Değerler	Değerin Verilme Şekli
01.48	Sorumluluk	Çocukların sorumluluklarını bilerek sabah kendi alarmlarını kurarak uyanmaları.
02.20	Öz denetim	Çocuklar yolda yürürken Ali'nin ayağı takılır ve düşecek gibi olur. Çocukların üzerine doğru gelir. Ali'ye dikkat et biraz, demeleri üzerine Ali'nin arkadaşlarından özür dilemesi.
02.50	Sevgi	Çocuklar Çınar'ın yanına gidince Çınar'ın sert kabuğu yumuşar ve çocukları içine alır. Zeynep'in o an "İşte bunu çok seviyorum" demesi.
06.10	Sorumluluk	Çınar'ın çocuklara "Unutmayın amacınız İstanbul'un aziz hatıralarını korumak, yapacağınız her şeyi bu bilinçle gerçekleştirin" demesi.
11.40	Öz denetim	Çocukların görevi Yerebatan Sarnıcını korumaktır. Ama tuzağa düşerler, kafesin içinde tıkalı kalırlar. Gürge'nin bir makineyi sarnıcın içine bırakıp kaçmıştır. Makine yeri oyuyor ve su çıkarıyordur. Yerebatan Sarnıcı su altında kalacaktır. Mehmet'in makineyi durdurmaya çalışırken arkadaşlarına "Bana güvenin." demesi.
12.00	Öz denetim	Mehmet makineyi durdurur. Şimdi kafesten çıkma sırasıdır. Bunun üzerine Elif'in "ben hallederim" diyerek kilidi kırması.

Tablo 22: İstanbul Muhafızları 3. Bölüm- Topkapı Sarayı

Dakika	Değer/Değerler	Değerin Verilme Şekli
02.20	Sorumluluk, Sevgi	Çocukların eğlenerek beraber top oynamaları.
05.00	Sorumluluk	Çınar çocukları yanına çağırır ve Gürgen’le Azmi’nin yine iş başında olduklarını söyler. Ve Topkapı Sarayı’nı korumak üzere çocuklara sorumluluk vermesi.
05.47	Saygı	Azmi ve Gürgen Topkapı Sarayı’na 3. Mustafa’nın zırhını çalmak üzere giderler. Topkapı Sarayı’na gidince sarayın ihtişamından ikisi de etkilenir. Azmi’nin Gürgen’e buraya zarar vermeyelim atalarımız koskoca imparatorluğu burada yönetmiş, demesi.
06.19	Sevgi	İstanbul Muhafızları görevleri sebebiyle Topkapı Sarayı’na giderler. Çocukların saraya girince sarayı çok beğenip sevmeleri.
06.40	Öz denetim, Sorumluluk	Zeynep’in arkadaşlarına Topkapı Sarayı hakkında bilgiler vermesi.
09.10	Öz denetim, Sorumluluk	Elif ve Ali Gürgen’le Azmi’yi bulmak için koşarlarken Ali çok yoruldum, der. Bunun üzerine Elif’in yorulma sakın onları bulmalıyız, diyerek sorumluluklarını hatırlatması.
10.12	Saygı	Gürgen ve Azmi, Topkapı Sarayı’nı dolaşırken bazı eşyaları çalmaktadırlar. Bölüm bölüm dolaşırken Gürgen sorar: “Bu bölüm neresi?” Azmi’nin “Burası kutsal emanetlerinin olduğu yer. Lütfen yapmayalım!” demesi ve Gürgen’in bile o kadar da değil azmi saçmalama, diyerek kutsal emanetlere saygılı davranması.
10.47	Sorumluluk	Zeynep’in polisi araması.
11.10	Öz denetim, Saygı	Gürgen zırhı çalar. O sırada Elif ve Ali gelir. Elif Gürgen’in zırhı giydiğini görünce “Utanmıyor musun bu yaptıklarına” diyerek tarihe ve tarihi eserlere saygıyı hatırlatması.

Tablo 23: İstanbul Muhafızları 4. Bölüm- Kapalıçarşı

Dakika	Değer/Değerler	Değerin Verilme Şekli
01.48	Dostluk, Sevgi	Çocuklar atasözü oyunu oynayıp eğlenmeleri.
03.10	Sorumluluk	Zeynep'in tabletinde Çınar'ın onları çağırdığı sinyali yanar. Zeynep'in o an oyun oynamalarına rağmen oyunlarını yarım bırakarak: "Çınar bizi çağırıyor, gitmeliyiz" demesi.
08.55	Sorumluluk, Öz denetim	Gürgen ve Azmi bu sefer de Kapalıçarşı'nın çatısını sökmek isterler. Bu yüzden Kapalıçarşı'ya doğru yönelirler. İstanbul Muhafızları da Kapalıçarşı'ya giderler. Zeynep'in arkadaşlarına Kapalıçarşı hakkında arkadaşlarına bilgiler vermesi.
09.51	Sorumluluk, Öz denetim	Mehmet'in arkadaşlarına: "Arkadaşlar gözünüzü dört açın." demesi.
10.32	Öz denetim	Çocuklar çatıya çıkarlar. Elif'in "Gürgen'e gününü göstermeliyiz." demesi üzerine Ali'nin "Dikkatli olmalıyız." demesi.
12.11	Sorumluluk, Sabır	Gürgen helikopterle Kapalıçarşı'nın çatısına gelir ve halat sarkıtarak Kapalıçarşı'nın çatısına bir kanca geçirir. Çocuklar ise o kancayı demir bir çubukla kırmaya çalışırlar. Çocukların kancayı sabırla kırmaya çalışmaları.
12.42	Sevgi, Dostluk	Çocuklar kancayı kırmayı başarırlar. Böylece Kapalıçarşı zarar görmekten kurtulur. Çocukların başarılı olmaları ve birlikte çok sevinmeleri.

Tablo 24: İstanbul Muhafızları 5. Bölüm- Galata Kulesi

Dakika	Değer/Değerler	Değerin Verilme Şekli
01.30	Dostluk, Sevgi	Çocukların oyun oynamaları ve eğlenmeleri.
02.20	Sorumluluk	Çınar çocukları çağırır. Çocuklar sorumluluklarını yerine getirmek üzere oyunlarını bırakıp Çınar'ın yanına giderler.
02.50	Saygı	Çınar çocukları çağırınca, çocuklar Çınar'ın yanına giderler. Çınar onlara "Oyununuzu bölmek istemezdim." diyerek saygısını gösterir.
04.12	Vatanseverlik	Gürgen 35 yıldır geçemediği 8.sınıf arkadaşı Hasan'a "Dünya'da ilk uçan insan benim." der. Hasan: "Hayır, sen değilsin; Hazarfen Ahmet Çelebi." der. Gürgen: "Türk mü?" diye sorar. Bunun üzerine Hasan'ın "Türk tabi ne sandın?" demesi.
05.05	Öz denetim	Çınar çocuklara yeni görevlerini söyler ve çocuklara "Çok dikkatli olun" diye tembihler. Bunun üzerine Elif'in "Ben çok dikkatliyim." demesi.
05.21	Öz denetim	Çınar Gürgen ve Azmi'nin nerede olduğunu kökleri sayesinde bulmaya çalışmaktadır. Çocuklar "Lütfen çabuk ol Çınar!" derler. Çınar'ın elimden geleni yapıyorum, demesi.
05.49	Sevgi	Güren ve Azmi Galata Kulesini havaya uçuracaklardır. Roketleri yerleştirmek için Galata'ya giderler. Ama öncesinde oturup çay içerler. Gürgen Azmi'ye burada çay içmesini çok seviyorum, demesi.
07.40	Sevgi	Gürgen ve Azmi Galata Kulesine çıkarlar. Gürgen manzarayı görünce çok beğenir ve çok güzelmiş, demesi.
11.34	Sorumluluk	Çocuklar roketlerin Galata Kulesi'ne bağlandığını görürler. Dördünün de de tek tek roketleri durdurmaya çalışmaları ve başarıları.

4.5.4.İstanbul Muhafızları Çizgi Filminin Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi

İstanbul Muhafızları çizgi filminin izlenen bölümlerinde en fazla geçen değer sorumluluk (16) değeridir. Çizgi filmde İstanbul'un tarihi eserlerini, ona zarar vermek isteyen kişilerden korumakla yükümlü dört çocuğun başından geçen olaylar anlatıldığı için; her bölümde sorumluluk değeri işlenmiştir. Çizgi filmde geçen ikinci değer öz denetim (14) değeridir. Sorumluluğun yanında çocukların kendilerini denetleyebiliyor olmasıyla da öz denetim değeri izleyiciye verilmiştir. Özellikle sorumluluklarını bilerek, Çınar'ın onları her çağırdıklarında oyunlarını yarım bırakarak sorumluluklarına koşmaları öz denetim değerinin yüksek olduğunu izleyici çocuklara da göstermektedir. İstanbul Muhafızları çizgi filminde geçen üçüncü değer sevgi (9) değeridir. Dört arkadaşın birbirlerine karşı duydukları sevgi, yaşadıkları şehiri -İstanbul'u- sevip onu korumaları ile sevgi değeri, çizgi filmde verilmiştir. İzlenen bölümlerde geçen dördüncü değer dostluk (4) ve saygı (4) değerleridir. Dört arkadaşın dostlukları ile dostluk değeri, çocukların tarihe ve Çına'a duydukları saygı ile de saygı değeri yansıtılmıştır. Çizgi filmde geçen beşinci değer vatanseverlik (2) değeridir. İzlenen bölümlerde tarihe duyulan saygı ve sevgi ile vatanseverlik değeri izleyiciye verilmeye çalışılmıştır. Çizgi filmde geçen altıncı değer adalet (1), sabır (1) ve yardımseverlik (1) değerleridir. İstanbul Muhafızları çizgi filminin izlenen bölümlerinde dürüstlük değeri ise hiç işlenmemiş olup genel olarak çocukların yalan söylemeyen, sözlerinde durmalarıyla dürüstlük değeri verilmiş diyebiliriz.

4.6.Alpman Çizgi Filmi ile İlgili Bulgu ve Yorumlar

Alpman çizgi filmi 2019 yılından itibaren MinikaGo kanalında yayınlanmaktadır. Alpman Eski Türklerin yaşayış tarzının anlatıldığı bir çizgi filmidir. Mehmet Bey'in oğlu Alpman ve arkadaşları Kartal Obasında yaşamaktadırlar. Oba'da her yıl yapılan Oba oyunlarına katılmak isteyen Alpman'e babası Kartal Obası'nın beyi Mehmet Bey izin vermemektedir. Ancak çok katılmak isteyen genç ve yetenekli karakterimiz babasından gizli at binerek cirit atarak oyunlara hazırlanıyor. Bu hazırlıklarına Alpman'e atı ve arkadaşları Melike, Kaçkar ve Baypars da katılırlar. Diğer oba

Kaplan Obasıdır. Kaplan Obasında yaşayan Oğuzhan, Emir ve Gülşah ile beraber oyunlarda yarışacaklardır.

Çizgi filmin her bölümde Eski Türk geleneğinden biri işlenmiştir.

4.6.1.Alpman Çizgi Filminin Karakterlerinin Analizi

Alpman çizgi filmi, karakterleri ana hatları ile aşağıdaki ele alınmıştır.

Alpman; çok çalışkan, zeki ve alçakgönüllü bir çocuktur. Kartal Obası'nda yaşamaktadır. Babası Kartal Obası'nın beyi Mehmet Bey'dir. Alpman'ın en büyük isteği her sene düzenlenne “Oba Yarışları” na katılıp derece almaktır. Bu yüzden babasından gizli gizli büyük bir arzu ile çalışır.

Mehmet Bey, Alpman'ın babası sözünün eri bir kimsedir. Kartal Obası'nın beyidir. Adaletlidir, kimseye haksızlık yapmaz. Alpman “oba yarışlarına” katılmasını çok istediğini bildiği halde hazır olduğunu görene kadar onu yaroşlara almamıştır.

Kaçkar Alpman'ın yakın arkadaşlarından biri. Kaçkar zeki bir çocuktur, çözülmesi güç olayları bile çözer. Sakin bir çocuktur. Genellikle “Tahminlerime göre” diye sürekli tekrar ettiği bir sözü vardır.

Melike, Alpman'ın yakın arkadaşlarındandır. Akıllı bir kız çocuğudur ve çok hızlıdır. Genelde her şeyin izini sürebilir ve oba yarışlarında başarılıdır. Çok iyi ok atar ve çeng çalabilir.

Baybars, Alpman'ın yakın arkadaşlarındandır. Yemeğe ve uykuya çok düşkün bir çocuktur, arkadaşlarına göre daha kiloludur. Çok miskin bir çocuktur, bazı zamanlar tembellik yapar. Ama güçlü bir çocuktur ve çok özverilidir.

Oğuzhan, Kaplan Obası'nın beyi Tuğrul Bey'in oğludur. Çok hırslı bir çocuktur. Alpman'ın rakibidir. Hırsına bazı zamanlar yenik düşer.

Gülşah, Kaplan Obası'nın bir üyesidir. Oğuzhan'ın yakın arkadaşlarındandır. Yetenekli bir kızdır. Şifalı otları ninesi sayesinde çok iyi bilir ve bunlarla insanlara yardım eder. Hatta yarışma sırasında rakibi Melike'ye bile yardım edecek kadar dürüst ve özverili biridir. İyi ok atabilir.

Tuğrul Bey, Kaplan Obası'nın beyidir. Mehmet Bey'in arkadaşıdır. Dürüst bir kişidir.

4.6.2.Alpman Çizgi Filminin Bölümlerinin Değerlendirilmesi

Alpman çizgi filminin bölümlerinin değerler açısından incelemesine geçmeden önce dizinin müziğine ve giriş görüntülerini incelemek uygun olacaktır.

“Yolculuk edelim Alpman’ın diyarına Alpman’ın diyarına

Haydi şimdi gidelim o güzel obalara onların diyarına

Doğruluk ve cesaret Alpman’da birleşir

Melike’dir iz süren diğer adı serüven

Baybars’ın yüreği çelik gibidir bileği

Kaçkar’sa çok zeki hemen çözer işleri

Yolculuk edelim Alpman’ın diyarına diyarına.” (Alpman Jenerik, Dakika: 00.53).

Alpman giriş müziğindeki şarkı sözlerine bakacak olursak Alpman’ın yaşadığı bölgeye bir yolculuk yapılacağı, orada yaşayan çizgi film karakterleri ile tanışacağını çocuklara söylüyor. Çizgi film karakterlerini izleyicilere bir nevi tanıtıyor. Alpman için “doğruluk ve cesaret” değerlerinin olduğunu, Melike için “iz sürücü ve maceraperest” olduğunu, Baybars’ın “yürekli” olduğunu, Kaçkar için de “zeki” olduğunu şarkı sözleri ile vurgulamaktadır. Sözü edilen değerler dikkat çekici bir ritm ile verilmektedir. Ayrıca Alpman’ın çalışması cesaretini gösteren sahnelerde jenerikte verilmektedir. Çizgi dizi oba kültürünü, aile ve arkadaşlığı seyirciye yansıtmaktadır (Resim 10).

Resim 10: Alpman

“Alpman”, Minika Go, <http://www.minikago.com.tr/programlar/alpman> [01.01.2020].

Alpman çizgi filminde her bölümde aynı karakterler üzerinde farklı olaylar ele alınır. Ve her bölüme, bölümün içeriğiyle alakalı bölüm isimleri verilmiştir. Bölüm isimleri şöyledir:

1. Bölüm: Yeni Oba, ilk bölümün ilk sahnesi Alpman'ın at üzerinde “geleneksel oba yarışlarına” hazırlığı ile başlar. Alpman katılmayı çok istediği oba yarışlarına büyük bir azim ile hazırlanmaktadır. Fakat babası Kartal Beyi Mehmet Bey Alpman'ın yarışlara katılmasına izin vermez. Bu sene yarışlar Kaplan Obası ile olacaktır. Kaplan Obası'nda yaşayan Oğuzhan ve arkadaşları yarışlar için geldikleri Kartal Obası'nda bir çukura düşerler, Alpman ve arkadaşları onların yardımına koşar.
2. Bölüm: Oğlak, “geleneksel oba yarışları” başlayacaktır. İlk yarışma “oğlak bulma” yarışıdır. Bu yarışma için her obanın kendi oğlağını yapması gerekmektedir. Kartal Obası'ndan Baybars oğlağı yapabileceğini söyler. Fakat pek beceremez ve Melike ile beraber faklı bir oğlak yaparlar.
3. Bölüm: Oyun Günü, oyun için oğlak seçildikten sonra yarışlar başlayacaktır. Fakat bir sorun vardır: Kaplan Obası için yarışacak olan kişiler üç kişiye, Kartal Obası dört kişidir. Eşit sayıda olmak için bir kişinin gruptan çıkması gerekmektedir.
4. Bölüm: Çeng ve Ok, oyunun bu aşamasında Melike ve Gülşah ok atmada yarışacaklardır. Fakat Melike yarışacağı için çok heyecanlıdır bu yüzden de istediği gibi ok atamamaktadır. Morali bozuk obadan yürüdüğü sırada çeng çalan Tuğrul Bey ile karşılaşır ve ondan tavsiyeler alır ayrıca da çeng çalmayı öğrenir.
5. Bölüm: Hiçbir Şey Görüldüğü Gibi Değildir, bu bölümde oba yarışlarına ara verilmiştir ve oba işleri bu süre zarfında yapılacaktır. Baybars'ın fındığını bir karga çalmıştır ve Melike'nin de babasından kalma aşıkları kayıptır. Obada bazı eşyaların kaybolduğu fark edilir.

4.6.2.Alpman Çizgi Filminde Yer Alan Değerlerin Analizi

Alpman çizgi filmi incelenirken, araştırma ilk 5 bölüm ile sınırlı tutulmuştur. Bu 5 bölümde yer alan değerler, tam olarak anlaşılması için tablolar halinde gösterilerek, değerlerin verilme şekli ve yer aldığı zaman dilimi belirtilmiştir.

Tablo 25: Alpman 1. Bölüm Yeni Oba

Dakika	Değer/Değerler	Değerin Verilme Şekli
01.00	Sevgi	Alpman obada yaşayan ve obada oynamayı seven bir çocuktur. Kirlarda koşarken oba kendisini ve oba halkını tanıtır. Oba halkı için doğayı ve hayvanları çok sevdiğiklerini söyler.
03.27	Sevgi	Alpman'ın atı Halas'ı sevip onunla oynaması.
05.10	Saygı, Öz denetim	Alpman obaya gelir, yürürken bir çocuğa çarpar. Çocuk biraz kaba bir şekilde "Önüne bak." der. Fakat Alpman'ın kibarca "Affedersin." demesi.
05.56	Adalet	Obalar arası her sene oyunlar oynanmaktadır. Alpman da bu sene oyunlara katılmak istemekte ve bunun için haftalardır çalışmaktadır. Alpman'ın babası Mehmet obanın başıdır ve oyunlar için oyunlarda en iyisini seçer.
06.54	Dostluk	Alpman yarışlara bu sene de katılamayacağını öğrenince babasına sinirlenir ve koşmaya başlar. Uzun uzun yürür. Obadakiler onu ararlar fakat bulamazlar. Arkadaşlarının Alpman için endişelenmeleri.
08.05	Sabır	Alpman'ı aramaya karar verirler. Arkadaşları ve ailesinin sabırla Alpman'ı aramaları.
08.12	Yardımsverlik	Alpman yürürken bir ses duyar. Çukurda 3 çocuk vardır. Alpman'ın zorda kalan çocuklara yardım etmesi.
12.04	Dürüstlük, Saygı, Öz denetim	Alpman'ı bulurlar. Alpman babasından özür diler o şekilde çekip gitmesinin yanlış olduğunu söylemesi.
12.11	Öz denetim	Mehmet Bey yarışmaya Alpman ve arkadaşlarının katılabileceğini söyleyince çocukların "Çok çalışmamız lazım." demeleri.
12.14	Sorumluluk	Mehmet Bey'in çocuklara "Size güveniyorum." demesi.
12.16	Adalet	Çocukların adil bir şekilde yarışmaya katılmaları.

Tablo 26: Alpman 2. Bölüm- Oğlak

Dakika	Değer/Değerler	Değerin Verilme Şekli
01.16	Sevgi	Alpman ve arkadaşlarının yarışmaya katılacaklarını öğrenince çok mutlu olmaları.
01.59	Sorumluluk	Yarışmalar için yapay bir oğlak yapılması gerekmektedir. Oğlağın kimi yapacağı sorulunca Baybars “Oğlağı ben yaparım” diyerek sorumluluğu üzerine alır.
02.05	Öz denetim	Oğlağı iyi yapıp yapmayacağı konusunda arkadaşları şüpheye düşünce Baybars’ın bekleyin de görün, diyerek kendine olan güvenini göstermesi.
03.12	Sorumluluk	Baybars ağaç gölgesinde uyumaktadır. Yanına Alpman ve Kaçkar gelmiştir. Yarışmaya hazırlanmak varken Baybars’ı uyurken görünce bir sürü işimiz var ve sen uyuyorsun, diyerek onu uyarmaları.
03.38	Dostluk	Karşısında Alpman’ı gören Baybars ona ne zaman geldiğini sorar. Alpman’ın “Sen uyurken dostum” diye karşılık vermesi.
04.28	Saygı	Gülşah oğlağı yapmış arkadaşlarına göstermektedir. Çağrı Bey o sırada gelir ve çocuklara: “Sizinle gurur duyuyorum” der.
05.55	Dostluk	Baybars’ın yaptığı oğlak istenilen gibi olmamıştır. Bunu fark eden Baybars üzülür. Arkadaşlarının ona “Üzülme dostum” demeleri.
06.08	Sorumluluk, Öz denetim	Oğlak olmadığı için Melike’ye oğlak yapma görevi vermek isterler. Fakat Melike’nin halı dokuyacağım anneme söz vermiştim, demesi.
07.49	Yardıms severlik	Melike oğlak yapmayı ve halı dokumayı yetiştiremeyeceği için Baybars’tan yardım ister. Ve Baybars Melike’ye yardım eder.
08.08	Öz denetim, Saygı	Melike’nin Baybars’ı kırdığı için özür dilemesi.

Tablo 27: Alpman 3. Bölüm Oyun Günü

Dakika	Değer/Değerler	Değerin Verilme Şekli
01.40	Dostluk, Sevgi	Alpman'ın, Melike'yi yaptığı oğlaktan dolayı tebrik etmesi.
02.13	Adalet	Obada oyunlar başlayacaktır. Çocuklar arkadaşları Baybars'ı beklemektedirler. Gülşah karşı tarafın 4 kişi olduğunu duyunca: "Biz 3 kişiyiz sizin de 3 kişi olmanız gerekmez mi?" diyerek tepki göstermesi.
02.30	Dürüstlük	Oğuzhan da Gülşah'ın dediğine destek çıkar ve bir kişiyi gruptan çıkarmaları gerektiğini söyleyince Alpman'ın rakibi Oğuzhan için "Oğuzhan doğru söylüyor." diyerek dürüst davranması.
02.31	Adalet	Oğuzhan'ın rakiplerine "Adil olmak için kura çekin." diyerek öneride bulunması.
03.38	Adalet	Çocuklar Baybars'a bir kişinin oyunlarda oynamaması gerektiğini, söylerler. Baybars kendisinin oynamayacağını düşünüp üzülür. Alpman'ın "Adil olması açısından kura çekeceğiz, biz bunu düşündük." demesi.
04.19	Adalet	Baybars'ın kura çekmeye gerek olmadığını söylemesi üzerine Alpman'ın biz kura çekelim benim içim rahat etmez, demesi.
04.52	Adalet	Alpman'ın babası Mehmet Bey'in Alpman'a neden oynamadığını sorması üzerine Alpman'ın adil olmak için kura çektik ve ben çıktım, demesi.
05.28	Dostluk	Alpman'ın babası Mehmet Bey'in Alpman'ın oyunu oynamayı çok istediğini söyleyince, Alpman'ın "Ben arkadaşlarıma güveniyorum." demesi.
06.53	Dostluk	Oyun başlamıştır. Oğlağı en önce bulan yarışı kazanacaktır. Koşarlarken Melike'nin ayağı takılır ve düşer. Arkadaşları Alpman ve Kaçkar'ın Melike'ye yardım için dönmeleri.

Tablo 28: Alpman 4. Bölüm- Çeng ve Ok

Dakika	Değer/Değerler	Değerin Verilme Şekli
01.25	Sabır	2. yarış ok atma yarışı olacaktır. Arkadaşları Melike'yi yarışması için seçmişlerdir. Melike de sabırla oku atmak için çalışmaktadır.
01.44	Dostluk	Melike stres olmuştur ve yapamayacağını düşünmektedir. Alpman'ın, Melike'nin kazanacağına güvenmesi.
02.59	Dostluk	Baybars'ın Melike'ye "Sen benim en yakın arkadaşımın" demesi.
03.30	Sevgi	Melike ve Baybars'ın sevdikleri yiyeceklerden bahsetmeleri.
04.41	Sevgi	Melike obada yürürken biz müzik sesi duyar Çağrı Bey'in çeng çaldığını görür. Yanına gittiğinde Çağrı Bey'in "Kaplan obasında herkesin müziği çok sever." demesi.
05.37	Sevgi, Yardımseverlik	Melike çengin sesini çok beğenmiştir. Ve çalmak ister. Çağrı Bey'in yardımıyla sevgiyle çengi öğrenmeye çalışması. Ve Çağrı Bey'in Melike'ye öğrenmesi için yardım etmesi.
07.24	Sabır	Çocuklar obadan biraz uzaklaşmışlardır. Çalılar kıpırdayınca içinde ayı olduğunu düşünüp korkarlar fakat içinden bir vaşak yavrusu fırlar, koşmaya başlar. Çocukların kaybolan vaşak yavrusunu sabırla aramaları.
07.24	Sevgi, Yardımseverlik	Çocukların vaşak yavrusuna yardım etmek istemeleri.
09.57	Dostluk	Obada bulunan Emir ve Baybars'ın arkadaşları için endişelenip onları bulmaya çalışmaları.
11.00	Sevgi, Yardımseverlik	Vaşak yavrusunun bir çukura düştüğünü gören çocukların ona yardım etmeye çalışmaları.
12.06	Sevgi	Çocuklar çukura girerler fakat vaşak yavrusu çok korkmuştur. Çocuklar onu uyutmanın onun için daha iyi olacağını düşünürler. Melike, Gülşah'ın yayını alır onu çengi gibi

Tablo 29: Alpman 5. Bölüm Hiçbir Şey Görüldüğü Gibi Değildir

Dakika	Değer/Değerler	Değerin Verilme Şekli
01.45	Sorumluluk, Saygı	Baybars ağacın gölgesine oturmuş fındık yemektir. Yere düşürdüğü fındığı karga alır ve gider. Baybars'ın çok sinirlenmesine arkadaşları güler. Baybars'ın "İzinsiz kimsenin bir şeyini almamalısınız." demesi.
02.58	Sorumluluk	Melike babasının ona verdiği aşıkları rengarenk boyamıştır. Baybars ve diğerleri onunla oynamak isterler. Fakat Alpman'ın bugün obaya odun toplamaları gerektiğini söylemesi ile oyunu ertelerler.
03.17	Dürüstlük	Melike'nin Alpman'ın odun toplamaları gerektiğini söylemesine "Alpman haklı bugün odun toplayarak obaya destek olmalıyız." der.
03.40	Sorumluluk	Odun toplama işi bitmiştir. Baybars erteledikleri oyunlarını hatırlatır. Alpman'ın odunları buraya bırakamayız, odunluğa taşımamız lazım demesi.
04.29	Dürüstlük	Melike ve Baybars aşık oyununu oynamaya çalışırlar. Fakat karga gelir ve Baybars'ın dikkati dağılır oyunda da çok başarılı değildir. Baybars'ın Melike'ye oynayamıyorum, demesi.
06.10	Dürüstlük, Öz denetim, Dostluk	Melike aşıkları dizer fakat birinin kayıp olduğunu görür. Onu bulmak için çadırına gider, döndüğünde aşıklar yoktur. Çocuklar Melike'nin yanına geldiğinde Melike'ye ne olduğunu sorarlar. Melike aşıkların kayıp olduğunu söyler ve onların şaka yaptığını düşünür. Melike: "Baybars yoksa sen mi aldın?" der. Alpman Baybars'ın iki saattir yanında olduğunu söyler." Bunu öğrenen Melike'nin Baybars'tan özür dilemesi.
07.30	Sabır	Alpman'ın annesinin de yüzüğünün kayıp olduğu anlaşılınca çocuklar hırsızı

4.6.3.Alpman Çizgi Filminin Değerler Eğitimi Açısından Ele Alınışı

Alpman çizgi filminin izlenen bölümlerinde en çok geçen değer dostluk (15) değeridir. Alpman ve arkadaşlarının üzerinden dostluk değeri yansıtılmıştır. Özellikle obada, yarışlarda, obanın ortak işlerinde birbirlerine karşı dostluklarıyla dostluk değeri çizgi filmin izleyicisine yansıtılmıştır. İzlenen bölümlerde geçen ikinci değer sevgi (13) değeridir. Alpman ve arkadaşlarının birbirlerine duyduğu sevgi, hayvan sevgisi, müzik sevgisiyle sevgi değeri izleyiciye yansıtılmıştır. Çizgi filmde geçen üçüncü değer adalet (10) değeridir. Alpman'ın adil bir çizgi karakter olması, çok istediği oba oyunlarında oynayacak oyuncunun kura ile seçilmesini kendi teklif etmesi adalet değerinin yansıtıldığı bölümlerden biridir. Ayrıca Alpman'ın babası, Mehmet Bey'in oğlu olduğu halde asla haksızlık yapmayarak davranışı da adalet değerinin işlendiği en önemli bölümlerden biridir. Alpman çizgi filminde geçen üçüncü değer sorumluluk (9) değeridir. Çizgi karakterlerin hepsi sorumluluklarını bilen ve ona göre davranan karakterlerdir ve sorumluluk değeri karakterler üzerinden izleyiciye yansıtılmıştır. İzlenen bölümlerde geçen dördüncü değer öz denetim (8) değeridir. Çocukların yarışlarda ve günlük hayatlarındaki davranışlarıyla öz denetim değeri yansıtılmıştır. Beşinci değer saygı (7) değeridir. Çizgi filmde karakterler üzerinde hem büyüklerine karşı hem rakiplarına karşı saygılı davranma değeri işlenmiştir. Çizgi filmin izlenen bölümlerinde geçen altıncı değer dürüstlük (5) ve sabır (5) değerleridir. Alpman'ın oba yarışlarına katılmayı çok istemesine rağmen sabırlı olması ve oyunlarda karakterlerin davranışlarıyla sabır, dürüstlük değerleri yansıtılmıştır. Alpman çizgi filminin izlenen bölümlerinde vatanseverlik (0) değeri hiç geçmemiştir. Fakat genel olarak karakterlerin yaşadıkları obayı çok sevmeleri ve oba için tüm iş bölümlerinde üzerlerine düşen görevleri yapmalarıyla vatanseverlik değeri işlenmiş sayılabilir.

4.7.Adalet ile İlgili Bulgu ve Yorumlar

Adalet kelime anlamı olarak dört anlamı olan bir kelimedir, değer olarak adalet değerine baktığımızda TDK'nin dördüncü anlamı daha uygun olacaktır: “Herkes kendine uygun düşeni, kendi hakkı olanı verme, doğruluk” (TDK,2005). Adalet

değeri toplumda kanunların uygulanması, toplumsal düzenin sağlanması açısından oldukça önemlidir. Adil kişi kimsenin hakkını yemez, adaletsizliğin karşısında yer alır.

İbn Miskeveyh'e göre ölçülülükleri, ılımlılıkları ve birbirleriyle olan dengeli ilişkileri dolayısıyla mükemmellik ve bütünlük fazileti meydana gelir. İşte bu adalet faziletidir. Filozoflar faziletlerin dört olduğunda birleşmişlerdir. Bunlar da hikmet, iffet, şecaat ve adalettir (Miskeveyh, 2017,34). Yani adalet değeri Miskeveyh'e ve diğer filozoflara göre en mükemmel ulaşılması gereken değerlerden biridir, denilebilir. Adalet, bu sayılan güçlerin (hikmet, iffet, yiğitlik) birbiriyle barış içinde olması ve ayırt etme gücüne boyun eğmesiyle olur (Miskeveyh, 2017,36).

Cevizci (2012) adaleti yürürlükte olan ilke, kural ve yasaların kimseye bir üstünlük sağlamayacak şekilde ve her zaman aynı biçimde uygulanması olarak tanımlamıştır.

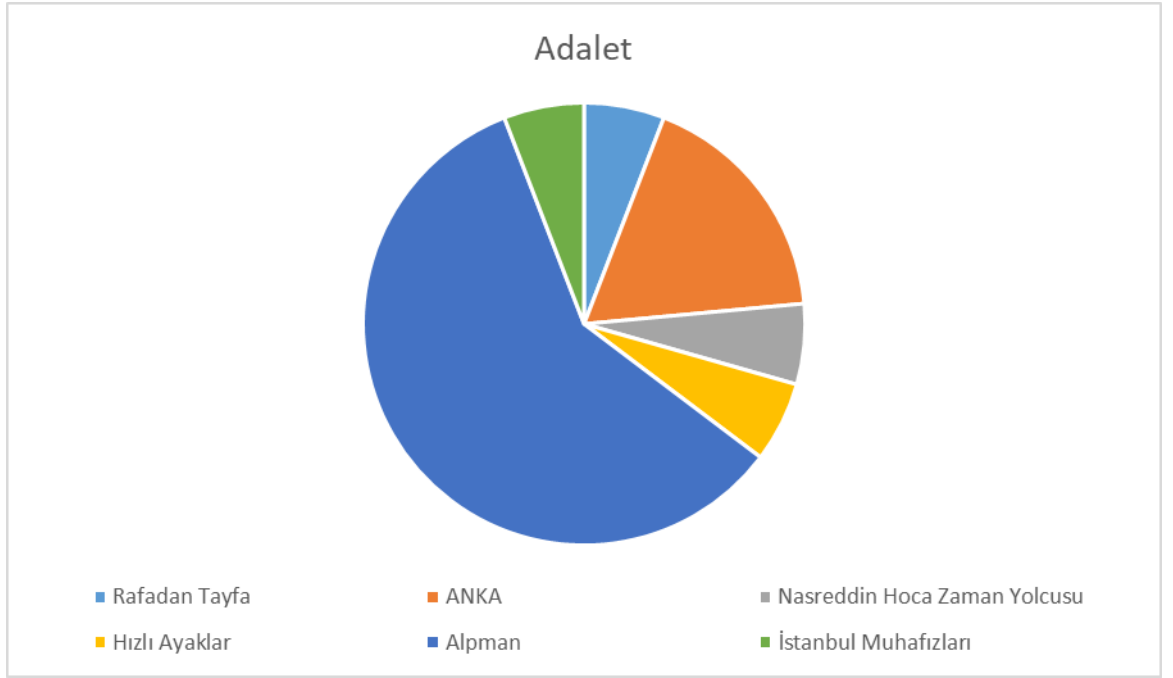
Miskeveyh'e göre adalet değeri, insana öyle bir nitelik kazandırır ki; bununla önce kendi nefsine karşı insaflı olmayı sonra da başkasına insaf ettiği ölçüde ondan insaf beklemeyi daima tercih eder. Miskeveyh adil kişinin tanımını şöyle yapmaktadır: Adil kimse, tam ortada olup malları hakkı olan yerlerde elde eder, hakkı olmayan yerlerde ondan vazgeçer. Öyleyse adalet bir değer olup, insan onunla kendisine ve başkasına karşı insaflı davranır. Yararlı şeylerden payın çoğunu kendisine ayırıp azını başkasına vermez. Aksine, zararlı şeyler söz konusu olunca da kendisine azını, başkasına çoğunu vermez. Fakat nesneler arasında uygun olan eşitliği gözetir. İşte adalet deyimi bu düşünceden çıkmıştır (Miskeveyh, 2017, 46).

Gerçekte adaletli kimse, işlerinde güçlerinde ve bütün durumlarında adil olur; o şekilde ki, bunlar arasında ölçüsüzlük bulunmaz (Miskeveyh, 2017, 136). Toplumda adil kişiler çoğaldıkça toplumsal düzen ve huzur artar; bu yüzden adalet değerini benimsetmek çok önemlidir.

Adalet Miskeveyh'e göre üç şekilde olur: Malların dağıtımında, alım-satım ve değişim gibi iradeyle yapılan işlerde, haksızlıkta. Haksızlığa karşı gelmek ve haksızlığı gidermek adaletin içerisinde yer alır, adalet ulaşılabilecek en büyük erdemdir. Adil kimse, eşit olmayan şeyler arasında eşitliği sağlar (Miskeveyh, 2017, 138). Aristo'ya göre, hukuka bağlı olan kimse, eşitliğin tabiatına bağlı olarak hareket eder, adalet yollarıyla iyilik ve mutluluk kazanır.

İzlenilen çizgi filmlerde yer alan adalet değerinin grafiği aşağıda verilmiştir:

Grafik 1: İzlenilen Çizgi Filmelerde Geçen Adalet Değeri

Grafik 1'e baktığımızda adalet değerinin izlenilen bölümlerine göre en çok geçen çizgi film Alpman (10) çizgi filmidir. Alpman çizgi filminde adalet değeri, diğer çizgi filmlere göre daha fazla geçmektedir. Alpman obada yaşayan bir çocuktur ve karakter olarak çalışkan ve adil bir kişidir. Aynı zamanda Alpman'ın babasının da çizgi filmde adil bir kişi olması da adalet değerinin daha fazla işlenmesinde daha etkili olmuş olabilir.

Grafik 1'de adalet değerinin en fazla geçtiği ikinci çizgi film ise ANKA(3) adlı çizgi filmidir. ANKA çizgi filmi bir uzay üssünde geçen olayları ele aldığı için ve çizgi kahramanların da askeri disiplinde olmaları adalet değerinin diğer çizgi filmlere göre daha çok işlenmesine sebep olmuş olabilir. Çizgi filmde her şeyin adil olması gerektiği sıkça vurgulanmış olup yarışma sırası bile belirlenirken kura çekilmesi ve bu durumun "hakkaniyet açısından daha uygundur" diye açıklanması adalet değerinin işlendiğini bize göstermektedir. Fakat yine de adalet değerinin izlenen bölümlerde sadece üç kez geçmesi yeterli değildir. Grafik 1'e baktığımızda izlenen diğer tüm çizgi filmlerde (Rafadan Tayfa, Hızlı Ayaklar, Nasreddin Hoca Zaman Yolcusu, İstanbul Muhafızları) adalet değerinin sadece bir defa geçtiğini görüyoruz.

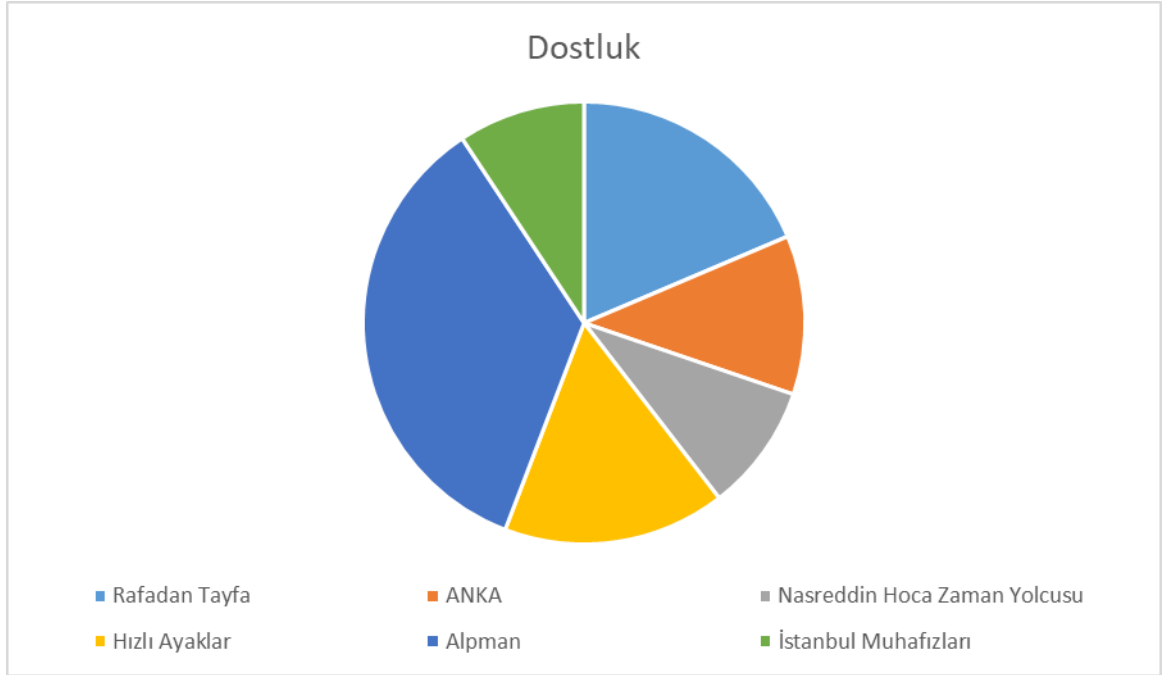
4.8.Dostluk ile İlgili Bulgu ve Yorumlar

Dostluk TDK (2005)'e göre dost olma durumu, dostça davranıştır. Dost ve arkadaş kavramları ne kadar birbirine yakın kavramlar olsa da dostluk, arkadaşlık durumundan daha öte bir davranıştır. Aileden sonra çocukların davranışlarını etkileyen grup çocuğun sosyal çevresinde yer alan dostlarıdır. Çünkü çocuklar ailelerinden sonra en çok arkadaşlarıyla vakit geçirirler, doğal olarak da onların davranışlarından etkilenirler.

Dostluk, gerçek bir sevgi olup, bununla arkadaşlığın gerektirdiği her şeye önem verilir. Yapılması mümkün olan iyilikler, dost için tercih edilir (Miskeveyh, 2017,41). Aristo'ya göre dostluk, insan iyi durumda da kötü durumda da dosta muhtaçtır; kötü durumdayken dostlarının yardımına, iyi durumdayken de onların yakınlığına ve iyilikte bulunacak kimselere muhtaçtır. Dostluğun faziletinden dolayıdır ki, insanlar topluluk halinde bir araya gelirler, birbirlerine iyi ilişkiler kurarlar, birlikte spor yaparlar, avlanırlar, ziyarete katılırlar Miskeyevh, 2017,185). Sokrates de dostluğun önemine vurgu yapmıştır. Sokrates'e göre hiçbir kimsenin sevgisiz yaşaması mümkün değildir; isterse dünya bütün iyilikleriyle ona yönelsin. Dostluk konusunun küçük olduğunu sanan kimsenin kendisi küçüktür. Dostluğun varlığı ve kolayca elde edileceği farz edilse de, felaket anında güvenilecek bir dostluğun varlığı ne kadar güç ve zordur! (Miskeyevh, 2017,185). Sokrates'e göre, dostluğun değeri ve önemi, Karun'un altınlarından, hükümdarların hazinelerinden, insanların elde etmek için yarıştırdıkları bütün kıymetli taşlardan, deniz ve karada bulunan her şeyden ve beğenilen diğer, mal ve eşyanın hepsinden daha büyüktür.

Bireyler için bu kadar önemli olan değeri “dostluk” değerini çizgi filmlerin izlenilen bölümlerinde ne kadar sıklıkla yer aldığı Grafik 2’de gösterilmiştir:

Grafik 2: İzlenilen Çizgi Filmlerde Geçen Dostluk Değeri

Grafik 2'ye baktığımızda çizgi filmlerin izlenilen bölümlerinde dostluk değerinin en çok işlendiği çizgi film Alpman (15)'dir. Alpman çizgi filminde aynı obada yaşayan dört arkadaşın obada yaşadıkları, birlikte yarışmaları anlatıldığı için dostluk değeri sıklıkla işlenmiştir. Alpman'dan sonra dostluk değerinin en çok Rafadan Tayfa (8) çizgi filminde işlendiğini görüyoruz. Rafadan Tayfa çizgi filmi arkadaşların mahallelerinde yaşadıkları maceralarını anlattıkları için dostluk değerini diğer çizgi filmlere göre daha sık işlemişlerdir. Hızlı Ayaklar çizgi filminde 7, ANKA çizgi filminde 5, İstanbul Muhafızları ve Nasreddin Hoca Zaman Yolcusu çizgi filmlerinde 4 defa dostluk değeri işlenmiştir. Dostluk değeri çizgi filmlerde genellikle arkadaşına yardım etme, zor durumdayken onu zor durumdan kurtarma gibi konularla işlenmiştir. İzlenilen dört çizgi filmde (Rafadan Tayfa, Alpman, Nasreddin Hoca Zaman Yolcusu, İstanbul Muhafızları) bir arkadaş grubu olup olaylar onların etrafında dönmektedir. Hızlı Ayaklar çizgi filminde olaylar tek bir karakterin ya da ikili arkadaş grubunun etrafında şekillenir. ANKA çizgi filminde ise genellikle karakter Bora'nın etrafında olaylar şekillenmektedir.

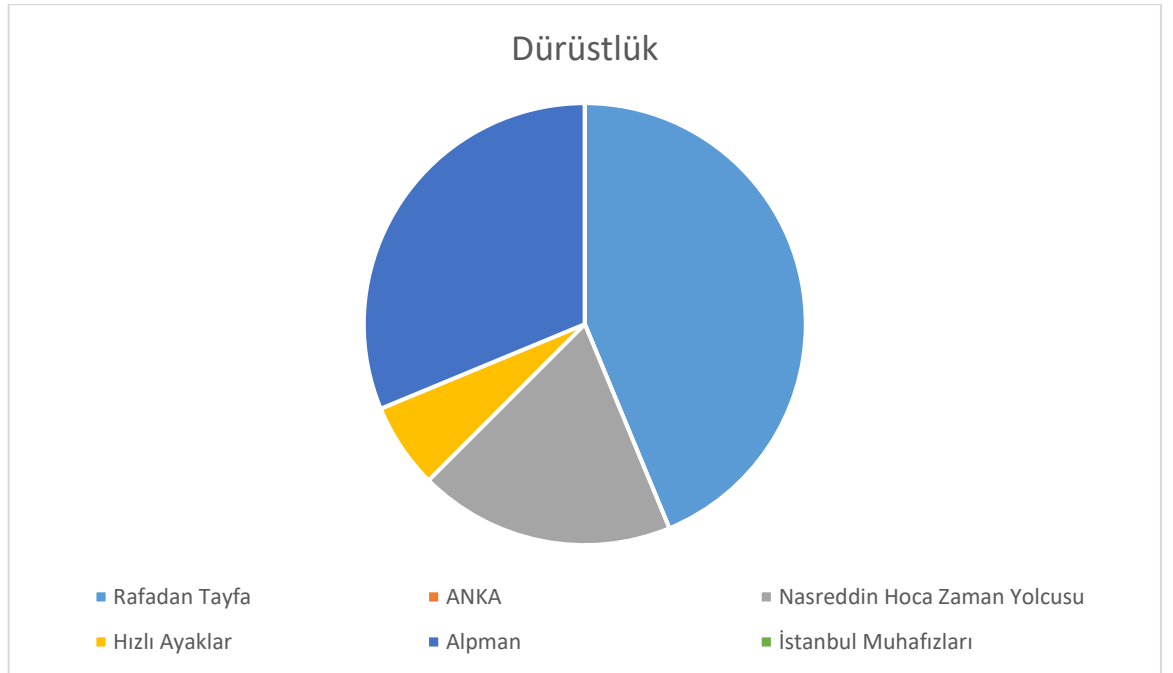
4.9.Dürüstlük ile İlgili Bulgu ve Yorumlar

Dürüstlük TDK (2005)'e göre “doğruluk” demektir. Yani dürüstlük ve doğruluk kelime anlamı olarak aynı anlamdadır. Dürüstlük değer olarak kişilerin birbirlerine güvenmesi için en etkili olan değerdir. Kişiler dürüstlük değerini benimsediklerinde yalan söylememe ne olursa olsun doğru olma, doğru davranışlarda bulunma, güvenli kişi olma gibi davranışları sergilerler.

Türk büyüklerine baktığımızda Yunus Emre'nin özünde doğruluk olduğunu görüyoruz. Yunus Emre'ye göre doğruluk, hem söz de hem de davranışta olandır. Eserlerinde yer verdiği iyi ya da olumlu özelliklere sahip insanlar olan; arif, alim, aşık, derviş, eren, sadık, evliya, mürid ve yaren gibi şahsiyetlerin önemli özelliklerinden biri olarak yer almıştır (Arıcı, Başaran, 2019, 77).

İzlenilen çizgi filmlerde yer alan dürüstlük değerinin grafiği Grafik 3 aşağıda verilmiştir

Grafik 3: İzlenilen Çizgi Filmlerde Geçen Dürüstlük Değeri

Grafik 3'e baktığımızda izlenilen çizgi filmlerin izlenilen bölümlerinde dürüstlük değerinin en fazla geçtiği çizgi film Rafadan Tayfa (7)'dir. Rafadan Tayfa çizgi filminde yer alan karakterlerin ne olursa olsun doğru söylemeleri ile dürüstlük değeri işlenmiştir. Rafadan Tayfa'dan sonra dürüstlük değeri Alpman (5) çizgi filminde geçmektedir. Alpman babasına ve arkadaşlarına karşı her zaman doğruyu söyleyen,

dürüst bir karakterdir. Nasreddin Hoca Zaman Yolcusu 3 defa, Hızlı Ayaklar çizgi filminde 1 defa dürüstlük değeri işlenmiştir. İzlenilen diğer çizgi filmler olan ANKA ve İstanbul Muhafızları çizgi filmlerinde dürüstlük değeri izlenilen bölümlerinde hiç geçmemiştir.

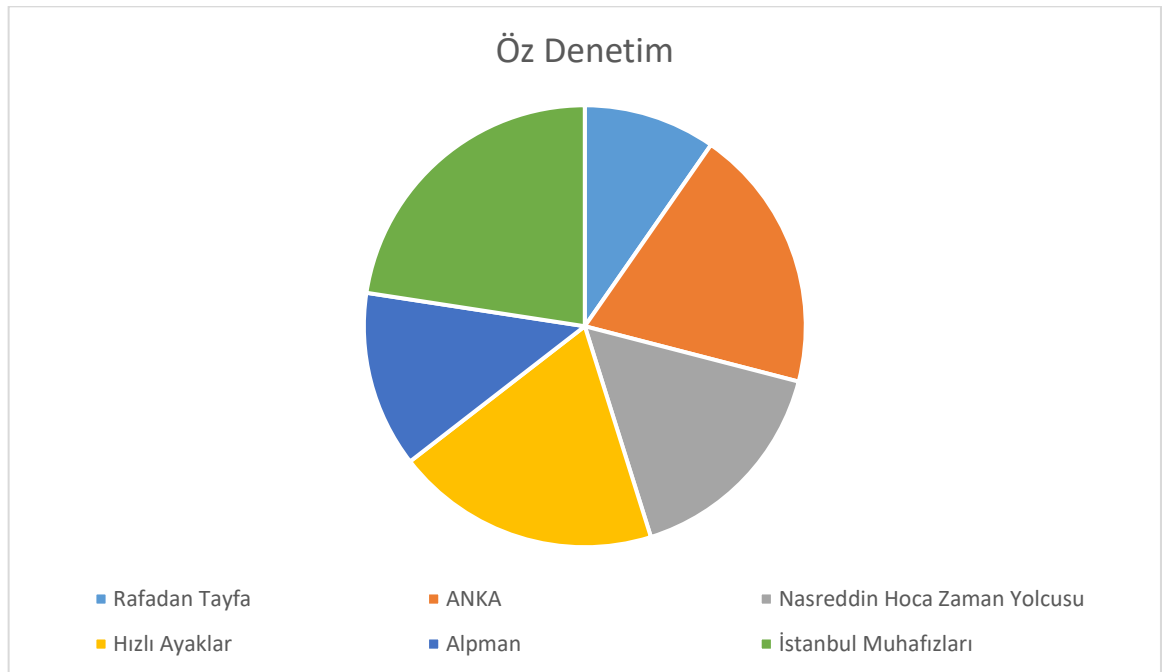
4.10.Öz Denetim ile İlgili Bulgu ve Yorumlar

Öz denetim TDK (2005)’e göre bireyin önemli gördüğü bir hedefe ulaşabilmesi için davranışlarını kontrol etmesi, gerektiğinde kısıtlamasıdır. Bu anlamda baktığımızda kişilerin amaçlarına ulaşmak için davranışlarında yaptıkları düzenlemeler diyebiliriz. Kişilerin hareketlerini düzenlemesinde, düşünerek hareket etmelerinde, davranışlarının sonuçlarını göze almalarında, bireylerin dış görünüşlerine dikkat etmelerinde etkili olan bir değerdir.

Eski Türk geleneklerine baktığımızda öz denetim değeri Yunus Emre’nin ifadesiyle “kamil insan olma” diye geçmektedir. Yunus Emre’nin şiirlerinin ana teması “insanın kemale ermesi için izleneceği yollar ve bu yoldaki engellerden kurtulmanın çareleri” diye kamil insanı günümüzdeki ifadesiyle öz denetiminin açıklamasını yapmaktadır (Arıcı ve Başaran, 2019 ,76).

Grafik 4’te belirlenen çizgi filmlerin izlenilen bölümlerinde öz denetim değerinin ne kadar sıklıkla geçtiği verilmiştir:

Grafik 4: İzlenilen Çizgi Filmlerde Geçen Öz Denetim Değeri

Grafik 4'a baktığımızda öz denetim değerinin izlenilen tüm çizgi filmlerde geçtiğini görüyoruz. Öz denetim değeri en fazla İstanbul Muhafızları (14) geçmektedir. İstanbul Muhafızları çizgi filminde yer alan karakterlerin İstanbul şehrini ona zarar vermek isteyenlerden korumak gibi bir amaçları vardır. Bu sorumluluklarını yerine getirmek için davranışlarını kontrol altında tutarak hedeflerine ulaşırlar. Öz denetim değeri Hızlı Ayaklar ve ANKA çizgi filmlerinde 12 defa geçmektedir. Hızlı Ayaklar çizgi filmi sporcu çocukların hedeflerine ulaşmak için yaptıkları davranışları anlatan bir çizgi film olduğundan öz denetim değeri sıklıkla geçmektedir. ANKA çizgi filminde uzay üssünde görevli bir grup askerin sorumlulukları ve yaşadıkları olaylar anlatıldığından öz denetim değeri işlenmiştir. Nasreddin Hoca Zaman Yolcusu çizgi filminde öz denetim değeri 10 defa, Alpman çizgi filminde 8 defa, Rafadan Tayfa çizgi filminde 6 defa geçmiştir.

4.11. Sabır ile İlgili Bulgu ve Yorumlar

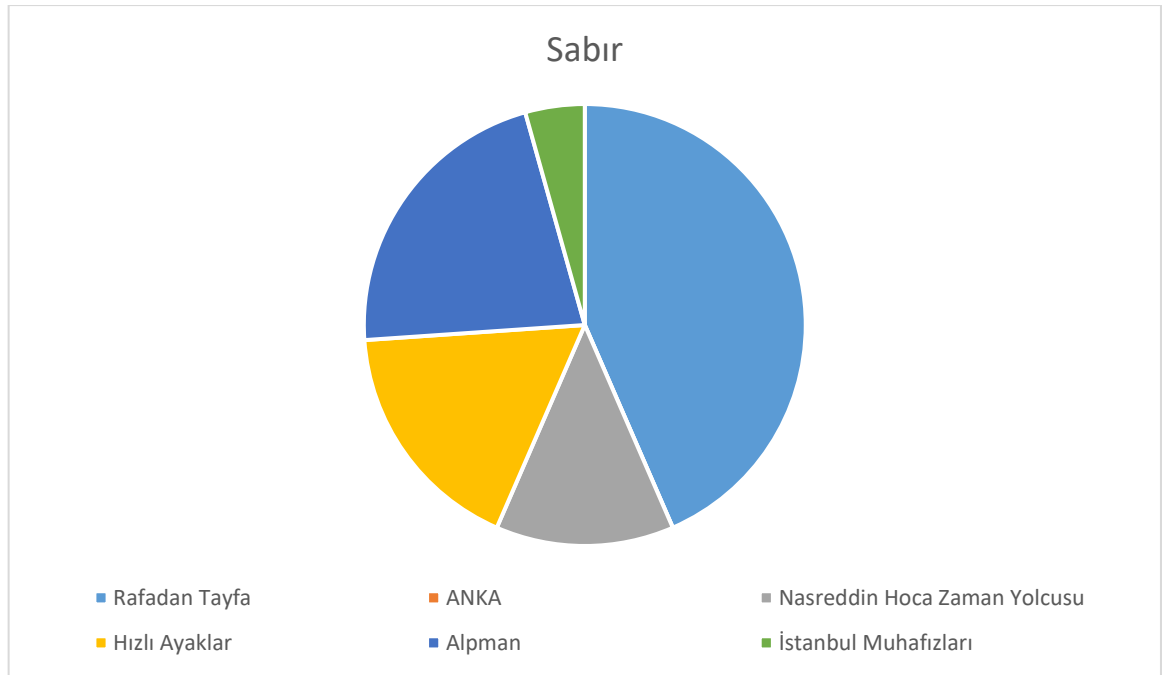
Sabır, nefsin kendisini kötü ona zarar verecek zevklere kaptırmaması için insanın kendi zihnine karşı dayanıklı olmasıdır. Değerler içerisinde saburla beraber aldığımız sebat da nefsin acılara katlanma ve özellikle korkulu durumlarda onlara karşı koyma gücünü sağlayan bir değerdir (Miskeveyh, 2017,39).

Sabır, ye's ve ümitsizlik fikirlerinin müfekkirede zuhur etmesine ve dikkati işgal eylemesine mani olmayı yahut intihap edilmiş fikirleri şuurun nuru içinde muhafaza eylemeyi ve onları kabul etmeyi bilen iradeli adama mahsus bir fazilettir. Tehevvür ve feveran istidadını zapt edebilen kimseye sabır denir (Ayni, 2013,165). Yorucu bir işin sebep olduğu can sıkıntısına tahammül eden, valideyninin titizliklerini şikayet etmeksizin geçiştiren, başkalarının kızmalarına sükutla mukabele eyleyen çocuğa da sabur denir (Ayni, 2013, 165). Sabırlı kişi tüm olumsuzluklara rağmen, kişinin sakinliğini koruyarak bekleyendir. Sabır ve sebat kelime anlamı olarak aynı olmasa da yakın anlamlı olduğundan birbirini karşılayan sözcükler olarak günümüzde kullanılmaktadır. Değerler ele alınırken sebat değeri de sabır değeriyle birlikte ele alınmıştır. Sebat sözcüğü kelime anlamı olarak TDK (2005)'e göre sözünden ve kararından dönmeme, bir işi sonuna değin sürdürme, direşmedir. Sebat, metin iradelere has bir fazilettir. Arzulara düşkün, eşit olmayan, mütemevviç ve fevren amil bir irade makbul değildir. Bir fikri müfekkirede o derece metanetle muhafaza etmelidir ki her zaman fiile geçebilmesi için hazır bulunsun ve muhalif bir hissin

orada ikametine imkan vermesin, işte bu halde olan kimseye sebatkar denir (Ayni, 2013,167). Örneğin bir işi yapmakla yükümlü kişi nasılsa zamanı var diyerek yaptığı işi ertelemeyip işini zamanında yaparsa bu işe sebat denir. Sebatın temin ettiği kudret fevkaladedir; bir nehir en çetin kayaları mürur-i zamanla, nasıl kazarsa, sebat da en mukavim maniaları aşındırır (Ayni, 2013,167). Sabır değerine sahip kişilerin bu değer sayesinde başarıya ve huzura ulaşması muhtemeldir.

Grafik 5’te belirlenen çizgi filmlerin izlenilen bölümlerinde sabır değerinin ne kadar sıklıkla geçtiği verilmiştir:

Grafik 5: İzlenilen Çizgi Filmlerde Geçen Sabır Değeri

Grafik 5’e baktığımızda sabır değerinin en fazla geçtiği çizgi film Rafadan Tayfa (10) çizgi filmidir. İzlenilen bölümlerde Rafadan Tayfa çizgi filminde çocuk karakterlerin hedeflerine ulaşmak için sabırlı davrandıkları ve bekledikleri sahneler mevcuttur. Bir bölümde “tıp” oyunu oynayarak saatlerce sabırla hiç konuşmadan beklemeleri ile sabır değerinin en sık işlendiği bölümdür. Daha sonra belirlenen çizgi filmlerin izlenilen bölümlerinde Alpman çizgi filminde 5 defa, Hızlı Ayaklar çizgi filminde 4 defa, Nasreddin Hoca Zaman Yolcusu çizgi filminde 3 defa, İstanbul Muhafızları çizgi filminde 1 defa sabır değerinin geçtiğini görmekteyiz. ANKA çizgi filminde ise sabır değeri izlenilen bölümlerin hiçbirinde geçmemektedir.

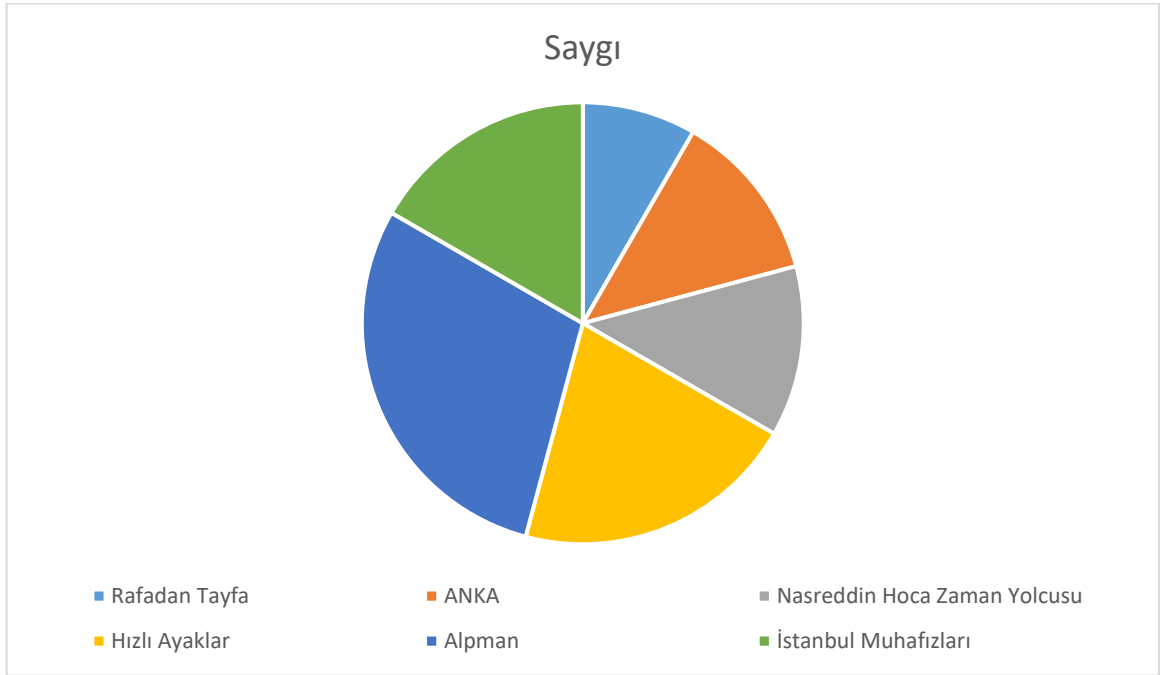
4.12.Saygı ile İlgili Bulgu ve Yorumlar

Saygı kelime anlamı olarak TDK (2005)'e göre; değeri, üstünlüğü, yaşlılığı, yararlılığı, kutsallığı dolayısıyla bir kimseye, bir şeye karşı dikkatli, özenli, ölçülü davranmaya sebep olan sevgi duygusu, hürmet, ihtiram olarak belirtilmektedir. Kişilerin toplumda kabul görmeleri, onların toplum düzenine aya uydurmalarına bağlı olup saygı değeri de toplumsal düzeni ve kişiler arası uyumu sağlayan önemli bir değerdir. UNESCO'nun da önerdiği değerler arasında saygı değeri mevcuttur. UNESCO'ya göre saygı, kişi veya nesnenin gelişmesine yardımcı olmak; kendini ortaya koymasına izin vermek, isteklerini gerçekleştirmesi için şartlar hazırlamak, onun iyiliğini ve ilerlemesini amaçlamak ve bu konuda ona yardımcı olmak, bir şey yapamadığında en azından zarar vermemek veya onu engellemektir (Bacanlı, 2017,97).

Nurettin Topçu (1997) öğrencilere öncelikle “hürmet” (saygı) öğretilmesi gerektiğini, bunun onlarda “merhamet” (sevgi) duygusunu yaratacağını, onun da “hizmet” (iyi ilişkiler kurmak) değerini doğuracağını belirtmektedir. Bu değerlerden sonra öğrencilere estetik ve diğer değerler (tarih dersine yönelim, coğrafya dersinde vatan sevgisi, fizik dersinde kainat sevgisi vb.) kazandırılmalıdır. (Topçu, 1997). Saygı kelimesinin eş anlamlısı hürmettir. Nurettin Topçu'ya göre saygı ve sevgi birbirini tamamlayan değerlerdir. Saygı değeri sevgi değerini ortaya çıkartır. Nurettin Topçu'nun da ifade ettiği gibi çocuklara saygı değerinin öğretilmesi çok önemlidir. Saygı değerini benimseyen birey toplumsal huzurun da oluşmasını sağlar.

Grafik 6'da belirlenen çizgi filmlerin izlenilen bölümlerinde saygı değerinin ne kadar sıklıkla geçtiği verilmiştir:

Grafik 6: İzlenilen Çizgi Filmlerde Geçen Saygı Değeri

Grafik 6'ya baktığımızda belirlenen çizgi filmlerin izlenilen bölümlerinde sabır değerinin her çizgi filmde geçtiğini görüyoruz. Sabır değeri en sık Alpman (7) çizgi filminde geçmiştir. Alpman çizgi filmi konusu itibariyle Alpman karakterinin birçok değeri benimsemiş bir karakter olması; büyüklerine, arkadaşlarına hatta yarışma sırasında dahi rakiplerine saygılı davranmasıyla saygı değeri verilmiştir. Saygı değeri; Hızlı Ayaklar çizgi filminde 5 defa, İstanbul Muhafızları çizgi filminde 4 defa, ANKA ve Nasreddin Hoca Zaman Yolcusu çizgi filmlerinde 3 defa, Rafadan Tayfa çizgi filminde 2 defa geçmiştir.

4.13. Sevgi ile İlgili Bulgu ve Yorumlar

Sevgi TDK (2005)'e göre, insanı bir şeye veya bir kimseye karşı yakın ilgi ve bağlılık göstermeye yönelten duygudur. Sevgi değeri yukarıda belirtildiği gibi saygı değeri ile bağlantısı olan bir değerdir, aynı zamanda sevgi değeri daha birçok değer -vatanseverlik yardımseverlik değeri gibi- ilişkili olduğu bir değerdir.

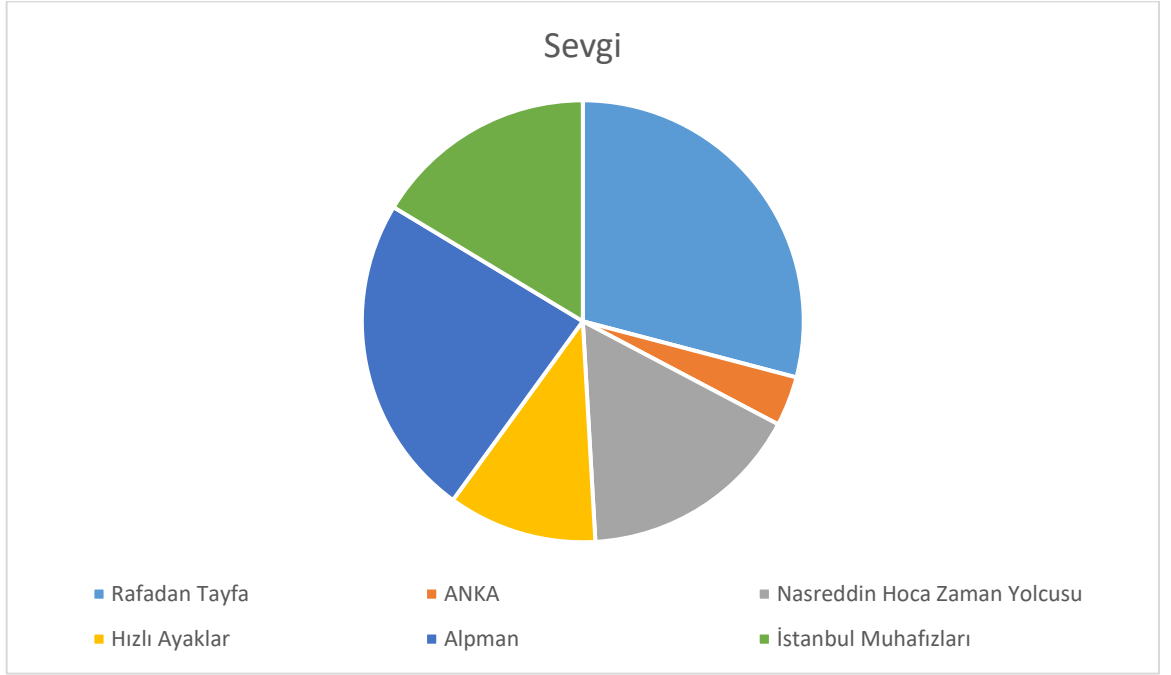
Sevgi, emsalini ve üstün kişileri iyi karşılayarak ve dostluklarını kazanacak işler yaparak onların sevgilerini ummaktır (Miskeyevh, 2017,42). Kimilerine göre bütün varlıkların düzeni ve durumlarının iyilik içinde olması sevgiye bağlıdır. Miskeveyh'e göre eğer toplum halinde yaşayan insanlar birbirlerini seven kişilerse, birbirlerine

karşı adaletli davranırlar ve aralarında hiçbir anlaşmazlık çıkmaz. Şehrin yöneticisi, bütün tedbirleriyle ancak vatandaşlar arasında sevgiyi yerleştirmeyi amaçlar; özellikle bunu başarinca, kendisi ve şehrinde oturan kimseler için imkansız olan bütün iyilikler gerçekleşmiş olur (Miskeyevh, 2017:159). Buna göre sevgi diğer değerleri etkileyen bir değer olduğu ve toplumsal düzeni sağlayan bir değer olduğu sonucunu çıkartabiliriz. Zevk, iyilik, menfaatler ve bunların oluşturduğu şey; insanların ulaşmak istedikleri amaçlar bunlar ise, şüphesiz sevginin sebepleri de bunlar kadar olur. Bu amaçlara ulaşmak için yardımlaşan kimse, başarıya erişmiş olur Miskeyevh, 2017,164).

Nurettin Topçu'da sevgi, kendine daima aşk kavramı içinde yer bulur. Sevgi başta Allah sevgisi olmak üzere, yaratılanı Yaratan için seven bütün kainatın sevgisine dönüşür (Şahin, 2011). UNESCO'nun önerdiği değerler arasında sevgi değeri de vardır. UNESCO'ya göre sevgi: başkalarını sevmek, insanların birbirlerini sevmelerine teşvik etmek, başkalarını olmaları gerektiği gibi değil; oldukları gibi sevmek, onları değiştirmemeye çalışmak, onların gelişmelerini desteklemek ve gelişmeleri için çalışmaktır (Bacanlı, 2017: 97). Sevgi değeri birçok değerle bir bütündür: yardımseverlik, vatanseverlik, dostluk gibi. İyi insanlar arasındaki dostluk, sırf iyilik içindir ve onun sebebi iyiliktir. İyilik öz itibarıyla değişmeyen bir şey olunca, ona sahip olanların sevgileri de değişmez ve sürekli olur (Miskeyevh, 2017,166). Yani içinde sevgi değerini barındıran bireylerin iyi insanlar olduğunu düşünebiliriz. Bu bakımdan da sevgi değeri benimsetilmesi gereken değerlerden biridir.

Grafik 7'de belirlenen çizgi filmlerin izlenilen bölümlerinde sevgi değerinin ne kadar sıklıkla geçtiği verilmiştir:

Grafik 7: İzlenilen Çizgi Filmlerde Geçen Sevgi Değeri

Grafik 7'ye baktığımızda sevgi değerinin belirlenmiş çizgi filmlerin izlenilen bölümlere göre tüm çizgi filmlerde geçtiğini görürüz. Sevgi değeri en sık Rafadan Tayfa (16) çizgi filminde geçmiştir. Rafadan Tayfa çizgi filminde arkadaş sevgisi, hayvan sevgisi gibi konular işlendiğinden bölümlerde sevgi değeri de sıklıkla geçmiştir. Sevgi değeri; Alpman çizgi filminde 13 defa, Nasreddin Hoca Zaman Yolcusu ve İstanbul Muhafızları çizgi filminde 9 defa, Hızlı Ayaklar çizgi filminde 6 defa, ANKA çizgi filminde 2 defa geçmiştir. Sevgi değeri aileye sevgi, arkadaşlara sevgi, doğaya sevgi, hayvanlara sevgi, kitaplara sevgi, spora sevgi gibi çeşitli konularla çizgi filmlerde geçmiştir.

4.14.Sorumluluk ile İlgili Bulgu ve Yorumlar

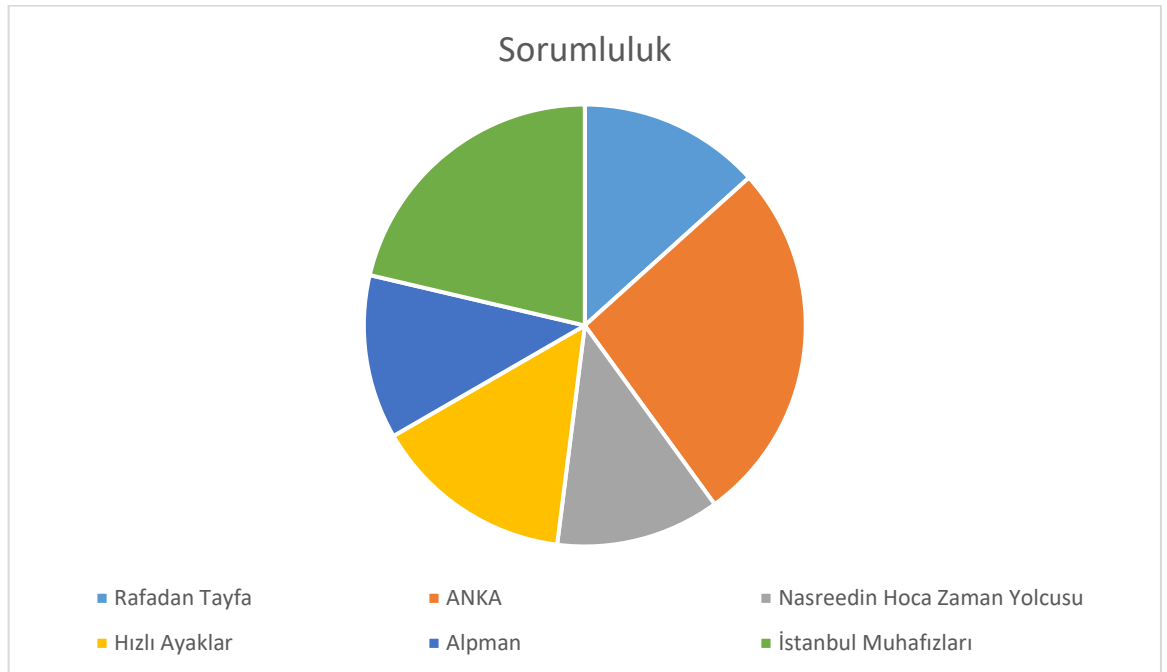
Sorumluluk kelime anlamı olarak TDK (2005)'e göre, kişinin *kendi davranışlarını veya kendi yetki alanına giren herhangi bir olayın sonuçlarını üstlenmesi, sorum, mesuliyet* demektir. Kişilerin hem kendilerine hem de yaşadıkları topluma karşı bazı sorumlulukları vardır. Sorumluluklar gerektiği gibi yerine getirilmezse düzensizlik, kaos ve başka bireylerin zararına bazı olaylar meydana gelebilir. Kişinin geçmişte yaşayanlardan daha iyi olmak, hem kendi çocuklarımıza ve hem sevdiğimizlerin çocuklarına velhasıl tüm çocuklara hayatın daha güzel ve daha iyi olması için

sorumluluğumuza düşen mesaiyi cesaretle ifa etmeliyiz (Ayni, 2013:45). Bireylerin önceki nesilden daha iyi olmak, daha iyi bir hayat yaşamak gibi gayeleri vardır; bundan dolayı geçmişte yaşayanlardan ders çıkartarak kişinin üzerine düşen görevi yerine getirmesi şarttır. UNESCO’nun önerdiği değerler arasında sorumluluk değeri de mevcuttur. UNESCO’ya göre sorumluluk: gerek kişisel, gerekse toplumsal açıdan kendine düşen sorumluluk ve görevleri yerine getirmek, onları savsaklamamak ve aksatmamak, sorumlulukların farkında olmak, sorumluluklarını yerine getirmeyi önemsemektir (Bacanlı, 2017:98). Aslında sorumluluk değeri vicdan değeri ile de bağlantılı diyebiliriz, çünkü vicdanlı bireyler sorumluluklarını yerine getirmediklerinde vicdanen rahatsız hissederler ve hemen gerekli sorumluluğu yerine getirmek için çaba harcarlar. Nurettin Topçu’ya göre sorumluluk:

“Ahlak meselesinin merkezinde sorumluluk vardır. Sorumluluk kavramı şu veya bu kötü fiilin sonucu ortaya çıkan sorumlulukla karıştırılmamalıdır. Sorumluluk müspet manadadır, sorumluluğun kaynağı şuurdadır. Sorumluluk ruhi hayatımızı teşkil eden bir inanç hayatı içerisinde ortaya çıkmaktadır. Sorumluluk, düşünme faaliyetini doğurur ve insan düşündükçe, yapacağı hareket karşısında kendini daha sorumlu hisseder” (Topçu, 1998).

Tüm bu bilgiler ışığında belirlenen çizgi filmler izlenmiş ve Grafik 8’de sorumluluk değeri ne sıklıkla geçtiği verilmiştir:

Grafik 8: İzlenilen Çizgi Filmlerde Geçen Sorumluluk Değeri

Grafik 8’e baktığımızda sorumluluk değerinin belirlenen çizgi filmlerde en fazla ANKA (20) çizgi filminde geçtiğini görüyoruz. ANKA çizgi filmi bir uzay üssünde

geçen ve karakterlerin dünyayı korumak gibi bir sorumlulukları olduğundan sorumluluk değeri bu çizgi filminde sıklıkla işlenmiştir. Grafik 8'e göre sorumluluk değeri belirlenen çizgi filmlerde: İstanbul Muhafızları çizgi filminde 16 defa, Hızlı Ayaklar çizgi filminde 11 defa, Rafadan Tayfa çizgi filminde 10 defa, Hızlı Ayaklar ve Nasreddin Hoca Zaman Yolcusu çizgi filmlerinde 9 defa geçmektedir. Grafik 8'e göre sorumluluk değeri diğer değerlere göre belirlenen çizgi filmlerde daha fazla geçtiği görülmektedir.

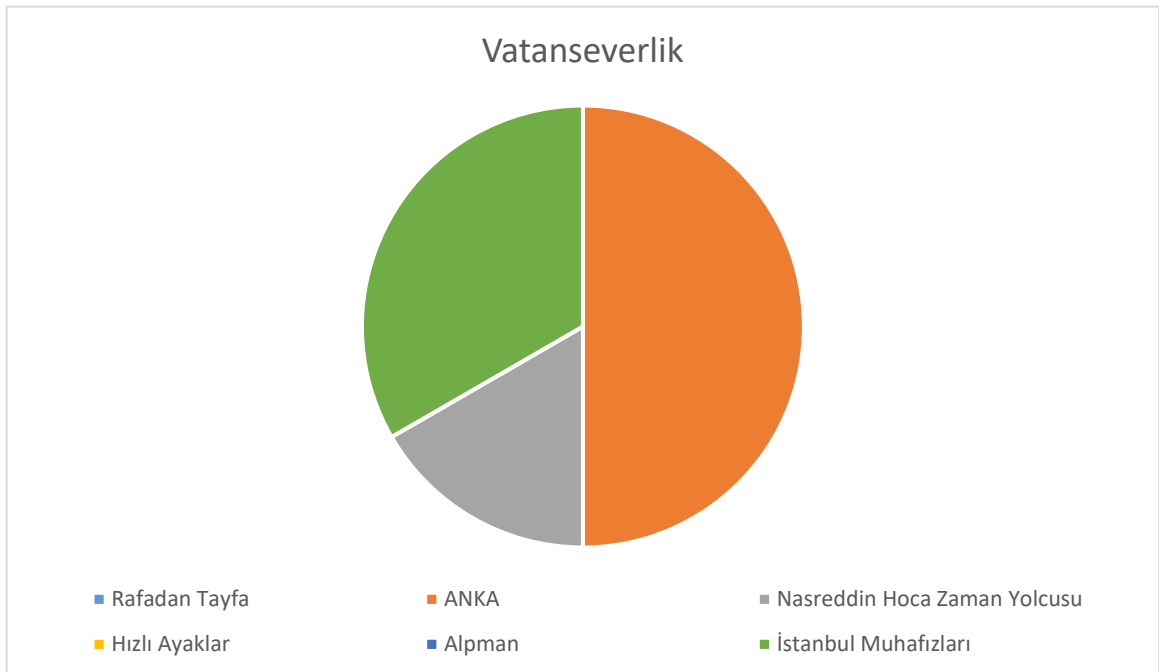
4.15.Vatanseverlik ile İlgili Bulgu ve Yorumlar

Vatanseverlik TDK (2005)'e göre “vatansever olma durumu” dur, ayrıca'e göre Orhan Seyfi Orhon'a göre, “Vatanseverlik, doğduğu yeri, evini, köyünü, müstakil devlet sınırları içinde memleketini sevmektir” (TDK ,2020). Vatanseverlik bireyin yaşadığı ya da ait olduğunu hissettiği yurdunu sevmesidir. Sevgi değeri ile ilişkili bir değerdir. Bireyler yaşadıkları vatanlarını sevmelidirler ki vatanları için çalışıp, sorumluluklarını yerine getirebilsinler.

Bakioğlu ve Kurt (2009)'a göre vatansever insanlar sadece vatanseverliği benimseyen değil aynı zamanda vatanının yaptığı işleri beğenen, bu işlerin gelişimine katkı sağlayacak bir şekilde eleştiri yapan ve vatanının ideallere uygun bir biçimde gelişmesine katkı sağlayanlardır (Şaşmaz, 2018).

Grafik 9'da belirlenen çizgi filmlerin izlenen bölümlerinde vatanseverlik değerinin ne sıklıkla geçtiği verilmiştir:

Grafik 9: İzlenilen Çizgi Filmlerde Geçen Vatanseverlik Değeri

Grafik 9'a göre vatanseverlik değerinin her çizgi filmde geçmediği altı çizgi filmin sadece üçünde geçmiş olduğu görölmektedir. Grafik 9'a göre vatanseverlik değerinin an fazla geçtiği çizgi film ANKA (3) izgi filmi olup İstanbul Muhafızları izgi filminde 2 defa, Nasreddin Hoca Zaman Yolcusu izgi filminde 1 defa geçmiştir. Vatanseverlik değeri izlenen bölümlere göre Alpman izgi filminde, Rafadan Tayfa izgi filminde, Hızlı Ayaklar izgi filminde hiç yer almamıştır. Fakat Rafadan Tayfa izgi filminde çocukların mahallerini sevmeleri yaşadığı yeri sevmeleri bakımından vatanseverlik değeri işlenmiş olabilir; bu çalışma kelime anlamına uygunluk olarak vatanseverlik değerine bakıldığı için bahsi geçen olayda vatanseverlik değeri işlenmiş olarak gösterilmemiştir. Aynı şekilde Alpman ve Hızlı Ayaklar izgi filmi için de geçerlidir.

4.16.Yardımseverlik ile İlgili Bulgu ve Yorumlar

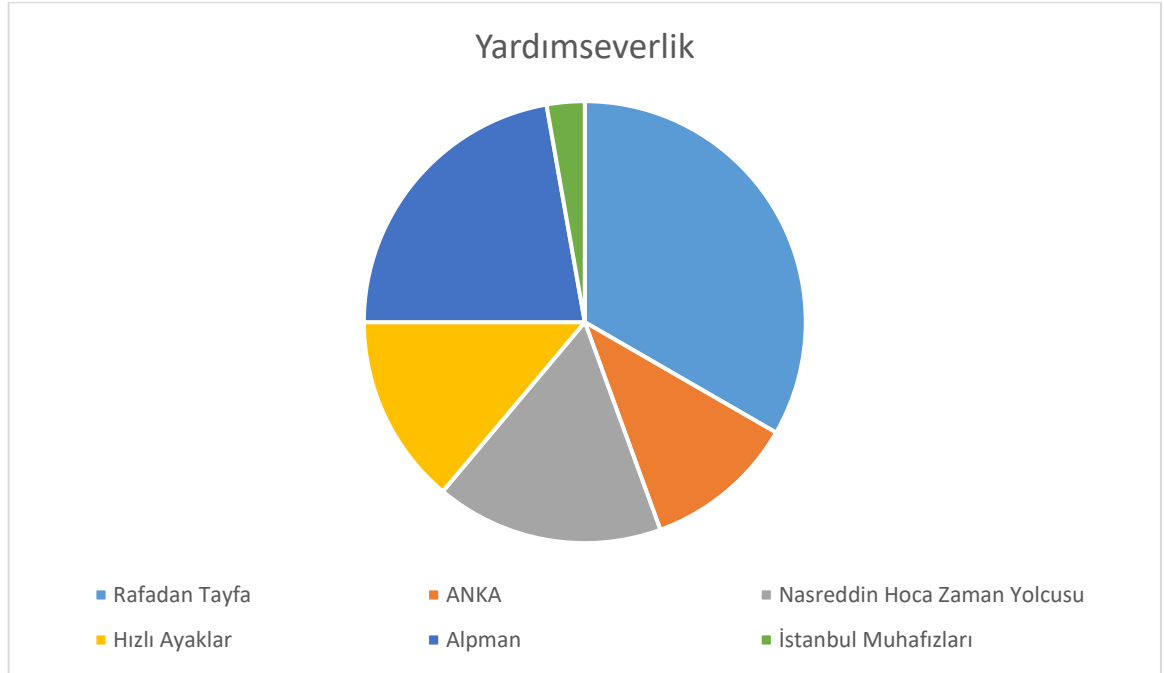
Yardımseverlik kelime anlamı olarak hayırsever demektir (TDK, 2019). Yani kişilere zor durumda yapılan yardımın gönölden olması diyebiliriz. İbn Miskeveyh'in Ahlak Eğitimi kitabında yardımseverlik için; bu insani iyilikler ve bunların nefisteki melekeleri çok olup tek insanın onların hepsini yerine getirmesi gücünün üstünde olduğundan, bir insan topluluğunun onları yüklenmesi gerek (Miskeveyh, 2017:32) diye tanımlamaktadır.

UNESCO'nun önerdiği değerler için de yardımseverlik değeri "yardımlaşma" adı altında geçmektedir. UNESCO'ya göre yardımlaşma: İnsanların birbirlerine yardım etmeye istekli olmaları, ihtiyaç sahibi kişilerin ihtiyaçlarının karşılanması için onlara destek vermek, ihtiyaç duyduğunda yardım almaya istekli olmak, başkalarının ihtiyaçlarına karşı duyarlı olmaktır (Bacanlı, 2017,97). Aslında yardımseverlik değeri sadece başkalarına yardım etmek değil aynı zamanda kişinin kendi ihtiyaı olduğu durumlarda da başkalarına yardım almak da denilebilir. İnsanlar bir arada yaşarlarken, insanların birbirini sevmeleri gerekir; her fert bedeninin organlarından biri durumundadır ve insanın varlığını sürdürmesi bedeni organlarının tam olmasına bağlıdır (Miskeveyh,2017,32). Yardımseverlik, dostlara ve layık olanlara yardım etmek, mal ve yiyeceğini o kişilerle paylaşmaktır (Miskeveyh, 2019,39). Kişilere iyi

muamele, karşılıklı ilişkilerde herkes için uygun olan ölçüde alışveriş yapmaktır. Çocuklara kazandırılması gereken bir değerdir ve sevgi değeri ile de ilişkilidir.

Grafik 10'da yardımseverlik değerinin izlenilen çizgi filmlerde ne sıklıkla geçtiği gösterilmiştir:

Grafik 10: İzlenilen Çizgi Filmlerde Geçen Yardımseverlik Değeri

Grafik 10'a göre yardımseverlik değeri izlenilen çizgi filmlerden en fazla Rafadan Tayfa (12) çizgi filminde geçmektedir. Rafadan Tayfa çizgi filminde arkadaşlar arasında ve yaşlılara karşı yardım etmek değeri sıklıkla işlenmiştir. Grafik 10'a göre yardımseverlik değeri Alpman çizgi filminde 8 defa, Nasreddin Hoca Zaman Yolcusu çizgi filminde 6 defa, Hızlı Ayaklar çizgi filminde 5 defa, ANKA çizgi filminde 4 defa, İstanbul Muhafızları çizgi filminde 1 defa geçmektedir.

5.ÇİZGİ FİLMLERİN TÜRKÇE ÖĞRETİMİNE KATKISI

5.1.Çizgi Filmlerin Türkçe Öğretimine Katkısı ile İlgili Bulgu ve Yorumlar

5.1.1.Atasözleri

Atasözleri farklı anlamlarda kullanılan, kişilerin yaşamlarında sık sık yararlandığı, nasihat anlamı taşıyan, kişilerin düşüncelerine dayanak oluşturan, hislerini ve fikirlerini en az sözcükle ifade etmesine yarayan sözlerdir (Bağcı, 2010). Az sözle çok şey ifade edildiğinden günlük hayatta da çok sık kullanılan kalıp sözlerdir ve atasözleri bir dil için zenginlik ifade eder.

Toplumların somut olmayan kültürel mirasının taşıyıcısı olan atasözleri, halkın, doğal ve toplumsal olaylarla ilgili değerlerini belirleyen özlü, kısa, geleneksel anlatımlardır. Her ulusun atasözleri, kendi varlığının ve benliğinin aynasıdır. Atasözlerinde bir ulusun düşünceleri, yaşayışları, inanışları, gelenekleri görülür. Başka bir deyişle, her atasözü kendi ulusunun damgasını taşır (Aksoy, 1993). Atasözleri toplumun geleneklerini, yaşam tarzını ve düşüncelerini yansıtmakta ve başka toplumlardan bazen ayrılmakla beraber zaman zaman ortak veya benzer atasözlerine de rastlanmaktadır.

Atasözleri toplumun aynası durumdadır ve aynı zamanda içerisinde doğduğu ve yaşadığı topluluğun değer yargılarını da yansıtır. Türkçe derslerinde atasözlerini anlamak ve hem konuşma hem yazma becerilerinde kullanmak oldukça önemlidir. Atasözleri dilin mirasıdır ve yeni neslin de o mirasa sahip çıkmaları beklenmektedir.

Televizyonda yayınlanan ve belirlenmiş çizgi filmlerin incelenmesi sonucunda atasözleri ile ilgili bulgulara aşağıda yer verilmiştir:

“Nasreddin Hoca Zaman Yolcusu” adlı çizgi filmde geçen atasözleri ile ilgili bulgular aşağıda yer verilmiştir:

Tablo 30: Türkçe Öğretimine Katkı- Atasözleri

Çizgi Filmler	Frekans (f)
Rafadan Tayfa	0
ANKA	0
Nasreddin Hoca Zaman Yolcusu	1
Alpman	0
İstanbul Muhafızları	0
Hızlı Ayaklar	0
Toplam	1

Tablo 32’de Nasreddin Hoca Zaman Yolcusu adlı çizgi filmde 1 atasözü geçmektedir. Ve diğer incelenen çizgi filmlerde atasözü hiç yer almamaktadır. Atasözlerinin izlenen çizgi filmlerin incelenen bölümlerinde neredeyse hiç kullanılmadığı söylenebilir.

Tablo 32 incelendiğinde incelendiğinde TRT Çocuk ve Minika Go adlı çocuk kanallarında yayınlanan ve çalışma için seçilen çizgi filmlerin izlenen bölümlerinde toplamda sadece 1 atasözünün yer aldığı görülmektedir. İncelenen çizgi filmlerin atasözleri açısından çok fakir olduğu ifade edilebilir.

5.1.2.Deyimler

Deyim, kelime anlamı olarak TDK (2020)’ye göre “Genellikle gerçek anlamından az çok ayrı, kendine özgü bir anlam taşıyan kalıplaşmış söz öbeği, tabir” olarak tanımlanmıştır. Deyimler dilin zenginliğini göstergelerinden biridir. Bilinmeyen bir zamanda çıkmış çok az sözle birçok durum ve duyguyu belirten genellikle mecaz anlamlı olan söz öbeğidir.

Deyimler de tıpkı atasözleri gibi bir dilin zenginliğini göstergesidir. Türkçe de deyimler bakımından zengin bir dildir denilebilir. Deyim, belli bir kavramı; belli bir

duyguyu ya da durumu dile getirmek için birden çok sözcüğün yan anlamında kullanılmasıyla oluşan sözdür (Kazıcı, 2008, 14).

Deyimlerin bir kavramı belirtmek için bulunmuş özel bir anlatım kalıbı olması, onları atasözünden ayıran en önemli özelliğidir. Deyimlerin amacı atasözleri gibi yol göstermek değil bir kavramı özel bir kalıp içerisinde çekici, hoş bir anlatımla belirtmektir (Aksoy 1968, 29–30). Deyimler atasözleri gibi öğüt vermez, durumun en kısa ve etkili şekilde ifade edilmesini sağlarlar.

Türkçe, deyim bakımından dünyanın en zengin dillerinden biridir. Gerek yazıda gerek sözde, farkında olarak veya olmayarak kullandığımız bu deyimler âdeta ifadenin ayrılmaz bir parçası durumundadırlar (Kenzhalin, 2017:108). Konuşma veya yazı dilinde anlatımı güçlendirmek ve daha etkili hale getirmek için deyimlerden yararlanılır. Toplumun manevi miraslarından sayılan deyimler toplumun felsefesini yansıtan özlü sözler olarak hem anlatıma zenginlik katması hem de kültür unsurlarını geçmişten bugüne taşıması bakımından önemlidir. Bu nedenle genç kuşakların, bu mirastan haberdar olmaları ve bu mirasa sahip çıkmaları sağlanmalıdır. Bu da sistemli ana dili eğitim faaliyetleriyle gerçekleştirilebilir. Ana dili eğitiminin yürütüldüğü Türkçe derslerinde deyimler, kültür unsurları aracılığıyla öğrencilere kazandırılmalıdır (Özbay, Melanlıoğlu 2009, 10).

Tüm bu tanımlardan yola çıkarak ve deyimlerin dilimizdeki önemi göz önünde bulundurularak seçilen çizgi filmlerin incelenmesi sonucunda deyimlerle ilgili bulgulara aşağıda yer verilmiştir.

“Rafadan Tayfa” adlı çizgi filmde yer alan deyimlerle ilgili bulgulara aşağıda yer verilmiştir:

Haydi arkadaş akşam oldu, atsana! (1. Bölüm, Dakika, 02.18)

Rüstem: “Tam işler yoluna girmiş derken.” (1. Bölüm, Dakika: 04.07)

O yüzden bu arabayı tamir etmek boynumuzun borcu. (1. Bölüm, Dakika: 04.58)

Tek başına yapamayacaksın, birlikte bu işin üstesinden geleceğiz. (1. Bölüm, Dakika: 05.08)

Biz de boş durmadık herhalde yağı getirdik. (1. Bölüm, Dakika: 05.38)

Merak etmeyin, <u>emin ellerde</u> .	(1. Bölüm, Dakika: 12.45)
Biz <u>eski toprağınız</u>	(2. Bölüm, Dakika: 01.30)
<u>El birliğiyle</u> çabucak bitiririz işleri.	(2. Bölüm, Dakika: 03.10)
<u>El atardık</u> atmasına ama önemsiz bu işler.	(2. Bölüm, Dakika: 03.50)
Siz gelin de camları silin, <u>kollarım koptu</u> .	(2. Bölüm, Dakika: 06.00)
Baksana bir saatte <u>yüzüm çöktü</u> .	(2. Bölüm, Dakika: 06.50)
Baktım yapılan işleri <u>küçük görüyorlar</u> ...	(2. Bölüm, Dakika: 07.55)
Hepinize <u>toz yuttururum</u> ...	(2. Bölüm, Dakika: 08.16)
... <u>eski toprağım</u> ben...	(2. Bölüm, Dakika: 12.40)
“Nasreddin Hoca Zaman Yolcusu” adlı çizgi filmde yer alan deyimlerle ilgili bulgulara aşağıda yer verilmiştir:	
Bunun <u>hesabını sorarım</u> ona!	(1. Bölüm, Dakika: 01.44)
Hocam, seni <u>Allah gönderdi</u> ...	(1. Bölüm, Dakika: 02.14)
Hadi! <u>Başımıza bir şey gelmeden</u> çıkalım.	(1. Bölüm, Dakika: 04.20)
Azıcık öte gitsem de <u>kafamı dinlesem</u> .	(1. Bölüm, Dakika: 05.56)
Gören de <u>kıtlık var zanneder</u> .	(2. Bölüm, Dakika: 04.17)
Vır vır! <u>Başım şişti</u> .	(3. Bölüm, Dakika: 03.00)
Oh be <u>dünya varmış! Kafamı dinledim</u> .	(3. Bölüm, Dakika: 06.22)
... <u>oyun bozanlık etme</u> Tolga.	(3. Bölüm, Dakika: 07.37)
<u>Rahat bırakmadın</u> sen de ama...	(3. Bölüm, Dakika:08.00)
<u>Başım şişti</u> ama...	(3. Bölüm, Dakika:10.54)
<u>Arayı kapatmam</u> lazım Zehra evladım.	(4. Bölüm, Dakika: 04.10)

Herkesi <u>birbirine düşürdü</u> canım...	(5. Bölüm, Dakika: 09.09)
<u>Bu işten de sıyrıldılar.</u>	(5. Bölüm, Dakika: 09.35)
“ANKA” adlı çizgi filmde yer alan deyimlerle ilgili bulgulara aşağıda yer verilmiştir:	
<u>Tuzağa düşmek...</u>	(1. Bölüm, Dakika: 01.40)
<u>Pusuya düşmek...</u>	(1. Bölüm, Dakika: 01.42)
<u>Ne pahasına olursa olsun</u> kargoyu korumamız gerekiyor.	(1. Bölüm, Dakika: 02.03)
<u>İyi iş çıkardınız</u> ANKA sağ salim evinde.	(1. Bölüm, Dakika: 08.38)
... <u>babasının oğlu.</u>	(1. Bölüm, Dakika: 08.59)
Ne oldu <u>yüzün asık?</u>	(1. Bölüm, Dakika: 09.28)
Sağ ol Cem ben kalıp Bora’nın <u>kafasını şişireceğim.</u>	(1. Bölüm, Dakika: 10.41)
Neyse, size <u>doyum olmaz.</u>	(1. Bölüm, Dakika: 10.46)
<u>Aklını mı kaçırdın</u> sen?	(1. Bölüm, Dakika: 14.50)
Kısa da olsa yolcuğumuzdan çok <u>keyif aldığımı</u> bilmelisin.	(1. Bölüm, Dakika: 16.59)
... Bora tek başına <u>kafa tutmaya çalışabilir.</u>	(2. Bölüm, Dakika: 06.19)
Keşke <u>başka bir şey dileyseymişim.</u>	(2. Bölüm, Dakika: 11.54)
İşte böyle <u>havasını alırlar</u> adamın.	(2. Bölüm, Dakika: 12.58)
<u>Gözünden de bir şey kaçmıyor.</u>	(3. Bölüm, Dakika: 16.50)
Bunlarla <u>başına çıkabilecek</u> miyiz Komutanım?	(4. Bölüm, Dakika: 08.10)
Komutan: “ <u>Elimizden geleni yapacağız.</u> ”	(4. Bölüm, Dakika: 08.12)
<u>Gelecekleri varsa görecekları de var.</u>	(4. Bölüm, Dakika: 08.40)

Sana güveniyorum ANKA yüzümüzü kara çıkartma. (5. Bölüm, Dakika: 17.32)

“Hızlı Ayaklar” adlı çizgi filmde yer alan deyimlerle ilgili bulgulara aşağıda yer verilmiştir:

Meydan okuyordu. (2. Bölüm, Dakika: 07.38)

Yenilen pehlivan güreşe doymazmış. (2. Bölüm, Dakika: 09.58)

Çoğu gitti, azı kaldı. (3. Bölüm, Dakika:08.54)

Ali, Akif Hoca’nın gözünden düşmesini sağlayacağız (3. Bölüm, Dakika:09.04)

Yılların emeği boşa gidebilir. (4. Bölüm, Dakika: 08.53)

Bu programdan sonra belki Akif Hoca’nın gözüne girebilirsin. (5. Bölüm, Dakika:03.40)

Siz okçular hedefi on ikiden vuracaksınız. (5. Bölüm, Dakika: 07.12)

Elinden geleni yap. (5. Bölüm, Dakika: 07.46)

“Alpman” adlı çizgi filmde yer alan deyimlerle ilgili bulgulara aşağıda yer verilmiştir:

Nereye gidersek gidelim Melike bizi eliyle koymuş gibi buluyor. (1. Bölüm, Dakika: 03.33)

Kulaklarımı dört açtım Alpman, seni dinliyorum. (3. Bölüm, Dakika: 03.12)

Biz yine kura çekelim benim içim rahat etmez. (3. Bölüm, Dakika:04.19)

Karnım zil çalıyor. (4. Bölüm, Dakika: 02.45)

Karga dile gelip “Afedersin Baybars fındığı alabilir miyim?” diyecekti. (5. Bölüm, Dakika: 01.53)

“İstanbul Muhafızları” adlı çizgi filmde yer alan deyimlerle ilgili bulgulara aşağıda yer

verilmiştir:

<u>Sözünü kesiyorum</u> ama...	(1. Bölüm, Dakika: 09.19)
İstanbul'u <u>yerle bir edeceğiz</u> .	(1. Bölüm, Dakika: 10.22)
Bu <u>yanınıza kar kalmayacak</u> .	(1. Bölüm, Dakika: 11.40)
Onlara <u>günlerini gösterdik</u> , Çınar.	(1. Bölüm, Dakika:13.38)
Onlara <u>bunu ödeteceğim</u> ...	(2. Bölüm, Dakika: 03.45)
Görevlileri <u>etkisiz hale getirdim</u> .	(2. Bölüm, Dakika:10.20)
<u>Tarih sahnesinden silinecek</u> .	(2. Bölüm, Dakika:10.49)
Mehmet <u>avucunu yalayacak</u> .	(2. Bölüm, Dakika:12.50)
... <u>çocuk oynacağı</u> ...	(4. Bölüm, Dakika: 07.35)
Arkadaşlar <u>gözünüzü dört açın</u> .	(4. Bölüm, Dakika: 09:51)
Hadi Gürgen'e <u>gününü gösterelim</u> .	(4. Bölüm, Dakika:10.32)
<u>Kıskıvrak yakalandın</u> .	(4. Bölüm, Dakika: 13.03)
<u>Elimden geleni yapıyorum</u> çocuklar.	(5. Bölüm, Dakika:05.22)
<u>O gün bugündür</u> çıkamadım.	(5. Bölüm, Dakika:06.07)
Hiç <u>boş durmuyorsun</u> , patron.	(5. Bölüm, Dakika: 07.46)
<u>Ucuz kurtulduk</u> .	(5. Bölüm, Dakika: 12.21)

Tablo 31: Türkçe Öğretimine Katkısı- Deyimler

Çizgi Filmler	Frekans (f)
Rafadan Tayfa	14
ANKA	14

Nasreddin Hoca Zaman Yolcusu	18
Alpman	5
İstanbul Muhafızları	16
Hızlı Ayaklar	8
Toplam	75

Tablo 33'e bakıldığında bakıldığında incelenen çizgi filmlerin izlenen bölümlerinde Rafadan Tayfa'da 14, ANKA'da 14, Nasreddin Hoca Zaman Yolcusu'nda 18, Alpman'da 5, İstanbul Muhafızları'nda 16, Hızlı Ayaklar'da 8 deyim yer aldığı görülmektedir. En fazla deyim geçtiği çizgi film Nasreddin Hoca Zaman Yolcusu adlı çizgi film, en az deyim geçtiği çizgi film ise Alpman adlı çizgi film.

Tablo 33 incelendiğinde incelendiğinde TRT Çocuk ve Minika Go adlı çocuk kanallarında yayınlanan ve çalışma için seçilen çizgi filmlerin izlenen bölümlerinde toplamda 75 deyim yer aldığı görülmektedir. İncelenen çizgi filmlerin deyimler açısından zengin sayılabileceği ifade edilebilir.

5.1.3.İkilemeler

İkilemeler, bir dilin zenginliğini gösteren unsurlardan biridir. İkilemeler iki sözcüğün tekrar edilmesiyle oluşan; anlatımı güçlendirmek, anlatımın daha etkili ve vurgulu olmasını sağlamak için yazı ve konuşma dilinde sıkça kullanılır. Korkmaz (1992,82), ikilemeyi; aynı, yakın ya da zıt anlamlı iki veya daha çok kelimenin bir tek kelime gibi anlam göstermek üzere yan yana gelmesi şeklinde tanımlamaktadır. Korkmaz, ikilemler ile yinelemeyi aynı kavram olarak değerlendirmektedir.

İkilemeler, Türkçenin biçim, sözdizimi, sözcükbilim ve anlambilim bakımından önemli bir özelliğini oluşturur ve dilimize olağanüstü bir anlatım gücü ve zenginlik kazandırır. Herhangi bir anlatım yoluna göre çok daha güçlü ve etkili bir izlenim uyandırmanın yanı sıra, zihinde bir kavramın algılanması sırasında onun pekiştirilmesini sağlar (Aksan, 2006, 81).

“Anlatım gücünü arttırmak, anlamı pekiştirmek, kavramı zenginleştirmek amacıyla, aynı sözcüğün tekrar edilmesi veya anlamları birbirine yakın yahut karşıt olan ya da sesleri birbirini andıran iki sözcüğün yan yana kullanılmasıdır.” (Hatiboğlu, 1981, 9).

İkilemelerin oluşması oldukça fazla zaman ister. İkilemelerin oluşumunda din ve kültürün farklılaşması etkili olan unsurlardır. Bunun sebebi bu tür değişimlerle birlikte önceden anlam taşıyan bazı sözcüklerin anlamlarını kaybederek kendi anlamına yakın bir kelimeyle dildeki yerini koruyabilmesidir. Böylelikle ikilemeler meydana gelir (Erdem, 2005). İkilemlerin oluşması uzun yıllar isteyen ve ikilemeler önce halk dilinde meydana gelip daha sonra yazı dilinde kullanılan, yaşadığı toplumun kültürünü yansıtan söz gruplarıdır. İkilemeler arasına herhangi bir noktalama işareti girmez.

“Rafadan Tayfa” adlı çizgi filmde yer alan ikilemeler ilgili bulgulara aşağıda yer verilmiştir:

“Ellerim yara bere oldu.” (2. Bölüm, Dakika:05.55)

Benim güzel anneciğim her gün pırl pırl eder her yeri. (2. Bölüm, Dakika:08.30)

“Nasreddin Hoca Zaman Yolcusu” adlı çizgi filmde yer alan kalıp sözlerle ilgili bulgulara aşağıda yer verilmiştir:

Allah Allah hep de beni bulur! (2. Bölüm, Dakika: 02.30)

Gürültünün patırtının ortasında. (3. Bölüm, Dakika:09.52)

Allah Allah olacak şey değil! (3. Bölüm, Dakika: 08.59)

Sohbet muhabbet... (5. Bölüm, Dakika: 02.31)

Allah Allah! Herkesi birbirine düşürdü canım. (5. Bölüm, Dakika:09.09)

“ANKA” adlı çizgi filmde yer alan kalıp ikilemeler ilgili bulgulara aşağıda yer verilmiştir:

İyi iş çıkardınız ANKA sağ salım evinde. (1. Bölüm, Dakika: 08.38)

“Hızlı Ayaklar” adlı çizgi filmde yer alan kalıp ikilemeler ilgili bulgulara aşağıda yer verilmiştir:

İyi misin diye sormak yerine kızgın kızgın bakan bir kız eksikti. (1. Bölüm, Dakika:04.42)

Dert tasa yok. (1. Bölüm, Dakika:08.27)

Gizli kapaklı...

(2. Bölüm, Dakika:07.42)

... sağda solda uyumazsın.

(5. Bölüm, Dakika: 02.16)

“Alpman” adlı çizgi filmde yer alan ikilemeler ilgili bulgulara aşağıda yer verilmiştir:

Tane tane...

(5. Bölüm, Dakika:10.38)

Tablo 32: Türkçe Öğretimine Katkısı- İkilemeler

Çizgi Filmler	Frekans (f)
Rafadan Tayfa	2
ANKA	1
Nasreddin Hoca Zaman Yolcusu	5
Alpman	2
İstanbul Muhafızları	0
Hızlı Ayaklar	4
Toplam	14

Tablo 34’e bakıldığında bakıldığında incelenen çizgi filmlerin izlenen bölümlerinde Rafadan Tayfa’da 2, ANKA’da 1, Nasreddin Hoca Zaman Yolcusu’nda 5, Alpman’da 2, Hızlı Ayaklar’da 4 ikilemenin yer aldığı görülmektedir. İstanbul Muhafızları adlı çizgi filmde hiç ikilemenin yer almadığı görülmektedir. En fazla ikilemenin geçtiği çizgi film Nasreddin Hoca Zaman Yolcusu adlı çizgi filmidir. İstanbul Muhafızları adlı çizgi filmde ikilemeler hiç yer almamıştır.

Tablo 34 incelendiğinde incelendiğinde TRT Çocuk ve Minika Go adlı çocuk kanallarında yayınlanan ve çalışma için seçilen çizgi filmlerin izlenen bölümlerinde toplamda 14 ikilemenin yer aldığı görülmektedir. İncelenen çizgi filmlerin ikilemler açısından zengin olmadığı ifade edilebilir.

5.1.4.Kalıp Sözler

Yaşamımız boyunca belli durumları ifade etmek için söylenmesi alışkanlık haline gelmiş, belli durumları ifade eden ve anlamlar içeren; duygu, düşünce, manevi kültürleri yansıtan kalıp sözler vardır. Günlük yaşamımızda kalıp sözlerden çokça yararlanmaktayız. Aksan'a (1996, 35) göre kalıp sözler, "bir toplumun bireyleri arasındaki ilişkiler sırasında kullanılması adet olan birtakım sözlerdir." Özellikle konuşma eylemi yapılırken, daha önceden bir bütün haline getirilip hafızada öylece saklanan kalıplaşmış birimler, konuşanlarca kolaylıkla hatırlanıp hemen kullanılabildiği gibi, dinleyici(ler) tarafından da çabucak algılanabilmektedir (Gökdayı, 2008, 90).

Özdemir (2000, 173) ise, bu sözlerin "ölüm, doğum, evlenme gibi özel durumlarda duygularımızı açıklamak, belirtmek için" kullanıldığını söylemektedir. Bilgin (2006)'e göre kalıp sözler Türkçe'nin zengin bir dil olduğunu gösteren, Türk kültürüne ve Türk milletinin olaylara bakış açısını yansıtan dil unsurlarıdır. Bu tanımlamalarda temel ölçüt olarak bağlam ve kültürün alındığı dikkati çekmektedir.

"Rafadan Tayfa" adlı çizgi filmde yer alan kalıp sözlerle ilgili bulgulara aşağıda yer verilmiştir:

<u>Neyse ne...</u>	(1. Bölüm, Dakika:01.50)
Biz <u>işimize bakalım</u> .	(1. Bölüm, Dakika:01.51)
<u>Şimdi görürsün sen!</u>	(1. Bölüm, Dakika: 02.03)
<u>Eyvah</u> şu hale bak!	(1. Bölüm, Dakika: 03.44)
Ben onlar <u>ziyan olmasın</u> diye yedim.	(1. Bölüm, Dakika: 04.00)
Yok ya <u>olacağı varmış</u> demek ki...	(1. Bölüm, Dakika: 04.05)
<u>Yaşa!</u> Halil.	(1. Bölüm, Dakika: 05.40)
<u>Sözüm ona</u> iş bölümü yaptık.	(1. Bölüm, Dakika: 06.00)
<u>Hayatta olmaz</u> .	(1. Bölüm, Dakika: 08.27)
<u>Aferin</u> , Akın.	(1. Bölüm, Dakika: 11.48)

<u>Hayatta olmaz.</u>	(2. Bölüm, Dakika: 03.15)
<u>Eyvah eyvah</u> yine beli tutulacak.	(2. Bölüm, Dakika: 08.10)
<u>Aferin</u> Akın, yine süpürdük buraları.	(2. Bölüm, Dakika: 09.20)
<u>Yandık!</u> Geliyorlar.	(2. Bölüm, Dakika:11.25)
<u>Aferin</u> çocuklar, hep böyle olun.	(2. Bölüm, Dakika:12.10)
<u>Kal sağlıcakla.</u>	(2. Bölüm, Dakika: 12.40)
“Nasreddin Hoca Zaman Yolcusu” adlı çizgi filmde yer alan kalıp szölerle ilgili bulgulara aşağıda yer verilmiştir:	
<u>Allah Allah</u> hep de beni bulur.	(1. Bölüm, Dakika: 02.30)
<u>İmdat!</u>	(1. Bölüm, Dakika: 06.01)
<u>Sakin ol.</u>	(1. Bölüm, Dakika: 09.00)
<u>Allah Allah</u> şu işe bak.	(2. Bölüm, Dakika: 02.19)
<u>Hey Allah</u> kim tutuyor beni!	(2. Bölüm, Dakika: 02.35)
<u>Lütfen</u> üzerinizdeki metal şeyleri çıkartıp şu kaba koyun.	(2. Bölüm, Dakika: 02.58)
<u>Allah Allah</u> ne satılıyor?	(2. Bölüm, Dakika: 03.52)
... <u>Sağ ol.</u>	(2. Bölüm, Dakika: 07.22)
<u>Sakin olun</u> çocuklar.	(3. Bölüm, Dakika: 01.40)
<u>Allah Allah</u> olacak şey değil!	(3. Bölüm, Dakika:08.59)
<u>Bravo!</u>	(3. Bölüm, Dakika:11.27)
Hay <u>maşallah!</u>	(4. Bölüm, Dakika: 05.13)
<u>Keşke</u> bir yardım eden olsa.	(4. Bölüm, Dakika: 07.20)
Ne diyor bu çocuklar <u>Allah aşkına?</u>	(4. Bölüm, Dakika: 09.00)

Hadi görüşürüz. (5. Bölüm, Dakika: 04.48)

Allah Allah! Herkesi birbirine düşürdü
canım. (5. Bölüm, Dakika: 09.09)

“ANKA” adlı çizgi filmde yer alan kalıp sözlerle ilgili bulgulara aşağıda yer verilmiştir:

Hay aksi! (1. Bölüm, Dakika: 04.54)

Helal be! (1. Bölüm, Dakika: 04.55)

Aferin Teğmen. (1. Bölüm, Dakika: 05.00)

İyi iş çıkardınız. (1. Bölüm, Dakika: 08.38)

Sağ olun komutanım. (1. Bölüm, Dakika: 08.39)

Sağ ol Cem... (1. Bölüm, Dakika: 10.41)

Hay aksi bağlantı gitti. (1. Bölüm, Dakika: 12.05)

Başka şansımız yok Komutanım. (1. Bölüm, Dakika: 14.51)

Aferin Bora. (2. Bölüm, Dakika: 02.33)

Peki. (2. Bölüm, Dakika: 02.54)

Özür dilerim Komutanım. (2. Bölüm, Dakika: 04.54)

Umarım vaktinde yetişiriz. (2. Bölüm, Dakika: 11.18)

Yaşasın başardık! (2. Bölüm, Dakika: 13.02)

Tebrik ederim... (2. Bölüm, Dakika: 13.53)

Ayşe dikkat et! (2. Bölüm, Dakika: 14.17)

Sinsi yardım et! (2. Bölüm, Dakika: 16.16)

Ağzında bir şey varken konuşma! (3. Bölüm, Dakika: 04.19)

“Hızlı Ayaklar” adlı çizgi filmde yer alan kalıp sözlerle ilgili bulgulara aşağıda yer

verilmiştir:

Aman ne güzel!

(1. Bölüm, Dakika: 01.07)

Aman Allah'ım!

(1. Bölüm, Dakika: 01.46)

Tamam. Bu akşam da geç geleceğim,
anahtarını almayı unutma!

(1. Bölüm, Dakika: 02.28)

Dikkat etsene, az kalsın üstüm kirlenecekti.

(1. Bölüm, Dakika: 04.28)

Aman ne güzel!

(1. Bölüm, Dakika: 04.34)

İyi misin diye sormak yerine kızgın kızgın
bakan bir kız eksikti.

(1. Bölüm, Dakika: 04.42)

Umarım bir daha görüşmeyiz.

(1. Bölüm, Dakika: 05.04)

Nereden çıktı şimdi bu?

(1. Bölüm, Dakika: 05.38)

Allah'tan her sabah Çaylak'la
yarışmışım.

(1. Bölüm, Dakika: 06.50)

Söz veriyorum bir daha okula geç
kalmayacağım.

(1. Bölüm, Dakika: 07.22)

Üzgünüm ama bir daha bu okula devam
edemeyeceksin.

(1. Bölüm, Dakika: 07.28)

Tamam, teşekkür ederim.

(1. Bölüm, Dakika: 07.42)

Bundan sonraki hayatında başarılar
diliyorum.

(1. Bölüm, Dakika: 07.44)

Evet, idare eder.

(2. Bölüm, Dakika: 01.37)

Maalesef.

(2. Bölüm, Dakika: 02.54)

Spor Okulu karşılama törenine hoş geldiniz.

(2. Bölüm, Dakika: 03.52)

Umarım, bu bir rüyadır.

(2. Bölüm, Dakika: 03.57)

Vay canına! Bu harika.

(2. Bölüm, Dakika: 04.32)

<u>İyi olan kazansın.</u>	(2. Bölüm, Dakika: 09.03)
<u>Tebrik ederim</u> , belki yine karşılaşırız.	(2. Bölüm, Dakika: 09.57)
Demek ki benden tenisçi olmaz <u>görelim bakalım</u> .	(3. Bölüm, Dakika: 04.20)
<u>İnşallah</u> bozulmuş da kurtulurum.	(4. Bölüm, Dakika: 02.54)
<u>Günaydın</u> arkadaşlar.	(4. Bölüm, Dakika: 04.08)
Onu <u>bir de bana sor</u> .	(4. Bölüm, Dakika:05.57)
<u>Bu kadar da olmaz!</u>	(4. Bölüm, Dakika: 08.18)
Bu ok da yerinde durmuyor, <u>maalesef</u> .	(5. Bölüm, Dakika: 03.14)
<u>Harikulade</u> .	(5. Bölüm, Dakika: 03.40)
<u>Neyse ne</u> .	(5. Bölüm, Dakika: 04.16)
<u>Yandık!</u>	(5. Bölüm, Dakika: 04.58)
<u>Hadi</u> bakalım.	(5. Bölüm, Dakika: 05.30)
<u>Dikkat et</u> de geride kalma.	(5. Bölüm, Dakika: 06.52)
<u>Yazık</u> sana.	(5. Bölüm, Dakika: 08.48)
<u>Hadi</u> bakalım.	(5. Bölüm, Dakika: 10.00)
“Alpman” adlı çizgi filmde yer alan kalıp sözlerle ilgili bulgulara aşağıda yer verilmiştir:	
Sen harikaydın, <u>aferin</u> Halas.	(1. Bölüm, Dakika:01.17)
<u>Umarım</u> , atıştıracak bir şeyler kalmıştır.	(1. Bölüm, Dakika: 04.21)
Herkese yetecek kadar yemek var, <u>merak etme</u> .	(1. Bölüm, Dakika: 04.40)
<u>Affedersin...</u>	(1. Bölüm, Dakika:05.10)
Alpman <u>lütfen</u> ...	(1. Bölüm, Dakika: 06.12)

<u>Affedersin</u> Kaçkar.	(1. Bölüm, Dakika: 06.59)
<u>İyi misiniz?</u>	(1. Bölüm, Dakika: 09.06)
<u>Hadi</u> , çocuklar.	(1. Bölüm, Dakika: 10.04)
<u>Aferin</u> Halas, çok iyiydin.	(1. Bölüm, Dakika: 10.48)
Mehmet Bey size <u>ne kadar teşekkür etsek azdır</u> .	(1. Bölüm, Dakika: 10.53)
<u>Teşekkür ederiz</u> ...	(1. Bölüm, Dakika: 11.00)
<u>Sağlıcakla kalın</u> .	(1. Bölüm, Dakika:11.40)
<u>Özür dilerim</u> babacığım.	(1. Bölüm, Dakika:12.04)
Oyunlar konusunda <u>emin misin?</u>	(1. Bölüm, Dakika: 12.20)
<u>Eminim</u> , herkes sizi destekleyecek.	(1. Bölüm, Dakika: 12.24)
Asla bizi yenemezler, <u>mutlaka</u> biz kazanacağız.	(1. Bölüm, Dakika: 13.01)
Bu <u>harika</u> .	(2. Bölüm Dakika: 01.17)
<u>Aferin</u> , Baybars.	(2. Bölüm, Dakika: 01.57)
<u>Bekleyin de görün</u> .	(2. bölüm, Dakika: 02.15)
Eşit şartlarda olmamız için ekibinizden birine <u>güle güle</u> demeniz gerek.	(2. Bölüm, Dakika:02.23)
<u>Günaydın</u> ...	(2. Bölüm, Dakika: 03.20)
<u>Umarım</u> , oğlak güzel olmuştur.	(2. Bölüm, Dakika: 04.05)
Oyunları <u>mutlaka</u> kazanacağız, Tuğrul amca.	(2. Bölüm, Dakika: 04.45)
<u>Hiç şüphem yok</u> .	(2. Bölüm, Dakika: 04.47)
Anneme halı dokuyacağıma <u>söz vermiştim</u> .	(2. Bölüm, Dakika: 06.08)

Pekala, sen nasıl istersen.	(2. Bölüm, Dakika: 06.58)
<u>Affedersin...</u>	(2. Bölüm, Dakika:07.20)
Neyse sana <u>kolay gelsin</u> .	(2. Bölüm, Dakika: 07.29)
<u>Teşekkür ederim</u> .	(2. Bölüm, Dakika: 08.08)
Lütfen <u>yardım et</u> .	(2. Bölüm, Dakika: 08.20)
<u>Haklısın</u> , öyle gülmemeliydim.	(2. Bölüm, Dakika: 08.26)
<u>Özür dilerim</u> .	(2. Bölüm, Dakika:08.30)
Her şey yolunda, <u>merak etmeyin</u> .	(2. Bölüm, Dakika: 09.16)
<u>Kusura bakmayın</u> .	(2. Bölüm, Dakika:09.35)
<u>Umarım</u> bizimki de en az onların kadar güzel olmuştur.	(2. Bölüm, Dakika:09.55)
<u>Aferin</u> çocuk.	(2. Bölüm, Dakika: 10.27)
Hepinize <u>başarılar dilerim</u> .	(2. Bölüm, Dakika: 10.59)
Çok eğleneceğiz, <u>eminim</u> çocuklar.	(2. Bölüm, Dakika: 11.14)
<u>Umarım</u> , onu biz buluruz.	(3. Bölüm, Dakika: 01.46)
<u>İyi olan kazansın</u> .	(3. Bölüm, Dakika: 05.05)
<u>İyi misin</u> Baybars?	(3. Bölüm, Dakika: 06.02)
<u>Görüşürüz</u> çocuklar.	(3. Bölüm, Dakika: 06.56)
Melike <u>iyi misin</u> ?	(3. Bölüm, Dakika: 07.01)
Evet, <u>iyiyim</u> .	(3. Bölüm, Dakika: 07.03)
<u>Sağ ol</u> dostum.	(3. Bölüm, Dakika: 08.03)
<u>Sağ ol</u> Gülşah.	(3. Bölüm Dakika: 08.22)

Oğuzhan, <u>sağ ol</u> dostum.	(3. Bölüm, Dakika: 08.09)
Kazanan biziz, <u>yaşasın!</u>	(3. Bölüm, Dakika:11.26)
Çok <u>teşekkür ederim</u> , Alpman.	(3. Bölüm, Dakika: 11.38)
<u>Bir şey değil</u> , geçmiş olsun.	(3. Bölüm, Dakika: 11.44)
<u>Nasılsın</u> Melike, <u>nasıl gidiyor?</u>	(4. Bölüm, Dakika: 01.25)
Gerçekten <u>enteresan</u> .	(4. Bölüm, Dakika: 03.12)
Herkese yetecek kadar yemek var, <u>merak etme</u> .	(4. Bölüm, Dakika: 04.08)
Herkes <u>mutlaka</u> bir enstrüman çalar.	(4. Bölüm, Dakika: 04.43)
Tek yapman gereken, <u>dikkatini vermek</u> .	(4. Bölüm, Dakika: 05.38)
Kazanacağına <u>eminim</u> .	(4. Bölüm, Dakika: 06.13)
<u>Hadi</u> gidip bakalım.	(4. Bölüm, Dakika: 06.55)
<u>Eyyvah!</u> Acaba annelerine bir şey mi oldu.	(4. Bölüm, Dakika: 08.16)
<u>Harika...</u>	(4. Bölüm, Dakika: 09.07)
<u>Pekala</u> , hep birlikte gidelim.	(4. Bölüm, Dakika:10.04)
<u>İyi misiniz?</u>	(4. Bölüm, Dakika: 10.50)
Duyuyoruz <u>merak etme</u> .	(4. Bölüm, Dakika:11.00)
Hiç <u>merak etmeyin</u> , sizi oradan çıkartacağız.	(4. Bölüm, Dakika: 11.11)
<u>Lütfen</u> yayını ver.	(4. Bölüm, Dakika: 11.56)
<u>Teşekkür ederim</u> .	(4. Bölüm, Dakika: 13.17)
<u>Yaşasın</u> , tam isabet.	(4. Bölüm, Dakika: 13.46)
<u>Günaydın</u> .	(5. Bölüm, Dakika:02.25)

Düşünmüyorum, <u>eminim</u> .	(5. Bölüm, Dakika: 03.04)
<u>Muhteşem</u> .	(5. Bölüm, Dakika:03.29)
<u>Hadi</u> Baybars.	(5. Bölüm, Dakika: 04.14)
<u>Noldu</u> Melike?	(5. Bölüm, Dakika: 05.10)
<u>Emin misin</u> buraya koyduğuna?	(5. Bölüm, Dakika: 05.18)
<u>Eminim</u> , buraya koymuştum.	(5. Bölüm, Dakika: 05.20)
<u>Hadi</u> Baybars.	(5. Bölüm, Dakika: 05.37)
Baybars'tan <u>özür dileysem</u> iyi olacak.	(5. Bölüm, Dakika: 06.10)
Baybars <u>affedersin</u> . Bilmeden seni suçladığım için <u>özür dilerim</u> .	(5. Bölüm, Dakika: 06.24)
Bunlar <u>dikkat çekici</u> şeyler.	(5. Bölüm, Dakika: 07.19)
<u>Ne yapıyorsun</u> Kaçkar?	(5. Bölüm, Dakika: 07.44)
Alpman <u>dikkatli ol</u> ...	(5. Bölüm, Dakika: 08.38)
<u>Sakin ol</u> dostum.	(5. Bölüm, Dakika: 08.58)
Sen <u>iyi misin</u> ?	(5. Bölüm, Dakika: 09.28)
Beni <u>merak etmeyin</u> .	(5. Bölüm, Dakika: 09.32)
<u>Aferin</u> sana.	(5. Bölüm, Dakika:11.00)
<u>Yaşasın!</u>	(5. Bölüm, Dakika: 11.09)
“İstanbul Muhafızları” adlı çizgi filmde yer alan kalıp sözlerle ilgili bulgulara aşağıda yer verilmiştir:	
Çınar: “ <u>Hayırlı olsun</u> .”	(1. Bölüm, Dakika: 04.07)
<u>Ödüm koptu</u> .	(1. Bölüm, Dakika:01.40)
<u>Hoş geldiniz</u> ...	(2. Bölüm, Dakika: 02.20)

Yorulma <u>sakın</u> onları bulmalıyız.	(3. Bölüm, Dakika:09.10)
<u>Lütfen</u> yapmayalım.	(3. Bölüm, Dakika:10.12)
<u>Merak etme</u> , biz varken İstanbul'a kimse zarar veremez.	(3. Bölüm, Dakika:13.00)
<u>Başımın belası</u> .	(4. Bölüm, Dakika:02.35)
<u>Estağfurullah</u> ...	(4. Bölüm, Dakika: 04.33)
<u>Çocuk</u> oynucağı...	(4. Bölüm, Dakika: 07.35)
<u>Merhaba</u> , Koca Çınar.	(5. Bölüm, Dakika:02.32)
<u>Merhaba</u> çocuklar, <u>nasılsınız</u> ?	(5. Bölüm, Dakika:02.33)
Çocuklar, <u>oyunuzu bölmek istemezdim</u> .	(5. Bölüm, Dakika:02.49)
Arkadaşlar <u>dikkatli olun</u> , <u>tamam mı</u> ?	(5. Bölüm, Dakika: 05.39)
<u>Merak etme</u> , Çınar.	(5. Bölüm, Dakika: 05.34)
Görüyorum, <u>sıra ona da gelecek merak etme</u> .	(5. Bölüm, Dakika:07.45)
<u>Hadi</u> , o zaman!	(5. Bölüm, Dakika: 09.35)
<u>Aferin</u> Azmi, <u>ilk defa işe yaradın</u> .	(5. Bölüm, Dakika: 09.47)
<u>Tamamdır</u> .	(5. Bölüm, Dakika:10.08)
<u>Başka şansım yok</u> .	(5. Bölüm, Dakika: 11.32)
Durdu, <u>yaşasın</u> oldu işte!	(5. Bölüm, Dakika: 12.13)
<u>Tebrikler</u> Mehmet	(5. Bölüm, Dakika: 12.17)
<u>Şimdi görürsün sen</u> .	(5. Bölüm, Dakika: 12.30)
<u>Aferin</u> , çocuklar.	(5. Bölüm, Dakika:12.51)

Tablo 33: Türkçe Öğretimine Katkısı- Kalıp Sözler

Çizgi Filmler	Frekans (f)
Rafadan Tayfa	16
ANKA	17
Nasreddin Hoca Zaman Yolcusu	16
Alpman	85
İstanbul Muhafızları	26
Hızlı Ayaklar	34
Toplam	194

Tablo 35'e bakıldığında incelenen çizgi filmlerin izlenen bölümlerinde Rafadan Tayfa'da 16, ANKA'da 17, Nasreddin Hoca Zaman Yolcusu'nda 16, Alpman'da 85, İstanbul Muhafızları'nda 26, Hızlı Ayaklar'da 34 kalıp sözün yer aldığı görülmektedir. En fazla kalıp sözün geçtiği çizgi film Alpman, en az kalıp sözcüğün geçtiği çizgi film Rafadan Tayfa'dır.

Tablo 35 incelendiğinde TRT Çocuk ve Minika Go adlı çocuk kanallarında yayınlanan ve çalışma için seçilen çizgi filmlerin izlenen bölümlerinde toplamda 194 kalıp söz yer almaktadır. İncelenen çizgi filmler kalıp sözler açısından zengin olduğu ifade edilebilir.

5.1.5.Yansıma Sözcükler

Bir dilin zenginliğinin göstergelerinden biri de yansıma sözcüklerdir. Doğada yer alan seslerin taklit yoluyla dile kazandırılması sonucu ortaya çıkan yansıma sözcükler içinde bulunduğu dilin yapı özelliklerine uyum sağlarlar. Zülfikar (1995)'a göre doğadaki eylemlerin, doğanın bir parçası olan insanların, hayvanların dışarıya verdikleri sesler benzetme yoluyla isimlendirilmek istenmiştir.

Demircan (1996)'a göre varlıkların tek başlarına veya başkalarıyla birlikte yaptığı eylemler ile ortaya çıkan herhangi bir gayesi olmayan sesler ve canlıların çeşitli hâllerde çıkardıkları tepkisel seslerin dile geçmiş şekillerine yansıma kelimeler denir.

Canlı cansız bütün varlıkların çıkardıkları sesleri yansıtan; dış görünüşlerini, hareketlerini betimleyen; insanların yalnız kendilerinin hissedebildiği duyuları, sezimleri deri, koku ve tat alma yoluyla hissettiren sözcüklerdir (Koca,2012). Yansıma sözcükler genellikle tek heceli sözcüklerdir. Yansımalar hemen her dilde o dilin fonetik özelliklerine göre şekillenmekte ve dildeki sözcük türü olarak daha kapsayıcı türler olan ad, eylem gibi türeyebilmekte, tek başına bir anlam ifade edebilmekte, cümlelerin ögesi olarak kullanabilmektedir (Koca, 2012).

Nasreddin Hoca Zaman Yolcusu” adlı çizgi filmde yer alan yansıma sözcüklerle ilgili bulgulara aşağıda yer verilmiştir:

Vır vır! Başım şişti.

(3. Bölüm, Dakika:03.00)

Gürültünün patırtının ortasında.

(3. Bölüm, Dakika:09.52)

Tablo 34: Türkçe Öğretimine Katkısı- Yansıma Sözcükler

Çizgi Filmler	Frekans (f)
Rafadan Tayfa	0
ANKA	0
Nasreddin Hoca Zaman Yolcusu	2
Alpman	0
İstanbul Muhafızları	0
Hızlı Ayaklar	0
Toplam	2

Tablo 36’ya baktığımızda incelenen çizgi filmlerin izlenen bölümlerinde sadece Nasreddin Hoca Zaman Yolcusu adlı çizgi filmde 2 yansıma sözcük bulunmaktadır. Diğer çizgi filmlerin; Rafadan Tayfa, ANKA, Alpman, İstanbul Muhafızları, Hızlı Ayaklar izlenen bölümlerinin hiçbirinde yansıma sözcüklere rastlanılmamıştır.

Tablo 36 incelendiğinde TRT Çocuk ve Minika Go çocuk kanallarında yayınlanan ve inceleme için belirlenen çizgi filmlerin izlenen bölümlerinde toplamda 2 yansıma sözcük içerdiği söylenebilir.

Tablo 35: Türkçeye Katkı

Türkçeye Katkı	Çizgi Filmler						Topla m
	Rafada n Tayfa	ANK A	Nasreddi n Hoca Zaman Yolcusu	Alpma n	İstanbul Muhafızlar ı	Hızlı Ayakla r	
Atasözü	0	0	1	0	0	0	1
Deyim	14	14	18	5	16	8	75
İkilemele r	2	1	5	2	0	4	14
Kalıp Sözler	16	17	16	85	26	34	194
Yansıma Sözcükler	0	0	2	0	0	0	2
Toplam Bulgu	32	32	42	92	42	46	286

Tablo 37'ye bakıldığında TRT Çocuk ve Minika Go çizgi film kanallarında yayınlanan ve araştırma için seçilen çizgi filmlerin izlenen bölümlerinde 1 atasözü, 75 deyim, 14 ikileme, 194 kalıp söz, 2 yansıma sözcük yer aldığı görülmektedir. En fazla bulgu kalıp sözlerine, en az bulgu ise atasözlerine ait olduğu anlaşılmaktadır. Kalıp sözlerden sonra en fazla bulgu deyimlerde olduğu görülmektedir. Yansıma sözcüklere ait bulgular da atasözlerine yakındır. Tabloya göre toplam bulgular incelendiğinde toplamda Rafadan Tayfa'da 32, ANKA'da 32, Nasreddin Hoca

Zaman Yolcusu'nda 42, Alpman'da 92, İstanbul Muhafızları'nda 42, Hızlı Ayaklar'da 46 bulgu bulunmaktadır. En fazla bulgunun 92 bulgu ile Alpman adlı çizgi filmde olduğu görülmektedir. En az bulgunun 32 bulgu ile Rafadan Tayfa ve ANKA adlı çizgi filmler olduğu görülmektedir.

6.SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

6.1.Sonuç ve Tartışma

Araştırmada incelediğimiz ana konu yani değerler hakkında genel ve kurumsal bilgiler verilmiştir. Küçük yaşta kazandırılmaya çalışılan değerler önce ailede öğrenebilmekle beraber, çocuğun değerleri farklı şekillerde de kazanabileceği söylenmiştir. Okul öncesi grupla başlayarak tüm kademelerde “değerler eğitimi” adı altında çeşitli etkinliklerle, okullarda çocuklara değerler aşılanmaya çalışılmaktadır. MEB’in belirlemiş olduğu kök değerler (adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik) 2019 Türkçe Öğretimi Programında yer almıştır. Okullarda, sınıf içi ve sınıf dışı hatta bazen okul dışı bu değerler hakkında çeşitli etkinlikler yapılarak öğrencilere kazandırılması amaçlanmıştır. Araştırmada ikinci olarak çocukların değerleri kazandığı başka bir mekan olan evde öğrendiği kaynaklardan biri olan medya ürünü olan çizgi filmler ele alınmıştır. Bu çizgi filmler belirli bir yaş grubunun dikkatini çeken ve yerli çizgi film kanalları olan TRT Çocuk ve MinikaGo kanallarında yayınlanan Rafadan Tayfa, ANKA, Nasreddin Hoca Zaman Yolcusu; Alpman, Hızlı Ayaklar, İstanbul Muhafızları olarak belirlenmiştir. Bu çizgi filmler örneklem olarak seçilmiş, içerdiği değerler ve Türkçe öğretimine katkısı bakımından incelenmiştir.

Türkiye’deki yerli çizgi film kanalları olan TRT Çocuk ve MinikaGo adlı kanallarda yayınlanan ortaokul yaş grubunun izleyebileceği çizgi filmler belirlenmiş ve belirlenen çizgi filmler değerler eğitimi ve Türkçeye katkısı bakımından incelendiği bu çalışmada şu sonuçlar elde edilmiştir:

Değerler eğitimi açısından:

Yerli çizgi film kanallarında yayınlanan ortaokul yaş grubunun dikkatini çekecek yerli çizgi filmlerin yoğun bir şekilde değerler içerdiği araştırma sonucunda

görülmüştür. TRT Çocuk çizgi film kanalında yayınlanan çizgi filmler Rafadan Tayfa, ANKA, Nasreddin Hoca Zaman Yolcusu; MinikaGo çizgi film kanalında yayınlanan Alpman, Hızlı Ayaklar, İstanbul Muhafızları adlı çizgi filmlerde yer alan değerler sırasıyla şöyledir: sorumluluk 75, öz denetim 62, sevgi 55, dostluk 43, yardımseverlik 36, saygı 24, sabır 23, adalet 17, dürüstlük 16, vatanseverlik 6. Araştırmada incelenen çizgi filmlerde en fazla sorumluluk (75) değerine, en az ise vatanseverlik (6) değerine rastlanılmıştır.

Yerli çizgi film kanalları olan TRT Çocuk ve MinikaGo adlı kanallarda yayınlanan on iki yaş ve üzeri çocukların izlediği çizgi filmlerde değerler eğitimi ve bu çizgi filmlerin Türkçe öğretimine katkısı bakımından incelenmesi sonucunda, çizgi filmlerde toplam 357 değer yer aldığı tespit edilmiştir. TRT Çocuk kanalında yayınlanan Rafadan Tayfa, ANKA, Nasreddin Hoca Zaman Yolcusu; MinikaGo adlı çizgi film kanalında yayınlanan Alpman, Hızlı Ayaklar, İstanbul Muhafızları adlı çizgi filmlerde yer alan değerlerin sayısı en çoktan en aza şu şekildedir: sorumluluk 75, öz denetim 62, sevgi 55, dostluk 43, yardımseverlik 36, saygı 24, sabır 23, adalet 17, dürüstlük 16, vatanseverlik 6. Araştırmada incelenen çizgi filmlerde en sık sorumluluk (75) değerine, en az ise vatanseverlik (6) değerine yer verildiği görülmüştür.

Araştırmada incelenen çizgi filmler değerler bakımından incelendiğinde sıralama şu şekildedir: Alpman (80), Rafadan Tayfa (72), Hızlı Ayaklar (52), İstanbul Muhafızları (52), ANKA (52), Nasreddin Hoca Zaman Yolcusu (49). Buna göre değerlerin en sık yer aldığı çizgi film Alpman (80) çizgi filmidir. Daha sonra Rafadan Tayfa (72) çizgi filmi gelmektedir. Araştırmadan incelenen çizgi filmler arasında değerlerin en az geçtiği çizgi film Nasreddin Hoca Zaman Yolcusu (49) çizgi filmidir.

Araştırma sonucunda incelenen çizgi filmler arasında belirlenen kök değerlerin (adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik) tamamına yer veren tek bir çizgi film vardır: Nasreddin Hoca Zaman Yolcusu adlı çizgi filmidir. Nasreddin Hoca Zaman Yolcusu adlı çizgi film incelenen çizgi filmler arasında değerlerin en az geçtiği çizgi film olmasına rağmen tüm kök değerlerin geçtiği tek çizgi filmidir.

Araştırmada incelenen yerli çizgi filmlerde değerler kahramanların ağzından, yaşadıkları olaylarla, olaylara karşı davranışlarıyla örtük bir şekilde yer aldığı görülmüştür. Çizgi filmler çocukların en çok izledikleri program olması, eğitsel bir yönünün olması, kültürel özellikleri yansıtması, çizgi film kahramanlarının rol model olabilmesiyle değerler eğitiminde kullanılabileceği görülmektedir. İncelenen çizgi filmlerde sorumluluk, öz denetim, sevgi, dostluk, yardımseverlik, saygı, sabır değerlerinin sık geçmesi değerler eğitimi bakımından önemli olduğunu göstermektedir.

Değerler eğitimi açısından Rafadan Tayfa çizgi filminin konusunun dostluk değeri üzerine kurulu olduğu ve dostluk değerinin çocuklara kazandırılırken bu çizgi filmlerden yararlanabileceğini söylemek mümkündür. Ayrıca aynı çizgi filmde sevgi ve yardımseverlik değerlerinin sıkça görüldüğü yine sevgi ve yardımseverlik değerlerini çocuklara kazandırmaya çalışırken bu çizgi filmde faydalanılabilir. ANKA ve İstanbul Muhafızları çizgi filmlerinde sorumluluk değeri sıklıkla görülmüş olup sorumluluk değerini bu çizgi filmler sayesinde çocuklara kazandırılabilir. İncelenilen diğer çizgi filmler Nasreddin Hoca Zaman Yolcusu, Alpman, Hızlı Ayaklar çizgi filmleri çocuklara kök değerleri kazandırılırken faydalanılabilecek çizgi filmler olduğu, olumsuz davranışların çok yer almadığı çizgi filmler olduğu söylenebilir.

Araştırmada incelenen çizgi filmlerin izlenilen bölümlerinde en az vatanseverlik değerinin geçtiği görülmüş olup bu çizgi filmlerin vatanseverlik değeri açısından zengin olmadığı; bu çizgi filmlerin sorumluluk, öz denetim, sevgi, dostluk, yardımseverlik değerlerinin ön planda olduğu söylenebilir.

Araştırmada -değerlerden sonra- belirlenen çizgi filmler Türkçe öğretimine katkısı bakımından incelenmiş olup çizgi filmler Türkçe öğretimi katkısı açısından en sık yer alandan en aza şu şekildedir: kalıp sözler 194, deyimler 75, ikilemeler 13, yansıma sözler 2, atasözleri 1 olarak belirlenmiştir. Araştırmada incelenen çizgi filmlerde en sık kalıp sözlerine (194), en az ise atasözlerine (1) yer verildiği görülmektedir.

Türkçe öğretimine katkısı açısından:

Yerli çizgi film kanallarında yayınlanan ortaokul yaş grubunun dikkatini çekecek yerli çizgi filmlerde kalıp sözler ve deyimlerin yoğun bir şekilde yer aldığını

söylemek mümkündür. İncelenen çizgi filmlerde 194 kalıp söz, 75 deyim, 13 ikileme, 1 atasözü, 2 yansıma sözcüğün geçtiği sonucuna ulaşılmıştır. En fazla bulgunun kalıp sözlere, ikinci olarak deyimlere, üçüncü olarak ikilemelere, dördüncü olarak yansıma sözcüklere ve son olarak atasözlerine ait olduğu sonucu ortaya çıkmıştır.

Araştırmanın sonunda çizgi filmler Türkçe öğretimine katkısı bakımından toplam bulgular incelendiğinde toplamda Rafadan Tayfa'da 32, ANKA'da 32, Nasreddin Hoca Zaman Yolcusu'nda 42, Alpman'da 92, İstanbul Muhafızları'nda 42, Hızlı Ayaklar'da 46 bulgu bulunmaktadır. En fazla bulgunun 92 bulgu ile Alpman adlı çizgi filmde olduğu görülmektedir. En az bulgunun 32 bulgu ile Rafadan Tayfa ve ANKA adlı çizgi filmler olduğu görülmektedir.

Sonuç olarak incelenen çizgi filmlerde değerler bakımından da Türkçe öğretimine katkısı bakımından da en fazla bulguya Alpman çizgi filminde rastlanılmıştır. Fakat tıpkı değerlerde olduğu gibi Türkçe öğretimine katkısı olarak belirlenen kriterlerin tümüne uyan tek bir çizgi film vardır: Nasreddin Hoca Zaman Yolcusu adlı çizgi filmidir. Nasreddin Hoca Zaman Yolcusu çizgi filminde çok sık yer almasa da atasözleri, deyimler, ikilemeler, kalıp sözler, yansıma sözcüklerin hepsine sadece Nasreddin Hoca Zaman Yolcusu adlı çizgi filminde rastlanılmıştır.

İletişim aracı olarak televizyon teknolojinin ilerlemesi ile insanların hayatlarında önemli bir parça haline gelmiştir. Çocuklar da bu eğlence aracının seyircisi durumundadır ve çocukların en çok izledikleri program çizgi filmlerdir (Karacoşkun, 2002). Çizgi filmlerin izleyici kitlesi çocuklar üzerinde birçok etkisine olduğuna dair araştırmalar yapılmıştır. Hatice Güloğlu'nun yazmış olduğu "Çizgi Film Karakterleri ve Yan Ürünlerinin Çocuklar Üzerindeki Etkileri (Winx Club Çizgi Film ve Yan Ürünleri Örneği)" adlı yüksek lisans tezinde lise öğrencileriyle yapılan anketler sonucunda Winx Club çizgi filmini takip etmiş çocukların, karakterlere özendiği ve çizgi filmin ürünlerini satın aldıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışmada belirlenen çizgi filmlerin pazarlamada kullanılan herhangi bir ürünü bulunmamakla beraber çizgi filmlerin izlenen bölümlerinde bir ürünün reklamının yapıldığına da rastlanılmamıştır. Ayrıca Güloğlu'nun yaptığı çalışmada büyü ve sihir yapma gibi hareketlere çocukların özendiği sonucuna varılmıştır. Bu çalışmadan hareketle çizgi filmin çocuklar üzerinde olumsuz etkisi olduğunu görmekteyiz. Bizim çalışmamızda

yer alan çizgi filmlerde çocuklara bu tür eylemlere özendirecek herhangi bir harekete rastlanılmamıştır.

Çizgi filmlerin çocukların üzerindeki etkileriyle ilgili yapılan çalışmalardan biri de Oruç, Tecim, Özyürek'in yazmış olduğu "Okul Öncesi Dönem Çocuğunun Kişilik Gelişiminde Rol Modellik ve Çizgi Filmler" adlı makalesinde çocukların günde yaklaşık dört saatini çizgi film seyrederek geçirdiklerinden hareketle çocukların izledikleri çizgi filmlerdeki karakterleri rol model almaları olumlu yönde gerçekleşmiş olduğu sonucuna varmışlardır. Bu çalışma sonucunda çocukların rol model alırken kendilerine benzeyen karakterleri aramaları bizim çalışmamızda yerli çizgi filmlerin ve Türk kültürünü yansıtan çizgi filmlerin incelenmiş olmasıyla paralel bir sonuç diyebiliriz. Okul öncesi çocuklar rol model seçerken kendisiyle ortak özellikleri olan kahramanları seçmekte ise daha büyük yaş grubu olan ortaokul öğrencileri de kendisine benzeyen, kendi kültüründe olan çizgi kahramanları rol model olarak alabileceğinden bu çalışmada izlenen çizgi filmlerin kahramanları çocukların rol model olarak seçebileceği karakterlerdir. Örneğin; Rafadan Tayfa çizgi filmindeki kahramanlar dostluğa önem veren, arkadaşlarına ve büyüklerine yardımcı olan kahramanlardır. ANKA çizgi filminde kahraman başınabuyruk bir karakter olsa da saygı ve sorumluluk değerini benimsemiş bir karakter olmasıyla izleyici kitlesi çocuklar için iyi bir rol model olabilir. Nasreddin Hoca Zaman Yolcusu çizgi filmindeki kahramanlar, çalışkan, yardımsever, kitap okumayı seven ve büyüklerine saygılı karakterlerdir. Alpman çizgi filminde kahramanlar: dostluk değerine önem veren, çalışkan, yardımsever, saygılı karakterlerdir. Hızlı Ayaklar çizgi filmindeki kahraman, çok tembel bir çocuk olmasına rağmen spor yetenek sınavından başarıyla geçince; spor okuluna yönlendirilmiş ve o okulda azimle kendini bulmaya çalışan bir karakterdir. İstanbul Muhafızları çizgi filminde ise kahramanalar, hedefleri olan İstanbul'u koruma sorumluluğunu yerine getirmeye çalışan ve ayrıca tarih bilinci oluşmuş, tarihi eserleri korumaya çalışan karakterler olduğu tespit edilmiş olup incelenen çizgi filmlerin kahramanlarının çocuklar için rol model olabileceği sonucuna varılmıştır.

Sevim (2013), yazdığı yüksek lisans tezinde anket sonucunda çıkan en çok izlenen üç yerli ve üç yabancı çizgi filmde geçen değerleri konu almıştır. Sevim araştırmada ulaştığı değerler şunlardır: adil olma, aile birliğine önem verme, barış, çalışkanlık, dürüstlük, hoşgörü, iş birliği, paylaşma, sağlıklı olmaya önem verme, saygı, sevgi,

sorumluluk, temizlik, vatanseverlik. Yapılan incelemede incelenen toplam altı çizgi filmde en çok yabancı çizgi filmlerin değerlere yer verdiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışma ile ortak bir çizgi film yoktur. Ancak ele alınan değerlerden adil olma (adalet), iş birliği-yardımseverlik, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik bu çalışmamız ile ortak değerlerdir.

Çizgi filmlerle ilgi yapılan bir diğer çalışma olan Recep Demir'in "Türkiye'de Çocuk Kanallarında Yayınlanan Çizgi Filmlerde Dini ve Kültürel Değerler Eğitimi" adlı doktora tezinde ikisi yerli ikisi yabancı olan çizgi filmler kültürel ve dini değerler eğitimi olumsuz davranışlar da dikkate alınarak incelenmiş, yerli ve yabancı çizgi filmlerde geçen değerlerin çoğunlukla evrensel değerlerden oluştuğu sonucuna varılmıştır. İncelenen yerli çizgi filmlerden biri, bu çalışma ile ortak olan Rafadan Tayfa adlı çizgi filmidir. Rafadan Tayfa adlı çizgi filmde kültürel değerler %81, dini değerler %17,97, olumsuz mesajların ise %0,99 olduğu bulgular arasındadır. Söz konusu çalışmada yabancı çizgi film olan Doremon adlı çizgi filmde olumsuz davranışlara ait bulgu %31,23 olarak tespit edilmiştir. Yerli ve yabancı çizgi filmlerin karşılaştırıldığı bir diğer çalışma Bahtınur Aydın'ın yazmış olduğu "Türkiye'de Çocuk Televizyon Kanallarındaki Çizgi Filmlerin Çocukluğa Üzerine Etkisi Üzerine Bir İçerik Analizi" adlı yüksek lisans tezinde yerli çizgi film kanalı olan TRT Çocuk ve yabancı çizgi film kanalı Disney Channel'da yayınlanan altı çizgi filmleri değer ve kültür öğeleri bakımından karşılaştırmıştır. Çalışmaya göre, TRT Çocuk kanalında yayınlanan Pepe, Maysa ve Bulut, Canım Kardeşim çizgi filmleri Türk kültürünü yansıtmakta olup ancak yabancı kanalların sayısal üstünlüğü, efekt kullanımı, konu çeşitliliği bakımından daha sönük kaldığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu bakımdan çalışmamızda TRT Çocuk gibi yerli çizgi film kanalı olan MinikaGo ve farklı konuların işlendiği çizgi filmleri yayınlanmasıyla yerli çizgi film kanallarına katkı sağlamış diyebiliriz.

Çalışmamıza en yakın çalışmalardan biri de Sabriye Sümeyra Karaca'nın yazmış olduğu "Çizgi Filmlerde Değerler Eğitimi, Değerler Eğitimi Açısından Rafadan Tayfa Çizgi Filminin İncelenmesi" adlı yüksek lisans tezidir. Karaca yüksek lisans tezinde bu çalışma ile ortak olan "Rafadan Tayfa" çizgi filminin ilk kırk bölümünü ve Ramazan ayında yayınlamış olan "Ramazan Tayfa" çizgi filmini "adalet, doğruluk, hoşgörü, merhamet, tevazu, cömertlik, vatanseverlik, saygı, yardımseverlik, çalışkanlık, diğerkamlik, selamlaşma, sabır" değerlerine göre

incelemiş olup en sık geçen değerin “yardımseverlik” olduğu sonucuna varmıştır. Çalışmamızdan farklı olan değerlere göre “Rafadan Tayfa” adlı çizgi film incelenmiştir ve çalışmamızdan farklı olarak “sevgi” değeri incelenen değerler arasında yoktur.

Karakuş (2015)’in “Okul Öncesi Döneme Hitap Eden Tema İçerikli Çizgi Filmlerin Değerler Eğitime Katkısı Yönünden Değerlendirilmesi (Niloya Örneği)” adlı makalesinde “Niloya” adlı çizgi filmini değerler bakımından incelemiştir. Karakuş (2015) 18 bölümde toplam 157 değer tespit etmiştir. Çalışma sonucunda en sık geçen değerler “çalışkanlık, dayanışma, sorumluluk, yardımseverlik” değerleridir. Değerler eğitimi bakımından incelenen çizgi film Niloya ile bu çalışmada yer alan altı çizgi film karşılaştırıldığında “sorumluluk ve yardımseverlik” değerlerinin en sık yer alan değerler olduğu ifade edilebilir.

Yapılan araştırmaya göre çizgi filmlerin Türkçe öğretime katkısını inceleyen bir araştırmaya rastlanılmamıştır fakat çocuk tiyatroları hakkında yapılan Emel Şaşmaz’ın bir çalışması mevcuttur Emel Şaşmaz yazmış olduğu yüksek lisans tezinde devlet tiyatrolarında oynanmış olan çocuk tiyatrolarını değerler açısından ve Türkçe öğretimi açısından incelemiş olup devlet tiyatrolarında oynan çocuk oyunlarında en sık “duyarlılık, dayanışma, sorumluluk, öz denetim” değerlerinin geçtiği sonucuna ulaşmıştır. Çalışmaya göre devlet tiyatrolarında oynan çocuk tiyatrolarında Türkçe öğretime katkısı bakımından en sık deyim ve kalıp sözlerin, en az ise atasözlerinin geçtiği sonucuna varılmıştır.

6.3.Öneriler

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenen kök değerler (adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik) çocuklara kazandırılması gereken değerler olmasının yanında Türk kültür ve geleneğine uygun daha çok değer olduğu ve bu değerlerin okul programlarına girmesi gerektiği söylenebilir. Bu değerler Yunus Emre’nin “insan-ı kamil” felsefesi esas alınarak öneri olarak belirlenmiştir: kamil insan olma, edepli insan olma, cömertlik, alçakgönüllülük, vefakarlık, kanaatkarlık, ilim sahibi olma, çalışkanlık. Belirlenen değerlere okul programlarına, öğretim programlarında kök değerlerin yanında yer verilebilir.

Değer eğitimi çocuklara kazandırılmaya çalışılırken araştırmada incelenen çizgi filmler kullanılabilir.

TRT Çocuk ve MinikaGo gibi yerli çizgi film kanallarının sayısı ve içeriği arttırılabilir ve çocukların kendi kültürlerini yansıtan yapımları izlemesi sağlanabilir.

Çizgi film kanallarında yayınlanan çizgi filmlerde değerlere, değer eğitimine daha çok yer ve önem verilebilir. Bu sayede daha çok yapıma ve daha çok çocuğa ulaşılabilir.

Araştırma sırasında “Yunus Emre” gibi kültürel değerleri yansıtan Türk büyüklerinin çizgi filmlerine çok fazla rastlanılmamıştır. Milli Eğitim Bakanlığının belirlemiş olduğu ders kitaplarında sıklıkla yer alan bu büyüklerin ayrıca çizgi filmleri de yapılabilir.

Araştırma sonucu elde edilen bulgulara göre çizgi filmlerin bazı değerlere daha yoğun bazı değerlere daha az yer verdiği görülmektedir. Çizgi filmlerde yapılan araştırmaya göre, az değer yer verilen değerlere daha çok değer yer verilerek değer çeşitliliği arttırılabilir.

Çocuklar tarafından izlenen çizgi filmler aileler tarafından denetlenmeli ve çocuklar için özenle seçilmelidir.

Değer eğitimi çocuklara Türkçe derslerinde, ders kitaplarında seçilen metinlerdeki karakterle sağlanabilir. Türkçe ders kitaplarında metinler seçilirken, Mehmet Akif Ersoy, Mustafa Kutlu gibi bu alanda öne çıkmış, değerleri benimsemiş karakterlerin oluşturduğu metinlerin seçilmesine dikkat edilebilir ve dersteki etkinliklerle değer eğitimi pekiştirilebilir.

Yukarıda bahsedilen değerleri benimsemiş karakterlerden oluşan çizgi kahramanların bir arada olduğu çizgi filmler üretilebilir ve bu çizgi filmler araştırmadaki yerli çizgi film kanallarında yayınlanabilir ve yine aynı çizgi filmler okullarda değer eğitimi kazandırılmak için Türkçe derslerinde kullanılabilir.

Araştırmada incelenen çizgi filmlerde sıklıkla geçen deyim ve kalıp sözlerin sıklıkla geçtiği sonucuna ulaşılmıştır. Türkçe derslerinde konuşma, dinleme/izleme becerisine katkı sağlarken ve deyim, kalıp sözlerin kullanımını uygulamalı göstermek için çizgi filmlerden yararlanılabilir.

Araştırma sonucunda incelenen çizgi filmlerde atasözü, deyim ve yansıma sözlerin sıklıkla yer almadığı görülmüştür. izgi filmlerde ana dilin gelişimine katkı sağlamak amacıyla atasözü, deyim, ikileme ve yansıma sözcüklere daha sıklıkla yer vermesi gerekmektedir.

Türkçe ders kitaplarında yer alan dinleme/izleme metinlerinde yer alan metinler hem çocukların ilgisini çekeceğinden hem de Türkçe ğretimine katkı sağlayacağından incelenen çizgi filmlerden seçilebilir.

Sadece ortaokul yaş grubunun ilgisini çekecek yerli kanallarda yayınlanan yerli yapım çizgi filmlerden oluşan bu çalışma, yabancı kanallarda yayınlanan diğer çizgi filmler ve daha küçük yaş gruba hitap eden çizgi filmlerle daha da geliştirilebilir.

KAYNAKÇA

- Adıgüzel, C. Oktay, Onur Ergünay. 2012. Türkiye’de Değerler Üzerine Gerçekleştirilen Lisansüstü Tezlerin Eğitim Bilimleri ve Öğretmen Yetiştirme Perspektifinden İncelenmesi. **Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi**. c.11. s.41:18-33.
- Akbaş, Oktay. 2008. Değer Eğitimi Akımlarına Genel Bir Bakış. **Değerler Eğitimi Dergisi**. c.6. s.16: 9-27
- Aksan, Doğan. 1996.**Türkçenin Sözcük Varlığı**. Ankara: Engin Yayınevi.
- Aksoy, Ö. Asım. 1968. **Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü** 1-2, İstanbul: İnkılâp Kitap Evi, (Aktaran: Gökdayı, Hürriyet. 2008. Türkçede Kalıp Sözler. **Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi**, kış. s.44: 88-110).
- Aral D. 2008. Milli Eğitim Bakanlığı’nın Hazırladığı 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Değerler Üzerine Bir Araştırma. Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. (Aktaran: Doğan, Bahar, Gülüşen, Ayşe. 2011. Türkçe Ders Kitaplarındaki (6–8) Metinlerin Değerler Bakımından İncelenmesi. **Sosyal Bilimler Dergisi**. c.1 s.2: 75-102).
- Alicenap, Çiğdem. T. 2015. "Kültürel Mirasın Çizgi Film Senaryolarında Kullanılması". TÜBAR-XXXVII: 11-26.
- Alp, Diyaddin, Kardeş Canser. 2016. **Çocuk Edebiyatı ve Medya**. 2. bs. Ankara: Eğiten Kitap Yayıncılık.
- Arıcı, Ali Fuat. Yunus Emre Divanı'nda İdeal İnsan Tipi. **İdeal Türk (Eğitimde İdeal İnsan ve Millilik Arayışları)**. ed. Ali Fuat Arıcı, Mustafa Başaran. İstanbul: TEDEV Yayınları,2019: 69-84.
- Atan, Uğur. 2005. Animasyonun Kültür Aktarımındaki Yeri. Yüksek Lisans Tezi Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Aydın, Mehmet Zeki. Akyol Gürler Şebnem. 2012. **Okulda Değerler Eğitimi**. Ankara: Nobel Yayınları.
- Aydın, Bahtınur. 2018. Türkiye’de Çocuk Televizyon Kanallarındaki Çizgi Filmlerin Çocukluğa Etkisi Üzerine Bir İçerik Analizi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Ayni, Mehmed Ali. 2013. **Ahlak Dersleri**. 1. bs. İstanbul: Büyüyen Ay.
- Bacanlı, Hasan. 2017. **Değer Bilinçlendirme Yaklaşımı**. Konya: Çizgi Yayıncılık.
- Bağcı, Hasan. 2010. İlköğretim 5. Sınıf Öğrencilerinin Atasözleri ve Algılama Düzeyi. **TÜBAR- XXVII**. Bahar: 91-110.
- Başaran, Mustafa. 2019. Nurettin Topçu'nun Gençliğin İçine Sürüklendiği Yozlaşma Sürecinin Sebeplerine İlişkin Görüşleri. **Uluslararası Araştırma Dergisi**, c.4, s.7: 166-177.
- Batur Zekerya, Yücel Zeliha. 2012. Ahmet Efe'nin Çocuk Hikâyelerinde Değer Eğitimi ve Hikâyelerin Türkçe Eğitimine Katkısı. **Electronic Turkish Studies**. c.7. s.4: 1031-1049.
- Bayram, Nuran. 2009. **Sosyal Bilimlerde SPSS ile Veri Analizi**. Bursa: Ezgi Kitabevi.
- Bobaroğlu, Metin. 2002. **Batini Gelenek, Hermetik Sanskrit Öğretileri**. İstanbul: Ayna Yayınları.
- Bilgin, N. 2006. **Sosyal Psikolojide Yöntem ve Pratik Çalışmalar**. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Bilici, Şükrü. 2018. Türkiye'de Sosyal Bilgiler ile Almanya'da Değerler ve Normlar Derslerinde Değer Eğitiminin Çoklu Durum Çalışmasıyla Karşılaştırılması. Doktora Tezi. İstanbul Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Bolay, H. Süleyman. 1996. **Felsefi Doktrinler ve Terimler Sözlüğü**. Ankara: Akçay Yayınları.
- Bülbül A. Rıdvan. 2001. **İletişim ve Etik**. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Cihan, Nazlı. 2014. Okullarda Değerler Eğitimi ve Türkiye'deki Uygulamaya Bir Bakış. **Electronic Turkish Studies**. c.9. s2: 429-436
- Can, Aytekin. 1995. Okul Öncesi Çocuklara Yönelik Televizyon Programları İçinde Çizgi Filmlerin Çocukların Gelişimine ve İletişimine Etkileri. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Creswell, W. John. 2016. Nitel Araştırma Yöntemleri. Çev. Mesut Bütün, Beşir Demir, Ankara: Siyasal Yayın Dağıtım.
- Çağlayan, Ahmet. 2005. **Ahlak Pusulası-Ahlak ve Değerler Eğitimi**. İstanbul: Değerler Eğitimi Merkezi Yayınları.
- Çelenk, Erkan. 1995. Televizyonda Gösterilen Çizgi Filmlerin İlkokul Çağı Çocukları Üzerindeki Etkileri. Yüksek Lisans Tezi. Ege Üniversitesi Radyo-Televizyon Ana Bilim Dalı.

- Çelikkaya, Hasan. 1996. **Fonksiyonel Eğitim Sosyolojisi**, İstanbul: Alfa Yayınları.
- (Aktaran Tulumcu, İ. Feride, Tulumcu M. Fatih. 2015. İlköğretim İkinci Kademe Türkçe Dersi Programlarında Yer Alan Değerler. **Değerler Eğitimi Dergisi**. c.13. s.29: 535-560.
- Demir, Özcan. 2013. Türk Televizyonlarında Yayınlanan Çizgi Filmlerin İlköğretim Çağı Çocuklarının Toplumsallaşma Sürecine Etkilerinin Değerlendirilmesi. Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Demir, Recep. 2019. “Türkiye’de Çocuk Kanallarında Yayınlanan Çizgi Filmlerde Dini Kültürel Değerler”. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Demircan, Ömer. 1996. Türkçede Yansımaların Özüne Doğru. **Dilbilim Araştırmaları Dergisi**. s.175: 175-191.
- Demircioğlu, H. İsmail, Tokdemir A. Muhammet. 2008. Değerlerin Oluşturulma Sürecinde Tarih Eğitimi: Amaç İşlev İçerik. **Değer Eğitimi Dergisi**. c.6 s.15: 69-88.
- Dilmaç, Bülent. 2002. **İnsanca Değerler Eğitimi**. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Doğan, Nuri. 1994. **Ders Kitapları ve Sosyalleşme (1876-1918)**. İstanbul: Bağlam Yayınları.
- Dilmaç, Bülent. 1999. İlköğretim Öğrencilerine İnsani Değerler Eğitimi Verilmesi ve Ahlaki Olgunluk Ölçeği ile Verilerin Sınıflandırılması. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Dilmaç, Bülent, Hasan, Bozgeyikli, Yahya Çıkılı. 2008. Öğretmen Adaylarının Değer Algılarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi. **Değerler Eğitimi Dergisi**. c.6. s.16: 69-91.
- Dilidüzgün, Şükran, Nihal Kuyumcu. 2013. Türkçe Derslerinde Tiyatro Metinlerinin İşlevselliği. **Eğitim ve Öğretim Araştırma Dergisi**. c.2. s.2: 347-358
- Doğan, Bahar, Gülüşen Ayşe. 2011. Türkçe Ders Kitaplarındaki (6–8) Metinlerin Değerler Bakımından İncelenmesi. **Sosyal Bilimler Dergisi**. c.1 s.2: 75-102.
- Ecerkale, Nejla, Bayrak Özcan. 2018. Türkçe Ders Kitabındaki Metinlerin Değer Bağlamında İncelenmesi. **The Journal of International Lingual, Social and Educational Sciences**. c.4. s.2: 277-287.
- Efe, Burcu. 2014. Küresel Medyada Çocuk Televizyonu Yayıncılığı Türkiye’den Bir Örnek: Disney Channel. Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Radyo Televizyon ve Sinema Anabilim Dalı.
- Erdem, D. Mehmet. 2005. Harezmi Türkçesinde İkilemeler ve Yinelemeler Üzerine. **Bilig**. s.33 Bahar: 180-225.
- Eşitti, Şakir. 2016. Çizgi Filmlerde Küresel ve Yerel Kültürün İnşası: Caillou ve Pepee Örneği. **Karadeniz Dergisi**. s.32: 125-144.

- Fisher, R. 1996. Philosophy for Children: Fostering communities of philosophical enquiry and reflection in primary and secondary schools. London: Brunel University, School of Education. (Aktaran Şirin, M. Ruhi. 2015. **Televizyon Çocuk ve Aile**. İstanbul: İz Yayıncılık.)
- Girmen, Pınar. 2013. Türkçe Eğitiminde Atasözleri ve Değer Eğitimi. **Değer Eğitimi Dergisi**. c.11. No:25: 117-142.
- Gökdayı, Hürriyet. 2008. Türkçede Kalıp Sözler. **Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi**, kış. s.44: 88-110
- Göktepe, Erdem. 2015. Geçmişten Günümüze Hareketli Görüntü ve Türkiye’de Animasyonun Gelişimi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Güler, Deniz. 2016. Çocuk, Televizyon ve Çizgi Film. **Kurgu Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi Uluslararası Hakemli İletişim Dergisi**. s.2: 163-177.
- Güloğlu, Hatice. 2019. Çizgi Film Karakterleri ve Yan Ürünlerinin Çocuklar Üzerinde Etkileri (Winx Club Çizgi Film ve Yan Ürünleri Örneği). Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Güney, Çiğdem. 2019. Çizgi Filmlerde Değer Yüklü Mesajlarda İçerik Analizi: Şeker Hoca ve Yusuf’un Dünyası Örneği. Yüksek Lisans Tezi. Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Güngör, Erol. 1998. **Değerler Psikolojisi Üzerinde Araştırmalar**. İstanbul: Ötüken Yayınları.
- . 1998. **Dünden Bugünden Tarih, Kültür ve Milliyetçilik**. İstanbul: Ötüken Yayınları.
- Güven, Zeki A. 2014. **Değerler Eğitimi ve Türkçe Derslerinde Değerlerin Kullanılması**. Konya: Palet Yayınları.
- Güz, Nurettin. 2005. **Haberde Yönlendirme ve Kamuoyu Araştırmaları**. İstanbul: Nobel Yayıncılık.
- Hölelekli, Hayati. 2013. **Ailede, Okulda, Toplumda Değerler Psikolojisi ve Eğitimi**. İstanbul: Timaş Yayınları.
- İnce, Metin. 1991. Çizgi Filmlerin 6-18 Yaş Grubu Bireylerin Yaşantılarında Yeri ve Önemi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kaba, Fethi. [11.11.2019]. Türkiye’de Çizgi Film Gelişim ve Seyri. <https://earsiv.anadolu.edu.tr/xmlui/handle/11421/919?show=full>

- Kağıtçıbaşı, Çiğdem, Kuşdil M. Ersin. 2000. Türk Öğretmenlerinin Değer Yönelimleri ve Schwartz'ın Değer Kuramı. **Türk Psikoloji Dergisi**. c.15 s.45: 59-76.
- Kapkın, Betül, Çalışkan Zekeriya, Sağlam Mehmet. 2008. Türkiye’de 1999-2017 Yılları Arasında Değerler Eğitimi Alanında Yapılmış Lisansüstü Çalışmaların İncelenmesi. **Değer Eğitimi Dergisi**. c16. s.35: 185-209.
- Karaca, S.Sabriye. 2019. Çizgi Filmlerde Değerler Eğitimi, Değerler Eğitimi Açısından Rafadan Tayfa İncelemesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Katip Çelebi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Karacoşkun, Doğan. 2002. Bireysel ve Toplumsal Çözümde Televizyon Faktörü Üzerine. **Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi**: 231.
- Karaltı, Bahattin. 2013. Osmanlının Son Döneminde Eğitim Yöneticileri Tarafından Hazırlanmış Olan Değer Eğitimi Konulu Ders Örnekleri ve Analizi. Yüksek Lisans Tezi. Hasan Kalyoncu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Karakuş, Neslihan. 2015. Okul Öncesi Döneme Hitap Eden Tema İçerikli Çizgi Filmlerin Değerler Eğitimine Katkısı Yönünden Değerlendirilmesi (Niloya Örneği). **Değerler Eğitimi Dergisi**. c.12 s.30: 251-277.
- Karasar, Niyazi. 1999. **Bilimsel Araştırma Yöntemi**. Ankara: Nobel Yayınları.
- Koca, Ergün. 2012. Dede Korkut Hikayelerindeki Yansıma Sözlerin Leksiko-Semantik Analizi. **Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi**. c.12 s.1: 393-408.
- Koç, Muammer. 2013. 8. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin Değerler Bakımından İncelenmesi (1981 ve 2006 Türkçe Öğretim Programlarına Göre Hazırlanan Ders Kitapları). Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kolaç, Emine. 2010. Hacı Bektaş Veli, Mevlana ve Yunus Emre Felsefesiyle Türkçe Dersinde Değerler ve Hoşgörü Eğitimi, Türk Kültürü Eğitimi. **Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi**. c.55: 193-208.
- Korkmaz, Zeynep. 1992. **Gramer Terimleri Sözlüğü**. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Körükçü, Özlem, Kapıkıran A. Necla, Aral Neriman. 2016. Schwartz’ın Modeline Göre 3-6 Yaş Resimli Çocuk Kitaplarında Değerlerin İncelenmesi. **Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**. s.38: 133-151.
- Kılıcı, Şule. 2009. Tüketim Toplumunun Bir Formu Olarak Çizgi Filmlerde Çocukluk ve Toplumsal Cinsiyet Rollerini: Barbie, Bratz ve Winx Clup. Yüksek Lisans Tezi. Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kuçuraadi, İoanna. 2018. **İnsan ve Değerleri**. Ankara: Türkiye Felsefe Kurumu.

- Malatyaloğlu, Özlem. 2014. Belirli Yaş Gruplarına Göre Çizgi Filmlerde Karakter Soyutlama Düzeyi. Yüksek Lisans Tezi. Haliç Üniversitesi, Grafik Tasarım Ana Sanat Dalı.
- Millî Eğitim Bakanlığı. 2005. Türkçe Öğretim Programı. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Millî Eğitim Bakanlığı, 2006. İlköğretim Türkçe dersi (6-8. Sınıflar) Öğretim Programı ve Kılavuzu. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü.
- _____. 2018a. **Türkçe Ders Kitabı Ortaokul 5**, ed. Aktaş, E ve Bayram, B, Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı.
- Millî Eğitim Bakanlığı (2018b). Türkçe Öğretim Programı, Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Miskeveyh, İbn. 2017. **Tehzibu'l- Ahlak**. Ankara: Büyüyen Ay.
- Onaran, A. Şerif. 1999. **Türk Sineması** (Cilt I). Ankara: Kitle Yayınları.
- Oruç, Cemil, Tecim Erhan, Özyürek Hilal. 2011. Okul Öncesi Dönem Çocuğunun Kişilik Gelişiminde Rol Modellik ve Çizgi Filmler. **EKEV Akademi Dergisi**. c15. s.48: 303-319.
- Özbay, Murat. 2006. **Türkçe Özel Öğretim Yöntemleri**. Ankara: Öncü Kitap Basımevi.
- Özbay, Murat ve Melanlıoğlu Deniz. 2009. Türkçe Eğitiminde Deyimlerin Öğretme ve Öğrenme Süreci Bakımından Değerlendirilmesi, Millî Eğitim. s. 181. (Aktaran: Bağcı, Hasan. 2010. İlköğretim 5. Sınıf Öğrencilerinin Atasözleri ve Algılama Düzeyi. **TÜBAR- XXVII**. Bahar: 91-110.)
- Rogge, Jan U. 1989. **Televizyon Video Delileri**. çev. Leman Çalışkan. İstanbul: Afa Yayıncılık.
- Rokeach, Milton. 1973. **The Nature of Human Values** . New York: Free Press.
- Sallabaş, M. Eyyüp. 2012. Ömer Seyfettin Hikayelerinin Türkçe Öğretiminde Değer Aktarımı Bakımından İncelenmesi. **Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**. c.9. s.18: 59-68.
- Schwartz, Shalom H. 2012. An Overview of the Schwartz Theory of Basic Values. **Online Readings in Psychology and Culture**. c.2 s.1: 1-20.
- _____. 2003. [01. 06. 2019]. A Proposal for Measuring Value Orientations across Nations, Chapter 7 in the Questionnaire Development Package of the European Social Survey.http://www.europeansocialsurvey.org/index.php?option=com_docman&task=doc_view&gid=126&Itemid=80.
- Spranger, Eduard. 1928. Types of men. The psychology and ethics of personality. Oxford, England: Niemeyer. (Aktaran Güngör, Erol. 1998. **Değerler Psikolojisi Üzerinde Araştırmalar**. İstanbul: Ötüken Yayınları.)

- Standop, Jutta. 2005. **Werte-Erziehung, Weinheim und Basel: Beltz Verlag.**
- Şenler, Filiz. Animasyon Tarihi Teknikleri ve Türkiye’deki Yansımaları. **Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları.**
- Şirin, M. Ruhi. 2015. **Televizyon Çocuk ve Aile.** İstanbul: İz Yayıncılık.
- TDK. 2005. **Türkçe Sözlük.** Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Tokdemir, A. Muhammet. 2007. Tarih Öğretmenlerinin Değerler ve Değer Eğitimi Hakkındaki Görüşleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Tulumcu, İ. Feride, Tulumcu M. Fatih. 2015. İlköğretim İkinci Kademe Türkçe Dersi Programlarında Yer Alan Değerler. **Değerler Eğitimi Dergisi.** c.13. s.29: 535-560.
- Türk Dil Kurumu. [24.09.2019]. Büyük Türkçe Sözlük. <https://sozluk.gov.tr/>
- . 2017. **Büyük Türkçe Sözlük.** Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- . [24.03.2020]. Büyük Türkçe Sözlük. <https://sozluk.gov.tr/>
- Türkmen, Nilgün. 2012. Çizgi Filmlerin Kültür Aktarımındaki Rolü ve Pepee. **CÜ Sosyal Bilimler Dergisi.** c.36, s.2:140-146.
- Ulubaş, Tolga, ed. 2006. Çizgi Film. **Genel Kültür Ansiklopedisi,** C.1, İstanbul: Parıltı Yayıncılık.
- Ulusoy, Kadir, Dilmaç Bülent. 2015. **Değerler Eğitimi.** Ankara: Pegem Akademi.
- Ulusoy, Kadir. 2010. Değer Eğitimi: Davranışçı ve Yapılandırıcı Yaklaşımına Göre Hazırlanan Tarih Programlarında Değer Aktarımı. **Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi.** c.12 s.1: 32-51.
- Uslupehlivan, Eda. 2018. Hasan Ali Yüce Çocuk Romanlarında Değer Eğitimi ve Söz Varlığı. Yüksek Lisans Tezi. Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ülken, Hilmi Ziya. **Bilgi ve Değer.** İstanbul: Ülken Yayınları, 2001.
- Winn, Marie. 2011. **Çocuğumu Fişte Unuttum.** çev.İbrahim Kapaklıkaya. İstanbul: Ufuk Yayınları.
- Yaman, Havva, Taflan, Selma, Çolak Sanem. 2009. İlköğretim İkinci Kademe Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Değerler. **Değerler Eğitimi Dergisi.** c.7. s.18: 107-120.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. 2016. **Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri.** 2.bs. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yiğittir, Süleyman. 2011. Değerler Eğitimi Neden ve Nasıl. **Gönüllü Eğitim Dergisi** c.17:36-39 (Aktaran: Tulumcu, İ. Feride, Tulumcu M. Fatih. 2015. İlköğretim

İkinci Kademe Türkçe Dersi Programlarında Yer Alan Değerler. **Değerler Eğitimi Dergisi**. c.13. s.29: 535-560.

Yorulmaz, Bilal. 2013. Pepee Çizgi Filminin Din ve Değerler Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi. **Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi**, c.3. s.24: 238-248.

Yurtbaşı, Metin. 2013. **Sınıflandırılmış Kavramlar Sözlüğü**. İstanbul: Sartonet Yayınları.

Yuvacı, Züleyha. 2013. Okulöncesi Değerler Eğitimi Uygulayan Okullarda Seçilen Değerlerin ve Etkinliklerin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Hakkımızda. MinikaGo. [15.03.2020]. (<http://www.minikago.com.tr/hakkimizda>

Programlar. MinikaGo. [15.03.2020]. <http://www.minikago.com.tr/programlar>

İlköğretim Çağındaki Çocukların Televizyon İzleme Alışkanlıkları Araştırması. Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK) Kamuoyu, Yayın Araştırmaları ve Ölçme Dairesi. [28.12.2020]. <https://www.rtuk.gov.tr/assets/Icerik/AltSiteler/ilkogretim-cagindaki-cocuklarin-televizyon-izleme-aliskanliklari-arastirmasi0053-2.pdf>.

Nasreddin Hoca Zaman Yolcusu. TRT Çocuk. [28.12.2019]. <https://www.trtcocuk.net.tr/nasreddinhocazamanyolcusu>.

İstanbul Muhafızları. MinikaGo. [01.02.2020]. <https://www.istanbulmuhafizlari.com.tr/hakkimizda>.

Alpman. MinikaGo. [10.03.2020]. <http://www.minikago.com.tr/webtv/cizgi-film/alpman>.

ÖZ GEÇMİŞ

Adı Soyadı : Zülal Turp Özdemir

Doğum Yeri ve Tarihi : Ödemiş-23.02.1991

Lisans Öğrenimi : Giresun Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi

Yüksek Lisans Öğrenim: Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı

İletişim Bilgileri

Mail Adresi : zulalturp3@gmail.com

İş Bilgileri

İşyeri : Milli Eğitim Bakanlığı-Kacardoğanşalı Şehit Er Bülent Aras Ortaokulu
(İğdır) Türkçe Öğretmeni